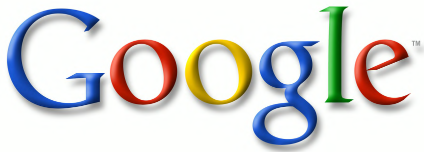
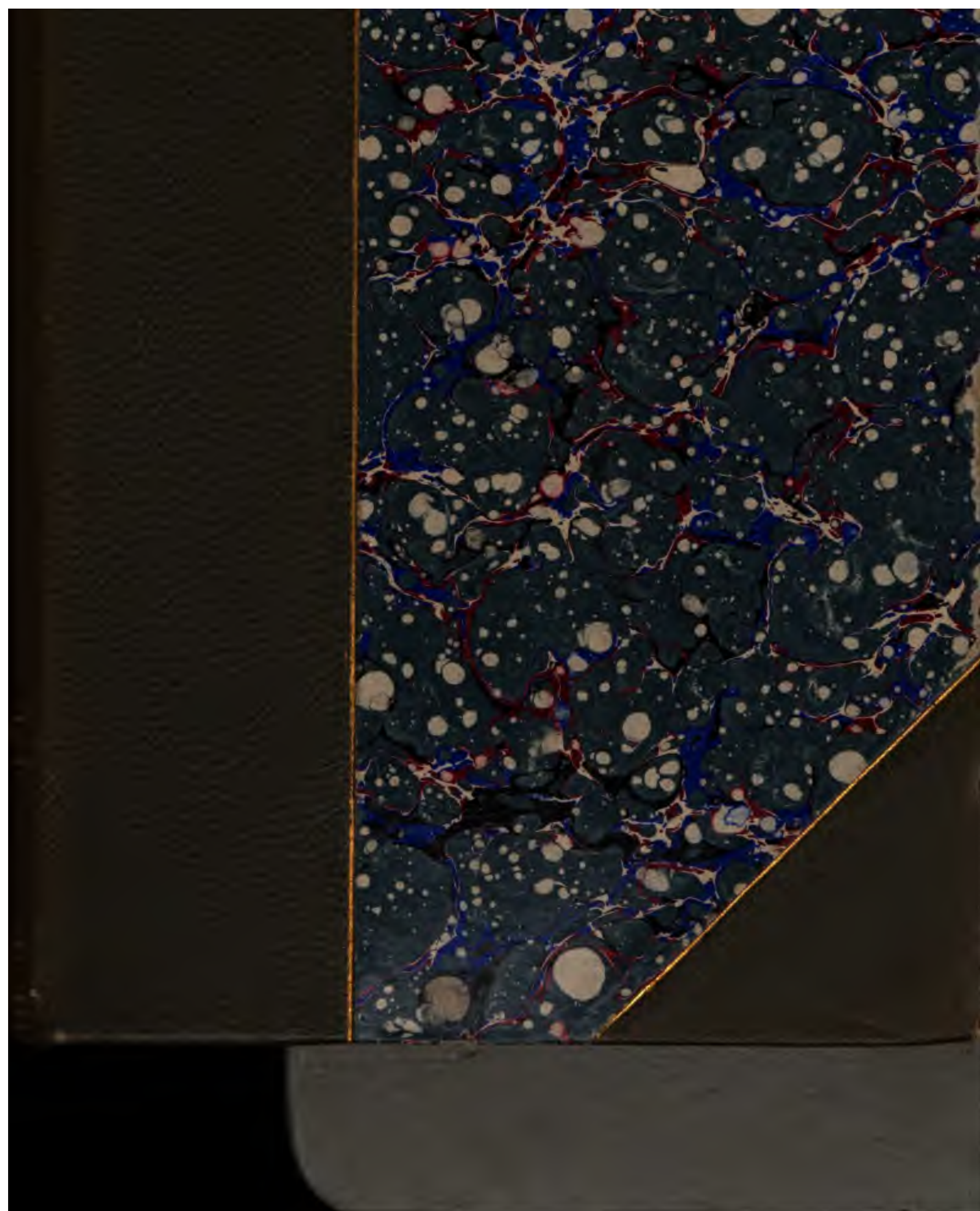
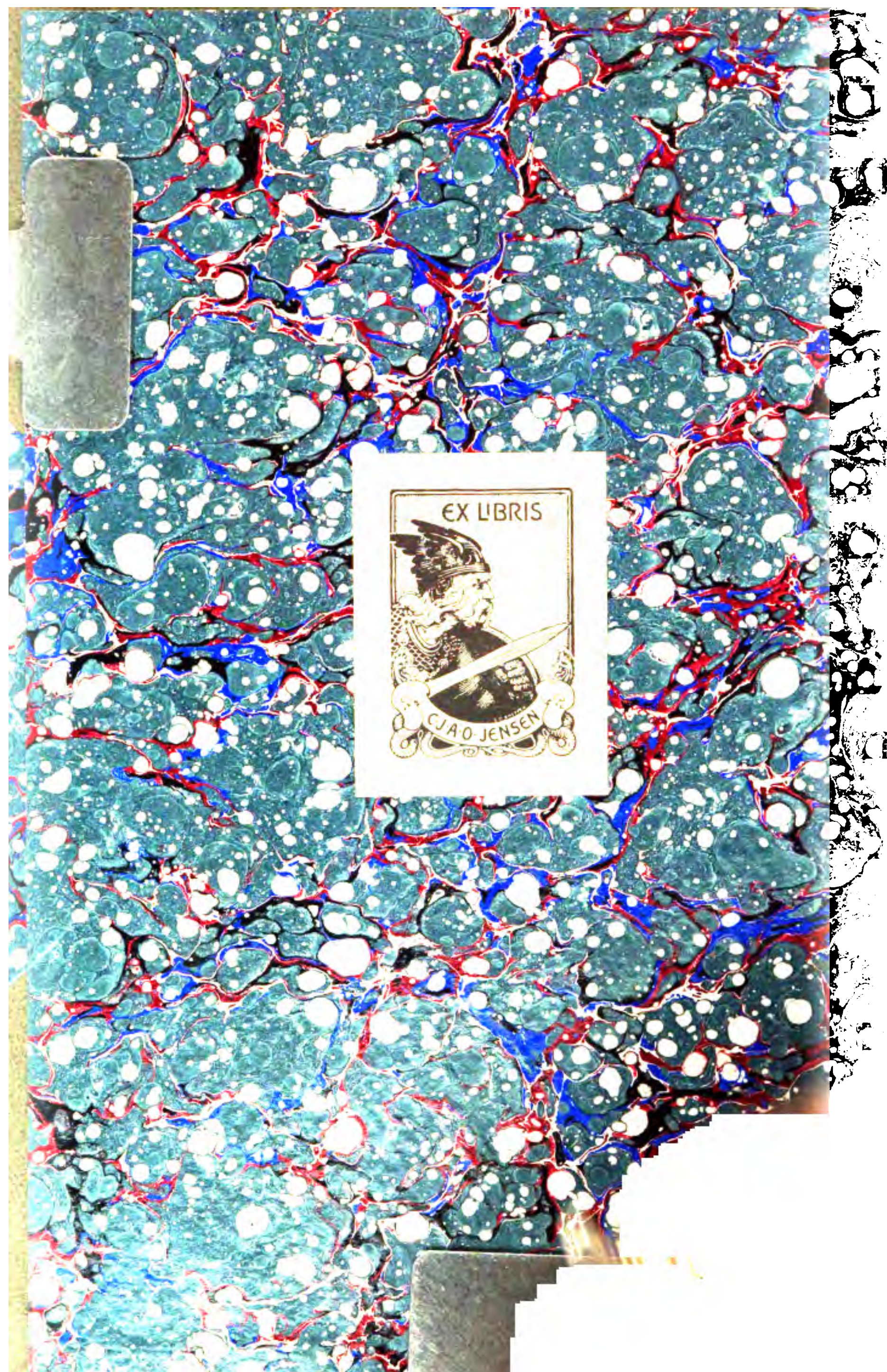
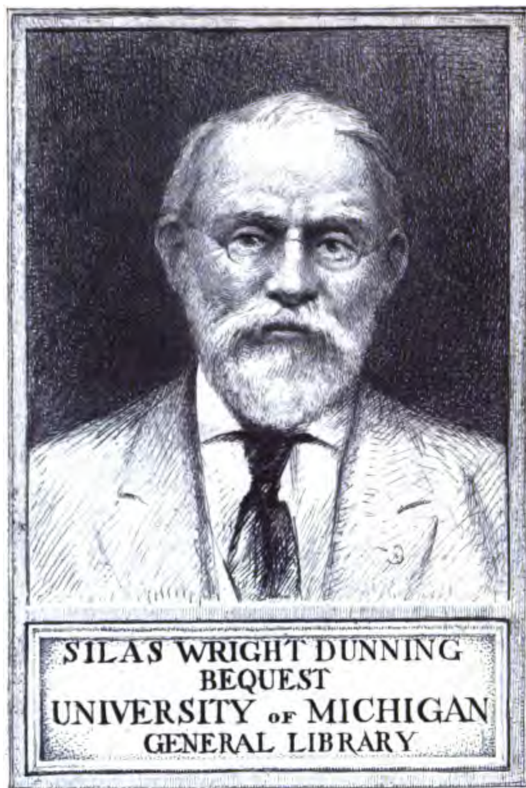
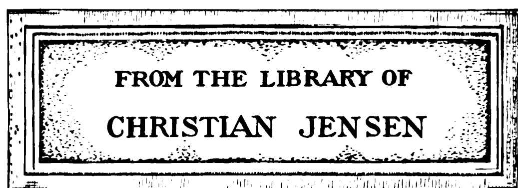

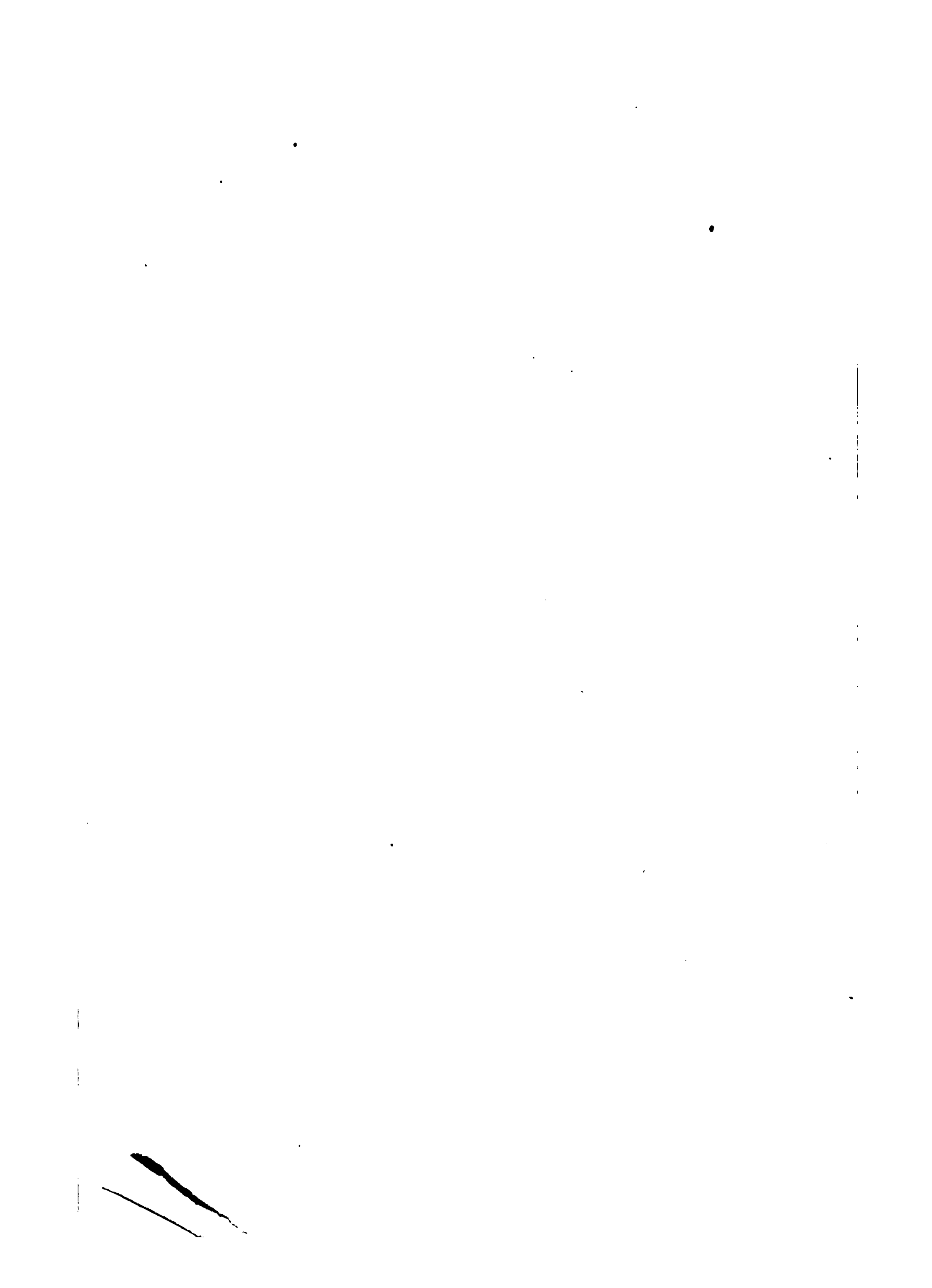

EX LIBRIS
C·J·A·O·JENSEN

Efterslæt

til

„Skattegraveren“.

Udgiven af

Evald Tang Kristensen.

Kolding.
Trykt hos Sjodt & Weiss.
I kommission hos Gyldendalske boghandel i Kjöbenhavn.
1890.

Indholdsliste.

I. Viser.

II. Æventyr,

I. Viser.

I. Gåderne.

1. »Og hør du, min Nordmand, hvad jeg vil sige dig:
ni spörgsmål du besvarer for mig,
hvad enten du nu døden vil modtage,
eller det skal gå dig godt i dine dage.

2. Så sig mig, hvor er vel det rundeste hjul,
hvorunder der spiller så mangen fager jul?
hvad er vel hvidere end svanen?
og hvad råber höjere end tranen?«

3. »Solen det er vel det rundeste hjul,
hvorunder der spiller så mangen fager jul;
englene er hvidere end svanen,
og tordenen råber höjere end tranen.«

4. »Hvad lægger vel den bredeste bro,
hvorunder småfiskene spiller i ro?
hvad vorder jorden et klæde,
og hvor har den døde mand sit sæde?«

5. »Isen lægger vel den bredeste bro,
hvorunder småfiskene spiller i ro;
sneen vorder jorden et klæde,
i graven har den døde mand sit sæde.«

6. »Hvad er vel mørkere end natten den grå?
hvad slår vel stærkere end lærkeunger små?
hvorhen går vejen den brede,
hvorefter vandrer folk med glæde?«

7. »Tanker er mørkere end natten den grå,
hjærtet slår vel stærkere end lærkeunger små;
til Helved går vejen den brede,
hvorefter vandrer folk med glæde.«

8. »Og hør du, min Nordmand, hvad jeg vil sige dig:
ni spörgsmål du nu har besvaret for mig,
nu vil jeg med dig afsked tage,
og det skal gå dig godt i dine dage.

P. Chr. Hansen, lærer ved Langø skole.
Efter tilsigelse af Karen Madsdatter, Langø.

2. Agnete.

1. Agnete hun stander på höjelands bro,
da kom der en havmand fra bunden op.
— Hå, hå, hå! —
Da kom der en havmand fra bunden op.

2. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig:
og vil du ikke følge til havsens bund med mig.«

3. »Jo vel vil jeg følge til havsens bund med dig,
men hvordan skal jeg komme gjennem vandet ned?«

4. Han stopped' hendes øre, han stopped' hendes mund,
så førte han hende til havsens bund.

5. Han gav hende det bedste guldbånd,
der fandtes ikke bedre om dronningens hånd.

6. Og han gav hende en guldkniv og en guldgaffel,
der fandtes ikke bedre på dronningens taffel.

7. Og så gav han hende en harpe udaf guld,
som hun skulde spille på, når hun var sorrigfuld.

8. Og der var hun udi otte år,
og syv sönner hun ved havmanden får.

9. Agnete hun sad ved vuggen og sang,
da hørte hun de Engelands klokker de klang.

10. Agnete gik for den havmand at stå:
»Og må jeg ikke i dag til kirken hengå?«

11. »Jo vel må du til kirken hengå,
når du kommer igjen til dine börn så små.

12. Han stopped' hendes øre, han stopped' hendes mund,
så førte han hende på Engelands grund.

13. Agnete hun ind ad kirkedören tren,
hendes moder bag efter i samme sind.

14. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig:
og hvor har du været så lang en tid?«

15. »Jeg haver været på havsens bund,
og syv sönner jeg ved havmanden har.«
16. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig:
og hvad gav han dig for æren din?«
17. »Han gav mig det bedste stykke guldbånd,
der fandtes ikke bedre om dronningens hånd.
18. Og han gav mig en guldkniv og en guldgaffel,
der fandtes ikke bedre på dronningens taffel.
19. Og så gav han mig en harpe udaf guld,
som jeg skuld' spille på, når jeg var sorrigfuld.«
20. Den havmand han ind ad kirkedören tren,
te alle de guldbilleder de vendte sig omkring.
21. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig:
dine små sönner de længes efter dig.«
22. »Ja, lad dem kun længes, imens de længes vil,
jeg agter mig aldrig mere og vil dertil.«
23. »Jo, tænk på de store og tænk på de små,
og tænk på den lille, som i vuggen lå.«
24. »Nej, jeg tænker hverken på de store eller små,
ej heller på den lille, som i vuggen lå.«
— Hå, hå, hå! —
Ej heller på den lille, som i vuggen lå.

Meddelt af lærer T. Kristensen i Rönslunde.
Tilsagt af Kirsten M. Jensdatter.

3. Stilil.

1. Stilil tjener i kongens gård,
dronningens møer de kruser hans hår.
Så frydelig.
2. Stilil brygged' og blanded' vin,
så beder han sin konge hjem til sin.
3. Og da han kom til Stilils led,
da stod der en hvidbjörn og hvilte sig derved.
4. Og da han kom til Stilils gård,
da spilled' en hind og leged' en mår.
5. Huset var tækket med påfugleving',
og dören var hængt med forgylden' ring'.

6. Og da han kom til Stilils stu',
da skinnede guld som en brændende lu'.

7. Loftet var af det rødeste rav,
og bjælken' var af de forgyldene stav'.

8. Og vindverne var af det klare krystal,
og karmen var af det rødeste rav.

9. Og bordet var af grå marmorsten,
og foden var af det hvide hvalsben.

10. Og gulvet det var med roser strøet,
og bænken' var besat med jomfruer og møer.

11. Og Stilil drikker sin unge brud til:
Nu vil vi tilsammen, om Herre Gud vil.

12. Og Stilil tager sin unge brud i favn:
Nu vil vi sammen i Herrens navn.
Så frydelig.

Sunget af Sine Larsen, Stenum höjskole.
Ved Lovise Hansen, Hurup.

4. Kongedötrene.

1. Vi var os to lille bitte börn,
— Roser og ædelig' blommer. —
så rejste vi os til Dannemark.
Fra Engeland ere vi kommen.

2. Den tid vi kom udi kongens gård,
da stod den dronning og redte sit hår.

3. »Hvad kan I to börn for kongen gjør'?
og kan I brygg', og kan I bag'?«

4. »Nej, vi kan hverken brygg' eller bag',
men vi kan kongens klæder mag'.

5. Og vi kan sy, og vi kan baldyr',
så vel som dronningen og alle hendes mø'r.

6. Dronningen gik til aftensang,
så satte de op deres væv så lang.

7. De vævede i det første skjel,
der væved' de kongen af Dannemark selv.

8. De vævede i det andet rør,
der væved' de dronningen og alle hendes mø'r.

9. De vævede i det tredje skjel,
der væved' de Kristus og Marie selv.

10. De væved' hjort, og de væved' hind,
de væved' dem med så blegen kind.

11. Da dronningen kom fra aftensang,
da skar de ned deres væv så lang.

12. De lagde deres væv på dronningens bord,
den dronning hun fortrød hendes ord.

13. De lagde deres væv på dronningens skjød,
den dronning hun bød de to börn brød.

14. »Og hvad skal I have i vævelön?«
— »Se, der sidder Kristus og Marie skjön.«

15. »Vi skal ej andet have i vævelön,
end I følger os til Engeland hjem.«

16. Hun klædte de to börn i skarlagen rød,
— Roser og ædelig blommer. —
så fulgte hun dem hjem med alle hendes mø'r.
Fra Engeland ere vi kommen.

Tilsagt af Lavst Kristensen; han hart lært den af hans bedstemoder i Fiskbæk ved Viborg.
Mikkel Sörensen, Samsø.

5. Kong Frederik i Ditmarsken.

1. Kong Fredrik han rider i Ditmarsken ind
på höjen hest med rosenskind.
For de Ditmarskens herrer haver deres Land forloren.

2. Han rider i dage, han rider i fem
for at bese steder og stader i dem.

3. Han rider i dage, han rider i ni
for at bese steder og stader i di.

4. Niels Overgaard lader det stikkebrev skriv',
det vilde han de Ditmarskens herrer giv'.

5. Hans tjenestepig' stod og lytted' derpå,
til kong Frederiks lofte hun agter at gå.

6. Hun pikked' på dören med fingrene fem:
»Stat op, rige kjöbmand, du lukker mig ind!«

7. »Nej, ingen så haver jeg stævne sat,
og ingen lukker jeg på min lofte om nat!«

8. »Ja, er du kong Fredrik udaf Dannemark,
du mister dit liv i den selvsamme nat!«

9. Nu opstod kong Fredrik med god behag,
så tog han den tjenestepige ved hånd.

10. Så tog han den tjenestepige ved hand,
så fulgte han med hende ned til strand.

11. »Og færgemand, færgemand, før fra land,
jeg giver dig penge alt paa din hand!«

12. »Nej, ingen så fører jeg fra land,
för jeg får bud fra borgmester og råd.«

13. Kong Frederik råbte af harmfuld sind:
»Her er borgmesterens tjenestekvind'!«

14. Men næppe var de kommen en søen[1]) fra land,
för de Ditmarskens herrer de råbte på strand.

15. »Du færgemand, færgemand, før til land,
det er vores fange, du har under hand!«

16. Den færgemand klaged' sig allermest:
»Nu mister jeg mit liv på selvsamme rejs'!«

17. Den færgemand vilde sit skib omvend',
kong Fredrik tog selv begge årer udi hænd'.

18. Kong Fredrik sit blanke guldsværd uddrog,
den færgemand alt udi stykker han hog.

19. »Jeg glemte min kniv alt på eders skiv',
men jeg skal den hente, om jeg bliver i liv'!«

20. Kong Frederik letted' ved höjen hat,
så bød han de Ditmarskens herrer godnat.

21. Den gang de kom til deres eget land,
så løft' han den tjenestepig' på strand.

22. »Og havde du været af adelsblod,
du skulde da blevet min dronning god!«

23. Han gav den pige så god en lön,
han gav hende en af hans gjæveste hovmænd.

Foresungen af sognefoged Kristen Brusens kone i Måbjærg, som har hørt den af sin moder i Vinding.

M. Møller, Sir.

[1]) en søen: et lille stykke.

6. Hr. Eskild og liden Kirsten.

1. På Lindholms bjærg der stander en lind,
som bugner til jorden med blade:
hr. Eskild han lokked' den liden Kirstin,
sig selv til stor angest og våde.
Hend' beder en ridder så lönnelig.

2. Hr. Eskild han kommer ad stuen frem,
sin harnisk monne han ophænge:
liden Kirsten bad ham velkommen hjem,
»Hvor haver I været så længe?«

3. »Ja, du törst ikke sörge for mig,
du törst ikke efter mig længes:
en anden jomfrue jeg fæstet har mig,
Gud unde mig hende at fange.«

4. »Fra ager I ikke lokkede mig,
fra skov og fra grönne enge:
men fra det jomfruelige kloster med svig
og fra min jomfrusenge.«

5. »Ja, Lindholms bjærg den giver jeg dig,
dertil mine møllere ni:
og en af mine tjenere ypperlig,
hvilken dig synes af di.«

6. »Nej, jeg haver slidt det skarlagen skjön,
siden jeg nam at gange :
jeg trolover ret aldrig en bondesön,
en ridder jeg nok kan fange.«

7. »Ja, du må aflægge det skarlagen skjön
og slide det vadmel så grå:
og gjærne trolove en bondesön,
en ridder du aldrig kan få.«

8. Ja, det var liden Kirsten på stand,
hun lod det lönlige brev skrive:
og det sender hun op på land,
sin kjær' moder at give.

9. Da hendes moder det lönlige brev fik,
da bliver hun straks så harm:
»Gud nåde dig, liden Kirsten,
at dig er fader død fra.«

10. Hr. Peder han var i talen vel snar,
han straks disse ord mon sige:
»Jeg mener, hun ikke faderløs er,
så længe jeg er i live.«

11. Hr. Peder han taler til liden smådreng:
»Gå hen og læg sadel på hest,
så vil jeg ride mig op på land
og være hr. Eskilds gjæst.«

12. Hr. Peder han rider så hastig af sted
og kommer snart hen til den gård:
hr. Eskild han stander der ude,
han er vel svöbt udi mår.

13. Hr. Eskild han taler til ridderen fin:
»Velkommen, hr. stalbroder min,
jeg haver mjød i kjælder for dig,
dertil det klareste vin.«

14. »Ja, haver du mjød i kjælder for mig,
dertil det klareste vin:
så vil vi drikke bryllup hos dig
med dig og liden Kirstin.«

15. »Nej, Lindholms bjærg jeg hende gav
og dertil mine möllere ni:
og en af mine tjenere ypperlig,
hvilken hend' syntes af di.«

16. »Nej, hun haver slidt det skarlagen skjön,
siden hun nam at gange:
hun trolover ret aldrig en bondesön,
en ridder hun vel kan fange.«

17. »Ja, hun må aflægge det skarlagen skjön
og slide det vadmel så grå:
og gjærne trolove en bondesön,
en ridder hun aldrig kan få.«

18. Hr. Peder han blev saa hastig i mod,
ti drog han ud sit sværd:
»Vil du ikke ægte det ædelig' blod,
da skal du ske en ufærd.«

19. Hr. Peder han blev så hastig i mod,
ti drog han op sin kniv:
»Vil du ikke ægte det ædelig' blod,
da skal du miste dit liv!«

20. Hr. Eskild han stedte sit minde til,
at han vild' hende fæste:
»Jeg vil det ikke sige i stil' (lön),
der kom snart fremmede gjæste.«

21. Der kom så mangen riddersön,
de ønsked' dem til lykke:|
og der kom så mangen jomfru skjön,
den bryllupsdag at smykke.

22. Gud lade dem have lykke derved,
som ære efter vil tragte:
Gud lade dem ikke have fred,
som deres kjærest' vil foragte!
Hend' beder en ridder saa lønnelig.

Fra lærer T. Kristensen i Rönslunde.
Stammer sikkert alene fra et flyveblad. Dette ses tydeligst på, at der også er rim i 1. og 3. strofe.

7. Modersorg.

1. Der sad to fruer og virkede guld,
— Så sörgelig udi mit sind. —
den ene hun var så sorrigfuld.
Far nu vel i lunden og bundegrönne skove.

2. »Hvad heller sörger du for kjær herren din,
eller sörger du for tolv sönnerne din'?«

3. »Javel sörger jeg for kjær herren min,
men jeg sörger mere for tolv sönnerne min'.«

4. De to blev hængte, de to blev brændte,
de to blev under guldkarmen rendte.

5. De to haver lokket de stolte jomfruer,
de to sprang ud på bølgen blå.

6. Det ellevte døde, så dejlig et barn,
det tolvte det døde i fostermoders arm.

7. Og nu vil jeg sanke mit røde guld i skrin,
og så vil jeg udløse kjær herren min.

8. Da han kom løs, og han kom hjem,
så satte de mig i stedet igjen.

9. Jeg fødte et barn i hedenske land;
men her mødte mig langt större tvang.

10. De tog liden barnet og lagde det på disk,
så skar de det op som en anden fisk.

11. De tog liden barnet og kogte det i mad,
de nødte mig til at spise deraf.

12. Da jeg kom løs, og jeg kom hjem,
da havde min herre sig en anden igjen.

13. Og nu vil jeg rejse lidt op under ø,
og der vil jeg sörge mig selv til død.

14. Far nu vel både fader og moder,
— Så sörgelig udi mit sind. —
far nu vel både søster og broder.
Far nu vel i lunden og bundegrönne skove.

Fortalt af Gjertrud Andersen, Nörre-Hurup.
Fra Lovise Hansen.

8. Tærningespillet.

1. Skjön jomfru sad i kammeret og prikkede på skind,
så kom der en bådsmand og kigede derind.
Hej singa falderallala, hej singa falderallala!
Og kigede derind.

2. »Og hør du, lille bådsmand, hvad jeg vil sige dig:
og vil du nu spille guldtærning med mig?«

3. »Ja nok så vil jeg spille guldtærning med dig,
men jeg har intet røden guld at sætte imod dig.«

4. »Ja, sæt du op din gode hat, sæt fast om den er grå,
så sætter jeg min jomfrudom, den skal du aldrig få.«

5. For første gang guldtærning på spillebordet randt,
den bådsmand han tabte, og jomfruen vandt.

6. For anden gang guldtærning på spillebordet randt,
skjön jomfru hun tabte, og bådsmanden vandt.

7. For tredje gang guldtærning på spillebordet randt,
skjön jomfru hun tabte, og bådsmanden vandt.

8. »Og hør du, lille bådsmand, hvad jeg vil sige dig:
en silkestukken skjorte den vil jeg give dig.«

9. »En silkestukken skjorte den ta'r jeg, når jeg kan;
men jeg vil ha' den jomfru, jeg med guldtærning vandt.«

10. »Og hør du, lille bådsmand, hvad jeg vil sige dig:
et guldskib i floden det vil jeg give dig.«

11. »Et guldskib i floden det ta'r jeg, når jeg kan,
men jeg vil ha' den jomfru, jeg med guldtærning vandt.«

12. »Og hør du, lille bådsmand, hvad jeg vil sige dig:
et stenhus i Stokholm det vil jeg give dig.«

13. »Et stenhus i Stokholm det ta'r jeg, når jeg kan,
men jeg vil ha' den jomfru, jeg med guldtærning vandt«.

14. Den jomfru står i kamret og kjæmmer op sit hår:
»Gud nåde mig, skjön jomfru, for giftermål jeg får.«

15. Den bådsmand står i gården, var stöttet til sit sværd:
»Vel fik du bedre fæstemand, end du var nogen tid værd«.

16. »Ti jeg er ingen bådsmand, om det end synes så;
jeg er den rigest' kongesön, som i Engeland kan gå.«

17. »Er du den rigest' kongesön, som i Engeland kan gå,
da skal du ha' min jomfrudom, selv om jeg havde to.«
Hej singa falderallala, hej singa falderallala!
Selv om jeg havde to.

Ovenstående har jeg i min barndom ofte hørt synge af ungdommen.
Ved M. Balle.

9. Den utro ridder.

1. »Om alle disse Bjerge de vare af guld,
og vandene vin:
den stolte jomfru, som udi dansen går,
hun være skal min.«

2. »Og er det sandt, at du siger mig her,
at du har mig kjær:
så følg med mig til min fader kjær,
for mig at begjær'.«

3. »Jeg talte med eders kjær fader i går,
han svart' mig nej:
men I, skjönne jomfru, tag forlov af jer selv,
og følg så med mig.«

4. Om jeg skulde tage forlov af mig selv
at følge med dig:
men når som vi kommer udi fremmede lande,
så sviger du mig.«

5. » Derpå vil jeg give dig snehviden hånd
og blodet så rød:
förend at jeg skal forlade dig, min elskende mø,
og för vil jeg dø.«

6. Så rejste de så langt udi fremmede lande
blandt fruer og mø'r:
den herre han blev en stor adelsmand
og glemte sin mø.
7. Den jomfru hun bad udi årene fem,
ja, udi årene syv:
at den ridder måtte blive både ussel og arm
og bed' om sit brød.
8. Vorherre bönhørte jomfruens bön,
udi årene syv:
at den ridder han blev både ussel og arm
og bad om sit brød.
9. Så kom han en aften til jomfruens dör
og bankede på:
»Og hør du, skjön jomfru, du lukker mig ind,
[og lad mig indgå].
10. [Og hør du, skjøn jomfru, du lukker mig ind],
og giver mig brød:
du mindes jo vel [den dag så god],
jeg var kjæresten din.
11. Den jomfru sprang lettelig op af sin seng
og lukked' ham ind:
»Jeg mindes den dag, du var kjæresten min,
da led du ej nød.
12. Den jomfru hun taler til pigen sin:
»Du giver ham brød;
jeg mindes den dag, han var kjæresten min,
da led han ej nød.«
13. Den jomfru hun taler til pigen sin:
»Du giver ham vin;
jeg mindes den dag, han var kjæresten min,
og da drak han vin.«
14. Hendes fader stod nu og hørte derpå,
hvad ord der blev talt:
så trækker han ud sit skarpe sværd,
hug hovedet af ham.
15. Den svane han flyver så höjt udi sky
og rækker sin hals:
men den, der trolover en ærlig mands barn,
bör ej være falsk.

Tilsagt af Kristjan Skrædder i Mov ved Ålborg.
Opskrevet af Lovise Hansen, Hurup ved Hadsund.

10. Hr. Adelbrandt.

1. Hr. Adelbrandt han sadler sin ganger grå,
så red han hen til den Dannekonges gård.

2. Den tid han kom til den Dannekonges gård,
da ud' stod Landelille, var indsvöbt i mår.

3. »Og hør, Landelille både favr og fin,
hvornår vil du være allerkjæresten min?«

4. »Min fader han haver sig så liden en hund,
han er jo hr. Adelbrandt så lig om sin mund.

5. Hr. Adelbrandt svor ved sit eget unge liv:
»Det skal blive hævnet om et år eller syv!«

6. Og dette stod hen i fire og i fem,
Landelille kom ikke til kirke i dem.

7. Og dette stod hen i otte og i ni,
Landelille kom ikke til kirke i den tid.

8. Landelille opstod en morgen så rød:
»I dag vil jeg til kirke ent' levend' eller død.«

9. Den tid da de kom til den grönne rosenlund,
da mødte dem hr. Adelbrandts lille hvide hund.

10. »I dag kan jeg se på den lille hvide hund,
hr. Adelbrandt han hviler ej i grönne rosenlund.

11. Den tid de nu kom til kirkemuren frem,
da mødte dem hr. Adelbrandt i bidsel og i tömm'.

12. Og så slog han ud hendes favre gule hår,
og så bandt han det til sin hestes lår.

13. Der var jo aldrig så liden en sten,
den tog jo stykker kjød af Landelilles ben.

14. Der var jo aldrig så liden en kvist,
den tog jo stykker kjød af Landelilles bryst.

15. Den tid de kom til hr. Adelbrandts gård,
da ud' stod hans kjær moder, var indsvöbt i mår.

16. »Hr. Adelbrandt, hr. Adelbrandt, kjær sönnen min,
hvi handler du så ilde med unge bruden din?«

17. »Ak, hør I, kjær moder, gjör stuen varm,
i nat så skal hun sove hos mig udi min arm.«

der mødte han skjön jomfruens brødre alle syv,
de alle vare raske og røde.

3. »God morgen, god morgen, hr. ridder så fro,
og hvor har du været så længe?
ti vi haver ventet dig nu så lang en stund,
og gjærne vilde haft dig i tale.«

4. »Og haver I ventet mig så lang en stund,
og gjærne vilde haft mig i tale:
da haver jeg været i røde rosenlund
at jage efter vilden små hare.«

5. »Nej, du har ej været i røde rosenlund
at jage efter vilden små hare:
men du haver sovet hos vor søster i nat
og har ikke spurgt os til råde.«

6. »Ja, haver jeg sovet hos jer søster i nat
og har ikke spurgt jer til råde:
da var hendes vilje lige så god som min,
hvad haver I dertil at svare?«

7. »Ja, enten skal du stande, eller og skal du fly,
eller du udi skoven skal hænges:
eller også skal du lade dit unge liv og blod
og kæmpe med os alene.«

8. »Nej, hverken vil jeg stande, ej heller vil jeg fly,
ej heller udi skoven vil jeg hænges:
nej, för så vil jeg lade mit unge liv og blod,
og det for min kjærest' alene.«

9. Der blev nu på stedet så blodig en strid,
den ridder gik ene mod syv [svende]:
ihjel slog han jomfruens brødre alle syv,
til sidst stod den ridder alene.

10. »Nu har jeg forvundet al min sorg og nød,
nn har jeg forvundet al min kvide:
jeg rider nu hjem til jomfruen min,
og hende min skjæbne vil sige.«

11. Hun sagde: »Jeg ser på din rosenrøde kind
og på dine hænder blodrøde:
at du haver slaget mine brødre alle syv,
og lagt deres unge liv øde.

12. Der stander syv liljer udi min faders gård,
ved siden står rosen den røde:
lad liljen kun visne, når rosen jeg får,
jeg sörger mig ikke til døde.«

Ved H. P. Christensen.

14. Kjærestens død.

1. Og jeg tjente mig udi kejserens gård
for guld og for elskovens gave:
det lidet jeg åd, og langt mindre jeg drak,
jeg sörged' for min hjærtens allerkjærest'.

2. Og da jeg havde fået min kjær' herre til sengs,
jeg gjorde ham den tjeneste, jeg burde:
så red jeg mig udi den mørke, kolde nat,
men andre så sødelig mon sove.

3. Og da jeg var kommen udi grönne rosenslund,
da mødte jeg min kjærestes broder:
jeg spurgte da først til allerkjæresten min,
og siden til fader og moder.

4. Ja vel så lever fader, ja vel så lever moder,
eders kjæreste hun lever kun i sorgen:
ti hun haver været i sygdommen stor
og kan slet ikke døden overvinde.

5. Og haver hun været i sygdommen stor
og kan slet ikke døden overvinde:
så ville vi bede en bön op til vor Gud,
at vi hend' i Himmerig mon finde.

6. Og da han var kommen til det kongelige slot,
så bandt han sin hest ved en söjle:
så ganged' han sig i fruerstuen ind,
hvor jomfruer flere mon sörge.

7. Han klappede sin kjæreste på hvide-en kind,
som för var som rosen den røde:
Og ligger du her, allerkjæresten min,
jeg sörger mig selver til døde.

8. Skjön ridder han stod, og han vendte sig om,
han kunde sig ej længere dølge:
de stolte jomfruer stander hastelig op,
bad hannem sig en anden at udvælge.

9. Ja vel så kund' jeg tage en anden ved min hånd,
men aldrig finder jeg hendes lige:
hendes lige findes ikke i dette kongeland,
ej heller udi syv kongeriger.

10. Ti hun havde hår, som var spunden af guld,
hendes hals var som sneen den hvide:
hendes öjne de tindrede som stjærner og sol,
der fore stolte jomfrue at leve.

1. Rimordene tabte. Skal sagtens være klæder — kjære.
4. Ligeså. Kan være kvide — stride.
6. Ligeså. Helt forvansket.
10. Sidste linje helt uforståelig.

Fra Niels Pedersens kone, Vejleby.

15. Lille Lise.

1. Og jeg haver sovet hos en greve i nat,
og han haver mig så ilde bedåret.
— Edriejdejdum edrialala! —
Og han haver mig så ilde bedåret.

2. »Ja, haver jeg så ilde bedåret dig,
så vilde jeg din ære betale.

3. Så vilde jeg dig give stalddrengen min,
og dertil tolv tusende dukater.«

4. »Nej, kan jeg ej få denne greve selv,
så vilde jeg slet ingen anden have.«

5. Den jomfrue hun vandred' da nætter og dag'
for til Lisabonsporten at komme.

6. Men da hun til Lisabons port kommen var,
da stod hendes kjære moder der ude.

7. »Velkommen, velkommen, kjær datter min,
hvorledes har din rejse sig frembåren?«

8. »Min rejse den haver sig frembåret så,
at jeg nu et foster monne føde.«

9. »Behager du vin, behager du mø (ɔ: mjød),
behager du muskaterne de brune?«

10. »Nej, hverken behager jeg vin eller mø,
ej heller muskaterne de brune.

11. Men jeg beder dig, kjær moder, at rede mig en seng,
og jeg agter mig derudi at hvile.«

12. Og der blev hent' jordemo'r og jordemo'r på stand,
men de ej den jomfru kund' forløse.

13. Og der blev hent' doktere, ja doktere fem,
men de ej den jomfru kund' forløse.

14. Den greve han drömte i sengen, hvor han lå,
at lille Lise var død ud af kvide.

15. »Og stalddreng, og stalddreng, og stalddrengen min!
du sadler mig op et par hester.

16. Så vilde vi ride ad den lange mørke vej,
for til lille Lise hen at komme.«

17. Så red de da ud ad den lange mørke vej,
så hørte de de klokkere, som ringe.

18. »Og stalddreng, og stalddreng, og stalddrengen min!
hvad mon dette klokkering betyde?«

19. »Og greve så stolt, og greve så kjæk!
det betyder jo et lig udi byen.«

20. Så red de da atter ad den lange mørke vej,
så mødte de de gravere, som grave.

21. »Og gravere så stolte, og gravere så kjæk!
til hvem er den grav, som I graver?«

22. »Det er en lille jomfru så stolt og så fin,
som ellers lille Lise mon hedde.«

23. Så red de da atter ad den lange mørke vej,
så mødte de de bærere med båren.

24. »Og bærere så stolte, og bærere så kjæk!
hvem er det, I bærer på den båre?«

25. »Det er en lille jomfru så stolt og så fin,
som ellers lille Lise monne hedde.«

26. Den greve han tog da sin sølvbeslagne kniv
og stak den så dybt udi sit hjærte.

27. De tog da den greve, så blodig som han var,
og lagde ham ved lille Lises side.
— Edriejdejdum edrialala. —
Og lagde ham ved lille Lises side.

Tilsagt af Johanne Marie Jörgensen, Hurup.
Opskrevet af Lovise Hansen dersteds.

16. Umulige fordringer.

1. En ungersvend spurgte en pige, om
hun vilde hans kjæreste være.
— Å ja ja å ja ja. —
Hun vilde hans kjæreste være.

2. »Ja, når du vil opfylde det,
som jeg af dig begjærer.

3. Så skal du skaffe mig roser tre,
og hver af sin kuløre.

4. Den ene hvid, den anden rød,
den tredje som fiolen.«

5. »Hvor skal jeg få de roser fra?
det er ved vintertide.«

6. Så red han over bjærg og dal,
alt hen til malerens döre.

7. »Og kan du male mig roser tre,
og hver af sin kuløre?

8. Den ene hvid, den anden rød,
den tredje som fiolen.«

9. »De roser, som du taler om,
de står alt i din have.«

10. Så red han over bjærg og dal,
alt hen til jomfruens döre.

11. »De roser, som du talte om,
de står nu i min have.«

12. »Men för endnu mit ja du får,
én ting du skal opfylde.

13. Så skal du skaffe mig vugger tre,
og ingen spån afskjære.«

14. Så red han over bjærg og dal,
alt hen til snedkerens döre.

15. »Og kan du skaffe mig vugger tre,
og ingen spån afskjære?«

16. »De vugger, som du taler om,
de står alt i din stue.«

17. Så red han over bjærg og dal,
alt hen til jomfruens stue.

18. »De vugger, som du talte om,
de står nu i min stue.«

19. »Men för endnu mit ja du får,
én ting du skal opfylde.

20. Så skal du skaffe mig sönner tre,
og dog vil jeg jomfru være.«

21. »Og jomfru, du er mig for hård,
jeg må dig lade fare.«

Denne vise har jeg som dreng hørt synge på Bornholm.
N. E. Hansen.

17. Fattige og rige pige.

1. Der ganger to piger alt ned til en strand
for at plukke de blomster så skjönne:
den ene hun var så hjærtelig glad,
den anden hun var så bedrøvet.

2. Den rige hun sagde til den fattige så:
»Hvorfor sörger du her så såre?
hvad enten har du mistet din fader eller moder,
eller haver du mistet din ære?«

3. »Nej, hverken har jeg mistet min fader eller moder,
ej heller har jeg mistet min ære:
men jeg sörger allermest for den favre ungersvend,
som vi begge to haver så kjære.«

4. Den ungersvend han stod nu lidt længere fra
og hørte på deres tale:
han sukked' til Gud, som i det höje bor:
»Ak, hvilken af dem skal jeg tage.«

5. »Og tager jeg nu den, som rigdommen har,
og lader så den fattige alene:
så skal hun gå og sörge i al sin levetid
og fælde så mange salte tårer.«

6. Den ungersvend han gik nu lidt længere frem,
og så tager han den fattige ved hånden:
»Se, jeg vil være din, og du skal være min,
Gud unde os at leve længe sammen.«

7. »Ak, ungersvend! ak, ungersvend! hvad tænker du på?
hvi tager du den fattige ved hånden?
hvorfor tog du ikke mig, som rigdommen har,
og lader den fattige alene?«

8. »Ja, rigdom det er jo et lån fra Gud,
og fattigdom det er jo en belönning:
ti den, som er rig, er sjælden, aldrig glad,
vi andre må nöjes med det lidet.«

Fra lærer H. Petersen, Fårbæk.

18. Sejladsen.

1. Hr. Peder han ganger i kammeret ind,
han kjæmmede, han krøllede sit hår:
hr. Peder han ganger til sin fostermoder ind
og spörger, hvad død han skulde få.

2. »Ja, hverken skal du dø udaf hunger eller pest,
og ej heller bli'r du slagen udi krig:
jeg beder dig kun vogte dig for bølgerne blå,
at ikke de forkorte skal dit liv.«

3. »Og jeg vil lade bygge mig et skib udaf kork
og det fineste metal, der findes må:
og vimpelen skal være af det rødeste guld,
og flagene skal være ligeså.«

4. Men da de havde sejlet en uge eller to,
så begyndte det skib at stå:
og bølgerne de skyllede så vildt over dæk,
men skibet det blev ved at være læk.

5. Men styrmanden var den fornuftigste karl,
og han tiltalte dem med disse ord:
»Så lad os heller rulle guldtærning over bord,
og se så, hvem den störste synd har gjort.«

6. Den første gang guldtærningen på tavlebordet randt
imellem de søfarne mænd:
da loddet faldt for Peder, det faldt første gang
for den elskelige konningesön.

7. Den anden gang guldtærningen på tavlebordet randt
imellem de søfarne mænd:
da loddet faldt for Peder, det faldt anden gang
for den elskelige konningesön.

8. Den tredje gang guldtærningen på tavlebordet randt
imellem de søfarne mænd:
da loddet faldt for Peder, det faldt tredje gang
for den elskelige konningesön.

9. »Ja, eftersom jeg har de störste synder gjort,
da vil jeg og bekjende mine brud:
tre klostre har jeg røvet, tre kirker har jeg brændt,
tre piger har jeg narret og bortskjæmt.

10. Hvis nogen udaf eder skulde komme i land,
og min fosterfader spörger efter mig:
så sig ham, at jeg tjener udi kongens gård
og har det både triveligt og godt.

11. Hvis nogen udaf eder skulde komme i land,
og min fostermoder spörger efter mig:
sig hende, at jeg sejler på bølgen blå,
sig hende, at hun ikke sörge må.

12. Hvis nogen af eder skulde komme i land,
og min fæstemø hun spörger efter mig:
sig hende, at jeg hviler under bølgerne blå,
sig hende, at hun gifte sig må.«

13. Så tog de hr. Peder i hans guldgule hår
og kastede hannem over bord:
da Peder synke monne, tog skibet til at gå
og nejed' under Himmelen blå.

Fra lærer Th. Kruse, Greve.

19. De to kongebörn.

1. Der var to yndige kongebörn,
de lovede hverandre deres tro:
de lagde alt over deres tunge,
hvor de skulde komme at bo.

2. »Ak, hvor skal jeg komme der over til dig,
alt over det brusende hav?
der er jo de salte bølger
imellem mig og dig.«

3. »Og læg dig på dit hvide bryst,
og svöm så her over til mig:
jeg skal optænde mine lamper,
de lyse skal for dig.«

4. Bag dören stod den forbandede tæve
og hørte på de ord:
hun slukte så de lamper,
så sank skjön ridder til bunds.

5. Og ind kom der en liden dreng,
var klædt i skarlagen rød:
»I nat er vor kongesön druknet
alt på den vildsomme sø.«

6. Ja, der sad mange stolte jomfruer
og syede silkesöm:
hvor denne jomfrue boede,
hun slængte både sags og söm.

7. »Mit hoved det værker så jammerfuld,
jeg frygter, det bliver min død:
må jeg en liden stund nyde,
spasere om den sø?«

8. »Alene må du ikke gå
alene ved den sø:
du vækker din yngste søster,
som med dig følge skal.«

9. »Vækker jeg min yngste søster,
hun er så lidet et barn:
hun plukker alt af de roser,
som stander ved vejen om.«

10. »Plukker hun af de roser,
som stander ved vejen om:
hun rykker dem ej op med rod,
de vogser kun op igjen.«

11. »Mit hoved det værker så jammerfuld:
jeg frygter, det bliver min død:
må jeg en liden stund nyde,
spasere om den sø?«

12. »Alene må du ikke gå,
alene ved den sø:
du vækker din yngste broder,
som med dig følge skal.«

13. »Vækker jeg min yngste broder,
han haver så liden forstand:
han løber alt efter de fugle,
som flyver her ved vor strand.«

14. Alene så gik den stolte jomfru
alene ved den strand:
der så hun en fisker kom sejlende,
kom sejlende i land.

15. »Og hør du, gode fiskermand,
fisker du for guld så rød:
så fisk mig op den kongesön,
som i nat er druknet på sø.«

16. »Nu haver jeg fisket den ganske nat:
og intet så haver jeg fået:
intet uden den liden kongesön,
som jeg haver her udi min båd.«

17. Hun tog ham op alt i sin favn
og kyste ham på sin mund:
så gik de begge den trange vej,
som ganger til havsens bund.

Tilsagt af Hans Kristoffersens enke i Søndervestud.
Fra N. E. Hansen, Borre.

II. Æventyr.

20. Hegsens datter.

Der var en gang en kone, der var en hegs; hun havde en datter, og datteren havde en kjæreste; men det var ikke efter moderens sind. Så en dag siger moderen alligevel til pigen: »I aften må du godt lade ham komme her hen og ligge hos dig i nat.« Nu, pigen fik også bud til ham, og han kom, og de fulgtes ad ind i hendes kammer. »Ja«, siger så pigen, min moder har rigtig nok sagt, at vi må ligge ved hinanden i nat, men det mener hun ikke noget godt med, for hun har i sinde at skjære halsen over på dig, når vi er komne til at sove, men når du vil love mig troskab, så skal jeg frelse os begge to.« Ja, han lovede da, at han aldrig skulde svige hende. Pigen tog så to tagkjærve og lagde i sengen, fæstede en synål, en stoppenål og sin syring fast i sengekappen, og så kløv de ud af vinduet og skød det til igjen efter dem. Kjællingen sad imens inde ved siden af kakkelovnen i stuen. Da nogen tid var gået, gik hun hen og linnede forsigtig ved sovekammerdören: »Sover I?« — »Nej!« svarede syringen rask. »Nej, de er ikke så nær ved at sove«, tænkte hun og gik hen og satte sig igjen. Noget efter sagde hun atter: »Sover I?« — »Ne-ej!« svarede stoppenålen langsommere. »Nu er de da ved at

blive søvnige«, tænkte hun og satte sig på vente endnu en stund. Så kom hun igjen: »Sover I?« — »Ne—e—ej!« svarede synålen langsomt. »Nu varer det ikke længe«, tænkte hun tilfreds og satte sig lidt igjen. Noget efter gik hun atter til dören: »Sover I?« Ingen svarede. »Er I ved at sove?« gjentog hun og trådte helt ind i kammeret; nej, alt var stille! Så gik hun ud og hentede sin slagtekniv og med den i hånden listede hun sig hen til sengen: »Sover i? Er I ved at sove?« Men hun fik ingen svar, og så hævede hun hånden og skar med kniven dybt ned i den yderste tagkjærv, så det skråsede efter. »Så, nu har den ene af dem ende på det«, tænkte hun; men da kom hun i tanker om, at det måske var hendes datter, der lå foruden, og at hun altså ikke havde fået ram til ham; det var bedst, at hun skar halsen over på den anden også, så var hun da vis på det. Hun skar så ned i den anden kjærv og gik så ud efter lyset for at se, hvordan det var gået. Der lå de to tagkjærve i sengen, men hvor var karl og pige? Dog så hun snart, at krogene var tagne af vinduet; den vej måtte de være flygtede. Hegsen fnøs af harme, men kunde ikke gjøre noget, så længe det var mørkt. »Jaja, bi, til det bliver dag«, tænkte hun, »så skal jeg nok ramme dem.«

Pigen siger så til sin kjæreste: »Ja, nu blev vi frelste den gang; men nu har min moder opdaget, at vi er borte, og når det nu bliver dag, sender hun et halvhundrede mand ud for at lede om os.« — »Å, hvad skal vi da gjøre?« siger karlen forskrækket. »Ja, når du vil love mig, at du aldrig vil svige mig, så skal jeg frelse os begge to«, sagde hun. »Ja, det lovede han da«. Så siger hun: »Nu skaber jeg mig selv i en kringelhornet ko og dig i en gammel mand, som går og trækker med mig på vejen, og når der så kommer nogen til dig, så skal du ikke svare andet, i hvad de så siger til dig, end: Jeg trækker med min kringelhornede ko«. Som pigen sagde, sendte hegsen 50 mand ud for at lede om dem, og nogle kom da også til den gamle mand, der trækkede med koen, og de spurgte ham ad: »Har I ikke set en karl og en pige, der har gået og fulgtes ad?« — »Jeg trækker med min kringelhorned' ko.« — »Vi siger, om I ikke har set en karl og en pige, der har gået her og fulgtes ad?« gjentog de höjere. — »Jeg trækker med min kringelhorned' ko.« Andet kunde de ikke få ud af ham. De kom da hjem til hegsen med uforrettet

sag. »Har I da slet ingen ting set?« spurgte hegsen. »Vi har ikke set andet end en gammel mand, der gik og trak med en kringelhornet ko, og ihvad vi så sagde til ham, så sagde han ikke andet end: Jeg trækker med min kringelhorned' ko.« — »Å, I skulde taget manden, så havde koen nok fulgt med«, sagde hegsen.

Pigen havde imidlertid givet sig selv og karlen deres rigtige skikkelse igjen, og de fortsatte deres vej. Så siger hun: »Ja, nu blev vi frelste den gang, men i morgen sender min moder hundrede mand ud for at lede om os.« »Å, hvad skal vi da gjøre?« siger han. »Ja, når du vil love mig, at du aldrig vil svige mig og aldrig slå mig fejl, så skal jeg frelse os begge to.« Det lovede han. Så siger hun: »Nu vil jeg skabe mig i en kirke og dig i en gammel mand, som ligger og tækker på mig med bly, og ihvad de siger til dig, skal du ikke sige andet end: »Jeg tækker på min kirke med bly.« Næste dag kom rigtig nok de hundrede mand ud at lede, og de kom til kirken og råbte op til blytækkeren: »Har I ikke sét en karl og en pige, der har gået og fulgtes ad?« »Jeg tækker på min kirke med bly.« Andet svar fik de ikke, hvor höjt de så råbte. Men da de om aftenen fortalte hegsen det, så sagde han: »I skulde have taget manden, så havde kirken nok fulgt med.«

»Ja«, siger pigen, »nu blev vi frelste den gang; men i morgen sender min moder halvandet hundrede mand ud og følger selv med.« — »Å, hvad skal vi da gjøre?« siger han. »Ja, når du vil love mig, at du aldrig vil svige mig og aldrig slå mig fejl, så skal jeg frelse os også denne gang«. Ja, han lovede hende evig troskab, og pigen skabte da ham i en dam og sig selv i en and, der svömmede ude i midten af dammen. Hegsen kom da til bredden: »Kom i land, min datter! du må godt få ham.« — »Vak, vak!« sagde anden. »Kom i land, min datter, du må godt få ham!« — »Vak! vak!« Hegsen lagde sig så ned for at drikke dammen tom; men jo mere hun drak, jo mere vand kom der fra anden, og det sank ikke i dammen. Så sprang hegsen i. lutter røde flintestene; deraf kommer de røde flintesten, vi ser af og til på markerne. Anden gav så sig selv og dammen deres menneskelige skikkelse igjen, og de gik så sammen, til de kom til en stor herregård. Der fik karlen tjeneste, men pigen kom til at være hos en gammel kone, der boede i et lille hus et stykke fra gården

På gården var der, som der gjærne er på store gårde, nogle løsagtige karle; de lagde mærke til den kjönne pige, den gamle kone havde fået, og fik lyst til hende. De talte sammen om det og tog ved, at én af dem først skulde prøve sin lykke hos hende. Han talte så med hende, og hun lod heller ikke uvillig, men forlangte 50 rigsdaler, hvis han vilde sove hos hende. Dem var han villig til at give, og så kom han da en aften og havde pengene med. Dem tog og forvarede hun, og jog sig så af klæderne og sprang i seng, inden han endnu var mér end halvt afklædt. »Åå!« udbrød hun så. »Hvad er det?« spurgte han. »Åå! der er noget, jeg har glemt«. »Hvad er det da?«. — »Ja, det kan ikke hjælpe, jeg siger dig det, for du kan ikke gjøre det; jeg må selv op«. — »Da er det da ikke værd, du rejser dig, nu du er i seng, dersom det er noget, jeg kan gjøre; sig mig, hvad det er.« — »Jeg har glemt at rejse vor ildklemme op ude på ildstedet«, sagde hun, »og vor moder er så stræng, jeg får så mange skjænd, dersom hun får at se, der er noget, der ikke er i orden«. — »Men den kan jeg jo rejse op«, sagde han, »bliv du kun liggende.« — »Jeg er bange for, at du kan ikke, for den er ikke nem at få til at stå; men du kan jo prøve, kan du så ikke, får du kalde ad mig«, sagde hun. Han gik så ud i kjøkkenet og fik fat på ildklemmen, men hvor tidt han så rejste den op, faldt den omkuld igjen, og han kunde ikke få den til at stå. »Nej, jeg kan ikke!« råbte han ind til hende. »Nu kan du stå ude ved den, selv sover jeg ved vor moder til dag!« svarede hun. Og der måtte han blive stående og holde ved ildklemmen hele natten, blot i hoser, skjorte og undertröje. Da det blev dag, rejste pigen sig og klædte sig på, og gik så ud og sagde til ham: »Nu kan du gå hjem og sige, at du har haft en nat i nat, så du har aldrig haft sådan en nat!« Han traskede så af, og da han kom på gården, var de andre straks til rede med det spörgsmål: hvordan han havde moret sig? »Å!« sagde han, »jeg har haft en nat i nat, så jeg har aldrig haft sådan en nat!« Efter den besked vilde de andre også være med, og en anden gik straks for at gjøre aftale med hende. Af ham forlangte hun et helt hundrede daler, men lovede ham til gjengjæld en nat, så han aldrig havde haft mage. Han kom så også om aftenen med de hundrede daler, og ligesom forrige gang skyndte hun sig af klæderne og i seng, för han var færdig. Men så havde hun glemt at sætte pinden for

deres bagdör, og det måtte nødvendig gjøres, for ellers blev den gamle så vred så vred. Han bød jo til at gå og gjøre det, men hun var bange for, at han kunde ikke, for det var ikke så nemt at få den til at sidde fast, når en ikke var kjendt med det; dog fik han lov til at prøve; kunde han så ikke, fik han kalde ad hende. Han kom så ud og fik fat i pinden, men han kunde ikke få den til at sidde på nogen måde. Han råbte så ind til hende, men fik til svar: »Nu kan du stå der i nat, selv sover jeg ved vor moder til dag.« Og der måtte han stå halvnøgen ude ved dören hele natten og holde på den smule pind. Da det blev dag, kom hun og gav ham fri, idet hun tilföjede, at en sådan nat havde han nok aldrig haft för. »Nu, hvordan morede du dig så?« spurgte de, da han kom hjem. »Å! jeg har haft en nat i nat, så jeg har aldrig haft en sådan nat«, svarede han. Der var endnu én tilbage, som også vilde være med, og han af sted for at tale med pigen. Ham forlangte hun halvandet hundrede daler af, og han var villig til at give dem og kom med dem samme aften. Som sædvanlig skyndte hun sig så stærkt med at komme i seng, at hun glemte noget. Den aften var det deres lille røde kalv, hun havde glemt at få ind. Han var jo flink og vilde gjøre det for hende, så hun ikke skulde have behov at rejse sig igjen, og han var da endnu i hoser og undertröje, men bugserne var han rigtig nok kommen af. »Ja, tu prøv så, om du kan få ham ind«, sagde hun, »men du skal tage i halen og dreje den ad dig, ellers vil han ikke gå ind.« Han gik så, som han var, ud at få kalven ind, fik også fat på den og tog i halen, som hun havde bedt ham, men så stak kalven i rend, ud af gården, hen over grøfter og gjærder, banker og hulveje, bakker og dale løb den hele natten, og karlen måtte blive ved at holde i halen og følge med; en sådan nat havde han vist aldrig haft! Endelig, da det blev dag, stod kalven stille i gården ved dören, og pigen kom ud og gav ham fri.

Imidlertid, hvordan det nu gik til, véd jeg ikke, men hendes rette kjæreste blev hende ikke tro; han skulde til at have bryllup med herremandens datter, og de kjører da til kirken i en guldkaret med segs sorte heste for. Men da de er komne lidt udenfor gården, så går vognstjerten i stykker. Der blev hentet en ny fra gården og sat i, men den gik også i stykker, og sådan gik det med alle dem, de havde, både guldstjerte og træstjerte, der var ingen, der

kunde holde. Så siger en af karlene: »De har en ildklemme oppe i det lille hus, jeg kan ikke vide, om den ikke kunde holde!« Så skulde han da gå op og låne den. Ja, pigen sagde, at de godt kunde få den, når hun måtte komme til brylluppet. Det måtte han så ned og spörge om, og de fik ildklemmen og fik sat i vognen til stjert, og den holdt godt nok; men da de havde kjørt lidt endnu, så sprang der en nagle i vognen, og alle de nagler, de satte i stedet, gjorde ligesådan, både guldnagler og trænagler og jærnnagler, ingen kunde holde. Så siger den anden karl: »De har en nagle til deres bagdör oppe i det lille hus; jeg kan ikke vide, om den ikke kan holde.« Han blev så sendt op for at låne naglen, og pigen vilde også nok lade ham få den, når hun ved bryllupsbordet måtte sidde ved brudgommens höjre side, så at hun kom til at sidde mellem hende og bruden. Det kunde karlen jo ikke love, för han fik spurgt ad, og så gjorde han det. De sagde så også ja til det, og så fik de naglen, og det viste sig også, at den kunde holde. De kom til kjørende igjen, men ikke ret langt, så styrtede den ene hest, og det var nu lige så galt med det som med stjerten og naglen, alle de heste, de spændte i stedet, de styrtede. Så siger igjen en af karlene: »De har en lille rød kalv oppe i det lille hus, jeg kan ikke vide, om han ikke kan trække.« Den passede jo ikke allerbedst med det øvrige forspand, men han fik alligevel pålæg om at låne den. Ja, han kunde godt få den, når pigen måtte til brylluppet sidde ved fæstemandens höjre side og synge vers over bordet ligesom de andre. Det blev hende altsammen indrömmet, og de fik så kalven og fik spændt for. Den trak godt nok, og nu kom de da til kirken uden videre uheld, men folk så jo noget på den befordring, en guldkaret med en ildklemme til stjert og en trænagle i, og fem sorte heste og en rød kalv til forspænd. Pigen gjorde sig nu i stand til at gå til bryllup, og så tog hun et par duer og puttede ned i sin lomme, og tog nogle bygkjærner med også, og så gik hun. Hun kom også til at sidde ved fæstemandens höjre side, og der blev sunget vers over bordet efter skik og brug. Den gang turen kom til hende, tog hun duerne op af sin lomme og satte dem på bordet forved sig, tog så to bygkjærner og lagde en til hver af dem, men hannen snappede dem begge to. Da sang hun: »Hannen sviger hunnen, ligesom Hesse sviger jomfru Resse!« Folk så forundrede på hende, men hun tog atter to byg-

kjærner og lagde for duerne og hannen snappede da igjen dem begge. Pigen sang: »Hannen sviger hunnen, ligesom Hesse sviger jomfru Resse!« De begyndte at spörge hende, hvad hun mente med det ord, men hun lagde uden at svare tredje gang to kjærner for duerne, og for tredje gang tog hannen dem begge, og for tredje gang sang hun: »Hannen sviger hunnen, ligesom Hesse sviger jomfru Resse!« Nu forlangte herremanden at få at vide, hvad det skulde betyde, og hvad hun mente? Hun fortalte da, at han, som i dag holdt bryllup med herremandens datter, var hendes kjæreste, og hvorledes hun tre gange havde frelst hans liv, og han hver gang havde lovet hende evig troskab. »Så skal han heller ikke have min datter!« fo'r herremanden op, og så fik hans gamle kjæreste ham alligevel.

Optegnet af Karen Marie Rasmussen, Linde.

---

21. Hvidbjörn kongesön.

En konge red en dag over en mose, og da skete det, at hans hest sank så dybt i mosejorden, at den ikke kunde komme op igjen. Nu så det galt ud med kongen, og han vidste aldrig sine levende råd for at få den op, ti det hjalp ikke, at han gav den af sporerne. Strags kom der en hvid björn frem og sagde til kongen, at dersom han vilde give ham sin yngste datter til ægte, da skulde han hjælpe ham op. Nej, det vilde kongen da ikke, og nu sank hesten i helt til manken. Björnen spurgte atter kongen, om han vilde give ham hans datter til ægte, for så vilde han hjælpe ham op, og nu gik kongen ind på betingelsen. Det blev derpå en aftale imellem dem, at kongen dagen efter skulde levere hende i skoven ved et træ, som björnen viste ham. Strags sprang hesten op af dyndet, og kongen red hjem og fortalte sin kone, hvad der var hændet ham. De blev derpå enige om at lade deres stuepige klæde sig i prinsessens klæder og give sig ud for at være den rette. Nu fulgte kongen hende ud i skoven, hvor björnen allerede i forvejen var mødt, og så bad den hende om at lægge sig til at sove, så skulde han siden afhente hende.

Da hun havde sovet en times tid, kom björnen og kaldte på hende og spurgte om, hvad tid på dagen hun vel troede det var. »Det er jo på den tid, jeg skal op og gjøre rent«, svarede hun. »Gå du kun hjem og hils kongen,

at hvis han ikke sender den rette, da vil han komme til at angre det.« Nu gik pigen hjem og fortalte kongen, hvad björnen havde sagt. Så kjöbte kongen en guldsmeddatter til at give sig ud for prinsessen. Da hun kom ud i skoven til træet, sagde björnen til hende, at nu kunde hun lægge sig til at sove, så skulde han siden komme og kalde på hende. Hun lagde sig også til ro, men da hun havde sovet en times tid, kom björnen og spurgte hende, hvad tid på dagen hun troede det var. „Jeg tænker, det er på den tid, jeg skal op og pudse guld- og sølvtöj for min fader", sagde hun. „Gå du kun hjem", sagde björnen, „og hils kongen, at hvis han narrer mig én gang til, så skal han komme til at smage min hævn."

Da kongen fik denne efterretning. blev han bange og lod sin yngste datter føre ud i skoven. Nu bad björnen ligeledes hende om at lægge sig til at sove, og da han kom og kaldte på hende, spurgte han hende om, hvad tid på dagen hun vel troede det var. »Det er vist på den tid", svarede hun, „at min fader plejer at bestige tronen." — „Du er den rette, sæt dig nu op på min ryg, at vi kan komme videre fort."

Hen imod aften nød de en hvile i skoven, hvor björnen løb ind med hende; men der var så mørkt der inde, at hun ingen verdens ting kunde se. Om dagen var björnen ude, men om natten sov han i en seng, der stod jævnsides med prinsessens. En aften siger han til hende: „I morgen skal din ældste søster giftes, kunde du så ikke have lyst til at komme til hendes bryllup". Jo, det vilde hun gjærne, og da dagen kom, bad han hende om at sætte sig op på hans ryg, så skulde han føre hende til brudehuset på den betingelse, at hun skulde lyde sin fader og ikke sin moder, og når han trådte hende på foden, da måtte hun være villig til at følge med.

Så snart hendes forældre og søskende så hende, sprang de ud og hilsede på hende, og nu blev der en spörgen om, hvorledes hun havde det. Hun sagde, at hun havde det godt, men der var så mørkt, hvor hun boede, at hun ingen ting kunde se. Nu kom moderen med et stykke lys, som hun bad hende at tage med sig, for så kunde hun få at se, hvordan al ting så ud der inde, det var da altid bedre end at trave om i mørke. Men i det samme kom faderen til og sagde, at det måtte hun ikke. Nu kom hun i tanker om, hvad hun havde lovet björnen, inden hun rejste, og

vilde da for ingen pris modtage lyset af moderen. Den gang te de sad ved bordet og spiste, trådte björnen, der lå under bordet, hende på foden, og nu rejste hun sig for at begive sig på hjemvejen. Gjæsterne bad hende om at blive, det var da aldrig værd at tage hjem nu, da lystigheden først skulde til at begynde. Men prinsessen lod sig ikke overtale; hun satte sig strags op på björnens ryg, og nu var hun et öjeblik efter ude i hulen i skoven.

Nogen tid efter fødte hun en sön. „Skal jeg ikke tage den af dage?“ sagde björnen, „for her er jo så mørkt, at du ikke kan se at pleje den“. Nej, det vilde hun da ikke; men omsider gav hun dog efter, og björnen tog drengen og bar den væk. Nogen tid efter siger björnen atter til hende, at nu skulde hendes næstældste søster giftes, om hun ikke havde lyst til at komme til hendes bryllup. Jo, det havde hun nok, og björnen bad hende at sætte sig op på hans ryg, og nu løb han af sted med hende. Der blev lige som forrige gang en spörgen både hid og did om, hvorledes hun havde det. Hun gav bare til svar, at hun havde det godt. Moderen bad hende om at modtage et stykke lys; men det satte faderen sig imod, og så vilde prinsessen ikke modtage det. Da de omtrent var færdige med at spise, trådte björnen hende på foden, og nu var hun snart på hjemvejen.

Nogen tid efter at hun var kommen hjem, fødte hun atter et barn. Også dette barn skaffede björnen væk, for, som han sagde, der var så mørkt, at hun ikke kunde se at pleje det. Nogen tid efter skulde hendes yngste søster giftes, og hun kom også denne gang hjem til bryllup. Men da lod hun sig af moderen overtale til at tage lys og fyrtöj med sig. Da der var hengået nogle dage, fødte hun det tredje drengebarn, som björnen ligeledes skaffede af vejen, idet han løb ud i skoven med det.

„Jeg må dog en gang se, hvorledes det ser ud her nede“, tænkte hun og tændte lyset en nat. Da så hun i sengen ved siden af sig en kongesön ligge og sove, og hun satte sig på sengekanten og lænede sig ud over ham for rigtig at se, hvor smuk han var. Men i det samme faldt der en dråbe tælle på hans bryst, og han vågnede. „Hvad har du nu gjort!“ sagde han, „jeg er en forhegset prins, der om dagen må vandre i skikkelse af en hvid björn og leve af rov; men om natten er jeg atter menneske. Hegsen, der har forgjort mig, sagde, at når en kongedatter vilde bo

hos mig i fire år i denne hule uden at tænde lys, da var jeg frelst; nu var der kun et halvt år tilbage, da havde både du og jeg været lykkelige, men nu må jeg ægte hegsens datter, hvor nødig jeg end vil. Prinsessen bad da så mindelig om at få lov til at følge med ham, ti nu skulde han rejse hen, hvor hegsen boede. „Ja, sæt dig op på min ryg", sagde han, og så løb han med hende, indtil de kom til et træ, der stod ved vejen og bar guldæbler. „Tag et æble og gjem det hos dig", sagde björnen. Ja, det gjorde hun også. Lidt efter kom de til et træ, der stod ved vejen og bar sølvæbler. „Tag et æble af dette træ og gjem det hos dig", sagde björnen. Ja, det gjorde hun. Lidt efter kom de til et træ, der bar kobberæbler. „Tag et æble af dette træ og gjem det hos dig", sagde björnen, og prinsessen adlød.

Da de var komne et stykke længere frem, sagde björnen til prinsessen: „Stå op paa min ryg og se efter, om du kan blive noget vaer". — „Jo, jeg ser et slot af det pure guld", sagde hun. „Tag guldæblet op af din lomme og gå ind på slottet og foræer din ældste sön det; men vogt dig for at spise eller drikke derinde; er jeg borte, når du kommer tilbage, da skal du kalde på Hvidebjörn kongesön, så skal jeg atter være hos dig." Glad ilede prinsessen ind for at omfavne sit barn, som hun troede var død. Hun gav drengen guldæblet at lege med, og der blev dækket bord for hende med kostbare retter, men hun vilde ingen ting nyde. Ved afskeden forærede de hende en guldrok. Da hun kom ud, kaldte hun på Hvidebjörn kongesön, og strags stod han hos hende. Hun satte sig op på hans ryg, og derpå travede han med hende hen ad vejen. Lidt efter sagde han til hende: „Stå op på min ryg og se efter, om du kan öjne noget!" — „Ja, jeg öjner et slot af sølv", sagde hun. „Tag sølvæblet op af din lomme og giv det til din næstældste sön, som er på slottet, men vogt dig for at nyde noget som helst". Prinsessen ilede ind til sit barn, kyssede og omfavnede det og gav det derpå sølvæblet at lege med. Men da hun heller ikke der vilde nyde noget, forærede de hende ved afskeden et sølvhaspetræ. Da hun kom ud, kaldte hun paa Hvidebjörn kongesön, og nu var han hos hende. Da de var komne et stykke hen ad vejen, sagde han til hende: „Stå op på min ryg og se efter, om du kan öjne noget". — „Ja, jeg ser et kobberslot", sagde hun. „Tag kobberæblet op af din lomme og giv det til din yngste

sön, som er på slottet. Nyd ikke mad eller drikke derinde, ti da ser du mig aldrig mere; så er jeg i glasbjærget hos hegsen, og jeg vil da sent eller tidlig blive nødt til at ægte hendes datter."

Prinsessen løb ind og gav sin sön æblet, og til gjengjæld gav man hende en kobbergarnvinder. Derpå ledte man hende ind i en sal, hvor bordet stod dækket med de kostbareste retter og den dejligste vin. Men da hun ingen ting vilde spise, nødte man hende dog til at drikke et lille glas vin. Ikke så snart smagte hun det, för hun mærkede, at det var galt, og da hun igjen kom ud, var björnen hverken at høre eller se. Hun kaldte vel på Hvidebjörn kongesön; men der kom ingen til hende.

Nu vankede hun om og sögte efter sin tabte ven, som var i glasbjærget hos hegsen. En dag kom hun til bjærget, der var höjt og så ud til at være helt utilgjængeligt. Først prøvede hun på at klatre derop ad, men det lod sig ikke gjøre. Derpå gik hun ind til en smed, som boede der i nærheden, og lod sine hænder og födder beslå, og sådan vandt hun op ad det stejle bjærg. Nu kom hun til en stor port, som hun bankede på, og strags kom hegsen og lukkede op og spurgte om, hvem hun var, og hvad hun vilde. Prinsessen spurgte, om der ikke boede en prins her, som kaldte sig Hvidebjörn kongesön. „Jo", sagde hegsen, „men han er på jagten og kommer ikke hjem för aften, og du kan ikke komme til at tale med ham". — „Å, må jeg ikke sidde ved hans seng i aften!" bad prinsessen, „jeg har döjet så meget med at komme her ind i glasbjærget, og jeg vilde så inderlig gjærne tale et par ord med ham". — „Ja, vil du give mig denne guldrok, da må du i aften, når Hvidebjörn kongesön er gået til ro, komme ind og så sidde uden for hans seng til i morgen." Prinsessen gav hegsen det forlangte, og da Hvidebjörn kongesön var gået til ro, kom hegsen og skjænkede ham en drik, der havde den virkning, at han strags faldt i sövn. Nu kom prinsessen og satte sig ved sengen og kaldte på ham, men det var hende ikke muligt at kalde ham vågen. Næste dag bad prinsessen atter hegsen om at få lov til at sidde ved hans seng om natten, og hun fik tilladelse på den betingelse, at hegsen vilde have sølvhaspetræet. Det fik hun gjærne, og næste dags aften sad prinsessen atter ved Hvidebjörn kongesöns seng og kaldte på ham; men han havde lige som aftenen i forvejen fået sovedrik. Prinsen havde dog en ven, som sov i samme

værelse og vågnede ved, at prinsessen kaldte på Hvidebjörn kongesön; og da han dagen efter kom til ham, fortalte han ham, at der om natten havde siddet en kvinde ved hans seng og forgjæves sögt at vække ham ved at kalde på ham med de kjærligste navne. Nu kom prinsen i tanker om, at det måtte være prinsessen, der var kommen ind i glasbjærget til ham, og det fortalte han til sin ven, der var hans daglige omgangsfælle. Denne rådede ham til, at når aftenen kom, og hegsen indfandt sig for at give ham sovedrik, da skulde han lade, som om han drak den, men i steden for hælde den ned i sengehalmen. Den tredje aften fik prinsessen atter tilladelse til at sidde ved hans seng på den betingelse, at hegsen vilde have den kobbergarnvinder, som prinsessen havde hos sig. Den fik hun gjærne, men det skulde så være sidste gang, hun fik Hvidebjörn kongesön at se, sagde hegsen; ti i morgen skulde han giftes med hendes datter. Da det blev aften, og han var kommen i seng, kom hegsen og skjænkede ham en drik, som han modtog og lod, som om han drak den, men hældte den i halmen i steden for. Lidt efter kom prinsessen ind og satte sig ved sengen og kaldte på Hvidebjörn kongesön, der lå lysvågen og ventede på, at hun skulde komme. Nu fortalte hun ham, hvordan hun var kommen ind i bjærget, og at hun i to nætter havde siddet ved hans seng og kaldt på ham, uden at hun formåede at vække ham, og i aften var det sidste gang, at hegsen tillod hende at se ham. Prinsens omgangsfælle, der af hegsen var dömt til at leve i glasbjærget, rådede ham til, at han i denne nat skulde liste sig ind til hegsen og med hendes eget sværd, som hængte over hendes seng, skille både hende og datteren ved livet. Da det lakkede ad morgenstunden, rejste kongesönnen sig fra sit leje og listede sig ind i hegsens værelse. Først vågnede hun, men da hun troede, han kom for at hente hendes datters sko, som han hver dag måtte pudse, lagde hun sig atter til ro. Nu ilede han hen til hegsens seng og greb efter sværdet; men i samme nu foer hegsen op, da hun mærkede uråd. Den gang var lykken hende dog imod, og hun kom for sent. Med hegsens eget sværd, som var det eneste stål, der kunde bide på hende, dræbte han både hende selv og datteren, og nu tog glasbjærget til at knage og brage, og strags stod der i stedet for det et kongeslot med döre og vinduer af guld. Det var kongeborgen, som hegsen havde forvandlet til et glasbjærg. Hvidebjörn

kongesön, der nu havde udfriet sig af hegsens vold, levede lykkelig og glad med sin dronning og sine börn i mange år.

Fortalt af Skomager Lars Jensen, Komdrup.
Ved Lovise Hansen. E. T. K.

Et sidestykke hertil findes i S. Grundtvigs Gl. d. M. II, nr. 8. På mange småtræk kan skjönnes, at de dog ikke stammer fra én kilde.

---

22. Prinsessens lange næse.

Der var en gang en konge, som havde en sön. Da traf det sig, at kongen blev syg, og da han mærkede, at døden nærmede sig, kaldte han sönnen for sig og sagde, at nu skulde han skilles fra ham; men når han var død, kunde sönnen blive den rigeste og mægtigste mand i hele verden. Det kunde sönnen ikke forstå, da det var et lille rige, de havde. „Jo“, sagde faderen, „jeg har ikke kunnet bruge rigdommen; men du kan. Der er en skat skjult i jorden, og når du anvender den vel, bliver du både rig og mægtig.“ Kort tid efter døde faderen, og sönnen kunde knap bie, til han var bleven begravet, för han vilde hen at grave efter skatten. Han grov og grov, holdt mange folk, og det varede en lang tid, men han fandt intet. Omsider var der nogle af folkene, som fandt et lille skrin, og det bragte de kongesönnen. Prinsen tog strags skrinet og bar det ind; det var så let som en fjer. Da han åbnede det, fandt han ikke andet end en gammel pung, et horn og et læderbælte. Da tænkte prinsen: „Mon min fader også kunde have hjærte til at narre mig, nu det har kostet mig så meget med at grave, og var gjælden ikke stor för, så er den nu!“ Imidlertid stod han og betragtede skrinet, og han opdagede da en lille læddike deri. Da han fik den åbnet, fandt han en lille seddel i den. Han tog seddelen op og så, at der var noget skrevet på den; men skriften var næsten udslettet. Omsider fik han læst, at når han ønskede penge, kunde han bare tage pungen i hånden og ønske den fuld, og det kunde han gjøre, så tit han vilde. Manglede han krigsfolk, kunde han blæse i den ene ende af hornet, så kom der strags så mange, som han ønskede; og vilde han have dem bort igjen, skulde han bare blæse i den anden ende af hornet. Hvis han ønskede sig nogen steder hen, skulde han spænde bæltet omkring sig, så kunde han ønske sig, hvor hen han vilde. Nu vilde han først prøve at ønske sig nogle penge, og aldrig så snart havde han ønsket det, för pungen

faldt på jorden, og pengene trillede ud til alle sider. Prinsen blev da glad og tænkte, at nu var han rig, og så var der intet i vejen. Han levede da godt i nogen tid; men så kom han i tanker om, at han vilde hen at gifte sig med en prinsesse, som boede i et land langt borte, og han havde hørt tale om, at hendes lige var ikke at finde i skjönhed. Prinsen begav sig da på vejen til det land, hvor prinsessen boede. Alle de folk, han mödte, gav han store gaver, så det spurgtes vidt omkring, at en fornem herre var på vej til slottet. Da prinsen nåede dertil, gik han hen til kongen og begjærede prinsessen til kone. Kongen svarede, at det beroede på hende selv, og nu skulde han spörge hende ad. Så gik kongen ind til prinsessen og spurgte, om hun vilde have prinsen til mand. „Nej", svarede hun, „en mand, som jeg skal ud at tigge med, vil jeg ikke have". Kongen fortalte så prinsen, at hun vilde ikke have ham. Men han havde hørt, hvad hun sagde, og så rejste han hjem igjen med det. Nogen tid efter kom han i tanker om, at hun måske ikke havde vidst, hvilke tre kostbarheder han var i besiddelse af, og når hun havde vidst det, så vilde hun måske have haft ham. Han besluttede altså at rejse der hen igjen, og da han kom dertil, forlangte han at få prinsessen i tale. Ja, det skete, og så spurgte han hende, om hun ikke havde hørt tale om hans store rigdom. „Jo", sagde prinsessen, „du øste jo penge ud med begge hænder, og hvis du bliver således ved, vil det ende i fattigdom!" Prinsen fortalte hende nu om pungen og dens gode egenskab. Så vilde hun så overmåde gjærne have pungen at se, og prinsen gav hende den. Men så snart hun havde den i hånden, gik hun sin vej, og han så hende ikke mere. Prinsen rejste nu igjen, og da han var kommen hjem, tænkte han på, hvorledes han skulde få pungen tilbage. En nat spændte han bæltet om sig og ønskede sig ind i prinsessens sovekammer. Hun blev meget forskrækket, da hun så, at der var nogen inde i værelset. Men han sagde, at hun ikke skulde være bange; han vilde nok gå igjen, når hun vilde give ham pungen. Jo pyt, den kunde han da strags få, sagde hun og hentede den til ham. Men så sagde hun, at hun ikke kunde forstå, han vilde rejse den lange vej efter pungen; ti det gjorde jo ikke noget, om hun eller han havde den, da de skulde ægte hinanden. Ja, det syntes prinsen da også var rimeligt, og han fortalte så, at han ikke var gået ind i kammeret, men at han havde

ønsket sig derind. Nu talte prinsessen godt med ham og spurgte, om hun ikke måtte få bæltet at se. Jo, det måtte hun da gjærne; men så snart hun havde fået det, spændte hun det om sig og ønskede sig ind i sin faders sovekammer. Prinsen sad nu og ventede, men der kom ingen prinsesse igjen. Så vilde han da hjem og var meget glad ved at have fået pungen igjen. Han krøb da ud af et vindue, og så rejste han hjem. Nu vilde han til at ønske sig nogle penge; men han kunde ønske så meget han vilde, der kom ingen penge; ti prinsessen havde givet ham en anden pung, som var syet efter prinsens pung. Da tænkte prinsen, at nu måtte han tage det sidste middel, han havde. Han rejste altså hen til slottet igjen. Da han kom der, blæste han i den ene ende af hornet, og strags kom der en stor mængde krigsfolk, som spurgte, hvad han befalede. Ja, han befalede da, at de skulde tage kongen og prinsessen og føre dem ud til ham. Da de kom, gav prinsessen sig til at le og sagde: „Er det dig. der vil føre krig med os, og vi skulde endda have holdt bryllup!“ Ja, men det var da pungen og bæltet, han vilde have, og når han havde fået det, vilde han nok rejse. Ja, det kunde han da sagtens få, sagde prinsessen, men hun havde tænkt, at det kunde være ligegyldigt, hvem af dem der havde det, da de snart skulde være mand og kone. „Jeg er ellers også lidt bange for dig“, sagde prinsessen, „ti du må da stå i forbindelse med en trold, da du kan få en sådan krigshær samlet!“ Prinsen fortalte nu om hornet, og han blæste i den anden ende af det, og strags var alle krigsfolkene borte. Prinsessen vilde meget gjærne have det horn at se, og han lod hende da også se det. Nu blæste hun i den ene ende af hornet, og strags kom en mængde krigsfolk og spurgte, hvad hun befalede. Ja, hun befalede, at de skulde tage prinsen og føre ham bort, og han måtte så se efter at komme af sted det bedste han kunde. Hjem vilde han ikke, og han gik længe og vidste ikke, hvor han gik hen. Omsider kom han til en bakke, og da kom han i tanker om, at han vilde lade sig falde ned, så kunde han måske slå sig ihjel. Han lod sig så falde, men inden han kom til foden af bakken, hang hans frakke i et træ, så at han faldt så stille, at han ikke slog sig det mindste. Han vilde nu til at tage grenen af sin frakke, og da så han, at den var fuld af modne æbler. Strags gav han sig til at spise æbler, ti han var meget tørstig og sulten; men da han var bleven færdig med

at spise, blev han va'r, at hans næse var bleven så lang, at den nåede helt til jorden. Han syntes heller ikke selv, at det var for meget til ham, sådan som han havde ladet sig narre af prinsessen. Da hørte han tæt ved sig en bæk risle, og da han var meget tørstig, vilde han hen at have noget at drikke. Men jo mere han drak, des kortere blev næsen. Han blev da ved at drikke, til den havde sin rigtige form igjen. Nu vilde han da prøve, om han ikke kunde narre prinsessen med det. I det samme kom der en hyrde derhen; og prinsen spurgte ham, om han ikke vilde bytte klæder med ham. Hyrden svarede, at han ikke måtte gjøre nar ad ham, fordi han var fattig, og hans klæder gamle. Men prinsen sagde, at det var alvor, og så vilde hyrden da gjærne bytte. Da prinsen var kommen i hyrdens klæder, gik han hen og plukkede en kurv fuld af æbler, og en flaske fyldte han med vand, og så gik han op på slottet og spurgte, om de vilde kjøbe nogle æbler. Det vilde de da gjærne, og de kjöbte alle dem, han havde. Æblerne skulde dronningen og prinsessen have til frokost. Da de havde spist nogle, så de til hinanden, og de så da, at deres næser var blevne meget lange. Dronningen sendte strags bud efter alle de læger, der var i byen, men de kunde ikke kurere dem. Nu havde prinsen lejet en lejlighed der i den samme by, og han udgav sig da for at være læge. Det spurgtes snart i slottet, at der var kommet en ny læge, og der blev da sendt bud efter ham. Ja, han troede da nok, at han kunde kurere dem; men nu vilde han prøve det med dronningen først, for det gjorde vel ikke noget, om hun ikke blev så rigtig. Det var de også godt fornöjede med. Det varede ikke længe, för dronningen var kureret, og så skulde han til at helbrede prinsessen. Men til hende brugte han ikke det vand fra bækken; han gav hende kun rigtigt vand, og det hjalp naturligvis ikke, i hvor meget hun drak. Så en dag sagde prinsessen til ham, at han endelig måtte gjøre sin flid for at få næsen i orden, hun skulde da nok betale for det. Men prinsen svarede, at han kjendte nok de syges løfter; imens de var syge, lovede de så meget, men så snart de kom sig, så var det forbi. Ja, da skulde hun nok betale, for var hendes fader ikke rig nok, så var hun, og så gik hun ind og hentede de tre ting og lagde foran ham og sagde, at dem måtte han have, når hun blev frisk, og så skulde hun nok sige ham, hvad de kunde bruges til. Da tog prinsen dem

med de ord, at han vidste nok, hvad de skulde bruges til, og så rejste han hjem og lod prinsessen stå med den lange næse.

Ved Mariane Nielsen, Hjörring-egnen.

---

23. Dyrene i røverhuset.

Der var en gang en mand og en kone, som boede i et lille hus, og de ejede ikke andre dyr end en kat og en hane; katten var inde i stuen, og hanen var ude. Men en dag hørte katten, at manden sagde til konen: „Hør, lille mo'r, vi får nok at have slagtet vor hane, for vi har jo ikke kjöd til brødet længere.“ Det blev de også enige om, men katten var nu en gang ikke af denne mening, „ti“, tænkte den, „slagter de hanen i morgen, så slagter de måske mig i overmorgen; nej, ellers tak, det spil skal de dog ikke få af min gode ven hanen og mig“, og efter denne enetale listede den sig ganske stille hen til dören og begyndte at mjave ynkelig for at komme ud. Konen gik hen og kjærtegnede den og talte venlig til den, og så lukkede hun dören op. Så gik den ud, men da havde den næsten fortrudt sin beslutning at løbe bort. Men i det samme hørte den hanen gale uden for, og så sprang den ud og råbte: „Du skal ikke være så kry på det, ti i morgen skal du slagtes.“ Brat endte hanen sin galen og spurgte ganske stilfærdig: „Hvor har du fået det at vide, mis?“ — „Jo, det er sandt, manden og konen sagde det lige nu, for de har ikke mere kjöd, og så spiser de først dig, og derefter kommer turen vel til mig“. — „Nej, det går ikke sådan til, at jeg vil slagtes, nej ellers tak“, sagde hanen, „nu kan du gå ud i marken og fange et par mus, men du skal passe på, at de bliver levende og ingen skade tager“. — Jo, det skulde katten da nok, og så gik den, men så fik hanen også travlt, den skrabede og skrabede rundt om møddingen, indtil den fandt en gammel fladbundet og hullet træsko og et par ny rugstrå. I det samme kom katten med to mus, og så lagde de stråene på musene som seletöj og spændte dem for træskoen. Hanen tog tömmen, og de satte sig begge op. „Nu vil vi ud i verden og prøve vor lykke“, sagde hanen. „Ja, den skal blive ringe, om den ej skal blive bedre end at blive slagtet her“, svarede katten, og så kjørte de. Da de havde kjørt lidt, kom de forbi en

gås, som bad om at komme op at kjøre, og hanen svarede: „Ja, vognen er lille, og hestene små, men vil du med, så sid kuns op bag på“, og så kjørte de videre. Lidt efter kom de til en vædder, der bad om at komme op at kjøre. Hanen svarede: „Ja, vognen er lille, og hestene små, men vil du med, så sid kuns op bag på“. Da de havde kjørt lidt igjen, kom de til en tyr, der bad om at komme med. Hanen svarede: „Ja, vognen er lille, og hestene små, men vil du med, så sid kuns op bag på“. Da de havde kjørt lidt igjen, kom de til en hest, der bad også om at komme op at kjøre. Hanen svarede: „Ja, vognen er lille, og hestene små, men vil du med, så sid kuns op bag på“, og så kjørte de videre. Da de havde kjørt en stund endnu, kom de ind i en skov, og der kom de til et hus, der lå langt inde mellem træerne; der gjorde de holdt og steg af og gik ind i huset, som var fuldstændig ubeboet, men hesten kjendte stedet og sagde, at det var beboet af syv røvere, og de var ude på fangst. Men når de kom hjem, var det bedst at slå dem ihjel og selv tage ophold på stedet, og hver fik sin post omkring i huset; hesten stod ved yderdören og vædderen ved stuedören og tyren ved kjøkkendören og gåsen i vandspanden og katten på ildstedet og til sidst hanen oppe i skorstenen på en røgpind. Således var de nu alle godt posterede til at tage mod røverne, når de kom hjem. Da de kom, mærkede de nok, at der var fremmede i huset, og derfor standsede de udenfor, og en af dem gik ind og så efter, hvem det var. Men aldrig så snart var han kommen over dörtærskelen, för hesten gav ham et spark, så han trillede ind til vædderen. Denne gav ham igjen et buk, så han kom hen til tyren. Denne stangede ham med sine horn, og gåsen kom til og slog ham med vingerne, og katten rev ham med sine kløer, og så råbte hanen: „Kast ham herop, så skal jeg give ham en skamfærd!“ Så løftede tyren ham op på sine horn og dernæst pikkede hanen öjnene ud på ham, og så var han endelig død. Den samme behandling fik alle røverne, og de andre levede i stor velstand i huset efter den tid.

Ved Karl Kr. Jensen i Gudum.

---

24. De tre hunde.

Der var en gang en kejser og en konge, som gav sig til at spille om deres riger, og den, der vandt, skulde have

dem begge to. Kejseren vandt, og kongen blev til en tigger, og hans to börn, en prins og en prinsesse, rejste ene ud i verden for at prøve deres lykke. Det eneste, de havde med, var et lille lam, som man havde ladet dem beholde af nåde og barmhjærtighed, fordi de holdt så meget af det. Ved aftenstid kom de ind i en stor skov, og der opdagede de en lille hytte imellem træerne, hvor de gik ind og vilde bede om husly for natten. Inde i hytten fandt de kun et stenbord, og ved det sad en gammel mand med et langt skjæg, der var fastvogset til bordet, og under det lå tre store hunde. Da de bad om at måtte blive der om natten, svarede den gamle nej, men han kunde måske hjælpe dem lidt; de kunde bytte med deres lille lam og få de tre hunde i stedet for. Det vilde prinsen gjærne, men prinsessen var kjed af at komme af med det lille lam. Hun gav dog efter, og så fik de hundene. Da sagde manden til dem: „Når I kalder på deres navne, så skal de nok hjælpe jer, hvis I er i fare, ti de kan overvinde alt. Den første hedder Grib-an, den anden Begjær og tredje Pistolgesvindt. Derpå forlod de hytten med de tre hunde og vandrede dybere ind i skoven. Da de havde gået en god stund, kom de til et hus, og der bankede de på og bad om husly for natten. Der boede en gammel kjælling, og hun gav dem strags lov til at blive der, men hundene vilde hun ikke have, ti hun syntes, de så så glubske ud. Ja, uden dem vilde de ikke blive der, for når man ikke fornærmede dem, så gjorde hundene ingen fortræd. Nå, ja så fik de da endelig lov til at tage dem med, og så blev der anvist dem et lille værelse ved siden af den lille stue, og der var en god seng i, men de kunde alligevel ikke sove, ti der var en underlig frygt over dem; de syntes, det var, ligesom der vilde komme noget ondt over dem. Deres frygt var heller ikke ugrundet, ti ved midnatstid kom der tolv mand ind i stuen, og det var den gamles sönner, og de havde været ude på røvertog. Nu spurgte den gamle dem: „Nå, hvad fangst har I så gjort i dag?“ Åja, det var så meget lumpent, én havde fået én mark, en anden to, en tredje tre mark, og lidt eller intet var det da blevet til. „Ja, da kan I tro, at jeg har gjort en god fangst, der inde i stuen ligger en prins og en prinsesse; de har rigtignok tre slemme hunde, men de er vel nok til at tage“. Så blev det bestemt, at to af dem skulde gå ind og slå dem ihjel og tage deres penge; men da de kom ind

dem, pussede prinsen hundene på dem, og røverne måtte strags lade livet, og så kom to til efter dem, og sådan blev de ved, til der ikke var flere. Selv den gamle kone måtte dø, og nu var de to prinsebörn enerådige i hytten. Dagen efter fandt de en stor kiste guldpenge, som røverne havde gjemt i stuen. Nu levede de en tid i hytten, og der var fødevarer nok, så de ikke behøvede at komme ud af deres skov. En dag gik prinsen på jagt ude i skoven, og han havde naturligvis sine hunde med, og de strejfede omkring der ude. Så til sidst kunde han ikke finde dem, og det værste var, at han ikke kunde huske navnene på dem, ti når han kunde kalde dem ved navn, så skulde de nok komme. Men för han tænkte på nogen ting, blev han overfalden af en mand, og i det samme huskede han navnene på hundene, og de bed da manden ihjel. Da gjenkjendte prinsen anføreren for de tolv røvere der hjemme i hytten. Han måtte jo altså ikke være bleven helt ihjelslået den aften, og nu vilde han jo have hævnet sig på prinsen. Da han kom hjem, sagde han til prinsessen, om de ikke skulde prøve at indtage deres faders rige, ti nu troede han, at hundene kunde hjælpe ved alt og magte alle, og så rejste de af sted. Riget var jo godt befæstet, men hundene var forfærdelige, og ved deres hjælp blev prinsen snart hersker i riget. Siden den dag så de aldrig hundene mere.

Ved Karl Kr. Jensen, Gudum.

---

25. En himstergimster.

I gamle dage var Stövringgårds skov meget större end nu, den strakte sig helt op til Stövring by. Midt imellem Stövring og Mellerup boede den gang en gammel smed, og til ham sögte de fra begge de to byer. Da kom bymændene endelig i tanker om, at han var for gammel, og vilde gjærne af med ham. Men da de just ikke vilde jage ham bort, spekulerede de på, hvordan de skulde få ham væk på en anden måde. De gik da til ham en dag og sagde, at han inden næste dag skulde hugge de træer om, der stod på byernes jorder, ellers vilde de se dem om efter en anden smed. Den stakkels mand gik da ud i skoven og klagede og græd. I det samme kom der en gammel kone til ham og spurgte, hvad der fejlede ham. Han fortalte jo, at han skulde fælde alle de træer i nat, men da det var rent

umuligt, vilde han blive jaget væk af bymændene. „Gå du hjem og læg dig at sove", sagde konen, „det er aldrig værd at være så forknyt". Han gik, og næste morgen var hele skovstykket ryddet. Mændene fra Stövring og Mellerup stod og så forundrede på dette her. Nu var der også i de dage mange flere bakker og huller på det stykke land, end der er nu. Så bestemte bymændene. at de vilde sætte smeden i forlegenhed ved at forlange ham til at jævne dem næste nat. Da de nu havde sagt ham den besked, begyndte han jo at snakke om, at det var ham rent umuligt, men det hjalp ikke, hvad han sagde. Så gik det anden nat ligesom den første, den gamle kone kom og gav ham det samme råd, og så sov smeden sig til sin lykke. Da mændene nu så, at også det arbejde var udført, forstod de nok, at smeden var lige så klog som et menneske, men der blev dog vel nok råd til at fange ham. Altså gik de til ham og sagde, at nu næste nat skulde han gjøre dem en himstergimster, og vilde han ikke det, ja så måtte han rejse. Den stakkels smed vidste slet ikke, hvad en himstergimster var; men det hjalp ikke, at han sagde dem det, de blev ved deres. Så gik smeden den tredje nat og græd sine modige tårer, men den gamle kone kom igjen og spurgte, hvad han nu fejlede. Ja, det kunde slet ikke nytte at tale om det længere, for nu kunde hun ikke hjælpe ham. Men da hun hørte, hvad mændene havde forlangt, sagde hun: „Det skal vi nok komme ud af, her er en blæsepibe, som jeg vil give dig; den er sådan, at når du blæser i den ene ende og siger: Hold ved! så skal det blive sammen, der netop i det samme har fået ved hinanden, og når du vender den om og blæser i den anden ende, skilles det fra hinanden igjen. Når du nu kommer hjem, skal du gå op på dit loft og der bore et hul lige over din seng, og så skal du ligge der og kige ned igjennem, så skal du bare se."

Nu havde samme smed en ung kone, og den gamle præst havde en kapellan, de to var gode venner, og det havde smeden ikke vidst för. Som han nu ligger og ser ned ad hullet, kommer kapellanen ind i stuen, og han vil da gjøre sig det rigtig behageligt og lægge sig i sengen ved konen, men først vilde han som sædvanlig lade sit vand. Da han nu sætter sig på potten, blæser smeden og siger: „Hold ved!", og så kunde den sölle kapellan ikke rejse sig fra potten igjen. Konen springer op og vil hjælpe ved at trække ham fra, men da blæser smeden igjen o

siger: „Hold ved!“ Så måtte hun blive stående og holde ved kapellanen og havde endda ikke andet på end sin bare særk. Hun skriger slemt op, og de tumler jo begge noget omkring, idet de begge arbejder på at blive skilt fra potten. Da smededrengen hørte den allarm, der blev i stuen, sprang han ud af sin seng og kom ind. Så tog han fat i mesters kone for at hjælpe hende, men smeden blæste, og så måtte han også holde ved. Lige sådan gik det pigen. Hun kom og vilde slå potten i stykker, men da hun nu tog ved den, blæste smeden, og så var hun lige så ilde stillet som de andre. Da nu hele husholdningen var samlet, kom smeden ned fra loftet med sin kjæp og gjente dem ud af dören til hobe, og så drev han ad Stövring til med dem lige så tyndt klædte, som de var. Da de på marken kom forbi en høstak, greb kapellanen ind i den for at få noget at törre sveden af sig med, men smeden blæste og sagde: „Hold ved!“ og så fulgte høstakken med. Lidt derfra stod en ko, og den snappede efter en mundfuld hø af stakken. Så måtte den jo også med, og hele slænget drev videre. Så stod der en tyr töjret ved vejen, og den vilde efter koen. Da den kom lige til hende, så sagde smeden sit „Hold ved“, og nu havde han fået en rigtig rar flok samlet. Han drev igjennem begge byerne med den, og over alt spurgte han mændene ad, hvad de syntes om den himstergimster. De morede sig over den, og især gottede det dem at se kapellanen og konen være med. Så tog de den beslutning at beholde deres smed, eftersom han var så uendelig klog, og da nu smeden havde blæst i den anden ende, og alt på den måde var skiltes ad, løb kapellanen og konen deres vej, og ingen så dem siden.

Ved Sofie Lund i Stövring.

---

26. Drengen med guldhåret.

Der var en gang en mand og en kone, og de levede lykkelig og vel tilfreds. Så hændtes det en gang, at konen bagte og fik sit ovntöj i stykker; da måtte manden ned i skoven og hugge noget nyt. Han tog da sin øgse, gik ned i sit ellekjær og huggede løs; så kom en ellekvinde hen til ham, tog ham om halsen og kyssede ham, og han måtte følge med hende til ellekjæret — hver kan tænke sig til resten; men da manden vilde gå, sagde ellekvinden, om

hun ikke måtte beholde hans øgse. Manden turde ikke sige nej. Kvinden forvarede den, og han gik hjem.

Tretten år henrandt; han hørte intet fra sin øgse. Da stod han en dag ved kirken — præsten var ikke kommen endnu; der ser han nede på vejen en dreng med en øgse under armen. Drengen går op imod kirken, manden går ham i møde og siger: »Hør, lille dreng, hvor har du fået den øgse fra?« — »Den skulde lede min fader op«, svarede drengen. »Sidste gang jeg så den, var den min«, sagde manden. »Ja, så må I også være min fader, der har I eders øgse.« — »Følg nu med mig hjem!« sagde manden. Da de kom hjem, fortalte manden sin kone det hele, og konen syntes så godt om den smukke dreng, at hun ikke nænnede at jage ham væk, og han blev der så. Da han havde været der nogen tid, vilde faderen, at han skulde lære noget; han kom da i lære hos flere mestre, men han tabte lysten, för han fik udlært. Da mente faderen, at der aldrig blev noget af ham, men gav ham dog nogle penge og sagde, at han nu kunde gå ud i den vide verden og søge sin lykke. Det syntes drengen godt om, han tog mod pengene, sagde farvel og gik sin vej. Han besögte mange værksteder, men kom omsider ind til en våbensmed, hvor han syntes godt om at være, ti der var mange ting at se. Han blev der da og arbejdede, og da et årstid var gået, skulde han gjøre mesterstykke; smeden havde gjort et sværd, det kunde Hans nu også. Han begyndte så derpå, og mesteren var dreng for ham; han gjorde da et sværd og en skede, spændte det om livet, sagde smeden farvel og drog videre ud i verden for at prøve sin lykke. Som han nu gik, kom han ind i en skov og kunde ej finde ud; han gik længe omkring, da kom der en gammel kjælling til ham. Hans spurgte hende, om hun ikke kunde vise ham ud af skoven. Jo, det kunde hun nok, men nu måtte han helst følge med hende hjem og blive der om natten, det var jo aften. Nå ja, det vilde Hans da også. De gik nu hen ad vejen, og Hans fortalte hende sine æventyr; da spurgte kjællingen, om hun ikke kunde få det sværd, så kunde han få en kjæp, hun havde hos sig. »En kjæp for et sværd«, sagde Hans. »Ja«, sagde kjællingen, »den kjæp er en god kjæp, hvad du slår med den, falder, om det er nok så stort.« — »Nå, lad gå«, sagde Hans. »Men du må ikke bruge den uden i nødværge«, lagde hun til. Det lovede Hans. De kom nu hjem, han fik noget at spise og kom til sengs; men

om natten forvandlede kjællingen hans hår til guldhår, så nu var han en smuk karl. Næste morgen, da han havde fået noget at spise og vilde gå videre, siger hun til ham: »Ikke langt herfra ligger en kongsgård, der kan du måske få plads«. Hans takkede for god underretning, sagde farvel og gik ad kongsgården til. Undervejs blev han opmærksom på sit smukke hår, han strøg det da op under huen, så ingen kunde se det. Da han kom til kongsgården, spurgte han fogden, om de ikke manglede en rögter. „Jo, netop!" Han blev da vist hen i stalden, der kunde han blive, til kvæget kom hjem. Det blev aften, og kvæget kom, men der var ingen rögter med: dette undredes Hans over og spurgte fogden, hvor rögteren blev af. Fogden sagde, at han kom ikke hjem med; „ti ude på marken er der en led trold, han slår alt ihjel, der kommer ind på hans mark; kommer kvæget derind, slår han det ihjel, og kommer rögteren derind, slår han ham ihjel." Hans tænkte ved sig selv: „Det har ingen nød!" Morgenen kom, og han af sted med sit kvæg; men alle ynkedes over den smukke dreng, da de så ham drive i marken. Omkring troldens mark var der et stort gjærde, og da Hans så det, tænkte han: »Det er umuligt, at kvæget kan gå derover«; han lagde sig nær ved det og faldt i sövn. Da han vågnede, var gjærdet væltet, og kvæget gik og græssede ovre på troldens mark. Hans gik derover og tænkte: »Det har ingen fare«; han satte sig på en sten, men næppe havde han sat sig, så mærkede han, der kom nogen. Han så sig om, der stod en uhyre stor mand bag ved ham. Han spurgte: »Hvem har givet dig lov til at være her?« — »Den lov har jeg taget af mig selv«, sagde Hans. »Det vil komme dig dyrt at stå, du skal miste dit liv.« Da tænkte Hans, at nu var det vel på tiden at bruge kjæppen, hvis den ellers skulde bruges; han gav da trolden et sådant rap over nakken, at han faldt død om, og derpå drev Hans hjem med kvæget. Der blev da en spörgen på kongsgården, ti han var den første rögter, der var kommen hjem. Hans sagde: han havde intet mærket til. Næste dag kom Hans også af sted med kvæget, og det gik akkurat som den første dag; der kom en anden trold, der var broder til den første. »Nu skal du ske den slemme syge! hvad har du på min mark at gjøre?« råbte trolden og rakte efter ham med sit sværd; men Hans var ikke rådvild, han sprang til siden og gav dernæst trolden et sådant rap over lænden, at han faldt død om; derpå drev

han hjem, og alle var glade over den rögter, de havde fået. Næste dag drev han atter derud, og da kom troldefaderen og sagde: »Nu skal du dø! du skal ikke tro, at du skal slippe i dag som för«. Da sagde Hans: »At slå mig ihjel er en nem sag. men lad os nu gjøre en kreds, og hvem der først træder udenfor, har tabt«. Trolden gjorde en kreds, og de trådte derind. Hans svang sin kjæp, og trolden faldt. Da tænkte Hans: »Nu er der vist ikke flere hjemme;« han havde set, hvor de kom fra, og gik derhen. Ved en stor sten var nedgangen i jorden; han gik derned og fandt så meget af guld og sølv, som han aldrig før havde set mage til. Omsider kom han ind i en stor stald; der stod tre heste, og til hver hest var en rustning og et sværd, men altsammen for stort og svært for Hans. Men saa fik han öje på en lille flaske, hvorpå der stod: »Tömmer du mig, så kan du bruge jærnrustningen«, og på en anden flaske stod: »Tömmer du mig, så kan du bruge sølvrustningen og tumle hesten, som dertil hører«, og på en tredje flaske: »Tömmer du mig, kan du føre guldrustningen og hesten, som dertil hører«. »Godt«, tænkte Hans, »det skal vi nok få mere ud af«. Men det er sandt, vi glemte at fortælle, at den første hest var rød, den anden sort, og den tredje hvid. Imidlertid var det blevet aften, og han skulde hjem med kvæget. Han talte ingen ting om, men de følgende dage, så snart han var kommen ud med kvæget, lod han det gå, hvor det vilde, på troldens mark, men gik selv ned i troldehjemmet og så til sine skatte og sine heste, og tömte flaskerne og prøvede rustningerne og øvede sig i at svinge sværdene. Da hændte det sig, at der blev erklæret kongen krig af en tapper og farlig nabo. Der blev stor sorg i landet; ti kongen var gammel, og han skulde selv føre hæren mod fjenden. Imidlertid kom dagen, da slaget skulde stå. Kongen drog ud med alle sine mænd; men Hans gik til fogden og bad om forlov at tage med, han vilde så gjærne se to konger slås. Han fik da lov til at ride på den halte hest, der stod indenfor dören. På vejen kom han uforvarende ud i en mose; der blev han siddende, og de andre red deres vej. Hans syntes, det varede for længe, sprang af hesten, løb alt hvad han kunde over grøfter og marker til troldeslottet, fik jærnrustningen på, sværdet ved siden og kom på den røde hest; og nu red han hen til slaget, lige hen, hvor kongerne sloges, og slog til den fremmede konge, så han røg af sadlen. Derpå red han

samme vej, han var kommen, tilbage, fik i en fart alt på sin gamle plads og var i mosen ved sin lamme hest, da hæren kom fra slaget. De hjalp ham nu hesten op, og han fulgte med dem hjem. Men den fjendtlige konge var ikke død, og nogen tid efter erklærede han igjen krig. Der blev da atter stor sorg, men det kunde ikke nytte, de måtte ud pány, og da dagen kom, bad Hans, om han måtte følge med, for sidste gang fik han ikke noget at se. Det gik da som forrige gang, han kom ud i mosen, hvor han blev siddende, til de andre var af syne, da sprang han af og så af sted ad troldens til, hvor han fik sølvharnisket på, kom på den sorte hest og fo'r i fuld fart ind mod den krigslystne konge, hug til ham, så han faldt til jords, og så af sted. Men da hæren drog hjem, sad Hans i mosen på den gamle hest og beklagede sig over, at han var kommen her ud; hændtes det en gang til, skulde han nok passe bedre på. Men den fremmede konge var ikke død endnu, og længe varede det ikke, så erklærede han atter krig. Denne gang måtte alle med, men Hans skulde blive hjemme og passe på slottet. Han bad da så mindelig om at komme med, han skulde nok passe på, at han ikke kom i mosen, og så fik han da lov, og de drog af sted; Hans var der ingen, der brød sig om, han kom ud i mosen som sædvanlig, og der blev han siddende. Denne gang skulde der sluttes kreds om valpladsen, hvis den stolte ridder kom og hjalp, hvordan han end så ud. Endelig kom Hans i guldrustningen på den hvide hest i fuld fart, fo'r ind på fjenden, og nu varede det ikke længe, för der lød et glædesråb over hele hæren, den fjendtlige konge var falden, og denne gang var han rigtig død. Da var sejren vunden, og kongen bød hæren at slutte kreds om den ædle ridder og fange ham. Men han sprængte igjennem hen i skoven, hvor der holdt tre af kongens bedste mænd i skjul. Den ene hug han øret af, den anden fingeren med ringen og tog den tredjes lommetörklæde. Derpå red han sin vej, og da kongen med sin hær kom til mosen, sad Hans der. »Hvem er det, der sidder?« spurgte kongen. »Det er Hans«, sagde fogden, »han vilde så gjærne med«. De kom da hjem, og kongen var så glad over at have vundet, at han gjorde et stort gilde for alle, der vilde komme. Da de var komne til bords, gik prinsessen igjennem salen; hun spurgte fogden, om han ingen havde glemt, der burde skikkes til sæde; hun syntes ikke, hun så rögteren, han skulde også med.

Han kom da. Men da de havde spist, begyndte dansen, og nu listede Hans sig ud til troldeslottet, fik guldrustningen på, satte sig på den hvide hest og fo'r i fuld fart ind ad kongsgården. Kongen kom ud, omfavnede og kyssede ham, og ingen vidste, hvor meget de vilde gjøre af ham. Han bejlede da til prinsessen og fik ja. Da blev de fornemme herrer vrede; men den rige prins, som han kaldtes, fortalte kongen, hvor utro hans fornemme mænd var, og at de var redet i skjul, da kongen var i fare. Kongen bød dem gjøre rede for deres færd; det gjorde de, men nu kom Hans med øret og holdt til den ene: »Passer det ikke der?« Jo, det gjorde, sagde de alle. Dernæst tog han fingeren med ringen og satte den til den andens hånd: »Passer den ikke der?« Jo, det kunde ikke nægtes. Endelig kom han frem med lommetörklædet, hvorpå den tredjes navn stod: »Er det ikke dit?«. — »Jo, det er«. Om de nu kunde mindes, hvor de skiltes ved det sidst. Da blev de skamfulde, og kongen gav dem deres afsked. Men Hans fik prinsessen, og der var stort gilde tre dage ud i rad. Kongeriget vilde han ikke have; ti nu rykkede han frem med alle sine skatte; han havde nok. Det underjordiske slot kom også for dagens lys, der bor Hans med prinsessen, og de lever glade den dag i dag, hvis de ikke er døde.

Meddelt mig af ungkarl Jørgen Kr. Hansen i Stensgård.

Lærer A. Ravn, Gadbjærg.

---

27. Røverhuset.

Der var en mand, som kun havde en eneste sön, men penge og gods havde han nok af. Da sönnen var sådan halvvogsen, sagde han til sin fader, at han havde lyst til at komme ud i verden at se sig om. Faderen kunde ikke godt undvære drengen men lod ham dog få sin vilje, da han nok vidste, at sådanne karle har godt af at komme ud og få noget at se og at prøve sig lidt. Da så tiden kom, at sönnen skulde rejse, gav faderen ham en opsadlet hest at ride på og en velfyldt pengekat tillige med andre fornødenheder til rejsen. Men forinden de skiltes, gav han ham den formaning, at han skulde vogte sig for rødskjæggede drenge og mosgroede huse, ti det havde faderen drömt vilde blive farlig for sönnen.

Karlen red den dag, og da blev aften, var han kom-

men ind i en skov, som han snart ingen råd vidste til at finde ud af. Omsider kom han til en lille lav bredskuldret jæger. Han huskede nok, hvad hans fader havde sagt om de rødskjæggede drenge, og han var altså ikke grumme glad ved det møde, men hvad skulde han gjøre? vende om igjen kunde ikke nytte, og han spurgte da, om jægeren ikke kunde skaffe ham nattely et sted. Jo, det kunde han godt, og nu fortalte han drengen, hvilken vej han skulde ride for at komme til et hus. Som han nu red, tænkte han ved sig selv: „Den jæger var vist en af de rødskjæggede drenge, min fader har drömt om, og huset, jeg skal til, er vist et af de mosgroede huse.“ Efter en stund kom han da til huset, og hans tanker om det slog godt nok til, så det tegnede slet ikke så godt for den sölle knægt. Huset var han altså ikke glad ved, men der var ikke andet at gjøre, han måtte derind. Som han nu bankede på dören, kom en gammel kone, som han spurgte, om han kunde få nattely. Det sagde hun ja til, og så hjalp hun ham hesten i stalden, hvorefter han tog sit töj og fulgte med hende ind. Der var ingen andre hjemme end den gamle kone og så en lille pige. Konen havde to sönner, som var henne hver dag på en herregård i nærheden, hvor de tjente for jægere, men om natten var de hjemme. Da drengen havde fået noget at spise, sagde konen til pigen, at hun skulde tage et lys og vise den fremmede op i kammeret, hvor han skulde sove.

Da pigen nu blev ene med den rejsende, sagde hun, at det så galt ud for ham, ti den gamles sönner, der om dagen var jægere, de var røvere om natten, og når de i aften kom hjem og hørte, at han var der, vilde de slå ham ihjel for at beholde hans hest og klæder og penge. Det blev drengen meget forfærdet over at høre, og så spurgte han jo pigen, om hun ikke kunde sige ham noget råd. Hun fortalte da, at der under gulvet i kammeret var en kjælder, hvor der lå flere døde kroppe, og det var af folk, som røverne havde slået ihjel. Nu var det bedst, hun hentede én af deres kroppe op og lagde den i sengen. Dernæst skulde han selv krybe ind under sengen for at skjule sig der. Men han skulde afføre sig alt sit töj og give liget hans skjorte på for ej at vække nogen mistanke. Drengen kunde nok skjönne, at der var ikke andet at gjøre end at gå ind på pigens forslag, og han hentede nu et lig op af

kjælderen, og han lagde det i sengen med skjorten på, mens han selv lagde sig underneden.

Sent på aftenen kom røverne hjem, og den gamle kjælling fortalte dem, hvilken herlig fangst de i aften kunde gjøre, rytteren havde en prægtig hest og vist dygtig penge hos sig. Den ene af dem, som netop var ham, drengen havde mødt i skoven, tog nu en bredøgse og gik op i gjæstekammeret, hvor han med ét hug skilte hovedet fra kroppen på liget. Dernæst tog han drengens töj og gik ned med det. Næste morgen, inden det endnu var dag, drog røverne atter af sted til herregården, og hesten tog de med, for at den kunde blive opstaldet på gården, så kunde de der få foder til den og bruge den som ridehest og så måske siden sælge den. Da røverne var vel borte, så det stakkels menneske lejlighed til at komme bort, men han måtte af sted ganske nøgen. Som han nu løb, kom han i udkanten af skoven til en smedje, og det var endnu ikke rigtig dag. Han gik derind, og da essen endnu ikke var bleven helt kold fra om aftenen, gik han derop for at varme sig. Medens han står der, kommer smeden ind. Han opdager den nøgne skikkelse i skorstenen, men kan ikke rigtig se, hvad det er, og tror så, det er et spøgelse, hvorfor han løber sin vej og fortæller, at der er et spøgelse i smedjen. Der samledes nu en hel del folk udenfor, men ingen af dem havde mod på at gå ind. Et behjærtet menneske, som var lidt klogere end de andre, kravlede imidlertid op på huset og kastede så først en skjorte og siden flere klæder ned gjennem skorstenen. Drengen iførte sig da töjet, hvorpå han kom frem og fortalte, at han var bleven udplyndret af røvere, der havde taget alle hans klæder fra ham. Dernæst spurgte han dem, om de ikke kunde sige ham, hvor han kunde få en tjeneste. De viste ham til herregården, for der manglede de gjærne folk. Drengen gik så derop og blev antagen til stalddreng, og det var altså den samme herregård, som røverne var på. Blandt de heste, han kom til at passe, var også hans egen hest; men når han om morgenen kom til den for at strigle den, gav han sig bitterlig til at græde. Det var sådan hver dag, og de andre folk undrede sig meget over drengens bedrøvelse, men de kunde ikke få ud af ham, hvad der var i vejen. Så sagde de det til herremanden, og han kom da selv ned i stalden en morgen, just som drengen stod og græd ved sin hest. Han spurgte ham, hvad han græd for, og drengen svarede, at det betød

ikke noget. Han tog ham så med sig i enrum, og nu fortalte han, hvorledes det hele hang sammen. Ja, manden kunde nok forstå, at drengen sagde, hvad sandhed var, men han forbød ham strængt at sige det til nogen anden, förend han selv forlangte, at han skulde gjøre det.

Nogen tid efter var der selskab på herregården, og jægerne var også til stede den aften. Efter at man havde spist, morede gjæsterne hverandre med at fortælle historier. Da der var gået en tid med det, sagde herremanden, at han havde en stalddreng, der var bedre til at fortælle historier, end de var alle sammen. Selskabet ytrede så stor lyst til at høre drengen, og nogle af dem havde herremanden iforvejen indviet i hemmeligheden. Drengen blev så kaldt ind, og nu blev han opfordret til at fortælle sin historie. Han trykkede sig noget ved det, men herremanden sagde, at han skulde, for han vidste nok, han kunde. Så måtte drengen til det. Han fortalte nu om en fader, der havde en eneste sön, som vilde ud i verden for at se sig om. Men så advarede han ham for to ting, og kort at fortælle, han kom nu frem med alt, hvad vi forhen har hørt. Da han kom til at tale om den rødskjæggede jæger, begyndte jægerne at snakke så småt om, at de havde trang til at komme udenfor. „Nej, nu skal I blive og høre historien til ende“, sagde gjæsterne. Herremanden bød også, at jægerne skulde blive. Så fortalte drengen jo videre og endte med at sige, at den dreng, han havde fortalt om, var ham selv, og jægerne var netop dem, der var her på gården, samt at hesten, han havde grædt over, var hans egen hest. Nu var det røvernes mening, at de vilde have flygtet, men de blev strags grebne og bundne. Næste dag drog herremanden med flere folk ud i skoven og fangede den gamle røverkjælling. Efter drengens vejledning fandt de også kjælderen med ligene af alle de myrdede. Hele røverfamiljen blev nu sat fast og fik siden sin fortjente straf. Den lille pige, der var stjålen af røverne, blev given fri, og da drengen siden forlod herregården og rejste hjem, tog han den lille pige med sig. Faderen tog med glæde imod dem begge, og de blev siden mand og kone.

Fra det sydlige Jylland ved F. Bennetsen, Bøvling.

---

28. Den tåbelige kone.

Så var der en mand, der havde en eneste datter. Hun skulde have gården og en god slump penge til, og derfor havde hun en del bejlere, men når de lærte hende nöjere at kjènde, vilde de ikke have hende og rejste den vej, de var komne. Endelig var der en fattig karl, som hed Per, han kom i tanker om, at det kunde være godt nok at få de mange penge, han havde jo prøvet, hvordan det var at være fattig, og så friede han og fik ja, netop for det han var den sidste af alle bejlerne. De blev nu gifte, og brudens fader gav hende et fjerdingkar specier i medgift, for gården vilde han ikke af med endnu. Men da hun var et stort fjog, måtte hun ikke få at vide, at det var penge, og så bildte de hende ind, at det var fåreöjne; hun havde jo ingen som helst forstand på, hvad penge duer til. De fik nu et hus at bo i, og Per gik på arbejde hver dag, men hun bestilte ikke noget. Så siger han til hende en dag: „Det må jo være kjedeligt for dig sådan at gå og drive. Du kunde da sætte dig til at spinde lidt, om det aldrig var mere end en næselang tråd, så blev det dog til noget en gang“. Ja, det skulde hun nok, for hun var et godt sölle skrog og svarede al tid godt. Da han nu var gået, fik hun fat i rokken og begyndte at spinde. Så målte hun sin næses længde og fik fat i en sags, og så blev hun ved efterhånden, som hun spandt, at klippe ender af og fik så en hel bunke, der var på længde med hendes næse, til Per kom hjem. „Her skal du se“, sagde hun, „har jeg ikke været flittig? sikken stor bunke jeg har lavet“. — „Hvad skal det være til?“ sagde Per. „Du sagde jo, jeg skulde spinde næselang tråd, og det har jeg gjort“. — „Jajada“, sagde Per, „men nu skal vi have slagtet vor gris“. Nå, de fik grisen slagtet dagen efter, og flæsket saltet. Da Per atter gik på arbejde, sagde han: „Så fik vi da ende på den slagten, og nu må du binde stykke til stok og spente og spare, at det kan længe vare“. Ja, det skulde hun nok, og så gik han. Nu skyndte hun sig ud i haven og talte efter, hvor mange kålstokke der var, derefter hen til sultønden og fik flæsket op, og så skar hun i stykker på det og fik et stykke bundet på hver kålstok. Det var et arbejde, der tog tid, og just som hun var bleven færdig med det, kom Per hjem. De gik strags til sengs, men det varede kun et öjeblik, så blev der et fælt spektakel ude i haven med

hundegjøen og sligt. Så siger Per: „Hvad er dog det for en stöj, der er i haven?“ — „Det er vel hundene, der er ved vort sul“, siger hun. „Da er vort sul vel ikke der“. — „Jo“, sagde hun, „du sagde jo, at jeg skulde binde stykke til stok og spente og spare, at det kunde længe vare“. — „Men du er dog rent tåbelig“, sagde han. De måtte nu op og ud i haven og fik så reddet, hvad der var tilbage. „Jeg kommer nok til at rende fra dig“, sagde han, „det er dog for galt, sådan som du bærer dig ad“. — „Ja, går du, så går jeg med“, sagde hun.

Dagen efter var det en helligdag, og så sagde han: „Jeg skal en lille tur fra by i dag, mine stövler kunde nok trænge til at blive börstede, for de er så stive. Har du ikke et skår, jeg kunde røre lidt smørelse sammen i“. — „Et skår, hvor skulde jeg få det fra?“ — „Da er det også jammerligt, kan du ikke finde så ringe en ting til mig“. Han måtte altså undvære smørelsen og tage stövlerne på, ligesom de var. Kort efter at han var gået, kom der en vogn kjørende. Hun skulde hen og se, hvad der var i den. „Skal mo'er have nogle potter eller fade?“ råbte manden, der sad på vognen. „Nej — ja, har I nogen potteskår, vor fa'er vilde gjærne have nogen at komme lidt smørelse i til hans stövler“. — „Mo'er kan vel nok bruge noget af det, her er“, siger så manden. „Ja, hvad koster de? men det er sandt, jeg har jo ingen penge. Der står rigtig nok nogle fåreöjne oppe på loftet, men de er vel ikke noget værd“. — Nå, hun op på loftet og fik det fjerdingkar penge ned, som stod der. Da manden så dem, sagde han, at hun gjærne måtte få hele læsset med fade og potter for de fåreöjne. »Det var rigtig godt«, siger hun, »så kan fa'er gjærne læsse af«. — »Ja, du kan vel hjælpe mig at bære dem ind«, siger manden, »for det er ikke værd, vi lader dem stå her ude«. — »Kunde vi ikke nemmere løfte fjælene op?« sagde hun. »Jamen så går de jo itu«. — »Det gjör ikke noget, så kan da Per få nogen skår til smørelse«, siger hun. »Ja, når du vil, så er det jo det nemmeste«, siger manden, og han løfter da sidefjælene af og lader hele vognens indhold falde på jorden. Manden fik det fjerdingkar specier, som hun kaldte fåreöjne, og så sagde han farvel og tak og kjørte sin vej.

Da nu Per kom fra arbejde, så han strags den store bunke potteskår. Konen kom til dören i det samme, og han spörger da om, hvordan alt dette er kommet til at

ligge der. »Jo«, siger hun nok så glad, »du var jo så kjed af, at her ikke var et skår, du kunde komme nogen smørelse i, nu kan du tage, hvilket skår du vil. Jeg har ikke givet andet for dem end de fåreöjne, som stod oppe på loftet. De var jo ikke til noget, og så tænkte jeg, at det var en god handel«. Nu fortalte hun helt vidtløftig, både hvad manden havde sagt, og hvad hun selv havde sagt, men Per blev bedrøvet, for nu havde de ingen penge, og den fjantede kjælling var der intet udkomme med. »Nej, jeg kan ikke være længere sammen med dig«, sagde han, »jeg må gå min vej«. — »Ja, går du, så går jeg med«, sagde hun. »Ja, så glem ikke at tage dören på ryggen«, sagde han, og så løb han. Der var kun dårligt hængsel på dören, og hun havde da let ved at få den på ryggen, og så efter ham det bedste hun kunde. Hun nåede ham ved en skov, og de fulgtes nu ad. Da de havde gået et stykke ind i skoven, hører de nogen komme, og Per, som frygtede for rövere, krøb op i et stort træ, og kjællingen bag efter. Per siger til hende, at hun endelig må være stille, for at ingen skal mærke noget til dem. I det samme kommer flokken lige til træet, de sad i, og lægger sig der underneden. Det var godt nok røvere, og de havde deres kule i nærheden, men de havde et dyr, som de vilde koge suppe på, og det skulde ske ovenfor kulen. Altså giver de dem til at gjøre ild på og får gryden over. Da den nu havde kogt en stund, kunde konen oppe i træet ikke bjærge sig for uro. »Du får sidde stille«, hvisker Per til hende. »Nej, jeg kan ikke sidde stille, for vandet minder mig, og jeg må lade det løbe«. — »Er du tåbelig, så slår de os jo ihjel«. I det samme løb det lige ned i røvernes gryde. »Der er nok bier i træet«, siger de, »sådan som honningen kommer dryppende ned, så må det blive en god suppe, og de rørte godt omkring. Da kjællingen havde siddet lidt igjen, begyndte hun: »Nu er der noget andet, der minder mig«. »Er du tåbelig«, hviskede Per, »du skal la' være!« — »Jeg kan ikke«, sagde hun, og i det samme kom det lige ned i røvernes gryde. »Nu kommer kagen fra bierne«, sagde de, »det må blive en god suppe, lad os røre den godt om«. I det samme siger kjællingen: »Nu taber jeg dören, og så faldt den med sådant et rabalder, at suppe og alt blev spildt, og røverne blev så forskrækkede, at de rendte deres vej, for de troede, at det var kongens folk, der kom efter dem og vilde fange dem. Da Per nu så dem rende, fik han

mod til at krybe ned af træet, og konen skulde jo bag efter. Han dristede sig også til at gå ind i kulen og tage af de sager, der var, og da der var nok af gode sager, fortabte hans vrede over konen sig. Hun var jo på en måde skyld i, at de havde fået hold i disse sager; og så fik han i sinde at beholde hende. De fulgtes nu ad hjem, og siden levede de sammen, som det kunde falde sig.

Ved Niels Pedersens kone i Vejlby.

---

29. Pigerne hos bjærgmanden.

Der var en gang en væver, som havde tre dötre. En dag var der kommet en rød tyr i deres havre, og væveren siger til sin ældste datter: »Gå du hen og driv denne tyr bort fra haven«. Pigen gik hen og tog en kjæp og vilde drive tyren bort; men den vilde ikke gå bort. Så siger den: »Tag i min hale, så løber jeg, tag i min hale, så løber jeg!« Pigen greb tyren i halen, og så løb den ind i et bjærg med hende, ti tyren var en bjærgmand. Næste dag siger bjærgmanden til pigen, at hun skulde til at brygge og være færdig dermed, til han kom hjem om aftenen; men han flyede hende et sold, hvormed hun skulde bære vand ind til brygningen. Derpå gik han bort, og pigen skulde nu til at bære vand ind. Det løb dog lige så rask ud af soldet, som det kom i; men så kom der en lille grå fugl og satte sig på brøndvippen, den sagde: »Klin efter med ler, klin efter med ler«. — »Ja, jeg skal kline dig«, sagde pigen, og kastede en klat ler efter fuglen. Hun fik intet öl brygget den dag, og da bjærgmanden kom hjem om aftenen, og han spurgte hende, om hun havde fået brygget, sagde hun: »Nej, for vandet løb ud af soldet lige så rask, som jeg hældte i det«. Så vred bjærgmanden halsen om på hende og kastede hende, ind i et kammer, som han aflåsede. Næste dag var den røde tyr igjen i væverens havre, og da måtte den næstældste datter ud efter den. Kort at fortælle gik det hende, lige som det var gået den ældste datter.

Tyren kom igjen i havren, og denne gang sendte væveren sin yngste datter af sted. Hun maatte også tage den i halen og kom ind i bjærget, hvor bjærgmanden også satte hende til at brygge. Hun skulde som søstrene bære vandet ind i et sold; men da det nu løb igjennem, kom den lille grå fugl igjen og satte sig på brøndvippen. »Klin

efter med ler, klin efter med ler«, sagde den. »Det er ikke så fejlt, hvad du der siger«, sagde pigen, og klinede soldet rigtig godt med ler, hvorpå hun satte det hen mod solen, for at det kunde törres. Da soldet var tört, fik hun snart vandet båret ind og fik noget godt öl brygget, inden bjærgmanden kom hjem, og den lille grå fugl sagde til hende, at nu måtte hun ikke glemme, at den havde hjulpet hende. Da bjærgmanden så kom hjem og spurgte, om hun havde fået noget öl brygget, svarede hun ja, og han skulde da smage det. Han havde aldrig smagt så godt öl, så han var så meget glad ved hende og sagde, at nu kunde de da sove godt i nat. Pigen fik et kammer for sig selv, og det var hun meget glad ved. Næste dag skulde bjærgmanden igjen på farten, og han satte hende til at spinde hör, og det så meget, at pigen syntes, det kunde være nok til et helt år: men det skulde dog være spundet inden aften; han vilde have det til lærred. Han gav hende også lov til at se sig om i alle værelserne på ét nær, som han viste hende. Da han var borte, begyndte hun at spinde, men hun vidste ikke, hvorledes hun skulde blive færdig med det, inden bjærgmanden kom hjem. Da kom den lille grå fugl og sagde, at nu skulde hun tage en lille lok at begynde med, og så skulde hun nok blive færdig i god tid. Pigen gjorde, som fuglen sagde, og tog en lille lok at begynde med, og den lille fugl flyede hende lokkerne, så det varede ikke ret længe, förend hun havde hörren spundet, og hun fik en hel sæk garn. Derpå sagde den lille fugl, at nu skulde hun gå ind i det værelse, som bjærgmanden havde forbudt hende at gå ind i, ti der lå begge hendes søstre, og halsen var vreden om på dem, så öjnene vendte imod nakken på dem. Hun skulde da tage af den lille flaske, som stod der inde i kammeret, og smøre halsen på dem, så vilde de blive så linde, at hun kunde vride dem i lave igjen. Endelig gav fuglen hende også en lille pibe, som hun skulde blæse dem ind i halsen med, så skulde de nok blive levende igjen; »men det er dog ikke værd at gjøre dem begge levende i dag«, sagde den. Pigen gik ind i kammeret og gjorde sin ældste søster levende, hvorpå hun tog en hel mængde guld og kom det i en stor pose tilligemed søsteren. Det var efter fuglens anvisning, »og det garn, som du har spundet, skal du putte ovenpå, ti ellers vil hun støde sig, når bjærgmanden kaster hende ind til dine forældre«. Den gang bjærgmanden kom hjem, spurgte han hende, om hun havde

hörren spundet. Hun svarte ja, og der lå en hel pose garn på gulvet. Om han nu ikke vilde bære den hjem til hendes fader, for at han kunde væve det? Bjærgmanden siger til hende, at så meget havde der endnu aldrig nogen kunnet bestille som hun, og derpå gik han bort med sækken. Da han havde gået et stykke, sætter han sig ned og siger:

»Vejen er lang, sækken er tung,
jeg må vel nok se, hvad der er i den«.

Pigen, som var i sækken, råbte:

»Jeg kan se det, jeg kan se det«.

Bjærgmanden tænkte, det var pigen hjemme, som råbte dette, og derfor turde han ikke se i sækken, men gik hen til væveren og kylte sækken ind på gulvet. Den næste dag drog bjærgmanden igjen ud, og pigen blev atter sat til at spinde hör, men dobbelt så meget som sidste dag, og fuglen hjalp hende med at blive færdig. Derpå fik hun den anden søster gjort levende og fik hende i en sæk tilligemed garnet, hun havde spundet den dag. Bjærgmanden kom hjem, og det gik kort at fortælle lige som sidste dag, han bar pigen og garnet hjem til væveren. Næste dag drog bjærgmanden igjen bort, og han satte pigen til at spinde dobbelt så meget hör som forrige dag; men den lille fugl hjalp hende med at få det spundet, og da det var færdigt, hjalp den lille fugl hende i sækken tilligemed det spundne garn og den lille flaske med det vand i, som hun havde smurt sine søstres halse i; men derved fik den lille fugl lidt af vandet på den ene fod, og strags blev den til et levende menneske. Det var nemlig en prins, som bjærgmanden havde forhegset. Derpå gik han hjem til væverens. Om aftenen, da bjærgmanden kom hjem, så han, at sækken lå på gulvet, og han tog den og gik hen til væverens med den. Da han var gået et stykke, sagde han:

»Vejen er lang, sækken er tung,
jeg må vel nok se, hvad der er i den«.

Pigen i sækken råber:

»Jeg kan se det, jeg kan se det!«

og så turde bjærgmanden ikke se i sækken, men bar den hen til væveren og kylte den ind på gulvet. Da bjærgmanden kom hjem, kunde han ikke finde pigen; men han

tænkte, at hun var gået ind i det kammer, som han havde forbudt hende at gå ind i. Da han så åbnede dören, så han, at ikke alene hun, men også begge hendes søstre tilligemed den lille flaske var borte. Nu blev han så lynende gal, at han vilde strags hen og ødelægge væveren og hans dötre og slå dem ihjel alle fire. Men prinsen havde lært væveren, hvorledes han skulde slå bjærgmanden ihjel, når han kom. Han havde nemlig fundet en gammel rusten pistol henne hos bjærgmanden, og den havde han ladt, så at når væveren blot pegede hen på bjærgmanden dermed, måtte han strags dø. Bjærgmanden kom nu susende og brusende, og der røg ild fra ham, og så brølede han, som om hele jorden skulde vælte; men væveren gik ud og pegede på ham med pistolen; da flöj bjærgmanden i røde flintesten, og dem har vi endnu at skjære vore födder på. Den lille grå fugl, som var bleven til en prins, var jo meget glad over det, og han og væveren fulgtes ad ind i bjærget, hvor de fandt en mængde guld og sølv, som de tog til sig. Prinsen havde to brödre, som bjærgmanden havde forvandlet til to store sten, der lå ved bjærgets fod, og disse to sten vaskede de med lidt af vandet i den lille flaske, hvorpå de blev levende, og hver af dem fik en af de to ældste dötre, men prinsen fik den yngste. De tre brödre kjöbte sig hver et stort slot, hvorefter de holdt bryllup, som varede i 14 nætter og 14 dage. Der var jeg også med, og da jeg rejste, fik jeg så mange tinmeldmader på sigtetallerkener, som jeg kunde bære, og mel i mit krus og öl i min pose, og så lige så mange knappenåle, som jeg kunde bære, og de skulde prikke og stikke alle dem, som ikke vil tro, at denne historie er sandhed, indtil de selv fortæller en, der er lige så lang og lige så skjön, ikke denne her, men en anden en. Ved F. Peder J. Lund, Vinten-Enner.

---

30. Smedesvenden og gjengangeren.

På en herregård var der, som tilfældet har været så mange steder, en gjenganger. Flere af gårdens folk havde set ham, men hvad han egentlig gik der for, var der ingen, som vidste. I nødset var der én bås, hvori der ingen kreaturer kunde stå; så snart de prøvede på at sætte nogle der, døde køerne eller tog noget andet ved; dette stod jo nok i forbindelse med gjengangeren, men ingen kjendte sammen-

hængen. På herregården var der en smed, og denne havde en svend, der var en forvoven og modig fyr, han fik lyst til at prøve på at få opdaget gjengangerens hemmelighed, og han lod sig i den anledning sy et sæt ligklæder og selv lavede han et par jærnhandsker. Så en aften hen ad ved midnatstid, den tid da gjengangerne plejer at stå op af deres grave, gik smedesvenden op på kirkegården, iført ligklæderne og jærnhandskerne, og tog stilling ved kirkegårdsdiget. Kort efter så han gjengangeren komme fra en af gravene ud igjennem stetten og strags slå ind på en sti, som førte til herregården; smedesvenden fulgte en anden sti, som også førte til gården, og nu fulgte han bag efter gjengangeren ind i nødset. Nu kom de til at tale sammen, og begge forundrede de sig over, at de aldrig havde mødtes för, da de dog hver for sig havde gået der i mange år. Smedesvenden havde, för han gik op til kirkegården, taget syv skilling og stukket op ved en af lægterne over den bås, hvori der ingen kreaturer kunde stå. Dem tog han nu ned, og så sagde han til gjengangeren; »Her er syv skilling, som jeg en gang stjal fra min husbond, det er min brøde, og indtil dette bliver opdaget, må jeg gå her hver evige nat«. — »Ikke andet«, siger gjengangeren, »nej, her skal du se«, og nu tog han en stor sten til side i båsen, og her under var en umådelig masse guld og sølv, ringe, armbånd, kjæder osv., »alt dette har jeg stjålet fra kongens hof en gang, og indtil det bliver opdaget, må jeg gå her hver evige nat«. Da de nu havde talt sammen en stund længere, så siger gjengangeren: »Nu må jeg snart af sted, nu galer hanen den røde, nu åbnes himlen den søde«; smedesvenden mente, at det hastede ikke så stærkt, de kunde have meget at tale om; og de blev så også ved at tale sammen en stund længere. Men så siger gjengangeren: »Nu må jeg af sted, nu galer hanen den sorte, nu åbnes helvedes porte«.

Smedesvenden mente dog, at det intet hastværk havde, og de snakkede sammen en stund endnu. Men endelig sagde gjengangeren: »Nu skal jeg af sted, nu galer hanen den hvide, nu kaldes de døde til hvile«. Dermed skred han af sted, og det så hurtig, at smedesvenden, som vilde med, havde ondt ved at følge ham; men det var også på tiden, ti da de kom indenfor kirkegårdsdiget, var solen lige ved at bryde frem. De rakte nu hinanden hånd og bød farvel, og gjengangeren forsvandt i graven. Men smedesvenden var ikke mere end lige kommen ud af kirkegården,

för han havde gjengangeren igjen; denne havde nemlig trods jærnhandskerne mærket varmen fra smedevendens hænder og anet, at der var noget fejl derved, det var ingen rigtig gjenganger. Nu tog han fat i smedesvendens hånd igjen og beholdt både handske, skind og kjød, men med dette slap smedesvenden også fra æventyret, ti nu var solen helt kommen til syne, og gjengangeren foer i graven. Fra den stund blev han der, ti da smedesvenden kom hjem og fortalte nattens hændelser, blev skatten jo draget frem for dagens lys, gjengangeren fik ro, og smedesvenden blev en rig mand, som siden levede i herlighed og glæde.

Fra Hammerum herred.

Meddelt af Jens Andersen Favrholdt, Munklinde.

---

31. Hvorledes Søbo sø blev til.

På herregården Søbo i Fyen boede engang en frue, der var meget gjerrig, hun tænkte kun al tid på at skrabe penge sammen, men undte aldrig fattigfolk noget, derfor var hun ikke godt lidt, og omsider blev hun aldrig kaldt andet end fru Spar-nöje. Ikke langt fra herregården, henne i udkanten af skoven, lå der en lille ussel hytte, hvori der boede en fattig kone, hun lod hver dag sörge for sig selv, og hvad hun havde mere end af hånd og i mund, som folk siger, kunde hun godt give bort. Hende kaldte de Ane Rundhåndet. Nu hændte det sig en dag, at der kom en tiggerkvinde ind til fru Sparnöje og bad om en almisse. Fru Sparnöje vilde ikke give hende noget, men jagede hende ud af gården. Hen imod aften kom hun også ind til Ane Rundhåndet, der blev hun bedre modtaget, end hun blev hos fru Sparnöje. Hun fik strags noget at spise og husly der om natten. Næste morgen, da hun vilde af sted igjen, så siger hun til Ane Rundhåndet: »Du har været meget god imod mig, nu vil jeg til gjengjæld ønske, at det første, du foretager dig, må lykkes rigtig godt«. Da hun så var gået, vilde Ane Rundhåndet hen og sy en særk til sin lille pige, hun vidste nok, at det var kun et lille stykke lærred, hun havde dertil, og var ikke rigtig sikker på, om der var nok, derfor vilde hun først måle det, men der blev mere end nok, hun blev ved at måle, lige til det blev aften, så der blev en bunke så stor, at den fyldte næsten hele huset. Det ordedes nu vidt omkring, hvad der var

passeret for Ane Rundhåndet, og fru Sparnöje fik det da også at vide. Hun ærgrede sig meget over, at hun havde jaget tiggerkvinden bort, og ønskede, at hun vilde komme igjen, men da hun frygtede for, at hun ikke kom til hende mere, så befalede hun sine tjenestefolk, at hvis de fik hende at se, skulde de sörge for, at hun kom op til hende. Da nogen tid var gået, kom tiggerkvinden der til egnen igjen og gik da også op til fru Sparnöje. Denne gang kunde det nok være, der blev bakket op for hende, der blev sat de lækkreste retter frem for hende, og om natten lå hun i en seng, hvori der var lagener af det allerfineste slags. Fru Sparnöje havde nu sine tanker dermed, hun ventede jo på, at hun fik det nok betalt. Om morgenen, da tiggerkvinden gik, fulgte fru Sparnöje hende på vej, men hvad hun end gjorde, lod det ikke til, at tiggerkvinden kunde skjönne derpå. Hun fulgte med, til de kom hen til bakken, hvor vejen drejede af efter Trunderup, her bad hun så tiggerkvinden om at give hende et ønske, som skulde blive opfyldt. Det kunde tiggerkvinden ikke, men hun sagde til hende, at somme tider, når hun havde været inde hos folk, ønskede hun, at det første de tog dem for, måtte lykkes godt for dem, »og det samme vil jeg også ønske for dig«. Det var noget, fru Sparnöje kunde lide, nu vilde hun hen at tælle sine penge, og så skyndte hun sig hjem efter det bedste hun kunde, men i det samme kom det på for hende, at hun skulde lade sit vand. Da dette så blev det første, hun tog sig for, lykkedes det også så godt for hende, at der blev en temmelig stor sø neden for bakken. Denne sø hedder Søbo sø, og vandet deri skal ikke smage godt. Ved Jens Esbensen, Akkerup.

---

32. Pigen og røverne.

Dæd vad jæn gang en møller åd en kuen, åd di boej op od et stoet bjorre, åd dæed vad en stoed skov tætved, åd dæed i den skov vod dæd rövvere. Åd den møller åd kuen haej en kael åd en pieg, dæd haj tjend dem troet i manned åed, åd den kael åd pieg vad brujfolk. Så jæn dav såd soj ed møllekuen ted ed pieg: »Æd dod bang fåd åd væed oldjæn?« fåd di vild hæn åd se ted dædt famili, åd vonæed di vad ded blöv di oldtid væk om nat, fåd ded vad en lang vej, åd såd skuld ed kael køed. «Nej«! soj

ed pieg, hun vad slæt edt bang. „Nod!" -- åd såd køed di. Men lav di senn vad væk, åd ded kam ted ovden, såd vad ed pieg dad ed ledt bang evegget, åd lodt old ed vindere åd döe. Lav hun senn haj sæedt ed ledt, såd kam dæd novve åd pegge å ed vindere, åd soj hun skuld luk op. „Ja vænd æd de?" soj ed pieg. Ja ded vild di edt sej. „Ja såd lukke ad helle edt op", soj ed pieg. „Ja såd slæd vi ed vindere ind!" soj de urrenfåd. „Ja, ded kand I gjædend, fåd dæed æd jædendstænged fåd!" soj ed pieg. „Ja, såd bræggo vi ed död i stygge!" soj ded urrenfåd. „Ja, ded kand I gjædend, fåd dæed æd åd jædendstænged fåd, åd den æd øvvedbeslovven med jædend!" soj ed pieg. „Ja, såd brægge vi ed mued i stygge!" soj ded urrenfåd. „Ja, ded kand I nok edt, fåd den æd såd gammel åd såd tyk!" soj ed pieg.

Åd såd blöv ded ganske role. Men omsied kund hun høed dem bræg å ed mued op i ed pissel, åd såd gik hun dæd op; men så kund hun se, dæd vad snaet ved åd god gaf å ed mued, såd strövve hun ed ledt åd hindt en stoed öis, åd stelt sæd hæn ved ed veg, vod hun kund se, dæd vild gåd gaf. Lav ed gaf senn vad såd stoet, ted dæd kund god en kael egjömmel, så kam den jæen med ed hoej. „Vobsig!" såd tov ed pieg åd hugge ed hoej av. „Kam dod godt ind", soj ded urrenfåd. „Ja!" soj ed pieg. Såd kom dæd jæn med ed hoej. „Vobsig", såd tov ed pieg åd åd hugge ed hoej ad ham åd slæft ed krop ind. „Kam dod godt ind", soj ded urrenfåd. „Ja!" soj ed pieg. Såd kom den trirre med ed hoej, såd gød hun åd lisådant ved ham. Såd blöv de ganske role, åd ed pieg tænt senn nok, ted dæd vad ingen meed. Men såd vist ed pieg dad alled, vad hun skuld gøed. Men lav hun senn hoj slæft en tynd med novve polt i, hænn fåd ed gaf, såd tæend hun old di lys, di hoej, åd sat i old ed vindere, op å ed lovt, åd old stæj. Lav ed mølle åd ed kuen senn vad ued om sengetid, dææd vod di vad ted bys, såd kund di se ed møl, da den lå såd hødt, åd ded sod ued, lissom dæd vad eeld i en. De kand nok væed såd køed di hjem oldt vad ed rimmele töj kund hoeld. Men lav di senn kam hjem, såd så di jå, ted ded vad edt andt som lys, ded stod i ed vinnedven. Åd lav di senn kam ind, såd viest ed pieg dem die tre dø kael åd soj, nod viest hun edt, vad fåd en straf hun skuld had; men ed mølle soj, te ded skuld hun snare had belönning fåd, fåd di haj govven dæed åd rövvene i manned åed.

Men såd blöv den kael åd pieg gyvt. Åd fådded di haj tjeend ed mølle trodt i såd manned åed, bygt han dem et ledt hus uded å ed mark. Såd jæn ovden, lav di sad alledbedst, åd ded vad et fejt væed urrenfåd, såd kam dæd jæn åd pigge å ed vindere åd soj, om hun edt måt kom ind åd blyv dæd om nat. Jo, ded måt hun da gjæend, fåd ded vad jo et fejt væed. Lav hun senn kam ind, såd vad ded en gammel kuen, åd hun vad sad tedkommen i ded gall væed, ted hun kund snaet edt. Lav di senn skuld ted åd i seng, såd vild ed kuen had, ted den gammel kuen skuld lig i ed seng; men ded vild hun edt, hun vild möjed helled blyv sirrind ved ed kaklon. Åd såd fæk hun et pued åd bløv sirrend dæed, å ed mand åd ed kuen gik i seng. Men ed kuen kund slet edt fold i søven, åd såd kam hun itænkend å, ted ded vad akkerået et åed sindt hun hoj slovven di tre røvvere ihjæl. Lav ded senn blöv midnat, såd begyndt den gammel kuen åd rummedsteed ind ved ed kaklon, åd hun tænd lys. Ed kuen ta'eld ad sin mand, åd nustred i ham, oldt vad hun kund; men ded kund edt nødt, hun kund edt fod ham vagen. Omsied kam den gammel kuen ind ted ed seng med en stoed knyv i ed haend åd soj: „Edav æd ded et åed sindt do slo min tre sönned ihjæl, nod ed ded vel edt fåd möjed, ted do åd kommed av med ed lyv!“ — „Nej, ded æd ded da regdenok edt“, soj ed kuen. „Men da ed nod skal dø evegget, såd hæd æd hæed novve kaffe åd sugge op i ed kiest, vil dod edt had ded!“ Jo, soj den gammel kuen, ded vild hun dad gjæen had. Såd gik den gammel kuen med op i ed pissel, åd ed kuen lot ed kieest op åd soj: „Ded kan væed, I vil ræek need åd tej ed, såd vil æd hold ved ed låg“. — „Ja“, soj den gammel kuen, åd råt need åd vild tæj ed. Men „vobsig“, såd tov hun den gammel kuen ved ed been, åd smed hinnd øvve i ed kiest åd smægge ed låg i. Åd såd lå hun dæed åd dommereed med den stoed knyv. Men såd strøvve ed kuen essen åd gik ind åd puest ed lys, fåd ded vad en tyvfinged, den gammel kuen haj tæend, åd så læng den bræend, kund dem, dæd sov, edt blyv vagen. Men lav den vad sloet, fæk hun sin mand vagen åd soj ted ham, han skuld bare kom op åd se, hun haj fange en stoed rot i ed keest. Åd såd fæk han jo ed hele åd veed. Åd såd skigge di boj om tej olled naboed, ted di skuld kom åd se, di haj fanged en stoed rot, åd lav di senn lodt

ed låg op, såd lå hun dæd med ed knyv i ed haend, åd haej novve öjn som sempkop.

Sådan fortalte mo'er os den historie, mens vi var små. Hun havde den fra en gammel pige i hendes barndomshjem.

Cæcilie Andresen, Sundeved.

---

33. Bjærgmandens faddergave.

En hyrdedreng gik ude i heden og vogtede sine får ved siden af en höj. Han sad tit der oppe, for derfra kunde han så udmærket have udkik med hjorden, og så kunde han tit høre, at de slog döre og kistelåg i der nede. Nu havde han hørt, at når der blev slået kistelåg i nede i höjene, så måtte der findes en skat, og han tog derfor en spade med sig derud en dag og begyndte at grave i höjen. Men han kom jo ikke ret vidt den dag, og så om aftenen, da han vilde til at drive hjem, kom bjærgmanden til ham og sagde: »Vil du lægge de söj op på mit hus igjen, som du har gravet af, inden i morgen tidlig, ellers får du med mig at bestille«. Drengen tog öjeblikkelig fat og lagde söjene på deres plads igjen. Dagen efter drev han atter fårene ud til höjen, og da så han ved middagstid en mængde småpuslinger med røde toppe på hovederne danse runddans på höjen. Han gik hen til dem og spurgte, om de ikke kunde give ham lidt at æde. »Jo«, sagde de, og nogle af dem sprang nu ned i höjen og kom tilbage med en hel del god mad, som drengen aldrig för havde smagt mage til. »Hør«, sagde den bjærgmand, som havde været oppe hos ham aftenen för, han kunde godt kjende ham, »I skal jo have barselgilde på søndag«. — »Ja, det passer godt nok«, sagde drengen. »Sig til din husbond, at vi gjærne vilde med. Véd du, hvem der kommer? — »Ja«, sagde drengen, »st. Peder og jomfru Marie og så deres nærmeste slægt. Så véd jeg ikke flere«. — »Godt«, sagde bjærgmanden, »få nu din husbond til at byde os, og så kan du i morgen komme med en pose til faddergaven«. Drengen fortalte nu hjemme, hvad snak der var falden, men de var meget kjede af at have bjærgfolkene med, derimod var de ikke kjede af at få faddergaven, da de nok kunde tænke, at den vilde blive god. »Ja, så skal jeg nok se at mage det sådan«, sagde drengen, »at de ikke kommer«. Dagen efter mødte han med sækken hos bjærgmanden, og han fik lov til at komme ind i höjen, hvor

der lå en hel dynge guld og sølv. Det begyndte bjærgmanden nu at skovle noget af i sækken, mens drengen holdt op i den. Da der var kommet en skovlfuld i, spurgte bjærgmanden: »Giver jomfru Marie mere?« — »Ja, hun plejer at give to«. Så øste han én skovlfuld op til, og nok én, og så spurgte han igjen: »Giver st. Peder mere?« — »Han plejer også at give to«, sagde drengen og prøvede at løfte på sækken. Jo, han kunde nok magte den. Så øste bjærgmanden de to skovlfulde i til, og nu sagde hans kone, at der skulde også være faddergave fra hende. Da han nu havde taget et par skovlfulde mere, vidste drengen, at han ikke kunde knække af sted med mere, og så sagde han: »Nu er der ingen, der giver nær så meget«. — »Skal der være spil og dans?« spurgte bjærgmanden. »Ja«, sagde drengen. »Det kan vi godt lide, men hvad musik skal I have?« — »Vi skal have klarinet og trommespil«. — »Det er en anden sag«, sagde nu bjærgmanden, »nej, så kommer vi ikke, for jeg var en gang ude at gå, og da slog de så morderlig på tromme, og til sidst faldt der en tromme ned og knuste mig sådan, at jeg halter deraf endnu. Hils og sig din husbond det, men faddergaven skal han have alligevel, og vi kunde da gjærne komme der i morgen et lille stød, inden de fremmede kommer med trommen«. Drengen takkede for faddergaven og sagde, at de skulde være velkomne. Om morgenen kom bjærgfolkene, og de blev godt trakterede, men så havde drengen fået et fåreskind bundet over en tønde, og da det nu lakkede mod tiden, at de ventede gjæsternes komme, hamrede han lystig løs på tønden, og herover blev bjærgfolkene så forskrækkede, at de foer ud af dören, den ene på ryggen af den anden, og rendte ad höjen til det bedste de kunde.

Fra Vedersø. Ved Maren Bonde.

III. Skjæmtesagn.

34. Dumset. Slætten (d. e. høbjærgningstiden) er en travl tid på Harboøre, hvor man har så megen eng, og det gjælder også om at få høet bjærget hurtigst muligt, da det ikke så sjældent hænder, at höjvande kan komme og tage det. Så var der da en gang en Harboøre-mand, som var kommen i tanker om, at man da for resten godt

kunde undvære at sove omtrent den halve tid under dette arbejde, og han sagde så til sine sönner og tjenestekarlen, at de måtte se at arbejde natten med. Ti dette med den megen sövn var nok egentlig kun en skiden vane. Det gik nu godt nok det første par døgn; men så træffer det sig, at manden den tredje dag kommer lidt for tidlig ind til ondenen, og så sætter han sig lidt på sengekanten. Men aldrig så snart han fik enden til stød, så falder han bag over og snorksover i en farlig tid. Da sönnerne og karlen kom ind og så dette her, stak den ældste af dem faderen en kardus skrå i den ene og en flaske brændevin i den anden hånd, for at han skulde have noget at styrke sig på, når han vågnede. Han blev nu ved at sove på stiv arm til næste dags middag og vågnede lige, da folkene var næsten færdige med maden. Han gned sig i öjnene og råbte forundret: »Te æ trower pinnede, æ liig hår domset!« — »Ja, de trower wi pinnede åsse«, sagde sönnerne, »for du hår akkuråt liig domset i en døwn.« Da nu manden blev klar over, at det forholdt sig sådan, opgav han at vænne sig og folkene af med sövn; men det blev en stadig sige på Harboøre siden: »Te du hår nåk domset nöj — lissom Jens.

35. Fejltagelsen. En gammel fiskerkone i Færring sogn var bleven så svagelig, at hun ikke godt kunde overkomme at gå i kirke, og hun vilde da gjærne tages til alters. Hun fik så manden overtalt til, at de skulde se at få præsten hentet i den anledning. En dag kom så præsten, og begge de gamle lå i sengen. Det var jo i sin orden, og fiskeren begyndte at snakke op med ham om mange ting, især fra gamle dage, og præsten måtte til sidst minde ham om, hvad han var kommen efter, og så tav den gamle. Præsten talte nu med ham om, hvor stor en synder han var. I førstningen sagde han ingen ting; men til sidst råbte han: »Ja, ja da — æ hår da ingen uund gjoer«. Præsten gjorde ham da bekjendt med, at når han ikke kunde erkjende sine synder, blev han ikke tagen til alters. Den gamle forstod det ikke rigtig og sagde: »Hwa *wa*'et, fåer såå?«. Da sönnekonen gjentog ordene, så han hen på præsten og sagde: »Ja — så te Döwlen i hvik".

36. I sand. En Harboøre-fisker var en gang kommen ind på et værtshus i Lemvig, hvor der var nogle fyre, som vilde gjøre nar ad ham. Så lige med ét siger fiskeren: „Å ja, wi ær jo da åsse nåwn sææг nåwen dæruur; no ær

di såmænd kommen i tank om å *et* kåst jowr o æ li*g*, *nå* di skal begrawes". Fyrene blev noget forundrede og troede nok, at præsten blev straffet, dersom det blev meldt. „Ja, de trower a no aliiwal *et*", sagde fiskeren, „få wå kjærrgoer æ *et* andt end jænne såend". J. Gr. Pinholt.

37. Uden bugser. En præst og en degn levede som hund og kat; kunde den ene volde den anden noget bryderi, gjorde han det gjærne. En søndag formiddag, da præsten kom hjem fra førsttjenesten, siger han til sin kone: „Du kan aldrig tro, hvor jeg döjede af varme i kirken; det vil blive værre i annekskirken i eftermiddag! puu!!!« — „Véd du hvad, fa'r", siger hun hviskende, „du kan lade være at tage benklæderne på i eftermiddag; når du kjører i kjole og knapper den, kan ingen se det!" Han fulgte rådet. I anneksgården stod degnen og ventede på salmenumrene; han skyndte sig hen for at række præsten en hånd ved nedstigningen af vognen og fik herved at se, at han ikke havde sine bukser på. Det skrev han sig bag øret. Da han siden i kirken hjalp præsten messetöjet på, løftede han det nederste af præstekjolens bagstykke noget, så menigheden kunde se hans fede, nøgne ben, og fæstede det med en nål til messeklæderne. Præsten mærkede nok, der var noget galt, men kunde ikke rigtig forstå, hvad det var. For at menigheden ikke skulde mærke noget til hans forlegenhed, blev han stående ved alteret med ansigtet ind mod dette, tog messebogen i hånden og messede til degnen: „Hvordan ser jeg d—o—g u—ud ba—ag på?" — „E—e—e —e—elen—ndig!" messede degnen igjen. Chr. Weiss.

38. Lutter modgang. Søren Hugger i Bukkerup kom en morgen ind hos Frederik Nielsens og beklagede sig over sin megen modgang således: „Vinden er på dörene, vandet går i törvehuset, koen er tyregal, moer ligger, jeg er skidt og Rasmus (sönnen) duer inte". (Huset lå ved en bæk, der ved tøbrud ofte steg så höjt, at vandet kunde gå ind i törvehuset). Chr. Weiss.

39. Man havde morskab med at få de tyske håndværkssvende til at prøve, om de kunde sige: En rød ræv i et tjörnegjærde. For det meste sagde de: En rø röf i et körnjærd. Chr. Weiss.

40. Anders Pave. En Jyde ved navn Anders var bleven pave i Rom. Da hans gamle moder fik dette at vide, vilde hun se sin kjære sön og vandrede på sin fod

hele den lange vej, uden det så kunde være, hun kunde komme til at age et lille stykke en gang imellem, og hun kom da omsider til vejende, og det var nu det; men det andet var det, at hun ikke kunde snakke latin, og Romerne ikke forstå jysk, hvorfor det varede et stykke tid, inden hun fik forklaret dem, at det var hendes sön, der var pave, og at de skulde føre hende til ham.

En dag, da paven sad på sin trone med kronen på hovedet og alle kardinalerne om sig og tænkte på sine embedspligter, blev hun ført ind. Pragten og forgyldningen gjorde et sådant indtryk på hende, at hun kastede sig på knæ lige indenfor dören og gav sig til at græde. Det vakte ikke videre opmærksomhed, for den slags ting var man så vant til; men da hun bestandig knælede, med foldede hænder løftede hovedet og sagde på jysk: „Herre Gud, min kjære Anders, er det dig? A havde min sjæl knap kjendt dig!" så kardinalerne på hverandre, ti ingen af dem forstod et ord. Mest forundrede det dem, at paven løftede hovedet og svarede på jysk: „A kjender mig knap selv, end sige I skuld' kjende mig", og derefter gik han hen og omfavnede kvinden. Han fortalte dem nu på latin, at det var hans gamle moder, der havde husket ham, da han havde glemt hende, og at dette bevis havde givet ham sådan hjemve, at han vilde nedlægge sit embede og følge med hende til Jylland. Da Viborg bispestol just var ledig, gav han sig selv dette levebrød, inden han nedlagde paveværdigheden.

Ved Chr. Weiss.

41. Komme igjen. »Nu er det da et dejligt vejr«, sagde en handelsmand et sted, han kom ind, »nu er der falden så megen regn, at al ting kan komme af jorden. — »Ih, Gudfader bevar os i Jösse navn!« sagde konen i huset; »så kan vel vor fa'er, der døde i vinter, også komme igjen! Og jeg, som havde tænkt på at forandre mig!«

Ch. Weiss.

42. »Har fa'er smör i dag?« spurgte en kjöbmandskone en bonde, som kom i butikken og plejede at levere dem sit smör. »Nej, jeg har såmænd ikke«, sagde manden, »vi har haft uheld. Vi kjærnede hele dagen i går og begyndte igjen i morges og blev ved mesten dels til middag, men det blev slet ikke til andet end det bare skidt; så kogte vor mo'r vælling af det, og den kunde jo sagtens være god.«

Ch. Weiss.

43. Præst i England. Englænderne skal have brugt at lade nogle håndfaste karle gå omkring på de simple beværtninger og tage, hvad mandskab der var, og transportere dem ombord på deres krigsskibe. Det kaldtes at *presse* mandskab. En dansk dreng, der hverken havde lært at læse eller skrive synderlig, var på den måde bleven skibsdreng i England. Han skulde så skrive hjem, og moderen læste, at han var bleven prest. Hun var hoppende glad over nyheden og fortalte den til alle og enhver, men föjede til, at der måtte være stor mangel på studerte folk, siden han kunde blive præst, og her havde præsten nær aldrig villet antage ham til konfirmation. Ch. Weiss.

44. Peder Mikkelsens vædder. Peder Mikkelsen i Stenstrup havde en vædder, som de kaldte Mads. En vinter begyndte Mads at skrante, men dyrlæge brugte man ikke i de dage, for man havde ingen, og den kloge kone i Tjörnehoved var for nær ved til at være klog nok; så fik Mads og sygdommen lov at prøve, hvilken af dem der var den stærkeste. Hver morgen, når Peder Mikkelsen puttede hovedet ind ad fårehusdören, spurgte han: »Hvordan har du det, Mads?« — »Det bliver bæ-æ-æ-æ-æ . . . . re!« fik han til svar. Nu kunde man jo aldrig tænke, at der var nogen fare paa færde, og det gik til hen imod helligtrekonger; så får han en morgen ikke noget svar på sit sædvanlige spörgsmål; han kom til at tænke noget og gik nærmere for at se; jo, meget rigtig! Der lå Mads og var død. »Og du sagde endnu i går morges, at det blev bedre«, sagde Peder bebrejdende, »hvor kunde man så tro, det var så nær enden med dig«. / Ch. Weiss.

45. Blegdammen. På en herregård i Jylland (Vestervig kloster) havde de en nat mange stykker lærred ude på bleg; de vågede somme tider, men somme tider lod de det også være. Så en nat blev der banket på vinduerne og råbt ind: »Nu har jeg taget til et par bukser, men det er bedst, I rejser jer og tager lærredet ind, for der kunde ellers let komme den, der kunde tage et helt stykke“. — „Det var vel groft!“ blev der svaret. „Nej“, sagde tyven, „jeg tog ikke af det allergroveste“.

46. O, menneske, din synd begræd. Man fortæller om en præst, at han var en stor jagtelsker og havde altid en mængde spejdere ude, der skulde bringe ham underretning, når noget vildt lod sig se på hans jagtområde.

En søndag, da degnen var lige ved at gå med de opgivne salmenumre, og præsten var ved at trække i kjolen, kom en af de udstillede poster farende ind og råbte: „Hr. pastor! der er et stort dyr ude på mosen!"

Præsten blev helt elektriseret ved disse ord, kastede kjolen fra sig, greb den ladte bøsse og sagde til degnen: „O, menneske, din synd begræd, men langsomt", og dermed var han ude af dören.

Degnen forstod en halvkvædet vise og vidste, at han skulde synge denne salme til indgangssalme, medens præsten var på jagt, det var den allerlængste i hele salmebogen. Så sang han, og det gik langsomt; han kom til enden, men ingen præst lod sig se; men eftersom han var en snarrådig mand, der vidste at hjælpe sig i en snæver vending, bebegyndte han forfra igjen. Da han for anden gang var omtrent færdig med at begræde sine synder, kom da præsten pustende op ad kirkegulvet. Han var ganske svedig den stakkel, men han så overmåde fornöjet ud. Da han gik forbi degnen, kunde han ikke undlade at tilhviske ham de ord: „Jeg fik den dog, det var en dejlig stor buk!" Så gik han for alteret og holdt kirketjeneste uden videre afbrydelse den dag.

Da kirkegjængerne kom under vejr med, at det var jagten, der havde voldt salmens gjentagelse, var hver mand hurtig på det rene med, at det var præstens synder, de begræd.

47. I havsnød. En svensk sømand og en usøvant Tysker var i havsnød under Bornholm i en lille båd; hvert öjeblik måtte de gjøre regning på at blive slugte af havet. Tyskeren, der var Katholik, bad på tysk både til Vorherre og jomfru Marie. Svenskeren, der havde nok at gjøre med at holde båden på ret kjøl, forstod ikke tysk. Gjennem stormen kunde han opfange nogle ord, der i hans øren lød som: „Her er godt (Herr Gott)!" Det tyktes ham ikke, der var anledning til at sige; han blev vred og råbte til ham: „Er här got, så har du min själ helvete hemma!"

Chr. Weiss.

48. Præstens ridetur. Præsten i Butrup red al tid, når han skulde til annekskirken i Tudse. En dag skulde han derover at kaste jord på et lig. Det var et dovent øg, han red på, og det flyttede sig ikke så rask, som præsten syntes. Ved vejen stod en mand og smurte et vognhjul. Præsten

standsede og spurgte, hvorfor han gjorde det. „Jo se, for at det kan gå lettere“, sagde manden. „Kan fa'r ikke smøre mit øg, så det kan komme til at gå lettere?“ spurgte præsten. Det kunde manden nok; han fik fat på en rigtig stor eddernælde og satte op under øgets hale: dyret trykkede halen tættere ind til legemet, så nælden kom til at sidde godt fast, og nu kan det nok være, der kom fart på. På Tudse kirkegård stod ligfølget og ventede. Præsten havde tabt magten over dyret. men hang dog fast på ryggen af det; som en pil blev han ført gjennem byen, og da han flöj forbi kirkegården, råbte han til folket derinde: „Herren være med eder! Mig har Fanden taget!“

Chr. Weiss.

49. Og så drak vi. En nat til en søndag havde en præst spillet og drukket så længe, at han ikke huskede, han skulde præke, för hans tjenestekarl kom for at se at få ham hjem med, hvis han var der. Han måtte gå i kirke med det samme, da han havde fået kjolen på, og han var da noget tung i hovedet. Imidlertid kom han på prækestolen, hvor han knælede, foldede hænderne, böjede hovedet og vilde bede, men sövnen lukkede hans öjne. Spillebrödrene, der var i kirke for at se, hvorledes han kunde præke ovenpå sådan en svir, skoggerlo, da han var falden i sövn. Det vakte ham. Han rejste sig, stirrede forvirret omkring og råbte: »Og så drak vi!« Svirebrödrene lo endnu mere og gjentog höjt: »Ja gu drak vi!« Dette gjorde ham helt vågen og så ædru, at han vidste, hvor han var. »Og så drak vi!« gjentog han med eftertryk, idet han så på spottefuglene; »men hvad drak vi?« spurgte han videre. »Evig kval og forbitrelse, som jorden drikker vand«. Herefter holdt han en meget opbyggelig tale over den valgte tekst, så drikkebrödrene måtte gå beskjæmmede hjem.

Ch. Weiss.

50. Trækkende. To nabomænd traf sammen på et marked. Så sagde den ene: „Nå, du er også kommen til marked i dag, Per“. — „Ja, Niels, det er da vist“. — „Er du kommen kjørende?“ — „Nej, a er ikke“. — „Er du så ridende?“ — „Nej“. — „I, så er du vel kommen gående“. — „Nej, ikke heller er a så det“. — „I, hvordan Fanden er du da så kommen?“ — „A er så mænd kommen trækkende med vor gamle ko.“

J. G. Pinholt.

51. Mon han døde? En gang ved et gilde fortalte en fisker om en ulykke på et skib, han en gang havde faret med. Det kom sig sådan, at de skulde have ankeret ud, det russiede farlig rask, og en matros, der stod tæt derved, han fik hans hals ind imellem æ kjæde, og den rev hans hoved af imellem æ skuldre, ligesom det var klippet. Så var der en af dem, der hørte på det, der sagde lige så troskyldig: „Imen døde han?"

Det er siden blevet til en sige her på egnen.

J. G. Pinholt.

52. En Jyde havde været oppe i Hamborg med stude. Da han kom tilbage, sagde de til ham, at nu havde han vel lært ret meget tysk. Dertil svarede han: „Ich bin so lang in Hamburg gewessen, te a Fanden bræk mæ alder ka howw en dansk owr. J. G. Pinholt.

53. En præst havde en tjenestedreng, som var ærgerlig over, at han bestandig skulde frem til overhøring på kirkegulvet, skjönt han var konfirmeret. For om mulig at blive fri for denne ubehagelighed kom han en dag for sent, men stillede sig alligevel op. Præsten gik ned til ham og spurgte: „Hvor kommer du fra, Mads?" „Jeg kommer her oven fra", svarede drengen (præstegården lå nemlig höjere end kirken). „Hvad bestilte Vorherre da?" vedblev præsten. „Han sad og grundede". — „Hvad grundede han da på?" — „Han grundede over, at der var så mange præster, der døde, men så få af dem der kom til ham", svarede drengen. Efter den dag kom Mads ikke oftere til overhøring.

J. G. Pinholt.

54. Kjællingetrætte. To kjællinger, som boede sammen i en husende, kom en dag op at trættes om noget speget flæsk, som de spiste til middag. Den ene sagde: „Hvis det nu havde været stegt, så havde det været bedre". Den anden sagde: „Jamen det er det jo ikke" — „Nej, men hvis det nu var?" — „Jamen det er det ikke". — „Jamen hvis det var?" Og sådan blev de ved at skjændes. Til sidst flöj de i hovedet på hinanden, og der blev et spektakel, så der var ikke tanker om, at de kunde bo sammen længere. J. G. Pinholt.

55. På spörgsmålet til en voksen pige, om hendes fader led meget, inden han døde, gav hun følgende svar: „Næjj, han wææand sæ åm imod æ wæg, å så ga han en grøndt, å dææmæj war er færre". J. G. Pinholt.

56. Frieriet. „Her står vi nu imeld himmel og jord, og ingen kan se os, te a tror. Vil du ha-*mæ* så ta-*mæ* å grin e*t* a-*mæ*. De fem pund smör, du skylder mig for, skal du e*t* betåål".

På denne måde så en karl sit snit til at fri til en pige, da de i höstens tid var ved at hjælpe hinanden med at lægge en kornstak uden for deres husbonds lade.

J. G Pinholt.

57. Den storstilede salmebog. En gang var bispen kommen til et sogn og skulde holde visitats. Der var ingen, som kunde nogen ting, hverken börnene, ungdommen, degnen eller præsten. Bispen var ærgerlig over dette og spurgte præsten, om de da ikke brugte nogle bøger til at undervise ungdommen efter. Jo, de havde da en salmebog. Bispen spurgte så om, hvilken salmebog det var, men det vidste præsten ikke, han kjendte ikke navnet på den. „Er det sådan én som denne her?" sagde bispen, og viste ham sin egen salmebog. Præsten så noget på den og sagde: „Nej, jeg tror, vores bog er noget mere storstilet".

J. G. Pinholt.

58. Et sted, hvor de brugte at læse fra borde, sagde manden en middag: „No løwter wi wås i Hærrens nawn, men hur Fanden er mi træjsko?" J. G. Pinholt.

59. Manden til sin bortløbne kone:

Walkommen hjem 1,
a hår et sied dæ sien i går 2,
do goer hær 3, 4
å bestæl et 5
for æ føi 6,
Gud nååd mæ 7,
om a 8
ålder spåer så gåt 9,
skal a endda behålld dæ 10,
i moen 11
skal a bånk dæj 12,
te do ska skriig 13
å et kryyv frå mi fædder 14,
do fåbyer mæ 15
å go te kroes 16.

A. H. Poulsen.

59. En Tysker og en Jyde kom til en kro og blev enige om at få en ret pandekager. Tyskeren foreslog, at den, der først kunde sige ordet pandekage, skulde have

dem alle, og den anden betale dem. Tyskeren sagde nu rask: „Pfannkuchen, pfannkuchen!" inden Jyden fik munden op. Ærgerlig herover tog nu Jyden ved pandekagerne med fingrene og udbrød: „Mæn a sæjer Fanden foen pandkagger". Tyskeren betakkede sig nu for dem.

A. H. Poulsen.

60. **Konens tro.** En gang kom en præst til en gammel enfoldig kone og spurgte hende da i samtalens løb: „Hvad tro har hun, mo'r?" — „A hår så mænd ingen trow, for a bærer altid æ ååsk ud i mi skjowt". Præsten, der nok mærkede, at han blev misforstået, sögte nu at gjøre sig nok så tydelig og sagde: „Tror du på Vorherre Jesus, som har lidt og er død for os?" Dertil svarede hun forbavset: „Hwa, æ han no dø? ja, en spøer jo ingen ting, for vi holder ingen aviser". — „Jamen, kjære kone, tror hun på Vorherre Jesus, som er korsfæstet for os hist ude i Österlandene?" — „Vee han hwa, fåe, er ed så låndt hænn fræ, så æ ed såmænd löwn, de ka han stuel o". Nu opgav præsten at få at vide, hvad tro konen havde.

Jeppe Jensen.

61. En Kartoffeltysker, hvis gris var løben hen, kom til en ung fyr, som han traf ude på marken, og sagde til ham:

„Hafst du nist, min lange unge klejne person, set ham? Han har spidse øren og lang skjesegt. Wens so sin sproggen alle mand: Ø ø ø!"

Jeppe Jensen.

62. **Den døve kone.** En dag kom der en mand ind til en döv kone og vilde have ild i sin pibe. Han sagde da: „Mak fyr, mo'r". — „Nej sågu har a int no tyr, få'r", svarede hun. „Det var ild, mo'r". — „Ja, de war osse rejti illd, a ha int hawt i stump tyr". — „Du er gal, mo'r". — „Nej, i daw er a int dål, men sist søndde war a i Tåås kjerk å ha min swåt silkeluu på, da war a dål".

Mariane Nielsen, Skallerup ved Hjörring.

63. En mand kom en dag ned til havet. Idet han nu så ud over den store flade, sagde han: „Dersom jeg nu havde lige så stærk en tro som st. Peder, så kunde jeg også gå på vandet. Han gik nu derned og sagde: „Jeg tror, jeg tror!" Men han sank alligevel ned til bunden. „Jeg tvivlede nok på det", sagde han så.

Karl Kr. Jensen, Gudum.

64. Fridagene. Der var en karl, som blev fæstet til en gårdmand for 100 daler i lön for et år, men på den betingelse, at hver dag der var marked, måtte han være fri. Dagen efter 1ste novbr. trak karlen i sine bedste klæder og vilde gå i by. Da kom manden til i det samme og sagde: „Vil du i byen i dag?“ — „Ja, jeg vil“, svarede karlen, „for det er jo markedsdag“. — „Hvor er det?“ sagde manden. Ja, det var da i en by langt borte. Sådan gik det også næste dag og hver dag, for der var marked et eller andet sted i landet hver eneste dag hele året, på en 4, 5 dage nær, og på den måde tjente karlen sin lön meget let.

K. Kr. Jensen.

65. Vil I med! I S . . . . m præstegård tjente for mange år siden en karl, der nok ikke var fri for at være en madvrager. En dag, som de således fik ærter til deres ojen, vendte den her karl skeen avet og sagde, idet han nu stak den i fadet: „Vil I med, så sid op“. En del år derefter var karlen bleven gift med en fattig pige, og de havde flere börn og sad i meget små kår i et lille hus. Så kommer han en dag op i præstegården og klager sin nød til præsten, og han havde en pose med, som han gjærne vilde have fyldt med kogeærter til husholdningen. Præsten sagde, at det kunde han jo nok hjælpe ham med, og så går han hen og finder en skjæppe og siger til husmanden, at han kunde følge med op på kornloftet. Præsten plejede ellers ikke at røre sine hænder efter sådant noget, og manden undrede sig da over præstens opførsel. Da de nu kom op på loftet til ærtedyngen, hvælvede præsten skjæppen foran ærterne og sagde: „Vil I med, så sid op!“

J. Kr. Krabbe.

66. Hoser og træsko. En Havbo gik en søndag om sommeren til Tisted. og da det var meget varmt, havde han trukket af både hoser og træsko og gik med det under armen. Så nåede han en mand, der kjørte med et stort læs havre. Havboen spörger ham, om han ikke kunde komme op at age. „Nej“, siger manden, „jeg har læs nok i det, jeg har“. — „Skal I til Tisted?“ spörger Havboen. „Ja“, siger manden, „det er da min bestemmelse“. — „Kan jeg så ikke få mine hoser og træsko op at age? så har jeg da ikke det at gå og bære på“. Jo, det kunde manden da ikke nægte ham. Da Havboen så kom til Skjoldborg kirke, syntes han, det kunde være godt nok at komme derind og hvile sig lidt. Da han nu kommer derind, blev han

stående inden for kirkedören, ti præsten var just på stolen og stod og prækede om den rige og den fattige mand. Da siger han: „Men hvor blev så den rige mand af?“ — „Han kjørte til Tisted med havre“, råbte Havboen. — „Nej, han kom til Helvede“, sagde præsten. „Så forliser æ både hoser og træsko!“ råbte Havboen, og han ud af kirken alt hvad han kunde rende. J. Kr. .Krabbe.

67. Nu siger vi to. En Aggerbo havde kjöbt en tønde byg af en gårdmand og kom efter det en dag. Så fulgtes de ad op på loftet, hvor Aggerboen holdt sækken op, mens gårdmanden målte kornet op. Idet han så hældte den første skjæppe i sækken, sagde han: „Den første tæller vi ikke“. — „Ja, det må jeg tro“, sagde Aggerboen, „du har altid været en kjön mand, sådan var din fader för dig“. Idet gårdmanden så hældte den anden skjæppe i, sagde han: „Så siger vi to!“ — „Ja, det vil jeg sgu tro, du har Fanden g. . . mig altid været en skurk, sådan var din fader för dig“, råbte nu Aggerboen forbitret.

J. Kr. Krabbe.

68. Øgenavnene. En smed på Retrup kjær, der hed Kristen Östergård, men sædvanlig blev kaldt Pukkeldonner, — hvilket hædersnavn han havde erhvervet sig ved sin dygtighed til at give andre folk øgenavne, han havde nok et øgenavn til hvert menneske, han så, — han manglede en gang en ko, og da han havde hørt, at en mand i Rönbjærg, som de kaldte Stommel, havde en ko, han vilde sælge, gik han derover for at se den. Han traf også rigtig manden hjemme og gik med ham ud i marken at se koen, som han syntes ret godt om, og så spurgte han da Stommel: „Hvor mange Stomler vil du have for den ko?“ Men Stommel svarede: „Hvor mange Pukkel-donnere tör du byde?“ Om han så fik koen, véd jeg ikke. J. P. Bønding, Hvidbjærg.

69. Å, Herre Gud, er Luther nu død, det er også sölle, vi ingen aviser har“, sagde en gammel kone i Lyby, da hendes mand fortalte hende, at præsten om aftenen i sin bibellæsning havde fortalt om Luthers død.

Kath. Glud, Jebjærg.

70. „De er skidt å wær skidt“, såå æ skrædder, han stal æ glaas. I Doverodde kro var der blevet et brændevinsglas borte, og værten spurgte de tilstedeværende, om de ikke havde set, hvor det var blevet af. Alle vendte straks deres lommer med undtagelse af en skrædder, en

bekjendt tyveknægt og „klog mand“, men da han kom til at gjøre en hurtig bevægelse, der vel sagtens skulde betyde en uskyldighedserklæring, trillede glasset ud af hans lomme, og da sagde han nævnte ord, der blev til et mundhæld i Sydty. Joh. Nielsen, Randrup.

71. Hoppe og krybe. En Svensker og en Sællænder fulgtes ad Roskilde til. Da de kunde se domkirkens spir, sagde Svenskeren: „Jag hoppar til Herran at räcke Roskilde innan afton“. — „Så kan vi ikke blive ved at følges ad ret længe“, sagde Sællænderen, „for jeg er snart så møgtræt, at jeg knap kan krybe videre“. Chr. Weiss.

72. Harbooreboen kommer ind til Lemvig og forlanger for to skilling grov fin messing-ståltråd, og når han så har fået det, spörger han: „Hvor meget koster det så?“ F. Martin, Sorø.

73. I en by i Jylland boede der tre urmagere, og så kunde man endda ikke få sit ur gjort i stand, for den ene kunde nok, men han vilde ikke, den anden vilde nok, men han kunde ikke, og den tredje han hverken vilde eller kunde. F. Martin.

74. En mand i R. blev meget syg, og der sendtes da bud til præsten V., om han vilde komme at berette ham. Han skulde lige hen til et middagsselskab på en herregård, men han lovede at komme næste morgen. Han glemte det imidlertid. En tid efter kom den syge mand i kirke. Da præsten så ham, mindedes han sit løfte og sagde til manden: „Han har nok været meget syg“. — „Ja-a, og jeg døde også, men da jeg kom op til Himlens port, vilde de ikke lukke mig ind, for det jeg ikke var berettet. Jeg spurgte da, om der ikke vår en præst, som kunde berette mig, men de svarede, at her kom aldrig præster. Så måtte jeg jo af sted til Helvede, for et sted skulde jeg jo være, men der fik jeg det svar, at de havde ikke uden to pladser ledige, den ene var til præsten i R., og den anden til Lars Kristoffersen, for det han ikke havde villet tilsige en vogn efter læge til mig. Da jeg så hverken kunde få plads i Himmerig eller Helvede, måtte jeg jo tilbage til jorden igjen“. F. Martin.

75. En dreng kommer ind på et apotek og siger: „Må jeg bede om nogen salve til et sår til et ben til et barn, der er kommet af sig selv“. P. Nielsen, Sorø.

I. Viser.

76. Nævnet til døde.

1. Hr. Hillebrand han danser i kongens gård,
— Udi löndom. —
han danser med uddragen sværd ved sit lår.
Han er med i dag, timed i min ungdom.

2. „Og hør du, Frisenborg, min hjærtenskjær min,
og vil du nu rejse af landet med mig?“

3. „Ja, hvor skulde jeg rejse af landet med dig,
ti der er så mange, som vogter på mig.

4. Ja, mig vogter fa'r, og mig vogter mo'r,
og mig vogter søster og yngeste bro'r.

5. Ja, mig vogter alle, som mig vogte kan,
mig vogter først og sidst min kjær' fæstemand.“

6. Hr. Hillebrand slog ud sin kappe så blå,
så red de ud af gården, slet ingen dennem så.

7. Ja, de red dennem gjennem femten skov',
der lystet hr. Hillebrand sig en søvn at sov'.

8. Han lagde sit hoved i Frisenborgs skjød,
der sov han en søvn, den blev ham ikke sød.

9. „Stat op, hr. Hillebrand, du sover for lang en tid,
nu kommer min fader og leder efter mig.

10. Nu hører jeg min faders forgyldte abelur,
den har ikke lydt, siden min moder hun stod brud.

11. Nu ser jeg min faders gråganger så stor,
det er vel femten år siden saddelen den bor.

12. Ja, det er vel femten år siden saddelen den bor,
ja, det er vel femten år siden solen skinned' på ['n]“.

13. „Og hør du, Frisenborg, min hjærtenskjær,
du nævner ej mit navn, mens jeg er i den færd“.

14. Hr. Hillebrand han hug i den første ring,
der hug han hend' kjær fæstemand og alle hans hovmænd.

15. Hr. Hillebrand han hug i den anden skok,
der hug han hend' syv brødre med guleste lok.

16. Hr. Hillebrand han hug i den tredje skar',
der hug han hend' syv svogre og så hend' gamle fa'r.
17. Hr. Hillebrand han drog ind sit sværd til sig:
„Kom nu, Frisenborg, om du vil med mig!"
18. De red dennem over sortesten hed',
hr. Hillebrand var ret, som han var vred.
19. „Hr. Hillebrand, min hjærtenskjær så sød,
hvi er du ej så glad, som du har været för?"
20. „Din gamle kjær fader, som du har haft så kjær,
hans gode guldsværd var mit hjærte så nær".
21. Ja, de red dem til borggårdens led,
der stod hans kjær moder og hvilte sig derved.
22. „Og velkommen hjem, kjær sönnen min,
hvor haver du hent' blegen fæstemø din?"
23. „Nej, ikke er hun bleg, ej heller er hun rød,
men hun har set på fader og broder deres død.
24. Hør I, min kjær moder, I reder mig en seng,
hør, min kjær søster, tag fæstemø til dig.
25. Hør du, min kjær broder, du henter mig vor præst,
hør du, min kjær fader, du stander mig næst".
26. Ja, det er stor ynk at høre derpå,
der kom strags tre lige fra hr. Hillebrand hans gård.
27. Det første var hr. Hillebrand, det andet blev hans mø,
— Udi löndom. —
det tredje hans kjær moder, af sorrigen hun død'.
Han er med i dag, timed i min ungdom.

Fra T. Kristensen, Rönslunde.

77. Stenlils gård.

1. Stenlille tjener i kongens gård,
og fruer og møer de kruser hans hår.
Så frydelig.
2. Fruer og møer de under ham vel,
og ligeså gjör danske dronningen selv.
3. Han brygger godt öl og brændevin,
så byder han dankonning hjem til sig.

4. Han byder dankonning og alle hans folk,
danske dronningen vil selv være deres tolk.

5. Han byder dankonning og alle hans mænd,
danske dronningen vil selv følge med dem.

6. Da de kom dem lidt ud på den hed':
„Er det Stenlils gård, vi hisset kan se?"

7. „Ja, Stenlils gård den er vel kjendt,
den er med liljer og roser omhængt.

8. Ja, huset er tækket med påfugleving',
og dören er hængt i forgylden' ring'."

9. Og der vi kom i Stenlilles stov',
da skjænd det som guld og brændendes lov'.

10. Gulvet det var med ammer ströj,
og bordet det var med silke ombrej.

11. Og loftet det var af det rødeste rav,
og bjælken var skreven med forgyldte bogstav.

12. Og vindien var af det klare krystal,
men vindikarmen af klarest alabast.
Så frydelig.

Sunget af Kirsten Marie Jensdatter.
Ved T. Kristensen.

78. Liden Karen.

1. Og det var liden Karen, hun tjente i kongens gård,
hun tjente som en tærne blandt andre piger små.

2. Og det var liden Karen, det unge kongen så,
hun lyste som en stjærne blandt alle tærner små.

3. „Og hør du, liden Karen, hvad jeg vil sige dig,
det halve af mit kongerig' det vil jeg give dig".

4. — „Det halve af dit kongerig' det kan jeg ikke få,
det hører unge kronprins til, lad mig med æren gå."

5. „Og hør du, liden Karen, hvad jeg vil sige dig,
det halve af mit hjærte det vil jeg give dig".

6. — „Det halve af mit hjærte det kan jeg ikke få,
det hører unge dronning til, lad mig med æren gå".

7. Og det var unge dronning, hun drömte, som hun lå:
„Og hvor er liden Karen?" i tårnet er hun sat.

Fra Lars Frederiksen.

79. Den ulige kamp.

1. Det var en søndags morgen skjön, för solen stod op,
og lærken sin stemme lod høre:
den unge ridder rejste sig med störste velbehag,
og kostelige klæder sig iførte.

2. Så trækker han sine stövler så sagteligen på,
at sporerne ej skulde klingre:
så trækker han hesten så sagte ud af stald,
at bidslerne ej skulde ringle.

3. Så byder han sin pige et venligt godnat:
„Godnat og lev vel, du min pige!“
— — — — — — — — — — — — — — — —

4. Så rider han ud i mark, og så rider han ud i dal,
så rider han i skoven alene:
der mødte han skjön jomfruens brödre alle syv,
og de var alle sammen vrede.

5. „Goddag, du skjönne ridder, og velkommen her,
hvor haver du været så længe?“
„Og jeg haver været i den røde rosenslund,
at jage efter vilde små harer“.

6. „Og haver du været i den røde rosenslund,
at jage efter vilde små harer:
nej, du haver vistnok sovet hos vor søster i nat,
og ej haver spurgt os til råde“.

7. „Og haver jeg sovet hos jer søster i nat,
og ej haver spurgt jer til råde:
så har hendes vilje været lige så god som min,
hvad monne I mig derpå nu svare?“

8. „Og enten skal du standse, eller også skal du fly,
eller også udi skoven undvige:
eller også skal du ofre her dit eget unge liv
for os, som er syv raske svende“.

9. „Nej, hverken vil jeg standse, ej heller vil jeg fly,
langt mindre udi skoven undvige:
langt heller vil jeg ofre her mit eget unge liv,
og det for min kjæreste alene“.

10. Så monne der opstå så blodig en strid
imellem de syv og den ene:
den ene han ihjelslog de brödre alle syv,
det gjorde Guds vilje alene.

11. „Ja, vel så kan jeg se på dine öjne så blå,
og på dine hænder så hvide:
at du haver dræbt mine brödre alle syv,
og gjærne med dig vil jeg dele“.

Fra Karen M. Rasmussen, Linde.

80. Kjærestens død.

1. Den gang jeg nu var iblandt kongernes folk,
jeg tjente ved prins Ferdinandts dragoner:
kun lidet jeg spiste, langt mindre jeg drak,
jeg tænkte på min hjærtens allerkjærest'.

2. Så red jeg mig hen for min ritmesters dör
og gjorde der honnør, som jeg burde:
„Ak, ritmester, ritmester, giv mig forlov,
jeg haver spurgt, kjærest' ligger dårlig“.

3. „Ja, haver du en kjærest', som i Jylland ligger syg,
rejs da hen for at lindre hende smærten:
ti for hver en gang man til kjæresten går,
da hviler man så södt ved hendes side“.

4. Så red jeg mig hen ad den hollandske vej
og mødte der min kjærestes broder:
så spurgte jeg først efter kjæresten min,
og siden efter fader og moder.

5. „Ja vel lever fader, og vel lever mo'r,
og vel lever søster og broder:
men kjæresten din er i sygdommen stor,
jeg tror, at hun det næppe kan udholde“.

6. Og der jeg nu kom til den hedenlandske kro,
så bandt jeg min hest der ved bommen:
og så tren jeg hen i fruerstuen ind,
der sad de jomfruer og græd så såre.

7. Mangler.

8. Da skar jeg en lok af hendes guldgule hår,
det gjemte jeg i min tornyster:
og for hver en gang jeg til hårlokken ser,
da er det, som mit hjærte skulde briste.

Fra Vrensted i Vendsyssel. Jeg har glemt det ene vers. Den er meget yndet blandt ungdommen og går med en kjön melodi.

A. E. Jakobsen.

81. De to kongebörn.

1. Der var to ædelige kongebörn,
de gav hinanden deres tro:
og stævnen der de :,: sætter :,:
på stranden alt, som de stod.

2. „Og hør, du skjönne jomfrulil,
hvor kommer jeg over til dig?“
— „Når jeg tænder op de :,: lamper, :,:
som lyser på stranden for dig“.

3. De vidste ikke andet, end de var enelige,
og ikkun enelige to:
der stod den forbandede :,: tærne :,:
og gav vel agt derpå.

4. Det var sildig om aften,
slet ingen mand det fornam:
den tærn' slukker ud de :,: lamper :,:
som lyse på søen for ham.

5. Ja, ind så kom den liden smådreng,
var klædt i kjortelen rød:
„Her er sunken så favr en :,: kongesön :,:
I aften ud' på vor sø“.

6. Ja, still' så sad de stolte jomfruer,
slet ingen gav det udi gjem:
foruden stolten jomfru Ingelil,
hun kaster både sags og söm.

7. „Jeg er bleven udi mit hoved så ve,
jeg frygter, det bliver min død:
I giver mig lov at spasere
i aften ud' ved vor sø“.

8. „Du er vor eneste datter,
du må ej så enelig gå:
væk op din ældste broder,
han med dig følge må“.

9. „Ja, vækker jeg min ældste broder,
han er et hovmodige barn:
han skyder alle de fugle,
som flyver ud' ved den strand“.

10. Ja, skyder han alle de fugle,
som flyver ud' ved den strand:

så skyder han ej deres moder,
der flere yngle kan".

11. „Du er vor eneste datter,
du må ej så enelig gå:
væk op din yngste broder,
han med dig følge må".

12. „Ja, vækker jeg op min yngste broder,
han er et umyndige barn:
han plukker op alle de roser,
som vogser ud' ved strand".

13. „Ja, plukker han op alle de roser,
som vogser ud' ved den strand:
plukker han dem ej op med rode,
der flere vogse kan".

14. Og det var stolten Ingelil,
hun ganger på hviden sand,
og der mødte hende en fisker:
„Og hør, du fiskermand.

15. Og hør, du gode fiskermand,
og fisker du ikke for guld:
og kan du fiske mig en kongesön,
som ligger på havsens bund?"

16. „Nu haver jeg fisket den ganske nat,
slet intet så haver jeg fået
foruden en ædelig kongesön,
som ligger udi min båd".

17. „Nu giver jeg fader og moder godnat,
de ser mig ret aldrig mer:
jeg har fået så stor en sorrig
alt for min hjærtenskjær".

18. Så lagde hun ham i sin hvide arm,
kyssed' ham på hans rosensmund:
[og så sprang hun ud i dyben sø,]
så sank de begge til bunds.

Fra Horne ved Varde.

B. Hansen, Stubberup ved Horsens.

82. Hr. Adelbrand.

1. Hr. Adelbrand kommer ridendes i kongens gård,
:,: der stod jomfru Lindelöv :,:, var svöbt udi mår.

2. „Og hør nu, jomfru Lindelöv så favr og så fin,
og vil du nu nu være allerkjæresten min?“
3. „Jeg skjøtter ikke mere om hr. Adelbrand især,
end om min faders de gamle klæ'r.
4. Jeg skjøtter ikke mere om hr. Adelbrands tro,
end om min faders de gamle sko.
5. Min fader han haver en brunblisset hund,
den er hr. Adelbrand så lig om sin mund“.
6. Hr. Adelbrand han red nu så vred ud af gård:
„Ja, dette skal vi skifte i den grönne rosenlund“.
7. Ja, dette stod hen i syv år eller ni,
jomfru Lindelöv kommer ikke til kirken i di.
8. Så kom der et brev fra hr. Adelbrands gård,
at hr. Adelbrand og han var lagt udi muld.
9. Jomfru Lindelöv bad dem spænde for guldkarmen sin:
„For så vil vi kjøre til kirken i dag“.
10. Den tid de nu kom til den grönne rosenlund,
der mödte dem hr. Adelbrands den liden småhund.
11. „Og dette kan jeg se af den liden småhund,
at hr. Adelbrand og han er os nær i en stund“.
12. Det ord var ej så såre af munden sagt,
för hr. Adelbrand og han havde ved guldkarmen fat.
13. „Og hør nu, hr. Adelbrand, du gjör mig ingen ve (mén),
men lader os til kirken kjør', og præsten vie os sammen“.
14. „Jeg skjøtter ikke mere om Jomfru Lindelöv især,
end om min faders de gamle klæ'r.
15. Jeg skjøtter ikke mere om jomfru Lindelövs tro,
end om min faders de gamle sko.
16. Min fader han haver en brunblisset hund,
den er jomfru Lindelöv så lig om sin mund“.
17. Hr. Adelbrand tog hende af guldkarmen sin,
og så bandt han hende til hesten sin.
18. Der var jo aldrig så liden en kvist,
den tog jo et stykke af jomfru Lindelövs bryst.
19. Der var jo aldrig så liden en bæk,
jomfru Lindelöv hun måtte ved hesten trækk'.

20. Der var jo aldrig så liden et vand,
jomfru Lindelöv hun måtte jo svömme i land.

21. Der var jo aldrig så liden en sten,
den tog jo et stykke af jomfru Lindelövs ben.

22. Så red han da hjem til sin faders gård,
der stod hans kjær moder, var svöbt udi mår.

23. „Og hør nu, hr. Adelbrand, kjær sönnen min,
hvordan handler du med unge bruden din?“

24. „Sådan skal alle små jomfruer ha',
når jeg byder ære, og de byder spot“.

25. Hr. Adelbrand bad hende at rede en seng,
så tog han jomfru Lindelöv, lagde midt udi den.

26. Jomfru Lindelöv bad, hun måtte leve en stund:
„Imedens jeg bytter mit arvegods ud.

27. Min fader skal have mine guldringe fem,
for solen og månen står skrevet udi dem.

28. Min moder skal have min silkestoffes kjowel,
for hun skal så tit til brudehus gå.

29. Min søster skal have min sifferen-krans,
for hun skal så tit i brudedans.

30. Min broder skal have min ganger grå,
for han skal så tit til tings nu hengå.

31. Min kjærest' skal have min sølvbeslagne kniv,
Krist give, at den sad tvært igjennem hans liv.“

32. Om morgenen tidlig, da dette blev dag,
da var der tre lig i hr. Adelbrands gård.

33. Den ene var hr. Adelbrand, den anden hans mø,
den tredje hans kjær moder, af sorgen var død.

Tilsagt af Peder Snedkers enke her.
Lærer N. C. Kragh, Brandstrup ved Løgten.

83. Rakkerens brud.

1. Der boede en jomfru lidt sønden for Holstbro,
det var den villest' jomfru, som solen skinned' på.
Uha! som solen skinned' på.
Det var den villest' jomfru, som solen skinned' på.

2. Der bejlede til hende de kongesönner fem,
hun var jo så skjönne, at hun nægted' alle dem.

3. Der bejlede til hende de grevesönner ni,
hun var jo så skjönne, at hun nægted' alle di.

4. Da kom en slet tander let gangende til by,
så kjöbte de ham til at bejle pány.

5. „I låner mig en saddel, I låner mig en hest,
I låner mig en kappe, jeg kan ride som en præst".

6. Og da han nu kom til skjön jomfruens gård,
så stod hun derude og redte hendes hår.

7. „Goddag, I skjön jomfru både faver og fin,
og vil I nu være allerkjæresten min?"

8. „Du ussele tander, hvad tænker du på,
jeg er den villest' jomfru, som solen skinner på".

9. „Ja, jeg er ingen tander, fordi du siger så,
jeg er den villest' grevesön på hele verdens jord.

10. Og jeg haver både ager og eng,
jeg haver det, skjön jomfru kan lægge på sin seng.

11. Og jeg haver både ager og jord,
jeg haver det, skjön jomfru kan lægge på sit bord.

12. Og jeg haver fået mig en gangerrid' grå hest,
som mig og dig, min kjæreste, skal ride på den bedst'.

13. Og jeg haver fået mig en urtegård på ny,
som mig og dig, min kjæreste, spasere skal udi."

14. Da bryllup var til ende, og al ting var forbi,
så spurgte hun ham: „Hvor er den urtegård pány?"

15. „Ja, jeg haver ingen urtegård pány,
men mine huu står til i enhver mands by.

16. Og jeg haver hverken ager eller eng,
jeg haver aldrig sovet i en ærlig mands seng.

17. Og jeg haver hverken ager eller jord,
jeg haver aldrig spist ved en ærlig mands bord.

18. Og jeg haver ingen gangerrid' grå hest,
men min den lange rakkerkniv den passer mig jo bedst".

19. Hvor meget skjön jomfru hun peb eller sang,
så må hun nu følge den rakker trindt om land.

20. Hvor meget skjön jomfru hun peb eller græd,
så må hun nu følge den rakker, hvor han går.

21. Nu må hun opstølpe hendes ærmer så blå,
for at hun skulde hjælpe den rakker at flå.

22. Nu må hun aftrække hendes særk så hvid
og gå foruden særk i hele hendes levetid.
Uha! Hendes særk så hvid.
Og gå foruden særk i hele hendes levetid.

Optegnet af H. N. Kau efter fremsigelse af en bondekone i Sønderjylland.

84. Rige og fattige pige.

1. Der stod to piger der nede ved strand
og plukked' de blomster så skjönne:
den ene af dem var så hjærtelig glad,
den anden var så inderlig bedrøvet.

2. Da sagde den rige til den fattige så:
„Hvorfor er du så bedrøvet?
har du mistet din fa'r, har du mistet din mo'r,
hvad heller har du mistet din kjærest'?"

3. „Nej, hverken har jeg mistet min fader,
ej heller har jeg mistet min moder:
men jeg sörger allermest for den favre ungersvend,
som vi to har elsket så længe".

4. Den favre ungersvend stod i afstand derfra
og hørte på begge deres taler:
„O Gud, du store Gud, som i Himmerig bor,
hvem af disse to skal jeg nu tage?

5. Ti tager jeg nu den rige ved hånd,
så må den fattige sig græmme:
ja, græmme sig i alle sine år
og fælde de mødige tårer".

6. Den favre ungersvend tog den fattige ved hånd
og sagde med hjærtelig stemme:
„Og vil du være min, så vil jeg være din,
så vil vi to leve tilsammen".

7. Da sagde den rige til den favre ungersvend,
og sagde med hjærtelig stemme:
„Hvorfor tog du ej mig, som rigdommen har,
og lod så den fattige bortfare?"

8. „Nej, rigdom det er kuns et lån udaf Gud,
men fattigdom det er en belönning:

ti den, som er rig, er jo sjælden kun glad,
den fattige kan nöjes med lidet.

9. Ti der er intet, at det hænger så höjt,
det jo til jorden kan falde:
ti når man er forladt udaf sin bedste ven,
da er man forladt af dem alle."

Ved J. P. Jensen, Fåborg ved Varde.

85. Syndefaldet.

1. Herre Gud Fader i Himmerig,
hvor du er mild og miskundelig,
en herre over lande og riger.

2. Først skabte han himmel, så skabte han jord,
og al ting skabte han med et ord,
planeter og alle småstjærner.

3. Så skabte Gud Adam, den første mand,
i paradisets have der satte han ham,
og gav ham derover at råde.

4. Han gav ham at råde over alt, hvad der var,
så nær som livstræet, der æblerne bar,
det lod Vorherre Adam forbyde.

5. Vorherre han kom gangendes frem:
„Og Adam, og Adam, du enlige dreng,
hvorfor ganger du her så ene?"

6. „Og Herre, og Herre, hvor længe skal jeg gå,
og skal jeg slet ingen mage få,
hvor længe skal jeg gange alene?"

7. Og Herren lagde Adam en dyb søvn på,
udaf hans side et ben mon fåår,
deraf skabte Herren en kvinde.

8. Han klapped' Eva på hviden kind:
„Og du er ben udaf mine ben,
derfore du skal kaldes mandinde".

9. Og Eva klapped' Adam på hviden kind:
„Og lad os gå i urtegården ind,
de dejligste frugter at smage".

10. Og Eva tog æblerne at bide på,
bad, Adam skulde gjøre ligeså,
derfor så de begge, de var nøgne.

11. Så gik de dennem til den figenkvist
og plukkede der blade og lagde på deres bryst,
fordi de havde syndet mod Herren.

12. Så gik de dennem til det figentræ
og plukkede der blade og lagde på deres knæ,
fordi de havde syndet mod Herren.

13. Vorherre han kom gangendes frem:
„Og Adam, og Adam, du syndige mand,
hvorfor står du her så nøgen?"

14. „Og Herre, og Herre, den kvinde du gav mig,
hun lod en orm forføre sig,
derfor står vi begge så nøgne".

15. Så bandt Vorherre Adam med det første bånd:
„I dit ansigts sved skal du æde dit brød,
og jorden skal bære tidsler og torne".

16. Så bandt Vorherre Eva med det andet bånd:
„Dit foster skal du føde med stor smærte og ve,
dig selv til stor livsens fare".

17. Så bandt Vorherre ormen med det tredje bånd:
„Veje og stier skal vorde dig så trang,
og alle mand skulle dig hade".

18. Og tål og tål, o Herre så blid,
vi haver syndet mod dine bud,
vi haver nu fortjent din vrede.

Ved Sören Ditlevsen, lærer i Elsted, Ty.

86. De to søskende.

1. Der var en gang to søskende,
den ene hun var rig,
den anden hun var fattig
og havde seks små börn,
de led stor hunger og nød.

2. Den fattige søster
hun går sin egen gang
:,: hen til hendes rige søster, :,:
bad om et stykke brød.

3. „Og hør, min kjære søster,
giv mig et stykke brød

:,: hjem til mine seks små börn, :,:
de lider stor hunger og nød?“

4. „O nej, min kjære søster,
jeg dig ej hjælpe kan,
det brød jeg selv må skjære,
for fint til dig at være,
jeg dig ej hjælpe kan“.

5. Den fattige søster
hun går sin egen gang.
:,: hjem til hendes seks små börn, :,:
hun dem i døden fandt.

6. Den rige mand af kirken kom,
han tager til sit brød:
det brød som sten mon være,
det var ej til at skjære,
og kniven fuld af blod.

7. „Og hør, min kjære kone,
hvem har du nægtet brød?“
:,: — „Det var min fattige søster, :,:
hun mig så ynkelig bad“.

8. „Og hør, min kjære kone,
bed om forladelse,
de tre små börn vi tage,
dem guld og sølv vi give,
bed om forladelse!“

9. Den rige mands kone
hun går sin egen gang,
:,: hen til hendes fattige søster, :,:
bad om forladelse.

10. „Og hør, min kjære søster,
tilgiv mig denne gang,
de tre små börn vi tage,
dem guld og sølv vi give,
tilgiv mig denne gang.“

11. „Nej tak, min kjære søster,
mine börn de har fået brød,
:,: de er hos Gud i Himlen, :,:
og Gud han føder dem“.

12. Den rige mands kone
hun går sin egen gang,
:,: hjem til hendes rige bolig, :,:
hvor al ting stod i brand.

13. „Og hør, min kjære søster,
hvad hjælper rigdom nu?
Når Herren sit vil tage,
så står vi her tilbage
og ejer ingen ting“.

Fra Sydvest-Sjælland ved Martin Dyrholm i Kværndrup.

87. Kjærestemøde.

1. Der kom et skib fra Engeland,
hvorpå tre riddere var:
den yngste var dog den dejligste
udaf dem alle tre.

2. Der boede en skjön jomfru
alt udi Kjöbenhavn:
hun havde hørt tale om de riddere så bold,
og hun ønsked' dem gjærne at se.

3. Så gik hun ned ved stranden
for de riddere at se:
og der hun ned til toldboden kom,
så stod de der alle tre.

4. Goddag, min hjærtens allerkjæreste,
hør, hvad jeg vil sige dig:
de femten tusende daler
dem skal du få med mig.

5. De femten tusende daler
vil jeg slet ikke ha':
for jeg har min kjærest' udi Engeland,
hende kommer jeg så nyligen fra.

6. Så lettede vi vores anker,
og satte sejl på mast:
så sejlede vi hen over bølgerne de blå,
til vi nåede Engeland så brav.

7. Og der vi nåede den hollandske kyst,
og vi op på landet kom:
og der vi op på landet kom,
stod min kjærest' med snehvide barm.

8. „Goddag, min hjærtens allerkjæreste,
jeg længes efter dig:
for jeg haver drömt om dig i nat,
at du var gift udi fremmede land“.

9. „O nej, slet ikke så er jeg gift,
som gjærne kunde være sket:
men nu takker jeg dog Gud udi Himmelen,
fordi det dog ikke er sket“.

10. „Så ræk mig da din snehvide hånd
og din sukkersøde mund:
så ville vi kysse hverandre,
og det udaf hjærtens grund“.

Sungen af Kristen Skomagers kone i Borre.

N. E. Hansen, Borre.

88. I vor ungdom.

1. O, havde jeg blot vinger, som svanen hvide bær,
så vilde jeg flyve til et land, hvor ingen piger er.
I min ungdom.

2. Der vogser op en lilje alt på den eng så grön,
jeg tror, den lilje visner hen og kommer ej igjen.
I min ungdom.

3. Det roligt er at leve og ligeså at dø,
men be'r det er at skaffe sig en vakker fæstemø.
I sin ungdom.

4. Det roligt er at leve, så længe vi er to,
men det bli'r noget andet, når vuggen den skal gå.
Hist på gulvet.

5. For jeg har narret bonden, og jeg har narret præst,
og jeg har kysset pigerne tre hundred og seks og treds.
I min ungdom.

6. Om nogen nu vil vide, hvem visen digtet har,
så har det været brödre tre fra store Stokholms stad.
I vor ungdom.

7. Den første hedte Peder, den anden hedte Niels,
den tredje hedte . . . .*), for han har kysset flest.
I sin ungdom.

Tilsagt af Jens Handerup.

Meddelt af lærer T. Kristensen, Rönslunde.

*) Tredje navn plejer gjærne for morskabs skyld at vælges blandt tilhørerne.

89. Den store krage.

1. Den bonde han spændte sin bøsse på knæ,
så skjød han en krage ned af et træ.

2. Den bonde han spændte sin bøsse for fod,
så skjød han den krage til hjærterod.

3. Med fjerene der tækte han alt sit hus,
så det kunde tætte for rotter og mus.

4. Af huden der syede han tolv par sko,
foruden et par stövler, han forærte sin fa'r.

5. Af kjødet han saltede tønder og kar,
foruden en steg, han forærte sin fa'r.

6. Hovedet laved' han tønder af,
og næbbet laved' han tøndetap' af.

7. Benene laved' han møggrebe af,
halsen laved' han skovleskaft' af.

8. Af öjnene gjorde han vinduesglas,
og leveren laved' han vinduesbly af.

9. Af skroget laved' han kongen et skib,
af tarmene laved' han takkel og tov,
og alt hvad der hører til skibets behov.

10. Af rövhullet laved' han skrædderen et krus,
og hvem som lyster, han drikke sig en rus.

Fra F. Wennerwald i Maribo.

90. Rammer.

1. Ja, Rammeren han var sig en lidt bedre mand,
når han havde bedre klæder,
dronningen gav ham klæder på stand
af bast og blårgårn og læder.
„Sådant vil ej ha'", sagde Rammeren;
„sådant står mig ej brav", sagde Rammeren til sin
dronning.

2. „Ja, bast og blårgarn er værre end ry,
sådant kan du gi' tjenerne dine".
Frøkenen gav hannem klæder på stand
af silke og linned den fine.
„Ja, sådant vil jeg ha'", sagde Rammeren;
„sådan kan stå mig brav", sagde Rammeren til sin frøken.

3. Ja, Rammeren han ind ad skrædderhuset sprang:
„Og hør, du nette skrædder,
og hør du, lil' skrædder favr og fin,
og vil du nu sy Rammeren en klædning?“
„Ja, hvorfor ikke det?“ sagde skrædderen.
„Du svarer mig ej net“, sagde Rammeren til den skrædder.

4. „Halvtredsindstyve alen til bugser og töj
og femten til kvarer og remme,
og dem skal du sy mig både vi' og si',
om du mig vil bugserne sömme“.
„Det falder mig så trang“, sagde Rammeren,
„når jeg ej kan skræve min gang“, sagde Rammeren
til den skrædder.

5. Ja, Rammeren han ud ad skibet sprang,
så det revned' i hver en bunke,
og alle de småfolk, som i skibet var,
de frygted', de skulde nedsjunke.
„Vi sjunker ikke her“, sagde Rammeren;
„vi sejler lige nær“, sagde Rammeren til de unge.

6. Ja, Rammeren han stilte sin snekke mod land,
da så de syv rissere mon stande.
„Ja, jeg tager Rammeren på mindste finger,
kaster hannem så langt ud fra lande“. —
„Det gjör du ej alene“, sagde Rammeren;
„kom hid I alle syv“, sagde Rammeren til de rissere.

7. Ja, Rammeren drog ud sin brune brand,
så han kaldte dennen Lindenrøde,
så hug han de syv rissere deres hoveder af,
så blodet randt dennem til døde.
„Der ligger I alle syv“, sagde Rammeren;
„jeg står al lige stiv“, sagde Rammeren til de rissere.

8. Ja, Rammeren gik sig ved den samme havsbred,
der så han, den store kjæmpe stander,
halvtredsindstyve alen så vare hans bredd',
og hundrede så vare hans længde.
„Vel er du bred og lang“, sagde Rammeren,
„vil du kjæmp' med mig en gang?“ sagde Rammeren
til den kjæmpe.

9. Den første dag de tilsammen mon gå,
da fægted' de med bare hænder,

Rammeren han napped' udi kjæmpens skjæg,
så kjødet det lösned' ved tænder.
„Hvor ilde griner du", sagde Rammeren,
„og langt værre ser du ud", sagde Rammeren til den
kjæmpe.

10. Den anden dag de tilsammen mon gå,
da gik de tilsammen med vrede,
den store stenbjærg, som de stander opå,
den ælted' de i ler og i lede.
„Den leg var meget hård", sagde kjæmpen.
„Vi begyndte nys i går", sagde Rammeren til den kjæmpe.

11. Ja, Rammeren drog ud sin brune brand,
så han kaldte dennen Lindenrøde,
så hug han et stykke ud af kjæmpens side,
så fem par øgser det næppe kunde føre.
„Sikken et herligt hug var det", sagde Rammeren;
„sikken vakkert styk' var det", sagde Rammeren til
den kjæmpe.

12. „Ak, kjæreste Rammer, du sparer mit liv,
du gjör mig ingen skade,
syv tønder guld dem giver jeg dig,
og det udi klingrendes vare". —
„Den ottende slundrer med", sagde Rammeren;
„nu sabler jeg dig ned", sagde Rammeren til den
kjæmpe.

13. Ja, Rammeren han ind ad bjærget sprang,
og alle de små trolde i sæde,
og alle forfærdes over Rammerens sind
for hæsselig gebærder og bæver.
„Hvorfor græder I for mig?" sagde Rammeren;
„jeg har aldrig grædt for jer", sagde Rammeren til de
trolde.

14. Ja, Rammeren han hug og slog omkring
alt ligesom den raske og helte,
og alle de små trolde dem kjør' han i ring,
så de over gulvet mon trilde.
„Det falder vel i lag", sagde Rammeren;
„jeg råder her inde brav", sagde Rammeren til de trolde.

15. Ja, Rammeren drog sig lidt ad vejen frem,
der legte de guldtærninger over bolde,

[de ræddedes höjlig for Rammerens krop,
men han lysted' ikke der at holde].
„Hvor vakker leger I", sagde Rammeren;
„I får at lege fri", sagde Rammeren til de bolde.

16. Ja, kejseren han ud ad vinduet så
med sörgelige fagter og miner:
„Hvad er det for en mand, der holder i vor gård,
hvor hæsselig så monne han grine?"
„Det er mig, har du lyst", sagde Rammeren,
„at vov' med mig en dyst", sagde Rammeren til den kejser.

17. Ja, Rammeren han stödte hans stang imod mur,
så muren den revned' alle vegne,
og vindver og döre af hængsler sprang,
så muren over gaden blev jævnet.
„Så du, hvor jeg gik ind", sagde Rammeren;
„det skal gjælde på dit skind", sagde Rammeren til
den kejser.

18. „Ak, kjæreste Rammer, du sparer mit liv,
du gjör mig ingen skade,
min yngste datter hend' giver jeg dig
og dertil mit halve kongerige". —
„Det ejer jeg alen'", sagde Rammeren;
„nu knækker jeg din halsben", sagde Rammeren til
den kejser.

19. Ja, Rammeren drog ud sin brune brand,
så han kaldte dennen liden pile,
så hug han kejserens hoved af,
så det drog femten mile.
„Jeg mente nok, den bed", sagde Rammeren;
„nu rinder blodet ned", sagde Rammeren til den kejser.

Tilsagt af Sören Pedersen i Torlund i Ejstrup sogn.
T. Kristensen i Rönslunde.

91. Gamle drikkevers.

a. „Og hvem så skal nu bimpelen have,
min ven så glad?"
„Og den så skal Lars Olesen have,
fordi han os bad.
I denne her stad
hold dig lystig og glad,
drik pægle på rad,
så kommer du aldrig i klammer eller had".

b. Nu haver vi sviret så længe,
og aldrig så bliver vi rig;
ti dynen går ud af vore senge,
og halmen den ligger vi i.
Det volder krokones kande
og hendes det lille bitte glas;
gid kanden sad midt i hendes pande,
og glasset sad midt i hendes as.

Fra Karen Toxværd.

II. Æventyr.

92. Den tossede kone.

En mand havde sig en kone, som var meget enfoldig og ikke forstod sig på at bruge penge, derfor sagde han til hende: „Hør, mo'r, her har je nonne fåröjne, dem må du ed tæje, for di æ ed dej te nowe nøtte". — „Nej, fa'r, de ska je ed". En dag manden var på arbejde, kom en Jyde og siger: „Skal du kjøbe koste og potter, moer?" — „Nej, je har ed nowe å gid for 'et, je har kun nonne fåröjne, å di æ jo ed te nowe." — „Lad mej se dem, mo'r, om je kan bruge lidt af dem". Hun hentede da posen med fåreöjnene i og viste Jyden; han så straks, hvad det var for fåreöjne, og sagde til hende: „Vil I ha' koste og potter for alle de fåreöjne, mo'r?" — „Ja, læ mej kun tæje, hvad je ka få for dem, for fa'r sejer, di æ ed te nowe, så vel je dow vise ham, a je dow kan få nowe for dem". Jyden bar da ind det meste, han havde på vognen.

Om aftenen, da manden kom hjem, sagde hun til ham: „Hør, fa'r, du sa', at di fåreöjne ed va te now, men nå ska je vise dej, hva je har fåe fo dem". Hun viste ham da alt det, hun havde fået hos Jyden. Manden blev ærgerlig og skjændte på konen, fordi hun havde givet alle hans fåreöjne ud for det gramseri, som de ikke havde brug for. Konen undskyldte sig da med, at hun vilde vise ham, hun kunde dog få noget for dem. Dagen efter, da manden var på arbejde, havde konen meget travlt; de havde to får, som havde hver to lam, og så var hun ved at udgrave öjnene af dem alle seks, og fyldte dem i pengeposen. Om aftenen, da manden kom hjem, sagde hun til ham: „Nu ska du se,

fa'r, a je har snart fyldt posen igjen med fåröjne!" — „Hvor har du da fået dem?" — „Di har je tæj ue ad vor får". — „Men kone dow, nu har du jo ødlaw vor får!" De måtte da hen og slagte alle fårene samme aften, og de blev da nedsaltede; det var jo om efteråret. Nogen tid efter siger manden til konen: „Hør, moer, hvad je vel seje dej, i jår der har vi så god kål, å vi har fåe så god slavtni, kan du nå passe etter, ad de kae slå te te kåli?" — „Jo, fa'r, de kan du troe, ad je nok ska få 'et te å passe sammen". Da manden var på arbejde igjen, havde konen travlt med at tælle alle hvidkålshoveder og grönkålstoppe i haven, og da det var forbi, gik hun ind og tog alt slagtningen op af saltet og fik det skåret i lige så mange stykker, som der var kål i haven, og fik et stykke bundet til hver kålstok, så vel hvidkål som grönkål. Om aftenen da de var komne i seng, blev der en forfærdelig allarm med hunde og katte, så de ikke kunde sove. „Hvad æ der i vej i hawi med di hunnd å katte, sådan en stöj der er der ue?" — „De véd je ikke, faer, jo de æ sannd, du sa' jo, je skul' passe etter, a kjødmadi, vi har, ku slå te te kåli, å nå har jej å pröwt, om de ku passe, de passer ræjde godt, je har bune et stykke te hver kålstok i hele hawi". — „Å, kone, du bliver jo længere jo tossere, så æ de de, di slås om!" Manden skyndte sig da ud i haven, men netop som han kom der ud, rendte de sidste hunde med hver et stykke kjød, og han kunde ikke finde noget der, så nu var alt kjødet også borte. Han vidste ikke, hvad han skulde gjøre ved hende, hun var ham ikke til nogen nytte, men han var nu en gang bleven gift med hende, så der ikke var noget at stille op. Han beklagede sig dog for hendes søskende, og de lovede at hjælpe ham noget. Konen havde en søster, som havde en gård noget derfra; hun gik da hen til hende og sagde: „Hør, søster, du skul' dog bestille nowet, om du så ed spand uden en næselang tråd om dawen, så var de dog bæær som å sidde ledig hele dawen, for de æ dog alt for galt". — „Ja, du ka sawdens si-ed, men næ jed har noet å bestille, så kan je jo ed". — „Men så kan du komme hen hos mej å få nonne blår, så har du dog lidt å bestille". Som sagt så gjort, hun fik nogle blår og begyndte at spinde, og når hun havde en tén fuld, så tog hun en sags og målte da efter sin næse og klippede tråden på samme længde som hendes næse og lagde stykkerne i en stor kurv. Da hun var færdig, gik hun hen til søsteren med det og sagde:

„Goddag, søster, nå ska du se, nå har je spun de hele, akkurat som du sa' te mej!" Søsteren så da efter, men blev helt forbavset, da hun så, hvordan hun havde klippet, og siger da til hende: „Du er dog en tosse altid, du kan dog aller skjönn på nowet". — „Jo, søster, du sa' jo, a de skul vær næselang tråd, å je har å gjor mej ulejlighed for å få dem akkurat, je målte såmænd etter min næse hver gang, for a di ku bliw ens, å je får jo kun utak for mi ulejlighed". Søsteren gav hende da et pund fedt og lærred til en særk, for hun mente, hun havde trang for de dele. Da hun nu gik tilbage, gik hun hen over en mark, og hun så da et vandsted, som var blevet tört, formedelst den törre sommer det var, og dyndet var da sprukken over det hele. „Å, dit stakkel, ligger du der å sprækker, ja je véd nok, hvad de er å ha' sprækker, men je vel hjælpe dej, hvad je kan!" Og dermed tog hun fedtet, som hun havde, og lagde sig til at fylde sprækkerne så langt som det kunde slå til. Hun gik da hjemad igjen og nåede til en gammel pil, som barken var borte af den ene side. „Men Herre Gud, står du nöjen her, å de æ imod vinter, ja je véd nok, hvad de æ å gå nöjn, næ de æ koldt, men je vel hjælpe dej, hvad je kan!" og dermed tog hun det stykke lærred, som hun havde fået hos søsteren, og lagde det så mange gange om pilen, som det kunde nå, og fæstede nogle knappenåle i, for at det kunde sidde fast, og hun sagde da til sig selv: „Nu har je gjort så godt som je kan, så véd je, at jej edde har nowe å ærgre mej over". Hun gik da hjem og fortalte de gode gjerninger, hun havde gjort. Han blev da ærgerlig og løb ud at lede efter lærredet, men han har nok ikke fundet det endnu, ti han vendte aldrig tilbage til sin kone mere.

Fra Rasmus Kristensen, Vester-Skjerninge.

---

94. Den lille and.

Der var en gang en enkemand, som havde en datter, og så var der en enkekone, som også havde en datter; deres gårde lå tæt sammen, og så blev de enige om at gifte sig med hinanden. Mandens datter var så meget kjön og rar; men konens var så grim og ond, og da de nu kom til at gå i skole, blev det helt galt, for alle börn holdt så meget af mandens datter, men de hadede konens så gruelig, hun græd og klagede sig hver aften til sin moder. Moderen

var jo för vred på stifdatteren, fordi hun var så smuk, og nu blev det meget værre. Hun grundede længe på, hvordan hun skulde blive af med hende, og da hun var en hegs, vidste hun jo en hel del. Hun vidste også, at der langt borte var et hus, hvori der boede nogle dværge, som straffede den hårdt, der skrabede hul på deres tag, og så blev hun endelig enig med sig selv om, at der skulde stifdatteren sendes hen. Det var så en dag, hun sagde til stifdatteren, at hun skulde gå hen og skrabe et hul på dværgenes tag. Pigen var ikke meget for det, men moderen sagde, at hun skulde gå, og så gik hun da grædende fra sin faders hjem. Da hun nu var kommen et langt stykke hen over en hede, kom hun til en mand, der sad og hug sin spade ud. Pigen sagde goddag til ham så venlig som hun kunde, men hun så helt forknyt ud, og manden spurgte hende derfor om, hvorfor hun var så forknyt. Ja, det kunde hun snart ikke sige ham. Jo, det mente han da, hun kunde godt. Hun fortalte ham så, at hendes stifmoder havde sagt til hende, at hun skulde gå hen til dværgenes hus for at skrabe hul på taget. „Ja", sagde manden, „det er farligt nok, så du kan gjærne være forknyt, da der ikke er mange, som kommer godt fra dette stykke arbejde. Her vil jeg nu give dig tre guldæbler, fordi du er så rar en pige, og når du nu kommer hen til dværgenes hus, går du op ad stigen på taget, hvor du begynder at skrabe, så vil der komme tre drenge ud af huset, og dem skal du give hver et æble". Pigen takkede manden mange gange for æblerne og gik. Hun kom så til dværgenes hus, hvor hun gik op på taget og begyndte at skrabe. Da hun nu havde siddet lidt, kom der en dreng ud af dören, som sagde: „Hvi sidder du der og skraber på vort tag?" Pigen svarede ingen ting, men lod et æble trille ned til ham, og da han fik det, løb han ind og råbte: „Jeg fik, jeg fik, jeg fik!" Derpå gik den næste dreng ud. Han sagde: „Hvi sidder du der og skraber på vort tag?" Pigen svarede heller ikke noget denne gang, men lod også et æble trille ned til ham. Han løb så ind og råbte: „Jeg fik, jeg fik, jeg fik!" Så kom den tredje dreng ud og sagde til hende: „Hvi sidder du der og skraber på vort tag?" Men pigen svarede ingen ting, hun lod det sidste æble trille ned til ham, og da han fik det, løb han ind og råbte: „Jeg fik, jeg fik, jeg fik!" — „Et guldæble!" råbte de alle tre af en gang. „Det var da en dejlig rar pige, hvad skal vi give hende?" spurgte drengene hverandre.

„Jeg vil ønske for hende, at hun må blive den kjönneste pige, der findes i verden“, sagde den første. „Og jeg vil ønske for hende, at hun må rede guld af sit hår, hver gang hun reder det“, sagde den anden. „Og jeg vil ønske for hende, at hun må få kongens sön af England“, sagde den tredje, og hvad de tre ønskede, gik altid i opfyldelse. Nu gik pigen hjem, og da hun kom ind, blev stifmoderen og hendes datter meget forundrede, for havde hun været kjön för, så var det nu helt mageløst, og da hun redte hendes hår, kom der jo så meget guld, så det var rent forskrækkelig. Da konens datter så det, blev hun helt utålmodig og sagde til sin moder, at hun vilde også hen at skrabe hul på dværgenes tag, for at hun kunde blive lige så smuk og komme til at rede guld af sit hår ligesom søsteren. Moderen sagde, at det kunde slet ikke hjælpe noget for hende, men datteren vilde af sted alligevel, og hun kom det også. Da hun nu kom ud på heden, kom hun også til den gamle mand, som sad og hug sin spade ud. Hun sagde goddag og gik videre nok så fornöjet, for hun var vis nok på at blive ligesom søsteren. Manden spurgte hende om, hvor hun skulde hen, han syntes, hun så så fornöjet ud. „Hvad kommer det dig ved!“ svarede hun og skyndte sig videre. Da hun nu kom op på dværgenes tag og havde begyndt at skrabe, kom den første dreng ud og sagde til hende: „Hvi sidder du der og skraber på vort tag?“ — „Hvad kommer det dig ved!“ svarede hun. Men han løb ind og sagde: „Jeg fik, jeg fik, jeg fik!“ Så kom den anden dreng ud, og han sagde også til hende: „Hvi sidder du der og skraber på vort tag?“ — „Hvad kommer det dig ved!“ svarede hun. Men drengen han løb ind og råbte: „Jeg fik, jeg fik, jeg fik!“ Så gik den tredje dreng ud og sagde til hende: „Hvi sidder du der og skraber på vort tag?“ — „Hvad kommer det dig ved!“ svarede hun. Men drengen han løb ind og råbte: „Jeg fik, jeg fik, jeg fik!“ — „Intet uden hårde ord!“ råbte de alle tre på én gang. „Det var da en fæl grim pige, hvad skal vi give hende?“ spurgte drengene hverandre. „Jeg vil ønske for hende, at hun må blive den grimmeste pige, der findes i verden“, sagde den første. „Og jeg vil ønske for hende, at hun må få et horn midt i panden til at stange sin moder med“, sagde den anden. „Og jeg vil ønske, hun må få en hale, der er segsten alen lang“, sagde den tredje, og da de havde sagt ordet, var hun, som de havde sagt. Det var en stræng rejse for hende, den hjem-

rejse, for hun kunde ikke slæbe den lange hale. Da hun endelig kom hjem, var hendes moder ude i kjøkkenet, og pigen var ved at gå hen imod kjøkkendören, da moderen lukkede den op, og pigen stak hende med hornet, så hun skreg. Moderen var meget kjed af sin datter siden den tid, for der var så meget væsen med den hale, den skulde rinkes op og gjøres ren, for den slæbte altid i snavset. Men stifdatteren kunde hun jo da mindre lide, for hun var så kjön og rar, så der ingen ende var på det.

Nu var der en prins i England, som vilde have sig en kone, og han sendte bud både vidt og bredt, at alle kjönne piger skulde møde i Englands kongegård, for at han kunde vælge den, han syntes bedst om. Her var stifdatteren også med, og hende valgte prinsen til sin kone. Det varede ikke længe efter brylluppet, för prinsen blev konge, og hans kone dronning, og nu havde de det så meget godt, de fik snart en lille sön, som de var glade ved. Men hvad stifmoderen ikke havde været misundelig för, det blev hun nu, og så var det en gang, kongen var ude på en længere rejse. Dette vidste stifmoderen, for hun var en hegs, og nu rejste hun til kongestaden, hvortil hun kom om natten, da den unge dronning lå og sov ved sin lille sön. Stifmoderen gik nu ind til hende og hegsede hende til en and, som hun lod flyve ud ad vinduet, og lagde sin egen datter, som hun havde med, i sengen til den lille prins. Da kongen dagen derefter kom hjem, græd hans lille sön, så det var svært, og kongen blev helt forskrækket over at se det fæle skabilken i sengen hos sin lille sön. Han lod søge alle vegne efter sin kjære kone, men fandt hende ikke. Om aftenen, da kokken var inde i kjøkkenet, kom der en and ind ad rendestenen nede i bryggerset og gav sig til at skrige: „Rab, rab, rab!“ og da kokken hørte det, gik han der ned for at jage den ud. Men anden kom hen til ham og så så bönlig op til ham, idet den sagde: „Er kongen hjemme?“ — „Ja, han er“, sagde kokken. „Sover den grimme hos min unge sön?“ — „Ja, hun gjör“, svarede kokken. „Nu kommer jeg to aftener til, og bliver jeg ikke frelst, så aldrig mere“, sagde anden. Den anden aften kom anden også ind ad rendestenen og gav sig til at råbe: „Rab, rab, rab!“ og kokken gik ned for at se, om det var den samme som den første aften, og det var det. Den kom hen til ham og sagde: „Hvad bestiller kongen?“ — „Han sörger“, svarede kokken. „Er den grimme hos min unge

sön?“ spurgte anden. „Ja, hun er“, svarede kokken. „Nu kommer jeg en aften til, og bliver jeg så ikke frelst, kommer jeg aldrig mer“, sagde anden. Nu fortalte kokken dette her til kongen, og da han havde hørt det, sagde han, at kokken skulde se, han fik fat i den and, når den kom igjen. Så tredje aften kom anden også ind ad rendestenen og råbte: „Rab, rab, rab!“ Kokken var da ikke sén, men kom der ned og fik alle huller stoppet. Anden kom hen til ham og sagde: „Hvad bestiller kongen?“ — „Han sörger“, svarede kokken. „Er den grimme hos min unge sön?“ spurgte anden. „Ja, hun er“, svarede kokken. „Nu er det den sidste aften, og bliver jeg da ikke frelst, kommer jeg aldrig mer“, sagde anden. Men kokken fik snart fat i den og bar den ind til kongen, som ikke var langt borte. Han tog nu en kniv, som han stak i en af de störste knorter på andens ben, og da han havde gjort det, blev den til et menneske, som kongen jo strags kjendte, da det var hans unge dronning. Kongen havde troet hele tiden, at det fæle skabilken, der lå i sengen hos hans unge sön, var hans egen kone, der var bleven forvandlet til sådan én, da han ikke kunde finde hende, men nu kunde han forstå, at det måtte være en anden, og hans egen kone sagde ham nu alt om den fæle stifmoder og stifsøster, det havde hun ikke för gjort. Hende med halen der henne i sengen hun blev nu ført uden for slottet, og så kunde hun gå, hvorhen hun vilde, i mulm og mørke. Men kongen, hans unge dronning og deres lille sön levede siden i herlighed og glæde.

Fortalt af Ane Pedersen, Karby.
Opskrevet af Jens Kr. Kristensen i Rakkeby på Mors.

---

94. Tyvene.

Der var en enkekone, som en dag var ene hjemme. Da kom der tre mænd og bejlede til hende, og det var tyve alle tre, den ene var mester, den anden var svend, og den tredje var dreng. Konen sagde da, at den, som forstod sit håndværk bedst, vilde hun vælge, og den af dem, som altså kunde stjæle æggene af fuglereden i træet uden for, mens fuglen var på den, uden at den mærkede det, skulde så være hendes mand. Så begyndte de at kravle op i træet. Mesteren kom først derop, stjal æggene og puttede dem i sin lomme, men svenden stjal dem igjen fra mesteren og puttede dem i sin lomme, og til sidst stjal

dengen dem og puttede dem i sin. Den gang de nu kom ind, havde drengen jo æggene, og konen erklærede da, at ham vilde hun have. De fik så også hinanden. En dag længere hen kom så mesteren og svenden for at besøge deres gamle kammerat, drengen. Han var nu ikke hjemme, men havde i forvejen sagt sin kone, at de nok vilde se at hævne sig, og hvis de skulde komme, når han ikke var til stede, skulde hun give nöje agt på, hvad de foretog sig, og hvad de sagde. Da de nu havde været der lidt, gik mesteren ud i kjøkkenet for at få sin pibe tændt, og så keg han med det samme op i skorstenen, hvor der hang flæsk i røg. Da han kom ind, sagde han: „Der skulde rages". Så gik svenden ud at tænde sin pibe, og da han kom ind, sagde han: „Der skulde en kniv til". Konen fortalte nu sin mand, da han kom hjem, at hans gamle kammerater havde været der, og hvad de havde sagt. „Ja", sagde han så, „de vil stjæle vort flæsk, og vi må da have det gjemt i dragkisten". Næste nat kom de også for at stjæle flæsket, men kunde ikke finde det. Så en tid efter kom de igjen for at besøge deres kammerat og blev der lige til aften. Da de var gåede, gik mand og kone i seng, men lige strags efter blev der et forfærdeligt spektakel blandt kreaturerne, for dem havde de to gjæster slået løse og lukket dören op for dem. Manden rejste sig da og gik ud for at få kreaturerne ind. Men imens kom mestertyven ind og sagde til konen: „Vi kommer nok til at have det flæsk gjemt noget bedre, for de vil så mænd stjæle det fra os, lille kone". Hun svarede: „Det ligger vist godt nok i dragkisten". — „Nej, jeg må hellere gjemme det et andet sted". Så stod han atter op og gik. Lidt efter kom manden ind. „Nå, fik du så flæsket gjemt et andet sted?" sagde hun. „Jeg har intet flæsk gjemt, jeg har slet ikke været her inde, for jeg har haft nok at gjøre med kreaturerne". — „Jo, der var da en her inde og tog flæsket", sagde hun. „Ja, så har de jo stjålet det alligevel", og han af sted efter dem. Svenden var imidlertid gået forud, og mesteren havde endnu ikke nået ham, da han havde flæsket at bære. Manden skyndte sig nu, smuttede om forved mesteren og lod denne nå sig, så han vidste ikke bedre, end det var svenden. „Skal jeg nu ikke bære flæsket lidt?" sagde manden, „du kan jo være træt". — „Jo", sagde mesteren og lod ham få det. Men så stak manden af fra vejen, kom om og skyndte sig hjem med flæsket, nu var

han jo bleven den bageste og lod naturligvis mesteren gå forved sig.

Ved Frederik Hansen, Sønder-Omme.

---

95. Prinsessen på glarbjærget.

Der var en gang en stor bonde, som havde rigtig mange får, og så havde han en dreng til at vogte dem. Han havde fået sig en ny dreng en gang, og så gik han jo ud i marken med ham og viste ham, hvor de skulde gå. „De må gå, hvor de vil", siger han, „for hele marken, så langt som du kan se, hører mig til, men kun på den grönne höj, du der ser, må de ikke komme, tag dig i agt for det". Nu, drengen syntes jo, han kunde have det godt nok, og han passede godt på, og fårene blev både tykke og trinde, og manden syntes godt om ham. Men så en dag kom drengen til at ligge og rode der i höjen, og så finder han et sværd. Da han siden kom hjem om aftenen, var der jo ingen råd, han vilde have fat i et stykke reb, for at han kunde binde sværdet ved siden og så have det med i marken at vare fårene med. Den næste dag tænkte han: „Hvad pokker, nu har jeg et sværd til at vare fårene med, hvorfor skulde de da ikke kunne gå op på bjærget!" Han lod dem da gå op. Så varede det ikke længe, för der kom en og stak sit hoved op af et hul og sagde, at dersom han ikke strags skaffede sine får af vejen, så skulde han sluge både ham og alle fårene, för han ret vidste af at sige. Men god dreng tænkte: „Ja hvad pokker, jeg må dog vel sagtens kunne kappe hovedet af dig". Så slog han til, og hovedet klattede af, og fårene blev ved at gå. Så kom der snart en ny kjæmpe frem, men det blev det samme, drengen slog til, og hovedet klattede af, og fårene blev gående. Den næste dag fik han spade og skovl med sig derud, for han vilde jo nok vide, hvordan der så ud inde i höjen, og så gravede han et hul så stort, at han kunde krybe ind. Så kom han ind i en gang og så ind i et stort kammer, hvor der stod en dejlig hvid hest, fuldt opsadlet med saddel og bidsel og alting på, og så arbejdede han videre og fik så meget hul, at hesten kunde komme op. Nu vilde han have de døde kroppe slæbt op, som lå dernede, og så tog han det stykke reb, han havde om sig, og bandt den ene ende ved halen af hesten og den anden til kroppene, og sådan kom de op. I det næste kammer fandt han en sort

hest. og så kom han ind i en sal, hvor der var så meget sølv, der var vel omtrent en atten læs. Dernæst kom han ind i et andet værelse, hvor der var så meget guld, at hele kammeret var fuldt deraf, der var også en atten læs. Nu var det gjort bekjendt, at prinsessen i England ikke vilde have nogen anden til mand end den, der kunde ride op på det glarbjærg, hvori hun boede. Da drengen nu kom, syntes drengen nok. at han vilde også være med, og hans husbonds sönner vilde også med. Han beholdt sin røde toppede hue på, sine korte bugser og træskoene på födderne, og sine lommer og sin tværsæk fyldte han med guld, for han vilde ikke være så kniben af sig, når han kom der. Så red han af sted, og den hvide hest brystede sig. Noget för han kom til London, tog han ind i en kro. Kromanden hørte nok, han kom, og spurgte sin karl, hvad det var for en person. Ja, hesten så godt nok ud, det var en ypperlig hest, og et dejligt ridetöj havde den på, men personen var kun simpel. Karlen kom så ud til ham. Om han vilde holde hans hest et öjeblik, men han skulde hverken give den æde eller drikke. Ja, det kunde han vel nok, og drengen kom ind og forlangte sig lidt at leve af, det bedste var ikke for godt. Det var jo knap, at kromanden vilde snakke med så ringe en person; men så smed han fem guldstykker på bordet til betaling for maden og sagde: „Ja, mindre giver jeg ikke", og det hjalp, kromanden smed sin hue hen i det ene hjörne af huset og gjorde sig så myg, at han nær havde båret ham ud på hesten igjen. Han gav også karlen fem guldstykker, og så kilede han af igjen. „Hvor meget fik du?" sagde kromanden til karlen. „Å, det ved jeg ikke, det var vel fem søslinger". — „Lad os se, nej, det er fem guldstykker, 25 rigsdaler i det mindste. Kunde vi få sådan en gjæst hver dag, så vilde det hjælpe".

Drengen nåede snart til glarbjærget, for han havde en hest, der kunde strække ben. Der havde de redet den hele udslagne dag, og de lå og havde brækket både arme og ben, og ingen var nået op til toppen. Så kom god dreng, og han red til, og han red op på bjærget, så ilden stod ud af det. Så snakkede han et par ord med prinsessen, og så red han ned igjen. Der vendte han sin tværsæk og øste alt guldet ud på jorden og råbte: „Der er noget til alle I stympere at blive kureret for!" Med det samme foer han af sted, og så var han jo inde i kroen

igjen på tilbagevejen, og kromanden bukkede og skrabede ud og vidste aldrig, hvor fint han vilde te sig imod ham. Da drengen nu var kommen hjem, og de andre også var komne hjem, snakkede de om, at der havde været en i klæder akkurat som deres dreng, og de kunde da aldrig forstå, hvem det kunde være. Men en mester til at ride var det. Næste dag skulde komedien gå for sig igjen, og drengen vilde jo også med, men så vilde han have den sorte hest. Kromanden kom jo ud, så snart han kunde kjende ham, og var nær ved både at løfte ham af hesten og at bære ham ind, og der kom strags steg og alle slags kostelige retter, det bedste var ikke for godt, og drengen betalte jo også derefter, for han havde guld nok med sig igjen både i tværsæk og i lommer.

Også den dag var der mange, der mistede både liv og lemmer; men god dreng red derop, som han plejede, og strøede sit guld ud til stymperne, at de kunde skaffe doktorer for. Så red han hjem og varede på sine får, som han plejede, og ingen tænkte på ham. Næste dag siger han til manden, om han ikke vilde gå med ham ud i marken, han havde noget, han vilde vise ham. Da de så kom derud, og manden så, at fårene gik oppe på bjærget, tog han i veje, så det var en gru, det kunde da aldrig gå an. Jo, sagde drengen, det skulde han ikke bryde sig om, for det havde de gjort så længe; men om han nu ikke vilde følge med ham ind ad det hul, der var der på bjærget, så skulde han se löjer. Så viste han ham både den hvide hest og den sorte hest og sølvet og guldet og det hele og fortalte ham, hvordan det var gået til fra først af. „Og nu kan du få sølvet, det giver jeg dig, men så skal du også kjøre mig guldet til England, det kan du vel nok være tjent med“. Ja, det kunde han da sagtens. De segs vogne kunde han nok selv udgjøre, og de øvrige tolv kunde han jo så leje. Så blev de da ens om det, og så tog drengen begge sine heste og så meget guld, som han kunde rumme både i vadsækken og i sine lommer, og så red han til England igjen. Både kongen og prinsessen stod i vinduet og så på ham, da han red ind i deres gård, og kongen spurgte, om det var ham, hun skulde have. Ja, det var så. Ja, han syntes jo, han så ham noget pullervorn ud, for det var da nogen elendige sölle klæder, han var i, men fyren kunde jo måske ikke være så gal endda. Nå, drengen kom jo ind og fik sig noget at leve af, og så skulde han hen at

hvile sig efter den lange rejse. Men aldrig så snart han var i seng, för både kongen og prinsessen de ud og fik fat i hans tværsæk for at se, om han dog ikke skulde have nogen bedre klæder deri, ellers syntes de dog, det var så meget elendigt. Ja, siger så prinsessen, har han ingen klæder, så har han dog nok til at skaffe sig nogen for, her er jo guld i mængde. „Ja, det skal du have ret i", siger så .den gamle konge, „her er jo mange tusende rigsdaler", og så blev han så meget godt tilfreds.

Nu blev der jo lavet til til dette her bryllup og braset og kogt og stegt, for stort skulde det jo være. Så en dag kom der kjørende en forskrækkelig mængde vogne, og det hele slot rystede, da de kjørte ind i gården, for den var jo brolagt og det rumlede dygtigt på brostenene. Kongen kunde aldrig forstå, hvad det skulde betyde, og han spurgte drengen om, hvad det var for vogne, der gjorde sådant spektakel. „Ja, de er fulde af guld, det er tunge sager". — „Hvad er det for guld?" Ja, det var hans medgift. Nu blev der en travlhed på slottet, for de kunde ikke få plads til alt det meget guld og måtte rydde en hel kjælder ud for at få det ind. Det var kongen rigtig fornöjet over, han syntes, det var en herlig medgift. Nu blev der holdt bryllup, og det kan nok være, der var lystighed ved det gilde, og godt blev vi beværtede, det var synd at sige andet, for jeg var også med, skal jeg sige os, og vi dansede på et glasloft, og jeg havde mine træskostövler på, og det kan nok være, jeg trampede med, så det havde skik. Til sidst gjorde jeg det vel grovt og trampede hul i dette her glasloft, så jeg drattede ned på en pommersk bjælke. Den sejlede jeg så på hjem og drev i land her ved Gråsten.

Fortalt af Niels Andersen Brandt i Felsted, som ellers er fra Jylland. Ved P. Uhrbrand, Illerup.

---

96. Dødens gudsön.

Der var en gang en kådner[1]), og kådner var han ikke en gang, kan jeg tro, for han var da kuns inderst, og han havde mange börn. Nu havde hans kone født ham en lille igjen, og det var en dreng. Så skulde han jo i kirke, men det var ikke muligt for faderen at få nogen til at holde ham, mens han blev kristnet, og faddere kunde han heller

[1]) Kådner: en husmand, en inderst (ikke indsidder) har jord til en have.

ingen få af. Så blev han da helt forknyt, han gik til den ene, og han gik til den anden, men nej sagde de allesammen. Så kommer han til en person, der ser ret godt ud i klæder, og han spörger ham, hvi han ser så forknyt ud. Ja, han fortalte jo, hvordan det havde sig, at han ingen kunde få til at holde sit barn, mens det blev kristnet. „Da skal jeg nok", siger så den fremmede, „komme på søndag og holde dit barn over dåben, men hjem i huset til dig kommer jeg ikke hverken för eller efter tjenesten, det vil jeg da sige dig, og faddergave giver jeg heller ingen af nu. Men vil du om syv år møde mig på dette sted med din sön, så skal han nok få faddergave af mig, og den skal ikke blive så lille endda". Så gik indersten hjem igjen og var glad over, at han havde fået en til at bære barnet, og han tænkte ikke noget på, hvem det var der var kommen til ham, han var jo i lignelse af et menneske, men det var nu ikke nogen anden end døden. Nu, søndagen kom, og de mødte ved kirken med barnet, og døden mødte også godt nok og holdt barnet over dåben, og så gik han sin vej igjen.

Da de syv år var forbi, så siger faderen til drengen: „Kom nu, min sön, i dag skal du hen at have faddergave af din gudfader". De kom da også hen til stedet, og døden var der godt nok, og de siger goddag til hinanden. „Ja", siger så døden, „penge vil jeg ingen give dig af, men jeg vil give dig noget, der nok kan være penge værd og indbringe dig penge. Jeg vil give dig den gave, at du kan helbrede alverdens sygdomme, de må være så ondartede, de være vil. Du kan blande, hvad medicin sammen, du vil, og give dem, det er ligegyldigt, men du må love mig et, og det er, at når du kommer ind og ser døden sidde ved hovedgjærdet af den syge, da må du slet ikke befatte dig med at kurere ham, for så skal han dø, men ser du ham sidde ved födderne, så kan du kurere ham". Nå ja, drengen takkede jo for gaven og lovede at følge den forskrift, og både faderen var glad, og moderen med, da hun fik det at høre, hun tykte jo, det var en farlig ting sådan at kunne kurere. Han fik også straks brug for sin kunst. Der var nemlig en rig kone i nærheden, som havde ligget til sengs i mange år og sögt alverdens doktorer på hånd. Hende gik drengen til, og da han kom ind, så han straks, at døden sad ved födderne. Så siger han: „Ja, I skal ikke være forknyt, mo'rlille, jeg skal nok kurere jer". —

„Du! din skidne dreng, hold du din mund, kan du kurere, og ingen doktor har hidtil kunnet hjælpe mig“. — „Ja, det er det samme. vil I give mig 10 daler, så skal I nok blive rask“. Hun blev jo ved at skjælde på ham længe, men til sidst fik han lov til at prøve sin kunst, og de 10 daler skulde han have, hvis den lykkedes, men ikke för. Han lavede så noget smørelse sammen, kul og fedt, eller hvad det var, og smurte hende ind den ene gang efter den anden, og hun kom sig dag for dag, så hun blev snart aldeles rask. Så kom drengen jo straks i ry, og alle folk sögte til ham og talte om den doktor. Så var der en stor herremand langt nede i Jylland, han havde også ligget i mange år, og der var ingen mennesker, der kunde helbrede ham. Han havde lovet en hel tønde guld ud til den, der kunde kurere ham. Så hørte han også om den dreng og fik bud til ham. Han kom jo også derned, men så sad døden ved hovedet, og det var jo galt, for denher tønde guld vilde drengen nok have. Så pønsede han på råd, og siger da, at de skulde lave en seng, der var indrettet sådan, at den ved den ene ende kunde drejes rundt på en pig. Da den var færdig, lagde han herremanden op i den, og nu lå hans födder i nærheden af piggen, men hovedet langt uden for. Så svingede han rundt, men den svingen kunde god død ikke tåle i sit hoved, og så krøb han ned til födderne. Da havde drengen vundet sejr, og så blev herremanden kureret. Så fik drengen guldet og rejste sin vej igjen hjem efter. Men da han var kommen ud på vejen, så kom døden til ham og sagde: „Nu skal du dø, du har brudt din akkord, og nu kan du have det, som du har lavet det“. — „Ja“, siger drengen, „så skal jeg vel dø, men jeg må da vel læse mit fadervor først“. Det måtte han da nok. „Så skal jeg“, så bandte drengen, „heller aldrig læse det i mine dage!“ og nu måtte døden slippe ham alligevel.

Men så var der også en rig mand langt syd på, der trængte til hans hjælp, og der måtte han jo op til ham. Det var en lang vej, og det blev aften, inden han kom der. Så vilde de ikke, at han skulde udrette noget den dag, men lægge sig til om morgenen, og det gjorde han så også. Han fik en dejlig blød seng at ligge i, og de havde beværtet ham godt, for de vilde gjøre meget ud af denher doktor, og så sov han ind og sov godt hele natten. Om morgenen, da han vågnede, befandt han sig meget vel og

var ret udmærket tilpas. Som han nu lå og sundede sig lidt, fik han öje på en smuk forgyldt indskrift der oppe på loftet oven over ham. Han lå og læste på den, men da var det Fadervor, som døden havde været der og fået skrevet på tysk, og straks da han havde læst den igjennem, kom døden og vred halsen om på ham, nu vilde han ikke lade ham have lov til at udøve sin kunst længere, og til gjengjæld for det han var bleven tagen ved næsen af doktoren, blev denne nu selv narret.

Fra Felsted i Sundeved. Ved P. Uhrbrand.

---

97. Bjærgmandens hjærte.

Der var en mand nede i Jylland, som havde tolv sönner, og så var der også en mand langt nede i Sønden, der havde tolv dötre. Da det nu spurgtes, vilde manden i Jylland, at hans tolv sönner skulde ride ned at bejle til de tolv dötre, og det blev også således. Men nu var det jo galt, for han kunde ikke undvære alle sine tolv sönner på én gang, og så lavede han det sådan, at den ældste skulde blive hjemme, og de andre elleve skulde bejle for ham og siden tage hans brud med hjem tillige med de andre. De sadlede så deres heste og red af sted og kom også lykkelig der ned, og det var jo så meget godt. Men nu blev det jo galt, for karlene kunde ikke forliges om pigerne, og pigerne heller ikke om karlene, og der blev et forskrækkeligt hus. Så vidste pigernes fader ikke bedre råd, end at han gjorde deling imellem dem, og så lod han det gå efter alderen, så at den ældste datter skulde have den sön, der var bleven hjemme, og den næstældste datter den ældste af dem, der var komne, og så fremdeles. Brylluppet skulde stå i Jylland, og så kom de på hjemvejen alle sammen og fik heste og vogne i mængde til at pakke deres töj på. Da de nu havde kjört nogle mil, blev de sultne og trætte og vilde have noget at leve af. Så gjorde de holdt ved siden af et bjærg, stod af og bandt hestene og satte sig der. Men så faldt de elleve par i sövn, og kun den tolvte pige — det var hende, som skulde have den karl der hjemme — hun faldt ikke i sövn. Som de nu sidder og sover, lukker bjærgmanden sin port op og kommer ud med et stort knippe nøgler i sin hånd. Den slog han til alle elleve par med, det ene efter det andet, så at de faldt hen og blev til grå sten hver en. Men hende, der

var vågen, hende kunde han ikke gjøre det ved. Så sagde han til hende, at nu skulde hun hjælpe ham vognene og töjet ind i porten, for det vilde han have derind, og så måtte hun jo blive hos ham om natten. Men nu turde hun ikke sove, for så vidste hun jo, at han straks vilde slå hende til en grå sten, og hun vidste da aldrig, hvordan hun skulde holde öjnene åbne. Så lå hun og snakkede hele tiden. „Ja", siger bjærgmanden, „nu var det nok bedst, om vi kunde falde i sövn, for nu har vi fået nok af snakken den gang". — „Ja", siger hun, „men jeg kan virkelig ikke sove". — „Ja, hvorfor ikke?" siger han så. „Nej", siger hun, „det tykkes mig ordentlig, som der er noget, der vil gjøre bjærgmanden ondt". — „Mig! gjøre mig ondt", siger han, „hvem kan gjøre mig ondt? Det er der ingen der kan, for mit hjærte er så langt borte, at ingen kan nå det". — „Hvor er det da?" siger hun. „Det er i et æg, og ægget er i en fugl, og fuglen er i en hare, og haren er i en kirke, og den kirke ligger langt langt borte på en ø i den anden side af det røde hav, så det er der såmænd ingen der kan nå". Så lå de da sådan og snakkede, til det blev dag, og da skulde bjærgmanden til skovs efter brænde. Pigen spurgte ham, om hun ikke nok måtte gå op på bjærget for at se sig om, der måtte være sådan en kjön udsigt, og det var noget, hun holdt så meget af. Jo, det måtte hun da nok. Men nu syntes de der hjemme i Jylland, at det varede temmelig længe, inden deres sönner kom igjen, og de blev jo forknytte og sendte den ældste sön ud for at lede efter dem. Han traf til at komme forbi bjærget, som pigen stod på, og så gav han sig i snak med hende og spurgte hende om vej. Hun kunde jo nok høre på hans snak, både hvem han var, og hvad han rejste efter, og så siger hun: „Ja, efter hvad jeg kan høre, så er det nok dig, som skal være min mand, og de andre af mine søskende og alle dine elleve brödre kan jeg også nok vise dig, for det er de grå sten, der ligger hist henne". Så fortalte hun ham akkurat, ligesom det hele var gået til, og så siger hun: „Nu kommer det an på, om du er mand for at frelse mig, for så véd jeg dog nok et råd til at få livet taget af bjærgmanden. Han har sagt mig, at hans hjærte er i et æg, og ægget i en fugl, og fuglen i en hare, og haren er i en kirke, men den kirke ligger på en ø helt ude i den anden side af det røde hav. Dersom du nu tror at du kan ride derhen og hente

os hjærtet, så kan du frelse mig, og så vil jeg se at holde öjnene åbne i de døgn, du er borte, for hvis jeg sover, så er det ude med mig også. Skynd dig så, min ven, og kom igjen, så snart du kan". Og han af sted og kom allerede et godt stykke hen ad vejen den dag. Da han nu blev sulten og satte sig ned for at få lidt at leve af, kom der straks en lille hund til ham og sagde: „Hjælp du mig nu i min hungersnød, så skal jeg nok hjælpe dig ud af din nød, når du trænger til mig". Han gav den da også noget mad, og den blev så meget glad. Men så kom der også en björn til ham og sagde lige sådan: „Hjælp mig i min hungersnød, og jeg skal hjælpe dig igjen, når du har mig behov". Björnen fik sig så også noget at leve af og både den gang og hver gang siden, når karlen var i lag med sin tværsæk, så kom straks både hunden og björnen og sagde til ham, som de plejede, og de fik altid deres part lige så godt som han selv. Også da han var kommen nær til havet, satte han sig ned og holdt måltid, og hunden og björnen kom igjen, det følger af sig selv. Da han kom ned til det røde hav, blev han rigtig så forknyt, for han kunde skjönne, at det var så dybt, at han umulig kunde komme over. Så tænkte han på björnen, om den dog ikke kunde hjælpe ham nu. Men så lå der en hvalfisk og var flydt i land og kunde ikke komme ud igjen. Så hjalp han den ud. I det samme mødte god björn godt nok, og den bar ham over til denher ø. Men da kan kom til kirken, var dören lukket, og han vidste ingen verdens råd til at få den op. Så var han jo i den hårde nød, men så tænkte han på denher lille hund, om den da ikke vilde hjælpe ham nu. Den kom også straks og viste ham en sten, under den lå nøglen, og der skulde han lægge den igjen. Nå, så fik han da kirkedören op og kom ind i kirken, og der løb den lille hare. Rent vild og gal var den og sprang og løb fra den ene stol til den anden, så det var ham umuligt at få fingre i den. Men så kom hunden og tog fat på haren, og så tog karlen den og sprækkede den, og der fandt han ganske rigtig en lille fugl inde. Det var ret en nydelig lille fugl, og han syntes ordentlig, det var synd, at den skulde dø, så kjön som den var. Men der var jo ikke andet for, og så tog han den da med sig ud af kirken og skulde nu til at skjære den op. Men hvordan han nu bar sig ad med det, så passede han ikke på anderledes, end at den smuttede ud af hånden på ham, og vips! var den væk.

Så blev han jo så forknyt og elendig, som han da nogenledes kunde blive, for nu var jo hele hans rejse forgjæves, og både hans kjæreste og de andre var fortabt. Men så kom god hvalfisk ham til hjælp i den yderste nød og spröjtede en stor stråle himmelhöjt op i luften, og den ramte fuglen, så den faldt ned, og god karl fik fingre i den igjen. Så sprækkede han den op og fik fat i ægget og i hjærtet, og så rejste han af igjen det første han kunde. Björnen kom straks og bar ham over, og både hunden og den blev ved at holde sig til, hver gang han fik åbnet sin madpose, og deres part fik de nu altid. Da han nu kom i nærheden af bjærget, så kom god bjærgmand farende, og det var i en fart, og tiggede og bad, om han dog ikke måtte beholde hans liv, han skulde nok gjøre levende igjen alt det, han havde gjort død. „Ja“, siger karlen, „så kommer du vel til at beholde det“, og så kom han med sine nøgler og slog til alle deher grå sten, og de blev allesammen levende og sad og sov som den gang, bjærgmanden kom til dem. Da de blev vågne, vidste de heller ikke andet, end at de sådan havde siddet og sovet den hele tid, og tænkte allesammen, at de nys var faldne i sövn. Men så snart de var komne til sig selv igjen, tog karlen bjærgmandens hjærte og smed det ned imod jorden, så det gik rent i kvas, og så styrtede god bjærgmand. Karlen vilde jo ikke, at han skulde leve, for sådan noget kram gjör jo aldrig andet end ondt, og han havde jo guld og skatte i svære mængde, som karlen nok syntes, han vilde have med sig, og som han nok kunde have brug for. Så tog de også deres heste og vogne og hele deres gods, og de læssede alle bjærgmandens skatte på dem og kjørte hjem med det hele. Nu blev der holdt et bryllup, så det forslog noget, alle tolv par blev gifte på én dag, og så levede de nok så fornöjede i mange Herrens tider.

Fra Felsted. Ved P. Uhrbrand.

---

98. Drengen og de tre hunde.

Der var en gang en jæger, som havde tre hunde: Blårød, Røderød og Spring-i-sten-død, og så havde han naturligvis også en bøsse. En dag gik han ud på jagt og havde bøssen og hundene med. Da kom han til en stad, hvor der hængte sort flor på alle husene, og hele byen var i sorg. Han spurgte folk om, hvad der var på færde,

og de svarede, at det var kongedatteren, der sörgedes for; hende skulde dragen have, men var der nogen, der kunde frelse hende, så havde hendes fader bestemt, at han skulde have både hende og det hele kongerige. Jægeren gav sig straks på vej og kom ud til bjærget, hvor dragen havde hjemme, og vilde da prøve sin lykke. Det var også på den höje tid, for i det samme kom kusken kjørende med den stakkels kongedatter, og dragen kom ud, lige så fæl som han var, og havde ni hoveder og gispede og pustede og gjorde sig til, så det var en gru. Så god jæger, hvad han har at gjøre, han pudser Blårød på ham, og siden også Røderød, og da bedre ikke vilde hjælpe, til sidst Riv-i-stendød. Men den bed ham også stendød, og så var pigen frelst. Hun var så glad, at hun vidste aldrig, hvad gode hun skulde gjøre deher hunde. Så tog hun sit forgyldte bælte af, skar det i tre stykker og syede et stykke om halsen på hver hund, for hun vilde kjende dem igjen. Men jægeren skar tungerne af alle dragens ni hoveder og gjemte dem i sin pose. Så kom siden kusken og skar alle hovederne af, lagde dem i vognen og kjørte tilbage med prinsessen. Da han var kommen ud på vejen med hende, tog han sin bøsse og truede hende til at sige, når hun kom hjem, at det var ham, der havde frelst hende, ellers vilde han skyde hende på stedet. Så blev der stor glæde ved kongens hof og lavet til bryllup, nu skulde hun jo have denher kusk. Jægeren holdt sig i nærheden, og den dag kom han også til stads og gav sig i snak med en gammel hyrde, som varede sin hjord på en eng ved byen. „Det er da et farligt hus, der er på slottet i dag", siger han, „hvad er det for en stads?" — „Ii", svarede han, „det er jo kusken, der har bryllup med prinsessen; hvem der bareste havde sig nogle af retterne, men der falder nok ikke steg af til stodderen, uden den falder i asken".— „Ja, det kunde endda være, hvad siger du om, at vi fik os en god steg?" Nej, den kunde de ikke få. „Blårød, gå op på slottet og tag et godt stykke af den bedste steg og kom med; du skal ikke lade dig standse på din vej, men rydde dem til side". Så hængte han en kurv om halsen på den, og den pilede af. Der var jo en mylrende mængde mennesker og store herrer og damer; men det brød den sig ikke om, den skubbede sig igjennem hoben, kom ind til brudebordet og tog stegen. Den smagte jægeren og hyrden godt, og så siger han: „Det kunde have været godt nok, at have haft

en flaske vin til, hvad synes du?" Ja, hyrden turde intet sige, han havde jo set, at det kunde lade sig gjøre at få den. Så blev Røderød ordret til at hente den fra brudefolkenes eget bord, og han kom med den. Ovenpå dette fik jægeren lyst til at få sig en god pibe tobak, og så måtte Spring-i-sten-død af sted efter to lange kridtpiber og det bedste pund tobak fra brudgommens eget bord. Men nu havde kongen nok set deher tre hunde og var kommen i tanker om, at der måtte nok stikke noget under dette her, allerede da han så den første hund. Da den anden kom, blev han helt urolig, for han så det forgyldte bånd, den havde om halsen, og da den tredje havde været der, kaldte han straks sin datter ud og spurgte hende, om hun ikke kjendte noget til de hunde. Jo, det gjorde hun nok, for det var dem, der havde frelst hende. Kusken havde ikke gjort det, men i det sted truet med at skyde hende, hvis hun ikke vilde sige, at det var ham. „Ja, så må ejeren af hundene være her i nærheden, siden de løber sådan omkring her", sagde kongen, „og så må vi se at få ham fat". Han blev nu ledt op og hentet op på slottet. Folk stimlede sammen om ham og spurgte, om det var ham, der havde frelst prinsessen, og om han kunde bevise det med noget. Ja, så tog han dragetungerne frem. „Ja, vi må først se, om de kan passe i dragens hoveder, for det kan jo gjærne være andre tunger". Så blev de prøvede, og da de passede, blev der bryllup pány. Men kusken blev halshugget.

Fra Felsted i Sundeved. Ved P. Uhrbrand.

---

99. De to brødre.

Der var en fattig mand, som havde to sönner. De gik hver dag i skoven for at hente brænde, og da så de af og til en guldfugl, som flöj omkring der ude. Det fortalte de til deres farbroder, der var guldsmed og boede tæt ved siden af. Så sagde han til dem, at når de kunde skaffe ham den fugl, måtte de begge komme op og være hos ham altid. Det holdt drengene jo meget af, for guldsmeden var en rig mand, og der kunde de have det godt. Så fik de også fat i guldfuglen, og guldsmeden sagde til sin kone, at hun skulde plukke og stege den, så snart hun kunde, men hjærtet skulde hun endelig passe godt på, for det var det vigtigste. Men så vilde ilden ikke rigtig brænde, og hun gik da ud i bryggerset efter andet brænde. Drengene stod

der, og da de var sultne, tænkte de, at det kunde vel ikke gjøre noget at tage en lille bid. Så var det hjærtet, de åd. Da maden var færdig og kom ind til manden, så han straks, at hjærtet var borte, og så sagde han, at nu brød han sig slet ikke om det øvrige, for det var hjærtet, det gjaldt om. Ja, det vidste hun ikke hvor var blevet af. Om natten blev drengene der, men næste morgen, da hun redte deres seng, lå der to guldstykker under hver sin hovedpude, og så kunde hun forstå, hvem der havde spist hjærtet. Drengene voksede imidlertid op, og så skulde de ud at lære noget. De gav sig til at være skytter, og da de havde udlært, drog de ud for at se sig om. Så gik de vild om natten i en stor skov og kunde ikke finde ud. Men så blev de et lys vaer, som de gik efter, og de kom til et hus, hvor der boede en gammel mand. De spurgte, om de kunde få losi. Ja, det kunde de nok, og så blev de der den nat. Da de vågnede om morgenen, vilde den ene tage sit ur frem, som hans farbroder havde givet ham, og som han havde lagt under hovedet, og da fandt han to guldstykker under puden. Det havde han aldrig set för, for guldsmedens kone havde stadig passet på selv at komme til at rede deres seng for at få pengene.

Den gamle var også skytte og havde nok lyst til at se, om deher to duede til noget. Så tog han dem med sig ud i skoven, og i det samme flöj der en fugl hen over hovederne på dem. „Skyd nu lige under vingen!“ sagde han til den ene, og så skød han, og fuglen faldt. „Det var godt truffet“, sagde han. Så kom der en til, og han sagde: „Skyd nu lige i brystet!“ Den anden skød, og fuglen faldt. Ja, nu var det nok, og de skød godt, sagde han. Så fulgtes han med dem hen til den anden side af skoven. Så kom der en hare imod dem. Den ene lavede sig til at skyde, men den kom gående langsomt hen imod dem, og så skød han ikke. Den gik bag om ham og fulgte med. Straks efter kom en anden hare, og så sagde den første, at denne her var dens broder; den blev da heller ikke skudt, men fulgte med. Et stød længere henne kom der en ræv til dem, og så kom der en, som var broder til den, og således kom alle skovens dyr både kameler og elefanter, og der var to af hver slags; hver broder fik 9, for der var 18 i alt.

Da de så kom ud i kanten af skoven, skiltes brödrene ad, hver drog sin vej, og hver tog sine dyr med sig. Den

gamle skytte rådede dem til, at de skulde sætte en kniv ind i et træ, hvor ingen færdedes, så kunde den, der kom tilbage dertil, altid se, om den anden var levende eller død, for så længe kniven var blank, var de levende begge to, men rustede en af siderne, måtte også en af dem være død. Så forlod den gamle dem, og de skiltes ad. Den ene tog hen til en kro i nærheden, men jeg véd ikke, hvor den anden blev af. Den kro lå ved siden af et slot, og der var sådan en sorg både i hele landet og på slottet, og det var behængt med sort flor, for de havde en drage der i egnen, som vilde have folks dötre, og nu vilde han også have datteren på slottet, og hende vilde de så nødig af med. Mange havde forsögt at slå ham ihjel, men de kunde ikke, han spyede ild på dem, og så var de væk. Alt dette fortalte kromanden, men skytten mente, at det var vel ikke så farligt.

Det var oppe i en kirke, som lå oven på et bjærg, at dragen hentede de piger, han skulde have, og der gik skytten nu op. Inden for dören lå der et sværd, og kunde han magte det, så kunde han måske stå sig for dragen, men heller ikke på anden måde. Så skulde han tömme et bæger, som også stod indenfor dören, men tilbunds skulde det drikkes, ellers kunde det ikke nytte. Han forsøgte det én gang, og han forsögte det anden gang, men han kunde endnu ikke drikke det ud. Til sidst fik han magt med det, og så kunde han løfte sværdet. Nu kom kongens datter kjørende i en smuk karet med fire heste for, og mange af kongens folk var med hende. De forsögte at stå dragen imod, men det nyttede slet ikke noget, han slog dem straks ihjel tilhobe. Karlen lå imidlertid ved dören med alle sine dyr, og nu rejste han sig og gik ind til dragen, hvem han spurgte, om der var noget i vejen. Hvad- hvad- hvad det kom ham ved? han kunde tage og kaste ham langt væk. Så tog karlen sværdet og hug de tre hoveder af ham. Nu blev dragen frygtelig gal og spyede både ild og edder, så karlen var nær ved at gå til ved det. Men så kaldte han på sine dyr og ordrede dem til at skrabe alt det ild fra ham. Det gjorde de, og så kunde han komme til at føre det andet hug. Da faldt de næste tre hoveder, og straks efter de sidste tre. Så tog han alle ni hoveder og svöbte ind i sit lommeklæde, og så lagde han sit hoved på prinsessens knæ, for han var bleven sövnig og mat og kunde ikke holde sine öjne åbne. Han befalede dog først elefanten,

at den skulde holde vagt og passe på, at der ikke skulde møde ham noget ondt. Men elefanten var også bleven søvnig og sagde til björnen: „Våg du i mit sted“. Den sov så ind, men björnen var også sövnig og fik et andet dyr til at våge, og sådan gik det hele rækken igjennem. Haren var den sidste, men den faldt også i sövn. Nu havde kongen stillet en mand på vagt uden for bjærget, at han skulde mælde ham, når dragen flöj af sted med prinsessen. Men han syntes, det varede for længe, og så vilde han op for at se, hvordan det gik. Da lå de jo der og sov allesammen, og hun så jo nok, at skytten havde fået magt med dragen. Så hug han hovedet af ham og lagde kroppen til side, og så lagde han sig i armen på prinsessen i steden for skytten. Noget efter vågnede prinsessen og sagde til drabanten, at det var jo ikke ham, der havde reddet hende, hvor skytten var bleven af? Men han satte hende en kniv for brystet og sagde, at dersom hun nu ikke vilde sige, at det var ham, der havde reddet hende, så vilde han stikke hende ihjel på stedet. Noget efter vågnede dyrene og så, at deres herre var død. Så gav de sig til at skjændes med hverandre, og den ene skød skylden på den anden. Til sidst gik det ud over haren. „Ja“, siger så elefanten, „haren er jo rask til bens, og nu skal den hente den blomst på bjærget, der kan vække folk op igjen“. Haren skyndte sig også at løbe og kom snart igjen, og elefanten tog blomsten og satte hovedet på kroppen igjen, men han stod og dumrede og satte ansigtet bag ud. Så blev de andre gale på ham, og de måtte atter have hovedet revet af, og haren måtte anden gang af sted. Nu satte elefanten igjen blomsten i munden eller halsen, eller hvor det var, og så kom hovedet rigtig på, og skytten blev levende. Men drabanten var væk, og prinsessen var også. Så gik han ned til kroen med de ni tunger og alle sine dyr, og der hørte han, at drabanten og prinsessen skulde til at drikke bryllup med hinanden. Så siger skytten til kromanden: hvad han vilde give ham for en flaske af den bedste vin, der var på kongens bord i dag? Ja, det vilde han give meget for, „men det kan du jo ikke skaffe“. Så sagde skytten til haren, at den skulde hente ham vinen. Der stod vagt både her og der, men haren brød sig ikke om det og løb forbi dem allesammen, og de brød sig heller ikke om den, for de syntes ikke, det kunde gjøre noget, at den gik der. Den kom så ind, og prinsessen kjendte den godt, for hun havde

oppe i kirken lagt en krans om halsen på hver af dyrene. Så fik den vinen og løb tilbage alt hvad den kunde. Da kromanden og skytten havde drukket vinen, sendte de et andet dyr efter kage, og sådan blev de ved, og dyrene fik altid, hvad de skulde have, for prinsessen kjendte dem godt og sagde, at de skulde lade dem gå. Til sidst skulde elefanten af sted. Den gik så sært og klumrede af, men kom dog ind og fik stegen, den skulde have, og så skrev prinsessen et brev til skytten og lagde i kurven til stegen. I det brev stod der, at han skulde komme op på slottet. Kongens befordring kjørte med til kroen efter ham, og så måtte han jo af sted. Da han nu kom op på slottet, sad de til bords, og drabanten sad øverst ved siden af prinsessen. Som de sad og spiste, siger kongen, at han havde haft sådan en underlig dröm. Ja, hvad det var? Han havde drömt, at ham, der skulde have prinsessen, han var ikke den rigtige, men at han derimod havde dræbt den rette, og nu vilde han nok vide, hvad sådan en skulde gjöres ved. Ja, han skulde da trimles op og ned ad gaden i en pigtønde, sagde de allesammen. Da skytten hørte det, spurgte han drabanten om, hvor tungerne af dragen var blevne af. Ja, det vidste han ikke, de sad vel i hovederne endnu. Men nu viste skytten dem frem, og så tog prinsessen mod til sig og fortalte, hvordan det hængte sammen. Så kom drabanten i spigertønden, og skytten kom i det sted til at drikke bryllup med prinsessen.

Ved siden af kongens slot lå der en skov, og der vilde skytten ud at gå på jagt. Men prinsessen sagde, at det måtte han på ingen måde, for den skov var der fejl ved, alle dem, der kom ind i den, de blev undlivede og kom aldrig ud igjen; der var sådan en sær hvid fugl, der flöj der inde. Men alt det brød han sig ikke noget om og gik alligevel ind i denne her skov, og sine dyr havde han jo med sig. Fuglen fandt han snart, for den var straks der inden for, og han skød efter den den ene gang og den anden gang, men den blev ved at flyve fra én gren til en anden, stadig længere ind i skoven, og han kunde aldrig træffe den. Til sidst kom han rigtig langt ind, og der kom han til et stort bål gloende ild, og oppe i et træ oven over ilden sad der en gammel kone og sagde: „Huu, a fryser mæ!“ — „Da kan du jo gå ned i ilden“, sagde skytten. Nej, det kunde hun ikke, hvis hun ikke måtte røre ved ham med sin kjæp. Ja, det kunde da aldrig rave vidt, når

bare hun ikke vilde slå for hårdt. Men så såre hun havde rørt ved ham, så døde både han og hans dyr og blev til grå sten allesammen, og dem var der allerede nok af i forvejen.

Nu traf det sig, at den anden broder kom hen i den skov, hvor kniven sad, og så vilde han se efter, hvordan det var gået med broderen. Da var kniven bleven noget rusten på den ene side, og så vidste han jo, at han var død eller i livsfare. Han gik da hen til kroen og spurgte, om nogen vidste noget om hans broder. De sagde jo, hvad de vidste, og at han nok var død der i skoven. Denne her skytte gik nu op på slottet og havde sine dyr med sig, og så troede prinsessen bestemt, at det var hendes mand, og sagde til ham, at det var da godt, han kom, hun havde været så bange for ham. Han talte ingen ting om, og hun blev ved at tro, at det var hendes mand. Men om aftenen, da de kom i seng med hinanden, tog han sit sværd og lagde midt imellem dem, og så sov de på den måde den nat. Han blev ved at lade, som han var konge, og næste dag sagde han, at nu vilde han ud i skoven igjen. Ja, det kunde han da godt. Så traf han også på denne her fugl, og han skød efter den, men kunde ikke ramme den, og til sidst kom han hen til ilden og til heksen, og hun sagde lige sådan til ham: »Huu, a fryser mæ!« Da kunde hun jo gå ned i ilden. Nej, det kunde hun ikke, uden hun måtte have lov til at røre ved ham med sin kjæp. Men det sagde han nej til, det skulde aldrig ske. »Nu har du fået min broder slået ihjel, og dersom du ikke straks siger mig, hvordan jeg kan få ham levende igjen, så skal jeg nu slå dig ihjel, det kan du forlade dig på.« Jo, det skulde hun nok, og så kylede hun en krukke ned til ham, den skulde han hælde noget af på alle de grå sten. Så gjorde han det, og de blev levende til hobe både broderen og dyrene. Nu fortalte han ham al ting fra først til sidst, og hvordan hans kone havde troet, at det var hendes mand, og at han havde ligget hos hende om natten. Så blev kongen vred og slog broderen ihjel og drog hjem. Men om aftenen, de var komne i seng, sagde prinsessen til ham, hvordan det kunde være, at han ikke lagde sit sværd imellem dem den nat? Så kunde han da høre, at hans broder havde været tro nok, og han fortrød, at han havde slået ham ihjel. Han sendte så haren hen til bjærget efter en blomst, og så gik han ud til sin broder og gjorde ham levende igjen.

De fulgtes nu begge ad hjem, og så stillede de sig frem for prinsessen, hver med sine dyr bag ved sig, og spurgte hende, om hun nu kunde sige, hvem af dem hun var gift med. Det kunde hun ikke, men hun kunde slutte sig til det af perlekransene, hun havde bundet om halsen på hans dyr. Begge brödre blev nu gående ved hinanden der på slottet og havde det godt.

Fortalt af Peder Lavrsen af Ungstrup ved Viborg.
Ved P. Uhrbrand.

---

100. Flæskehandelen.

Der var en gang to brödre, den ene var så fattig og forsult, at det var en ynk, og den anden var så rig, at han vidste aldrig, hvor han skulde hen med sin rigdom. Nu træffer det sig en dag, at den fattige kommer op til ham og siger: „Jeg ser, at du har så meget flæsk, kunde du ikke nok give mig en side flæsk?“ Ja, det var jo ikke så meget godt, men endelig fik han da det, han ønskede, og så kom han hjem til hans kone med det. „Å“, siger hun, „hvad skal vi dog med det flæsk, gå du kun til Helvede med det“. Ja, det vilde han også nok, og så traskede han af, men vejen kjendte han ikke. Da han var kommen et godt stykke frem, kom han til et hus, hvor der stod en gammel kjælling uden for, og hun siger da til ham, hvor han skulde hen med sit flæsk. Han vilde til Helvede og se, om æ trold int vilde kjøbe flæsk; men det var galt, for han kjendte ikke vejen. „Ja“, siger hun, „da har du her en kjæp, den skal nok vise dig vej, for den kjender vejen“. Så traskede han af igjen, og kom omsider til Helvede. Der dundrede han på porten det bedste han kunde. „Hvad skal du?“ siger portneren. Ja, han vilde høre ad, om trolden ikke nok vilde kjøbe noget flæsk. Jo, det kunde nok hænde sig. „Jamen hvad skal jeg så forlange for det?“ siger den fattige. „Å, der ligger en gammel borddug inde på gulvet, den kan du forlange“. Så bankede han på. „Kom ind!“ siger trolden, „hvad skal du?“ Ja, han vilde da høre, om de ikke nok vilde kjøbe en side flæsk af ham. Jo, men hvad den skulde koste? Han vilde bede om den gamle skidne borddug, der lå på gulvet. Den fik han også, og så kom han ud til portneren igjen. „Nå, hvad fik du så for flæsket?“ — „Jeg fik borddugen“. — „Ja, den var god nok, for når du siger til den: Dug, bred dig! så skal,

den straks komme frem med alle de kongeligste retter, du kan tænke dig". Så traskede han af igjen og kom tilbage til huset. Konen stod i dören og spurgte ud om hans rejse og om, hvad han havde fået for sit flæsk. „Kom nu ind", siger hun, „og få noget at leve af". Det fik han så, og hun fik ham narret i seng, og han faldt i sövn. Så byttede hun dugen og gav ham en af sine egne i steden. Da han så kom hjem til sin kone og viste hende, hvad han havde fået, syntes hun jo, at det var en rent gal handel, og hun skjældte ham ud, så det var en skam. „Du skal ikke skjælde så stærkt", siger han, „for når man bare siger: Dug, bred dig, så kommer der straks de dejligste retter ind, prøv nu blot!" Men der kom ingenting, og så mærkede han nok, at han var narret. Han måtte da op til sin broder og bede om nok en side flæsk, og så rejste han til Helvede igjen. Konen stod atter i dören og spurgte ham, hvor han skulde hen.

(Så kommer han atter til portneren i Helvede.) Om trolden da ikke nok vilde kjøbe noget mere flæsk? Jo, det kunde nok være. Hvad han skulde forlange for det? „Der står en stor rød stud der inde, forlang du den; du får den nok, for dem har han mange af". (Han kommer så ind og får den, og kommer ud igjen.) „Ja, den er meget god, for når du bare vrider i halen på den, så står der guld ud af den, så man snart kan fylde en hel stald".

(Så kom han da til huset og blev atter narret, derefter hjem til konen, som skjældte ud. Hun syntes den var god nok til at slagte, men da han opdager, at han er narret, må han atter til broderen, hvem han lover ikke at komme tiere. Så kommer han til huset og til Helvede og sælger flæsket, for det havde Fanden altid brug for, og får en gammel knippel, som ligger inde på gulvet i en sæk.)

„Ja, den er meget god, for når du siger: Knippel, her ud af din sæk, så farer den ud og prygler, så længe du vil have det".

(Han kommer til huset, får noget at spise, lægger sig på bænken med hovedet på sækken. Hun løser for posen, og han siger: Knippel, her ud af din sæk! Så prygler den, og hun kommer med dugen og studen, og han hjem.)

„Nå", siger han til sin kone, „nu kan du være vel fornöjet, prøv nu at brede dug, så skal du se löjer, og vrid nu denne her stud i halen, så skal du få guld nok. Men nu vil vi have et gilde", og så bød han både sin broder og mange andre gode venner sammen, og der var nok af

alle slags på bordet. Da de havde afspist, sagde han, at nu skulde de se en komedie. Han bad dem om at sætte sig i en kreds rundt omkring, og så sagde han: „Knippel, her ud af din sæk!“ De blev jo da rent mørbankede og fortumlede, men så fik han den til at holde op igjen, og da de mærkede, at han nu var så mægtig en mand, turde de ingen ting sige alligevel og luskede af hjem med det, de havde. Siden havde han det godt, han havde penge nok og mad nok og kunde forsvare sig, når nogen vilde gjöre ham fortræd.

Fortalt af Niels Andersen, Felsted, der har hørt den af en en gensdarm, som han troede var fra Sjælland. (?)

Ved P. Uhrbrand.

Der er vist sket en forvanskning. Det er sikkert nok broderen og ikke konen, der beder ham om at gå til Helvede, han er nemlig ærgerlig over at skulle af med sit flæsk. Det er vel også derfor, den fattige til slutning banker ham og de andre gode venner, der ikke för har villet hjælpe ham.

E. T. K.

101. Den dristige Hans.

Der var en gang en kone, som havde en sön, og han blev ved at få patten, til han var 12 år, og så blev han så stærk, at der var ingen ting, der kunde stå for ham, og ingen ting kunde han blive ræd for. Det var moderen dog kjed af, og da hun ikke vidste, hvordan hun skulde få ham rædet, sendte hun ham op til præsten, og så sagde han til ham, at nu kunde han blive der om natten, han skulde op i kirken for at hente en bog, som præsten havde lagt der. Ja, det skulde han nok. Da tiden kom, gik Hans derop, men uden for kirkedören mödte han noget, præsten havde stilt an der, og de var ved at spille kegler. Han kom med, og i førstningen tabte han, men senere vandt han så meget, at de slet ikke kunde betale ham. Så gik drengen videre og ind i kirken og op til alteret efter bogen. Da han kom hjem til præsten, vilde han ikke have mere med ham at gjøre og sendte bud til hans moder, at den dreng kunde han ikke ræde.

Så måtte drengen ud i verden for at se sig om, moderen vilde nemlig ikke have ham hjemme længere. Hun gav ham fire skilling og tolv pandekager, og så måtte han af sted. Som han gik hen ad vejen, kom han til en herregård, hvor han gik ind og spurgte, om de ikke havde en karl behov. Jo, de havde tolv behov. Ja, han kunde også nok gjøre det ud for tolv, men han åd også for tolv, og

han vilde sove til kl. 9. Så blev han der. Næste morgen skulde de have grød, men de andre fik ingen ting, for de bestilte ikke andet end at se på, hvordan han åd, og så tog han det hele. Så skulde de ud at tærske; men de måtte først ned i skoven efter et stort træ til ham til slagel, og til handel måtte de tage en bjælke. Da han nu kom til at tærske, tarsk han det hele sammen både byg og rug og havre, og det hele lå i en svær stor dynge midt på loen. Da herremanden så det, blev han vred og skjældte ham svært ud, fordi han sådan havde ødt ham det hele. Men karlen svarede, at det havde ingen nød, og så sprang han op på en bjælke og slog en god slump vind løs. Så flöj hver ting til sin side, og nu var det i orden.

Anden dags morgen skulde de til at kjøre törv hjem, og de andre havde næsten læsset, da han klokken 9 kom der ud. Men han gik lige hen til et stort træ, rykkede det op med rod og smed det i vognen. De andre bestilte ikke noget så længe for at se på ham, og da han nu var færdig, kom han hjem för dem.

Den tredje dag skulde de alle sammen til at moge. Dristig-Hans skulde for sin part moge i svinestien, men de andre var næsten færdige, da han kom, for han sov jo til kl. 9. Det brød han sig ikke om, han gik hen og tog hele den ene side ned af huset, og så gik han hen til den bageste side af svinestien og tog fat i møget, og så trimlede han det hele ud på én gang, satte dernæst siden af huset på sin plads igjen, og så det var lige godt. Sådan blev han endda færdig för de andre.

Nu blev de kjede af denne her karl. Han åd deres mad, og de kunde ikke være tjente med ham ved deres arbejden. Så fik de det sådan lavet, at han måtte væk. Ude på vejen kom han til en mand, der gik og klagede sig, hans höveder var døde, og der var sådant et spektakel i hans gård, at ingen mennesker kunde være der, og det var jo sölle. Hans mente jo, at det havde ingen fare, det skulde han nok få forandret, og så fulgte han med manden hjem. Om natten blev han i spøgelsegården, og han havde avlskarlen med sig. Ud på aftenen skulde karlen gå ud efter nogle törv, og så faldt han over en flok ænder; de snadrede ham sådan over hele kroppen, at han døde deraf. „Når man sender börn af sted, så kan man selv gå", sagde Hans, og så gik han også selv. Men uden for dören faldt han over denne her døde karl, som lå der. Da han var

kommen ind igjen, kom der 12 bærende med en lille rød kiste. „Hvad færdes I efter?“ sagde Hans. Ja, det kom ikke ham ved. Ja, dersom de ikke sagde ham det, skulde han öjeblikkelig slå dem ned alle sammen, og nu skulde de lukke kisten op, og det skulde være straks. Så gjorde de det også, og da lå der en lille rød dreng i kisten, han sagde, at der var nedgravet en hel kiste fuld af penge under bordet. Da Dristig-Hans om morgenen sagde det til manden, blev pengene straks gravede op, og Dristig-Hans fik de halve. Siden var der roligt på gården.

Fortalt af Mads Jakobsen af Torning.

Ved P. Uhrbrand.

---

102. Røverkroen.

Der var to matroser, som en aften kom til en by, hvor de havde nogen familie, og vilde være der om natten. Der var mand og kone og to dötre, men de havde kun to senge. Så sagde manden, at pigerne skulde ligge i et udhus, men det syntes matroserne var en skam, og så blev det ordnet sådan, at den ene matros skulde ligge ved manden, og den anden gå hen til et værtshus og ligge der den nat, og moderen og dötrene kunde da ligge i den anden seng. Da nu den anden matros kom hen til værtshuset, bankede han på, for det var blevet meget sent. Der kom så en karl og lukkede op og sagde, at han kunde nok få losi, men kammeret skulde først gjøres i stand. Da han nu skulde i seng, spurgte han, om han da ikke skulde have lys med sig. „Nej“, sagde konen, „det kammer kommer der aldrig lys i, det kan ikke lade sig gjøre“. Det blev han egentlig noget sölle ved, og han syntes, det var sådan nogle sære grimme folk, men han måtte jo til at op på værelset. Han havde tre lys med sig i sin vadsæk, og dem tröstede han sig ved. Da han var kommen ind, og der var blevet ro, tændte han jo et lys; men hvad han ikke havde været forknyt för, blev han nu; ti det kammer så forskrækkeligt ud. Han kom også til at se under sengen, og der var det nu så rent galt, der lå det fuldt af pandeskaller og blod og sådant noget, og der lå også en død mand, som ikke var fri for at være varm endnu. Ham var hovedet slået helt i stykker på. Så tog matrosen denne her døde og törrede blodet godt af ansigtet på ham med sit lommetörklæde, og så lagde han ham i sengen og dækkede ham godt til. Men sig selv lagde han under sengen, hvor den døde havde

ligget, efter at han først havde lagt sine penge på bordet. Så varede det ikke længe, för han hørte, at der kom nogen. Manden havde sin økse i hånden, gik hen til sengen og slog med den ned i panden på den døde, så hovedet gik rent i kvas. Konen, der stod med en blændlygte i hånden, slog et stort skranni op, for hun syntes, det var godt gjort, og så tog de pengene med sig og gik igjen. Liget skulde nu ligge i ro til om morgenen. Da det var blevet noget lyst, stod matrosen ved vinduet, og der fik han öje på den anden matros og de to piger. Så vinkede han ad dem og viste dem sit lommeklæde, og nu løb den anden matros hen og hentede folk. Så kom værtshusmanden, for han mærkede jo nok, at der var fejl ved det, og vilde ind, men matrosen satte ryggen mod væggen og begge benene imod dören, så han kunde ikke komme ind. Da kom folkene, og de vilde også ind. Matrosen troede, at det endnu var manden, og blev ved at holde imod. Endelig huggede de hul i dören, og der kom de til at hugge i matrosens store tå, for han var imidlertid dånet. Så kom han til sig selv, og de kom ind og fik alting at se, og så blev det galt med krofolkene. De blev grebne og fik deres straf.

Fortalt af Mads Jakobsen af Torning og opskrevet af
P. Uhrbrand.

---

103. Per Dristig.

Der var en herregård, hvorpå der var sådant spøgeri, at ingen mennesker kunde bo der, for så blev de straks slåede ihjel. Det var ejeren af slottet jo meget forknyt over, og han lod skrive rundt omkring og gjøre bekjendt alle vegne, at hvis nogen vilde skaffe ham det spøgeri væk og sige ham, hvoraf det kom, så skulde han få en rigtig god belönning. Mange mældte sig, og mange lå på slottet om natten, men det gik dem galt alle sammen, de blev slåede ihjel, og det så ikke ud til, at folkene skulde blive det spøgeri kvit. Endelig mældte der sig en, som kaldte sig Per Dristig, han havde aldrig været bange i hans dage og troede heller ikke, at han skulde blive det her. Men han vilde ikke ene gå op på slottet, der skulde være en hos ham om natten, sagde han, og så fik tjeneren ordre til at gå med. Da de nu var komne derop, varede det ikke længe, inden de kom til en stor dör, og den skulde tjeneren lukke op. Men det turde han ikke. „Vil du nu lukke op,

eller jeg skal lære dig!" råbte Per Dristig, og så måtte han til det. Nu kom de ind i en stor sal med flisegulv, og så lagde Per Dristig noget brænde der, som han havde taget med sig nede fra kjælderen, og stak ild i det, for at det kunde varme dem noget, da det var koldt, og der ingen kakkelovn var. Da de nu havde siddet der lidt, og det lakkede hen ad midnat, blev der sådant spektakkel, og dören gik op, og tolv store skikkelser kom ind og satte sig på tolv stole. Per Dristig så lidt på dem, og så sagde han: „Hvad vil I karle her efter?" Ja, hvad han vilde her efter? „Jeg er kommen her op for at få at vide, hvad det er for et spøgeri, der går her, og dersom I nu ikke straks siger mig det, så skal jeg — som han kunde bande — feje jer ud alle sammen, og det straks". Men han kunde jo ingen ting få ud af dem alligevel, og så kjørte han dem ud af dören hver mand og smak den i med sådan en fart, at den ene blev siddende fast med sit frakkeskjøde mellem dören og karmen. Den stakkels tjener var nærved at miste sit liv af bare forskrækkelse og rystede over hele kroppen. Nu var deres brænde sluppet op, og så sagde Per til ham, at han skulde gå ned efter noget. Det turde han på ingen måde. „Jaja", sagde Per, „så får jeg vel selv gå; men næste gang skal du af sted, det kan du forlade dig på". Så gik Per Dristig ned efter brænde, kom op igjen og fik lagt til ilden. Men så syntes han, han var bleven sulten, og tog sig da en bid smörrebrød og en snaps. Tjeneren kunde ingen ting få i sig. Da det brænde også var sluppet op, skulde tjeneren af sted. Han gik også, men kom ikke tilbage; Per ventede den evige venten, og så gik han endelig selv ned for at se efter. Da hængte tjeneren med hovedet mellem spolerne i et spolevindue og med tungen langt ud af halsen. Et spøgelse havde været i færd med at slæbe ham der ind igjennem, men det havde været for snævert. „Du er da også en rigtig en", sagde Per Dristig, „at sidde her og række tunge ud ad mig". Så tog han selv brændet og gik op igjen. Nu blev der spektakkel i hvælvingen over salen, og den begyndte at revne. Revnen blev stadig större, og til sidst kom der en ligkiste ned gjennem den og stod på gulvet ved siden af ilden. Per havde jo nok lyst til at se, hvad der var i den kiste, men han havde ikke noget værktöj til at åbne den med. Endelig fandt han på at tage et stykke brænde at slå med og fik så låget brækket af. Da lå der en dødning i kisten, og

den tog han og hældede den over ilden for at varme den lidt. Så begyndte den at røre sig så småt. „Haha", sagde Per, „kan du have godt af så lidt, skal der mere til". Endelig sprang dødningen ud af hænderne på ham og stod ret op og ned på gulvet. „Hvad vil du her?" sagde Per. „Ja, hvor tör du vove at komme her?" sagde spøgelset. „Jo, det tör jeg nok, for jeg hedder Per Dristig og er kommen her for at få at vide, hvad det er for et spektakkel, her er". Ja, så skulde han også give ham besked. Nu skulde han tage lygten med, og så var her en luge, som de skulde igjennem. Nu skulde Per gå først, men han sagde: „Nej tak, du kan selv gå forrest, for du kjender bedst vejen". . Så kom de til en stor jærnbeslagen port, og den skulde Per lukke op. Ja, han satte nøglen i og vred til af alle kræfter, og så gik den op. „Se, her står nu to sække guld", sagde spøgelset, de er komne hertil med uret, og der bliver ikke fred på gården, inden den bliver bekjendt. Du kan selv tage den ene sæk, og ejeren af gården kan få den anden. Men tag nu lyset af lygten og lad os se, om der ikke skulde være noget mere her inde". Per Dristig var jo også tosset nok til at tro ham og tog lyset ud. „Puu", så blæste dødningen det ud og smak porten i, og væk var han. Nu var Per lukket inde der nede i jorden. Men han var ikke så bange af sig og fordrev tiden så godt han kunde, til det blev dag. Så så han höjt oppe i det øverste af kjælderen, lige med jorden udenfor, at der var nogle små bitte vinduer, som han nok kunde komme til at kige lidt ud af, og der kunde han se, at herremanden gik og spaserede der uden for og spekulerede på, hvor Per Dristig var bleven af. Han gav sig nu til at råbe af alle kræfter og sagde ham besked om, hvor han var. Der blev nu lukket op for ham, og herren kom derned, og så fik de sækkene op af kjælderen. Alting kom nu i orden, og siden den tid var der så meget rart på gården.

Fortalt af Jens Tovbro, Lyngby v. Grenå.

P. Uhrbrand.

---

104. De tre ønsker.

Der var et par fattige folk, som havde en stor sön, og ham vilde de have ud at tjene. Endelig fik han også plads, men der var ikke tale om lönnen. Da han havde

været der i tre år, sagde han sin tjeneste op og vilde ikke være der længere. Så gav manden ham tre store toskillinger, dem skulde han have i lön for de tre års tjeneste, og spurgte, om han kunde være tjent med det. Ja, han var så meget godt tilfreds, og han rejste så af. Da han var kommen et stykke ud på vejen, kom han til en gammel mand, der spurgte, om han ikke havde et par skilling at give ham. Jo, det havde han nok, han havde tre toskillinger og vilde give ham den ene. Da sagde manden: „Siden du er så godvillig af dig, så skal du heller ikke have givet mig den for ingen ting. Nu vil jeg give dig tre ønsker, og du behøver blot at sige mig, hvad du vil have“. Ja, han vilde gjærne have en bøsse, som han kunde træffe alt det med, han sigtede på, og så en violin, der var af den beskaffenhed, at alt det, han spillede for, både dyr og mennesker, det måtte danse. Endelig vilde han også gjærne, at alt det, han bad om, det måtte ske. Så fik han både bøsse og violin og rejste sin kås igjen. Længere frem på vejen kom han til en Jøde, og han spurgte, om han vilde sælge den bøsse. Nej, for han kunde ramme alt, hvad han sigtede på. Om han da kunde ramme den fugl, der sad i busken der henne? Jo, det kunde han nok, og så skød han, og fuglen faldt straks ned. „Kan du så springe hen efter fuglen?“ sagde karlen til Jøden. Han løb og kravlede ind i tornebusken, og så tog karlen sin violin og begyndte at spille for ham. Han syntes jo, det kunde være godt til sådan en karl, der ikke bestilte andet end at rejse om og narre folk. Jøden dansede i busken, så klæderne faldt af ham, og hud og kjöd begyndte at gå med, og han bad så inderlig om at blive fri. Så holdt karlen også op, og han kom ud, men han så jo ynkelig ud. Så gav han karlen en pung fyldt med guldpenge, for det han slap. Han sagde, det var derfor, men da karlen havde taget pengene, skyndte han sig til nærmeste kjöbstad og mældte for øvrigheden, at han var bleven overfalden på vejen og ynkelig udplyndret. Sådan og sådan så røveren ud og havde en violin under armen og en bøsse på nakken. Karlen blev så straks greben og ført i arrest, og efter at han var bleven forhørt, blev han dömt til at hænges. Han sagde jo nok, at Jøden havde selv givet ham pengene, men det var der ingen, der troede. Da så dagen var kommen, og han stod på stigen og skulde have rebet om halsen, bad han, om han ikke måtte spille et stykke først på sin violin. Jo, det

kunde de ikke nægte ham, og han begyndte. Så tog den hele uhyre masse mennesker og Jøden og dommeren ved at danse. Dommeren bandte og tordnede og truede med, at hvis han ikke holdt op, skulde han hugges i lutter småstykker, men det brød han sig ikke om. Til sidst måtte dommeren bede ham så inderlig om at holde op med den musik. Ja, det vilde han nok, men så skulde Jøden også ærlig tilstå, at han havde löjet og selv givet ham pengene. „Ja", råbte Jøden, mens han dansede alt hvad han kunde. Så holdt karlen op, og dermed var dansen forbi. Men nu var de alle blevne forbitrede på Jøden og råbte, at han skulde hænges i steden. Dette skete, og karlen rejste videre med sin bøsse og sin violin.

Fortalt af Jens Tovbro i Lyngby sogn og opskrevet af P. Uhrbrand.

---

105. Omskabelserne.

Der var et par fattige folk, som havde en sön, og ham vilde de gjærne have ud at tjene. Han fik også tjeneste ved en bjærgtrold, der var ude om dagen, og så skulde drengen blive hjemme og passe huset. Han fik tretten nøgler, og de tolv måtte han bruge, men hvor den trettende passede til, måtte han endelig ikke komme ind. Det lovede drengen, men han gik jo alligevel derind og så alt, hvad der var der inde. I det trettende kammer var der mange bøger, og af dem fik han lært en hel del trolddomsvæsen. Så vilde han hjem en dag, og trolden vilde give ham nogle penge med hjem til hans forældre, men drengen tog jo så mange, at han slet ikke kunde bære dem, og han måtte have trolden til at hjælpe sig. Da han nu ikke vilde med ham tilbage, blev han hjemme. Så vilde han vise forældrene sine kunster og skabte sig en dag om til en hund. Den skulde faderen så gå hen og sælge, men han måtte endelig tage strikken med sig tilbage igjen, ellers skete der en ulykke. Faderen kom til trolden med hunden, og de kom også til at gjøre handel. Han fik 30 daler for sin sön og tog godt nok strikken med sig. Da han så kom hjem, sad sönnen ved bordet og spiste smörrekage. Så skabte han sig om til en ko (?), og faderen solgte ham igjen, men huskede godt nok strikken. Da han kom hjem, sad sönnen ved bordet som forhen. Tredje gang skabte sönnen sig om til en rigtig stor hest, og faderen red hen på den og solgte den ligesom de andre og fik en svær hob penge

for den. Men så glemte han at tage grimen af. Da han var på hjemvejen, kom han i tanker om det, og det kan nok være, han skruppede sig for at nå trolden. Så råbte han: „Jeg skulde have grimen med mig hjem!“ — „Nej tak“, sagde trolden, „du har narret mig to gange, og tredje gang skal du blive fri for det, du kan tage æbag af din grime“. Så red trolden hen til en smed for at få hesten beslået rigtig godt. Han bandt den der ude, mens han gik ind til smeden. Denne gav sig så til at gløde en jærnstang det første det kunde lade sig gjøre. Imidlertid stod hesten og spekulerede på, hvordan det skulde gå til. Forknyt var den jo, men som den nu står der, kommer der en gammel kone forbi, og så siger hesten: „Du ser mig så god ud, kunde du ikke lige tage den grime af mig, så gjorde du mig en stor tjeneste.“ — „Du er da en morsom hest, at du sådan kan snakke“, siger konen, og så tog hun grimen af. I det samme kom trolden, og så jog drengen til og forvandlede sig til en due, men hvad trolden havde at gjøre, han forvandlede sig til en høg, og han efter duen. Drengen mærkede jo nok, at han slet ikke kunde stå sig for denne her høg, og da han just flöj forbi en herregård, og der stod en jomfru i dören, så flöj han ind i en fart, jog til at skabe sig om til en ring, der satte sig om hendes finger, gjorde sig så til en nøgen dreng, derefter til en hund, viste sig så for hende i sin rette skikkelse og gjorde sig atter til en ring. Den skulde hun nu kaste på jorden, og så skabte han sig om til et bygkorn, der lå imellem en hel del andre bygkjærner. Men trolden forvandlede sig så straks til en rigtig stor hane, der gav sig til at pikke op af disse hersens bygkorn. Så var drengen rask og skabte sig öjeblikkelig om til en ræv, der lige straks bed hovedet af hanen, og så stod han frem for jomfruen i sin rette skikkelse igjen. Hende blev han så forlovet med, og så blev de gifte med hinanden. Han kjøbte dog først herregården, og så gik det så meget godt.

Fortalt af K. N. Stegger og først nedskrevet længe efter. Der kan da være noget glemt eller forvansket, hvilket ser ud til at være tilfældet med de sidste omskabelser. Ved P. Uhrbrand.

---

106. Hundebruden.

For mange år siden var der en mand og en kone, som havde tre dötre, og de hed Ane, Hanne og Marie. Det

var gode piger, og forældrene holdt meget af dem, men den yngste var dog deres kjæledægge.

Nu traf det sig, at faderen skulde til marked, og han spurgte da sine dötre om, hvad de vilde have i markedsgave. Ane vilde have et törklæde, Hanne et broget bånd, men Marie vilde have en smuk krans. Han tog da afsted og kjöbte både forklæde og bånd, men kunde ikke få nogen krans til Marie, for der var ingen, der havde kranse på markedet. På hjemvejen kom han forbi en lille höj og så tilfældigvis op på höjen; der sad en lille hvid hund oppe på en krans, netop sådan en, som Marie havde ønsket sig. Han gik da derop og spurgte hunden, om den ikke vilde sælge ham den krans. Jo, men så skulde han give den det første, som kom ham i møde, når han kom hjem. Det lovede manden, for han tænkte, at det første vilde være hans hund, og den kunde han jo sagtens love bort. Han fik da kransen, sagde farvel og tak til den lille hund og gik igjen. Men hvor forskrækket blev han ikke, da hans yngste datter kom springende imod ham for at se, om han havde nogen krans med til hende. Han lod sig dog ikke mærke med noget og gik ind. Hans kone kunde imidlertid se på ham, at der var noget i vejen, og hun trængte så ind på ham for at få at vide, hvad det var. Han vilde længe ikke rykke ud med sproget, men da konen hørte det, sagde hun: „Hør, lille mand, du kan jo prøve at kjøre ud til höjen i morgen med vor ældste datter og sige, at det var hende, som først kom dig i møde". Det råd fulgte manden, og den næste dag kjørte han så ud med Ane. Da han kom derud, åbnede höjen sig, og den lille hund kom. „Her bringer jeg dig det første, som kom mig i møde i går", sagde manden. „Det er godt", sagde hunden, „vent nu lidt, medens jeg ser efter, om det er den rigtige". Hunden tog nu pigen med sig ned i höjen, lod hende sidde på sit skjød og gav hende sød vin at drikke, og spurgte hende så:

„Har nogensinde för du siddet så blödt?
har nogensinde för du drukket så södt?"

Pigen svarede:

„Da jeg sad på moders skjød, da sad jeg blødere,
da jeg drak af moders mælk, da drak jeg sødere".

Da hunden hørte det, tog han pigen med ud til faderen igjen og sagde: „Det er ikke den rigtige, kom igjen i

morgen med hende". Han kjørte da hjem, men tænkte ved sig selv, at han vilde prøve med det samme med den anden datter, for han vilde grumme nødig miste den yngste. Næste dag kjørte han ud til höjen igjen, men Hanne gik det lige sådan med. Da den lille hund gav hende vin og lod hende sidde på sit skjød, spurgte han hende:

„Har nogensinde för du siddet så blödt?
har nogensinde för du drukket så södt?"

og hun svarede:

„Da jeg sad på moders skjød, da sad jeg blødere,
da jeg drak af moders mælk, da drak jeg sødere".

Så kunde hunden nok mærke, at det var heller ikke den rigtige, og den bragte da pigen ud til hendes fader igjen og sagde: „Det er heller ikke den rigtige, kom tilbage i morgen med den rette, ellers vil det gå dig ilde". Manden tog da hjem og kunde nok mærke, at det nu ikke gik an at narre hunden mere. Med tungt hjærte tog han derfor den næste dag ud til höjen med sin yngste datter. Höjen åbnede sig ligesom de to andre gange, og den lille hund kom ud og tog datteren ind med sig, medens faderen ventede udenfor. Da den kom ind, lod den hende sidde på sit skjød, gav hende sød vin at drikke og spurgte hende:

„Har nogensinde för du siddet så blödt?
har nogensinde för du drukket så södt?"

Pigen svarede:

„Aldrig för jeg sad så blödt,
aldrig för jeg drak så södt".

Da kunde den lille hund høre, at det var den rigtige, og den blev da overmåde glad og sagde til Marie: „Nu skal du være min kone og blive her i höjen hos mig altid". Det var Marie også villig til. Imidlertid ventede faderen hele tiden udenfor, men da höjen vedblev at være lukket, og der ingen kom ud, måtte han kjøre bedrøvet hjem.

Der gik nu to år hen, og Maries forældre havde i al den tid hverken hørt eller set fra hende. Så skulde Ane have bryllup, og de vilde grumme gjærne have haft Marie med til gildet, men de vidste ikke, hvordan de skulde få hende indbudt. Så gik faderen en dag op på höjen og sagde: „Jeg kommer her for at bede min yngste datter til min ældste datters bryllup om en uge". Dermed gik han hjem igjen. Nede i höjen havde Marie imidlertid hørt, hvad

hendes fader sagde, og hun bad da den lille hund om tilladelse til at tage til bryllup, og det fik hun også lov til. „Men lad dig nu ikke forlokke af nogen til at prøve på at få mig at se i min sande skikkelse", og det lovede hun. Da nu bryllupsdagen kom, sagde han til hende: „Når jeg nu i aften kommer ind i gjæstesalen og træder dig på föd-derne, må du tage med hjem igjen".

Oppe i bryllupshuset gik gjæsterne imidlertid og ventede på Marie. Da kjørte der en prægtig karet med både kusk og tjener og lakej på og fire heste for op for dören; tjeneren sprang af og løftede først to börn ud af vognen og siden Marie, og derpå kjørte kareten bort igjen. Forældrene blev naturligvis meget glade over, at hun kom, og de spurgte hende ud om, hvorledes hun havde det. Hun fortalte, at hun så aldrig andre end den lille hund, men hun havde det ellers godt og kunde få alt, hvad hun ønskede. De tilbragte nu dagen sammen, men om aftenen, da de sad ved bordet, kom den lille hvide hund ind i salen og gik hen og trådte Marie på foden. Hun rejste sig straks, sagde farvel til sine forældre og gik ud med den, og så kjørte de hjem.

Der gik nu igjen et år, og så skulde Hanne have bryllup. Hendes forældre vilde gjærne have Marie med, og faderen gik ud til höjen og sagde ligesom forrige gang: „Jeg er kommen for at bede min yngste datter til min mellemste datters bryllup om en uge". Marie havde hørt det altsammen nede i höjen, og hun bad den lille hund om tilladelse til at tage derhen. Hunden gav hende også lov til det, men advarede hende endnu en gang mod at lade sig forlokke. Da bryllupsdagen kom, og Marie skulde til at tage afsted, sagde hunden: „Når jeg nu i aften kommer ind i gildesalen og træder dig på foden, så må du komme med hjem". Hun lovede det og tog afsted. Hendes forældre stod i dören for at tage imod hende, og da kareten kom, sprang tjeneren af og løftede først tre börn og dernæst Marie ud af vognen. Hun gik nu ind, og de morede sig godt hele dagen; men da det blev aften, begyndte de gamle at spörge hende, om hun endnu ikke vidste, hvem den lille hund var. Hun svarede, at det havde hun aldrig prøvet på at få at vide. Så sagde en af bryllupsgjæsterne, at hun skulde tage et gammelt sværd, og når den lille hund sov, skulde hun hugge hovedet af den, så vilde trolddommen forsvinde og hunden vise sig for hende i sin sande

skikkelse. Næppe havde han sagt det, för den lille hund kom løbende ind i stuen og trådte Marie på foden. Hun sagde da farvel og kjørte hjem. Den nat kunde hun ikke sove, for hun lå hele tiden og tænkte på det, som gjæsten havde sagt; tilsidst stod hun op, tog et gammelt sværd og listede sig ganske sagte hen til den lille hunds seng. Da hun så, at den lå og sov, svang hun sværdet og huggede hovedet af den. Idet hun huggede til, åbnede den lille hund öjnene og sagde til hende: „Det sagde jeg nok, at du lod dig forlokke". I samme öjeblik stod der en dejlig prins i stedet for hunden, og Marie vilde just til at falde ham om halsen, da hun mærkede, at han havde tårer i öjnene, og han sagde: „Nu har du gjort os begge ulykkelige, for jeg tör ikke længere blive her, men må drage langt bort, og derhen kan du ikke komme". Da nu Marie græd og bad ham om at tage hende med sig, svarede han: „Langt borte ligger der et stort glasbjærg, og på den anden side af det bor der en heks. Det er hende, som har forvandlet mig til en lille hvid hund. Heksen har en datter, som jeg bliver tvungen til at gifte mig med, når jeg kommer der hen". Hun bad ham igjen om enten at tage hende med sig eller også blive der. Men han sagde: „Blive her tör jeg ikke, så slår heksen os begge ihjel, og tage dig med over på den anden side af glasbjærget kan jeg heller ikke; men jeg kan bære dig hen til foden af bjærget. Det kan du dog ikke komme over, undtagen du vil ligge i syv år ved foden af bjærget og ikke rede eller vaske dig eller klippe dine negle i al den tid. Når så de syv år er omme, er dine negle blevne lange nok til, at du kan klatre over bjærget ved hjælp af dem". Da svarede Marie, at hun vilde følge ham, om så det skulde være til verdens ende. Prinsen tog da Marie og de tre börn på ryggen og løb så afsted over stok og sten, så blæsten susede om dem. Da han havde løbet i nogen tid, sagde han: „Ser du ikke noget?" Men hun kunde ingen ting se. Lidt efter spurgte han hende igjen, om hun ikke kunde se noget, og hun svarede da, at hun kunde skimte noget, der lignede et slot. Da sagde prinsen: „Det er der, min ældste søster bor". Da de kom der hen, betroede prinsen det ene barn til sin søsters varetægt. Ved afskeden gav hun Marie en lille nød og sagde: „Denne nød skal du knække, når du er i hårdest nød og trang, men heller ikke för". Marie takkede for gaven, og derpå løb prinsen igjen afsted, og det meget

stærkere end för, ti forhen havde han haft fire at bære, nu havde han kun tre.

Da han havde løbet et stykke tid, spurgte han Marie, om hun kunde se noget, men det kunde hun ikke. Lidt efter spurgte han hende, om hun nu kunde se noget. Marie svarede, at hun kunde se noget, der lignede en herregård. „Der bor min anden søster". Da de kom der hen, fik prinsens søster det andet barn, for at hun skulge opdrage det, og da de skulde afsted igjen, forærede hun Marie en nød og sagde: „Denne nød skal du knække, når du er i hårdest nød og trang, men heller ikke för". Marie sagde tak, og så løb prinsen igjen afsted, og det meget stærkere end forrige gang, for nu havde han jo kun to at bære.

Da han havde løbet i lang tid, spurgte han hende, om hun ikke kunde se noget. „Endnu ikke", svarede Marie. Kort efter spurgte han igjen, om hun kunde se noget. „Jeg kan se noget, der ligner en bondegård", sagde hun. Prinsen sagde: „Der bor min yngste søster". Hun fik nu det tredje barn, og ved afskeden gav hun Marie en nød og sagde ligesom de andre søstre, at hun skulde knække den, når hun var i hårdest nød og trang, men heller ikke för. Marie takkede, og så gik det igjen med lynets hastighed, for nu havde prinsen jo ikke andre end Marie at bære på.

Henimod aften ankom de trætte og mødige til foden af glasbjærget, og her måtte prinsen lade Marie blive tilbage. Han tog afsked med hende og flöj så over glasbjærget, og den stakkels Marie sad nu ved foden af det; men hun var dog fast besluttet på at holde de syv år ud.

Det vilde tage alt for lang tid at fortælle om al den nød, som den stakkels Marie måtte döje i hele den lange tid; men endelig var de syv år gåede, og hun kunde nu hage sig over glasbjærget ved hjælp af sine negle. Da hun kom ned på den anden side, så hun et prægtigt slot med en stor have til. Hun gik da op på slottet, og på vejen mødte hun prinsen, men han kjendte hende ikke, ti da hun hverken måtte vaske eller rede sig eller klippe sine negle i de syv år, hun lå ved foden af bjærget, så hun forskrækkelig ud. Men hun kjendte godt ham.

Da hun kom op til slottet, spurgte hun, om hun ikke kunde få tjeneste der; men hun blev jaget bort, fordi hun var så snavset. Hun gik da ud til en bæk, vaskede og redte sig og klippede sine negle. Derpå gik hun igjen derop og spurgte om tjeneste, og så fik hun plads. Hun

spekulerede nu på, hvordan hun skulde komme til at tale med prinsen; men hun kunde ikke få lejlighed til det, for heksen og hendes datter passede på ham hele tiden. I sin forlegenhed kom hun da til at tænke på de tre nødder, som prinsens søstre havde givet hende. Hun knækkede den første nød, og inden i den lå der en lille bitte guldrok, men da hun tog den ud, blev den större og större, indtil den tilsidst var så stor som en almindelig rok. Den næste dag satte hun sig hen i solskinnet udenfor slottet og spandt. Guldrokken glimrede og strålede i solskinnet, og jo hurtigere hun spandt, des mere glimrede den. Heksen og hendes datter, som havde stået i vinduet og set, hvordan rokken glimtede, kom ud og bød Marie store rigdomme, dersom hun vilde overlade dem den. Men Marie sagde, at hun ikke vilde skille sig ved rokken; heksens datter sagde så, at hun skulde og måtte have den, og da Marie ikke vilde sælge rokken for penge, spurgte hun hende, hvad hun da vilde have for den. Marie svarede, at hun vilde kun lade dem få rokken på den betingelse, at hun måtte sove hos prinsen den næste nat. Heksens dattens vilde i førstningen ikke gå ind på det, men da hun mærkede, at Marie ikke vilde give efter, indvilligede hun tilsidst deri. Hun fik rokken, og Marie skulde så sove hos prinsen den næste nat. Datteren vilde imidlertid sikre sig, og om aftenen, da prinsen skulde gå i seng, gav hun ham en sovedrik, for at han ikke skulde høre, hvad Marie sagde. Om natten, da hun troede, at alle sov, sagde hun til prinsen: „Nu har jeg været i höjen hos dig i tre år og har döjet ondt ved foden af glasbjærget i syv år blot for at kunne følge dig, og nu er jeg fortabt, hvis du ikke hører mig“. Men han sov fast. Da begyndte Marie at græde, ti hun troede, at prinsen ikke vilde høre på, hvad hun sagde, hun vidste jo ikke, at han havde fået sovedrik. Den næste morgen, för prinsen vågnede, kom heksens datter ind, jog Marie ud af sengen og lagde sig i hendes sted, så da prinsen vågnede, troede han, at hun havde sovet hos ham hele natten som sædvanligt.

Marie vidste nu hverken ud eller ind, men hun tabte ikke modet endnu, og så knækkede hun den anden nød. Inden i lå der en lille guldhaspe, og da hun tog den ud, blev den også större og större, indtil den var så stor som en almindelig haspe. Hun satte sig da udenfor slottet i solskinnet og begyndte at haspe det garn, som hun havde

spundet den foregående dag. Den glimtede i solskinnet, og jo stærkere hun haspede, des mere glimtede det. Da kom heksens datter igjen ud og bød hende mange penge for den, men hun vilde ikke sælge den uden på den betingelse, at hun fik lov til at sove hos prinsen den næste nat. Heksens datter vilde ikke gå ind på det, og hun tingede længe med Marie, men da hun tilsidst mærkede, at der ikke blev andet råd, indvilligede hun deri, og så fik hun da haspen. Men om aftenen, da hun fulgte prinsen i seng, gav hun ham ligesom forhen en sovedrik, og da Marie så om natten begyndte at klage sig og fortælle ham det samme som forrige aften, sov han fast og hørte intet. Da gav hun sig til at græde bitterligt. Om morgenen tidlig kom heksens datter igjen og jog hende ud af sengen, så da prinsen vågnede, troede han, at hun havde sovet hos ham hele tiden.

Nu vidste den stakkels Marie ikke sine levende råd, men hun vilde dog for sidste gang prøve at få prinsen i tale. Hun knækkede den sidste nød, og inden i den lå der en lille guldvinde, som blev större og större, intil den var så stor som en almindelig vinde. Derpå satte hun sig ud i solskinnet og vandt, og jo stærkere hun vandt, des stærkere glimtede det. Heksens datter kom igjen ud og vilde kjøbe vinden, men Marie vilde ligesom de andre gange kun sælge den på den betingelse, at hun fik lov at sove hos prinsen den næste nat. Heksens datter vilde ikke indvillige i begyndelsen, men tilsidst gav hun efter, og så fik hun vinden.

Men prinsens tjener, som lå i et værelse lige ved siden af prinsens sovekammer, havde hørt alt det, som Marie havde sagt om natten, og han fortalte det nu til prinsen. „Hvad mon det kan være?“ tænkte prinsen og besluttede at passe på. Da hun nu skulde i seng, og heksens datter vilde give ham sovedrikken, fattede han mistanke, og i steden for at drikke det kastede han det over sin skulder. Om natten begyndte Marie igjen at klage og sagde til ham: „Nu har jeg været i höjen hos dig i tre år og har döjet ondt ved foden af glasbjærget i syv år, blot for at kunne følge dig, og hvis du nu ikke hører, hvad jeg siger, så er jeg evindelig ulykkelig“. Da prinsen hørte dette, var det, som om der faldt ham et skjæl fra öjnene, han vendte sig om til Marie og tog hende i sin favn, og nu lå de og talte sammen hele natten.

Den næste dag lod han heksen og hendes datter gribe og lod bygge et stort bål, som de begge to blev brændte på. Ilden tog straks fat i heksens datter, men heksen selv sprang höjt op over den. Tilsidst fik den dog fat i hende. Prinsen lod så glasbjærget slå itu og lod Maries forældre hente, og Marie selv rejste hen til prinsens tre søstre for at få sine börn. Derpå rejste han igjen tilbage med dem, og hun og prinsen levede mange år i herlighed og glæde, og hvis de er ikke døde, lever de endnu.

Ved F. Wennerwald, Maribo amtstue.

---

107. Guldskoen.

Dette æventyr er om en mand, en kone og to piger; den ene af pigerne var deres datter, den anden var kun mandens datter, konen var hendes stifmoder, og det var en slem stifmoder. Manden vilde jo nok tröste sin datter lidt, når han om aftenen kom hjem fra sit arbejde og så og hørte, hvordan konen hersede med hende, men han turde ikke rigtig — der kunde vanke en omgang til ham med — og han gjorde meget af at have ro, især når han var træt. Nu var det en gang, det hedte sig der i byen, at hvem der turde være en nat selv alene i kirken, dem skulde der da times sådan en stor lykke. Da konen hørte det, vilde hun jo have sin datter til det; hun gav hende en tre fire kåber og frakker på, kogte hende en stor potte fuld af sødgrød, og da det blev aften, tridsede pigen hen i kirken med det. Da det nu lakkede noget hen på natten, og pigen sad og tænkte på, hvad lykke der vilde komme, og på sin grødpotte, så blev hun sulten; hun satte potten på sit skjød, lukkede op, trak sin ske frem og gav sig i lag med sine sager. Kluk—kluk—kluk. Hvad var det? Oppe fra koret kom en höne med en hel flok små kyllinger trippende lige ned til hende. Kyllingehönen kigede til potten, skrabede, klukkede og kigede til potten igjen, men pigen passede sin mad og køs ad kyllingerne, når de kom hende nær. Da hun havde spist al sin grød og skrabet potten ren, kom der et stærkt bulder på kirkeporten og en fæl stemme udenfor råbte: „Kom og luk mig og mine forgyldte skå—ånker op!“ — „Å — hvad skal jeg gjøre, min lille bitte höne! hvad skal jeg gjøre, mine små bitte kyllinger!“ sagde pigen. Men kyllingehönen brusede med fjerene og sagde: „Selv åd du din mad, selv slikked’ du dit fad, giv du dig selv

råd! jeg giver dig ingen råd!" — „Kom og luk mig og mine forgyldte skå—ånker op! lød det igjen uden for kirkeporten; pigen skreg og jamrede sig. „Kom og luk mig og mine forgyldte skå--ånker op!" Kirkeporten brasede op, og noget kom susende og brusende ind i kirken, hen til pigen og gav hende en tre fire „pilooser"[1]), og hun besvimede. Om anden morgen sjokkede hun hjem og sagde, ligesom det var, der var ikke til at være. Ja, når det var sådan, så skulde da stifdatteren prøve det næste nat, hun skulde da ikke have det bedst. Om aftenen, da hun fik syslet, fik hun sig også en potte grød, men det var vandgrød, og med den måtte hun gå hen i kirken. Lidt hen på natten blev hun også sulten; hun var ingen kostforagter, men lukkede op for sin potte og klemte på sin vandgrød. Kluk—kluk—kluk! lød det igjen, og hönen kom trippende oppe fra koret med sine kyllinger. „Å, de små stakler, de er vist sultne!" tænkte pigen. Hun smed en klat grød hist, en anden her blandt kyllingerne, de hakkede og pillede, og på den måde delte pigen, hönen og kyllingerne, hvad der var i potten. Da de var færdige med det, kom der igjen et forfærdeligt rabalder på kirkeporten, og stemmen udenfor råbte: „Kom og luk mig og mine forgyldte skå—ånker op!" — „Å, hvad skal jeg gjøre, mine lille bitte höns, hvad skal jeg gjøre, mine små bitte kyllinger!" sagde pigen. „Gå kun hen og luk ham op", sagde hönen. Ja, pigen vidste jo næsten ikke, om hun turde, men hun dristede sig lige godt til det. Udenfor stod en lang tynd mand, som havde forgyldte ben, og hun sagde: „Kom du med mig, min pige, så skal jeg vise dig noget, som er godt". Så førte han hende op bag alteret, der lettede han en sten og trak op af hullet en gryde, som var fyldt med penge; dem gav han pigen og sagde: „Gjem dem nu godt og snak ikke om det for nogen; der kan komme den tid, da du kan få brug for dem". Dermed forsvandt han. Pigen blev stående med pengene i hånden, og så tænkte hun: „Ja, de står vist ikke så dårlig, hvor de stod". Altså satte hun gryden ned i hullet igjen og væltede stenen for. Imidlertid lakkede det ad dag, pigen gik hjem med sin potte, gav sig til at sysle til morgen og lod som ingen ting. Spurgte nogen, hvordan det var gået hende, slog hun det hen, og der var ingen, der fik noget at vide af hende.

---

[1]) Slag på øret.

I den samme tid døde den gamle konge, de havde der i landet, og prinsen, som fik riget efter ham, vilde med det samme se sig om efter en, som han kunde få til sin dronning. Nu havde den kongefamilje et vist med at gå efter, når de skulde lede dronninger op: de havde nemlig en fin lille guldsko, og den pige, som kunde passe den, hun skulde være dronning. Så rejste den unge konge da omkring i hele riget og prøvede alle pigernes ben i sin guldsko, men enten var skoen for lille, eller benene for store; nok er det, han havde da endnu ingen fundet, som han kunde få trædt skoen på. Da han kom til byen, hvor disse to piger boede, vilde moderen så gjærne have, at hendes egen datter skulde være dronning, men uheldigvis havde den så skammelig store og lange fødder, så det var vel ikke at tænke på, men de tænkte på det alligevel. Som de nu går og grubler over dette, sad der en lille fugl ude i deres pæretræ og sang: „Hug en hæl og klip en tå, så kan du få guldskoen på!“ Eja! der var redning; de fik fat i en økse og en stor saks, og så hug og klippede de. Det gjorde ondt og blödte, men man må jo lide noget for stadsen, de stilnede blodet så godt de kunde, og så blev pigen fremstillet. Jo, de fik meget rigtig lirket skoen på, men da kongen skulde se, hvordan den passede, så han, at blodet sivede gjennem strömpen; dermed var fiffet opdaget, de måtte gå med skamme og fik utak til. Stifdatteren derimod passede guldskoen, som om den var syet til hende, og da hun nu skulde være dronning, drog hun sin skat op af hullet bag alteret i kirken, så var hun jo ikke helt tomhændet. Der blev bryllup med stor stads, men den unge dronnings halvsøster kunde ikke en gang komme med, hun havde jo gjort sig selv lumpen (ɔ: halt).

R. Toxværd. Sillestrup.

---

108. Pebermøen.

En gang var der en pige, som var så smuk og tillige så stolt, at hun ikke regnede nogen andre mennesker. Da hun nu ingen mand kunde finde, som var god nok til hende, blev hun naturligvis med tiden gammel pige, men hun var lige stolt. En gang i efterårstiden var hun gået ud at spasere, hun gik langt bort og gav sig sildig på hjemvejen, så det blev mørkt, inden hun endnu var kommen halvvejen. D[illegible] [illegible]øst vejr med torden og plaskregn, og

da hun just kom forbi en kirke, gik hun der ind i törre, satte sig i en af stolene, og her faldt hun i søvn. Hen på natten vågnede hun ved en underlig lysning oppe i koret, som bredte sig mere og mere, og til sidst fyldte hele kirken. Derpå kom oppe fra koret en tre fire små börn gående ned ad kirkegulvet helt hen til hende og gav hende hver en vink-op: „Det skal du have, fordi du ikke vilde være vor moder!" Så kom en ti tolv börn der oppe fra lige sådan hen og gav hende hver et slag på øret: „Det skal du have, fordi du ikke vilde være vor mormoder!" Siden kom der mange, en 30—40 stykker, der slog hende, fordi hun ikke vilde være deres mormoders moder, og til sidst kom der så mange, at hun rent tabte sansen og blev liggende i kirkestolen, til folk om anden dagen kom og fandt hende.
R. Toxværd, Sillestrup.

Sagtens et enkelt løsrevet træk af et længere æventyr, f. ex. det om „præstekonens bod". E. T. K.

---

109. Jærndrengen.

Sådan var der en gang en smed. han og hans kone de havde ingen börn; de vilde jo gjærne have et, men de fik ingen, og det varede nogen tid. Smeden vilde naturligvis helst have en dreng, hvad så konen vilde. Så tænkte han: „For pokker! jeg må vel kunne lave en dreng". Og så gik han ud i sin smedie og smedede en jærndreng. Den stillede han op derude i smedien, og hver morgen, når han kom ud til den, sagde han: „Nu min dreng, vil du snart hjælpe mig noget?" Så den ene morgen sagde drengen: „Nu vil jeg hjælpe dig". Han gik frem og tog en forhammer, og så skulde han hjælpe smeden. Han slog hvert slag, så det dundrede i smedien, og det var næsten ængsteligt: men smeden tog sin store arbejder fat og fik alligevel taget hans kræfter i brug, for til den håndtering kan der godt være brug for hårde slag. Men da de så skulde ind og have mad, var han lige så dröj der som ude i smedien; han kunde ikke nöjes med mindre end tre brød og en side flæsk til hvert måltid. Det gik den dag, og det gik næste dag; men smeden tænkte jo alle hånde ved det, den dreng blev ham for dyr, det kunde ikke gå i længden. Så en dag siger han til ham: „Hør, min dreng, du kommer til at søge dig en tjeneste, jeg vilde nødig skille mig ved dig, men jeg har ikke råd til at have dig hjemme". Jo, drengen

var straks villig; han går hen på en herregård i nærheden og byder sin tjeneste fal, om de ikke havde brug for en tjenestedreng? Og det havde de netop. Det første arbejde, de satte ham til, det var at moge i fårestien; men nu i stedet for som andre folk at lukke dören op og bære møget ud i grebfuldevis, så tager han hele den væg ud, som vendte mod møddingen, går over bag i stien og tager fat og vælter hele rødeligheden ud på én gang. Kort at fortælle, sådan bar han sig ad paa lignende måde ved hvad arbejde han så blev sat til; kosten skulde han jo have, og den var dröj, som vi véd, og herremanden blev da også snart kjed af ham. Så skulde han flytte, og det prøvede han nogle gange; ingen steder kunde han være for sine svære kræfters skyld og for sin store appetit. En dag kommer han så hjem til smeden igjen og fortæller ham, hvorledes det er gået ham, og om al den fortræd, han er kommen til at volde. „Men det er din skyld", siger han; „den gang du dannede mig, da forsyndede du dig ved at gjøre, hvad ingen uden Vorherre har lov til. Nu skal din straf være, at du skal ingen sön have, men mig skal du smede om til nyttige og brugelige redskaber, sådanne, som det er din gjerning at lave". Han stillede sig nu hen i en krog og blev til jærn igjen, som han var fra først af, og smeden måtte nu hamre ham ud til spader, skovle, økser o. s. v.

Rasmus Toxværd, Sillestrup.

---

110. Det rindende træ, den syngende fugl og det gule vand.

Langt borte i Österland ligger der et stort og prægtigt slot. Der boede en gang i gamle tider tre kongebörn, to prinser og en prinsesse, og de havde det så meget godt i alle måder; de havde alt, hvad de kunde ønske dem, holdt meget af hverandre og savnede ingen ting. Det var også gode börn alle tre, især var de gode imod fattigfolk. Der gik en vej forbi slottet, hvor mange rejsende færdedes, og når prinserne så nogen af disse trætte og forkomne, eller det led mod aften, bad de dem altid ind, gav dem noget at spise og drikke og lod dem blive der om natten; så havde de deres morskab af at høre, hvad disse folk kunde fortælle, for der var tit nogle af dem, som vidste meget, hvad de nu havde set og hørt der, hvor de var komne fra. Sådan var der også én en aften der, det var en underlig gammel én, som fortalte dem så meget rundt omkring fra,

hvad der var sket, og hvad han mente, der skulde ske, og alt sådant noget, så prinserne og prinsessen kunde ikke blive kjede af at høre på ham. Inden han gik bort om anden morgenen, sagde han: „Her lever I nu lykkeligt og roligt og har alt, hvad I ønsker, men I fattes dog endnu tre ting: det rindende træ, den syngende fugl og det gule vand; kan I få de tre ting, så mangler I ikke mere". Så gik han. Prinserne og prinsessen tænkte meget på dette her og talte om det hver dag, der var kommet sådan en uro på dem; til sidst kunde den ældste ikke holde det ud længere. „Jeg må ud og lede de tre ting op", sagde han, „er de så gode, som manden sagde, og han löj vist ikke, så vil jeg se at hitte dem!" Han rejste altså bort, ud i verden, og spurgte alle, hvem han traf, om de ikke kunde sige ham, hvor det rindende træ, den syngende fugl og det gule vand var. Men der var ingen, som vidste besked dermed; de fleste gjorde endda nar ad ham, det var nogle löjerlige ting at rende og tårbe omkring efter. Langt om længe kom han ind til en mand, som boede selv alene i en lille hytte langt fra andre mennesker; ham gik han da ind til og spurgte, ligesom han havde spurgt andre, om han ikke kunde sige ham, hvor det rindende træ, den syngende fugl og det gule vand var. „Jo", sagde manden, „jeg kan i det mindste lede dig på vej dertil, og når du alvorlig vil, så kan du også få dem, det er rede, og det er dog vanskeligt, det er ikke mange, der har nået det. Stil dig her hen med ansigtet mod östen, så kyler jeg denne kugle ud over dit hoved, hvor den ruller hen, der skal du følge efter, men du må ikke se dig tilbage, i hvad der end sker!" Jo, prinsen var rede, stillede sig, hvor han skulde, og manden kastede kuglen ud over hans hoved; kuglen rullede af sted, og prinsen fulgte efter. Da han var kommen et stykke vej, begyndte det at suse og bruse bagved ham, det hujede, grinede, peb og larmede. Prinsen var ikke forknyt af sig, han tænkte: „Vil I mig noget, så har I mig her!" tog til sit sværd og vendte sig om, men — blev i det samme forvandlet til sten.

Hjemme på slottet gik imidlertid den anden prins og prinsessen og ventede; der var gået lang tid, og de havde ikke hørt noget fra deres broder, eller hvordan det gik med, hvad han var rejst ud efter. Så gjorde prinsen sig i stand og drog ud for at se, om han ikke kunde have bedre lykke. Han kom også til den énlige mand og spurgte ham, om

han vidste, hvor det rindende træ, den syngende fugl og det gule vand var, og om han ikke havde set hans broder. „Jo“, sagde manden, „din broder har været her, og jeg ledte ham på den rette vej, men det er gået ham galt; vil du have det, vil jeg også lede dig på vej, men gjör så, som jeg siger: følg denne kugle, som jeg kaster ud over dit hoved, og pas for al ting på ikke at se dig tilbage, hvor stærkt du end fristes til det“. Jo, han mente da, han vilde prøve det; han stillede sig hen, manden kastede kuglen ud, og prinsen begav sig på vej. Efter nogen tids forløb begyndte det at suse og larme ligesom för. Prinsen krøb sammen, han var ikke så hård som hans broder, og han huskede, hvad manden havde sagt; det kom ham nærmere, ganske nær, så kunde han ikke bare sig, skjævede lidt over den ene skulder og — blev til sten.

Prinsessen hjemme på slottet havde gjærne selv fra først af villet rejse ud for at finde det rindende træ, den syngende fugl og det gule vand, men da hendes brödre vilde, syntes hun jo også nok, det kunde være bedst for hende at blive hjemme og vente. Da de imidlertid begge to blev borte, og hun var ene hjemme med al sin længsel, rev hun sig løs, lod al ting stå og drog afsted i samme ærende som de, og så for muligvis at hjælpe dem. Hun spurgte folk, som hun traf på, ligesom de havde gjort, og kom således samme vej som de, for der var nogle, som kunde sige hende, hvilken de havde rejst. Hun traf også den gamle enlige mands hytte og spurgte ham om vej til de tre herlige ting, og om han ikke havde set hendes brödre. „Jo“, sagde den gamle mand, „dine brödre har været her, og jeg har hjulpet dem på vej, men det er fejlet for dem begge to. Hvis du vil have det, vil jeg også hjælpe dig på vej. Men husk på, min lille pige, se dig ikke tilbage, hvad der end sker. Nu har jeg kun denne ene kugle tilbage; hvis den også fejler, så er der ikke mere håb“. Ja, hun vilde da. Manden kastede kuglen over hende, den rullede afsted, og hun fulgte efter. Da hun var kommen lidt på vej, begyndte det at suse, bruse og larme bag hende ligesom for prinserne. Det krøb og gyste noget i hende, men hun lagde sine hænder sammen, tænkte på det rindende træ, den syngende fugl og det gule vand og så på sine brödre, så stadig på kuglen, som rullede foran hende, og gik; der måtte nu komme, hvad der vilde. Lidt efter lidt tog larmen af, og i dens sted hørte hun

foran sig en svær dejlig sang, så hun glemte al sin træthed og angst, slog öjnene op og så fremad, for det måtte hun. Da så hun langt henne et höjt og smukt træ; det var så rankt og vokste med alle sine grene lige opad mod himlen. Det var det rindende træ. I det sad en fugl og sang så höjt og smukt, så det var en lyst; det var den sang, hun havde hørt, og det var den syngende fugl. Kuglen rullede lige der hen imod, og hun rask efter. „Stræb lidt, lille pige! stræb lidt, lille pige!" sang fuglen. Ved roden af træet piblede det gule vand frem og samlede sig i en lille dam, men rundt omkring lå en hel del större og mindre sten. Fuglen sang: „Nu skal du to alle disse sten, her ligger omkring, med det gule vand!" Det gjorde prinsessen, og efterhånden som hun havde toet en sten, blev den til et menneske. Hun blev ved, til hun havde toet dem alle sammen og så var også hendes brödre blandt dem; alle takkede hende for deres frelse. Prinsessen og hendes brödre tog en kvist af træet samt noget af vandet hjem med; fuglen flöj ned af sig selv. Kvisten plantede de i deres have og vandede den med det gule vand; den groede godt, og snart piblede det gule vand op fra dens rod. Så levede de al deres tid glade i skyggen af det rindende træ og hørte på den syngende fugl, samt glædede sig ved det gule vand.

Også fortalt af afdøde Jens-Madsen i Höjet; opskrevet af Rasmus Toxværd, Sillestrup, Falster.

III. Fuglens sang.

Der var engang en lille pige og en lille dreng. Drengen hed Hans, og pigen Grete, og de vilde gjærne kjæmmes. Så en dag siger deres moder til dem: „Gå ud og hent mig noget brænde, så skal den af jer kjæmmes, som tager den störste favnfuld". Nå, de løb jo. Hans fik den störste favnfuld, men i steden for at han skulde kjæmmes, hug faderen hovedet af ham, moderen kogte ham, og de spiste ham til middagsmad. Da det var gjort, sankede Grete hans ben op og gjemte dem i et lille forgyldent skrin, som hun havde. Der gik nu nogen tid, og Grete sörgede jo meget over sin broder Hans, for de var søskende, det havde jeg nok glemt at fortælle. En dag lukkede hun skrinet op og snurre — flöj der en lille spirrevipfugl ud deraf, satte sig ude på taget og sang:

Min faer han hug,
min moer hun skar,
min søster hun sanked' mine ben op,
så lagde hun dem i det forgyldte skrin,
og der lå jeg, til jeg blev en lille spirrevipfugl!

Så flöj den hen og satte sig på smedens tag og sang den samme sang. Smeden kom ud. „Hvor du synger smukt, lille fugl, syng dog den vise for mig end en gang!" — „Ja, vil du så give mig den störste hammer?" sagde fuglen. Det vilde smeden nok, fuglen sang sin vise, fik hammeren og flöj hen på møllen. Her sang den det samme igjen. Mølleren kom ud med sin melede hue og kigede op efter fuglen. „Nej, hvor du dog synger smukt, lille fugl, å, syng mig den vise end en gang!" sagde han. „Ja, vil du så give mig din störste møllesten". Ja, det vilde mølleren da så gjærne, så den fik fuglen og flöj derfra hen på guldsmedens tag. Af guldsmeden fik fuglen det skjönneste perlebånd og flöj så hjem på deres eget tag og stemte op:

Min faer han hug,
min moer hun skar,
min søster hun sanked mine ben op,
så lagde hun dem i det forgyldte skrin,
og der lå jeg, til jeg blev en lille spirrevipfugl!

Faderen, moderen og søsteren kom ud, og fuglen hev møllestenen ned i hovedet på manden, den store hammer i panden på konen og perlebåndet om halsen på Grete, og så blev han til en rigtig Hans igjen.

Fuglens sang var der en meget ensformig melodi til.

Rasmus Toxværd, Sillestrup.

---

112. Den stolte prinsesse.

Der var en konge i Danmark, han var ikke kjön, det plejer kongerne i Danmark ikke at være, de har gjærne sådan lange og krumme næser. Han havde en sön, og han var heller ikke kjön. Kongen sagde tidt til sönnen, at han skulde gifte sig. Nej, svarede han, han var kjed af kvindfolk og vilde ingen have. Dog fik han en gang et portræt at se af den stolte prinsesse i England, og efter det fik han lyst til hende og drog over at bejle til hende, skjönt mange spåede ham ilde; hun havde med hån afvist så mange kongesönner og vilde vist gjøre lige sådan ved ham. Nu, han bejlede da til hende, og hendes fader, kongen af

England, syntes nok, hun skulde sagt ja, men hun sagde nej, og hun föjede endda til: „Fy, jeg har aldrig set nogen ligere min faders skobørste“. Efter den behandling vilde han straks rejse, hendes fader bad ham bie lidt, hendes sind kunde måske forandre sig. Nej, han vilde ikke, og han rejste. Han var da en tid hjemme, men så sagde han, at han vilde rejse ud. De bad ham blive hjemme, nej, han vilde afsted. Ja, så skulde han da sige dem, hvor han vilde hen. Heller ikke det vilde han, men han lovede at komme snart hjem. Han drog atter til kongens gård i England, men ikke i kongelig dragt, han havde blot en skjön guldring, ellers var han simpelt klædt og gav sig ud for at være hårskjærer. Han kommer da til at sætte prinsessens hår, og hun ynder hans måde, og han må komme hver dag. Hun får da lyst til hans guldring og siger en dag til ham, hvad han vil have for den. Ja, den vil han ikke sælge. Men hun piner og plager ham så længe, til han siger, prinsessen må få guldringen, når han en nat må sidde på hendes sengestok. Men, siger hun, der måtte vel andre være i kammeret. Ja, hendes hofdame må gjærne være der. Nu, det bliver da aften, og prinsessen går i seng, og han får lov at sidde på hendes sengestok, og hofdamen skal våge derinde. Men hen ad natten siger prinsessen, at hofdamen må gjærne gå i seng, han sidder jo stille og skikkelig; men da hofdamen er gået, kommer han nok op i sengen, og fik lov at ligge til dag. Om morgenen skiltes de ad, og hun fik guldringen. Det varede længe, inden han kom igjen, og da var hun harmt, for det var galt fat med hende. Ja, det kan han ikke svare til, siger han, nu må han afsted til sit hjem. „Ja, så vil jeg med“, siger hun, „for jeg tör ikke bie her, når min fader kommer efter, hvordan det har sig med mig“. Han mener, det kan ikke hjælpe; „jeg har altid hørt“, siger han, „at prinsesser ingen ting duer til, når de kommer uden for deres faders slot“, og han vil kun få byrde af hende. Hun bliver ved at tigge om, at han vil tage hende med, og så römmer de da bort om natten. Han har lovet at tage mad med, men han har i virkeligheden kun sand og sten; hun kommer med en bylt klæder. Han lægger den såkaldte madpose — der var jo kun sand og sten i den — på hende, men da hun har gået lidt, kan hun ikke længere, og det siger hun til ham. „Ja, sagde jeg det ikke nok“, siger han, „at du duer ingen ting til, kan du ikke bære det, får du slænge det,

for jeg vil ikke bære det. Ja, hun slænger det da. Da de har gået en tid, begynder hun at klage over, at hun er sulten. „Ja“, siger han, „du kunde ikke bære maden, så er det rimeligt, at du må sulte. Men jeg kan sige dig et råd: vi kommer snart til en stor have, der kan du gå ind og stjæle nogen frugt og stille din sult på. Nej, det kan hun ikke, hun har aldrig stjålet. „Ja, jeg véd ikke andet råd; gå du kun, jeg skal bie dig her så længe“. Nå, hun må da afsted og går ind i haven. Han går ind og mælder hende for folkene, men siger til dem: „Skjæld hende blot ud, men gjör hende ikke noget“. Derpå går han igjen ud på vejen og bier hende. „Nu, fik du noget?“ spörger han, da hun kommer tilbage. „Nej, jeg fik ingen ting, men blev skjældt ud“. Ja, så vidste han ikke andet råd, end at hun måtte gå ind i den store by, de snart kom til, og tigge. Ja, hun havde jo heller aldrig tigget, men det var da bedre end at sulte. Han biede hende da, mens hun tiggede i byen. „Nå, fik du din sult stillet?“ spörger han, da hun kom tilbage. Nej, det var kuns lidt, hun havde fået, de fleste havde sagt, at hun så ikke ud til at trænge. Så blev de da ved at gå, og det var en besværlig gang for den stolte prinsesse.

En dag siger han til hende: „Nu er vi i mit hjemland, nu skulde du have noget at bestille, men jeg er bange, du duer ikke til noget. Mon du kan holde kro?“ Ja, det troede hun nok. „Da er her en kro, som tilhører min fader, den skal du styre, men pas på at tjene dygtig“. Så bliver hun i kroen, men han går hjem til hovedstaden, som er nærved, og bliver jo modtaget med glæde. Han siger da til nogle af kongens tjenere, at de skal gå ud til den og den kro og holde sig lystige på hans regning, og de skal ikke handle forsigtig med hendes sager, som holder kro. Dagen efter ser han til hende, da klager hun sig ynkeligt, kongens tjenere har spildt meget mere, end de har drukket og betalt, og det er rent galt. „Ja, jeg sagde nok, du duede ingen ting til“; det var al den tröst hun fik. „Men“, föjer han til, „der skal være stort gilde på kongens slot, jeg skal se at skaffe dig en plads i kjøkkenet, du må da vel kunne hjælpe til med noget“. Så bliver hun ført til slottet, og kongesönnen siger til pigerne i kjøkkenet: „Lad mig se, I lærer hende at bestille noget“. Hun vidste jo endnu ikke, hvem han var. Så måtte hun da slide, bære vand, skure og alt hvad de andre ikke gad. Om aftenen fik

pigerne lov til at gå ind og se på dansen på slottet, hun vilde stå udenfor, men de skød hende ind i salen. Der stod kongesönnen i sin stads, og da kjendte hun, at det var ham, der havde rejst med hende. Han trådte hen til de andre og spurgte: „Hvem synes I, hun ligner, jeg synes, hun ligner min faders skobørste. Men“, siger han til hende, „nu er du ydmyget, vil du nu være god mod mine undersåtter, skal du endnu blive dronning af Danmark“. Og så var alt i stand til brylluppet.

Fortalt af Stine Roldborg i Trans.

Ved M. A. S. Lund, præst i Vium.

---

113. Kjelds narrerier.

Der var en gang en gammel mand, som havde to börn, de hed Kjeld og Maren. Da han følte, han skulde dø, sagde han til Kjeld: „Du skal have, hvad jeg har, og Maren skal gå ved dig; men i det skab der henne er nogle penge, dem skal du passe at lægge til og ikke tage fra“. Så dør manden, og Kjeld går kjönt hen ved Maren. Men en dag, han vil til byen, går han til skabet og tager penge; han lover, at han nok skal lægge dem og flere til deri igjen, men han lægger ingen i, og således gjör han mange gange.

En dag var Kjeld ude, han havde en kjön kjæp i sin hånd; han mødte kongen, som var ude at rejse i landet, og kongen spörger ham: „Hvor skal du hen?“ — „Hen at narre folk“, siger Kjeld. „Hvad vil du have for at narre mig?“ spörger kongen. „Jeg tör ikke prøve på at narre majestæten“, svarer Kjeld. „Ja, kan du narre mig“, siger kongen, „vil jeg give dig hundrede daler“. — „Ja, jeg vil da prøve på det“, svarer Kjeld, „men nu har jeg glemt min narrestok hjemme; vil kongen låne mig sin hest, så vil jeg hente den“. Ja, han fik da kongens hest, og han red, men kom ikke igjen. Kongen bliver da vred og vil hen at straffe ham. Da Kjeld ser kongen komme, fortæller han Maren om sin forlegenhed og föjer til: „Men du kan hjælpe mig ud af det“. — „Hvordan det?“ spörger hun. „Jo, sæt en gryde med melgrød på ilden, og når melgrøden koger vel, da sluk ilden“. Da kongen nu kom, stod melgrøden uden ild og kogte: puf, puf. „Hvor bliver du af med min hest, Kjeld?“ siger kongen, „nu skal du følge med mig, og så skal du hænges“. Kjeld han bad da så mindelig for sit liv og sagde, at når han blev hængt, var der ingen til at

sörge for hans søster. Imidlertid får kongen öje på gryden og undrer sig over, at den står og koger uden ild. „Ja, sådan er nu den gryde“, siger Kjeld, „at den kan koge uden ild“. Den gryde vilde da kongen have, og så vilde han tilgive Kjeld, at han havde taget hesten. Nå, kongen fik da gryden og kom hjem med den og sagde til dem, der stod for hans kjøkken, at her var en gryde, som de ikke behøvede at sætte ild under, den kunde koge maden alligevel. Men da de skulde til at prøve den, så vilde den ikke. Så blev da kongen igjen vred på Kjeld, og nu skulde han hænges. Kjeld ser kongen komme og siger igjen til Maren: „Du kan hjælpe mig ud af forlegenheden“. — „Hvordan det?“ spörger hun. „Jo, du skal tage blæren af det svin, vi slagtede i går, og fylde den med blodet og så sætte den på dit bryst, og så for resten stille dig til, som du mærker, jeg vil have det“. Kongen kom da og skjændte på Kjeld for den gryde og sagde, nu skulde han hænges. „Var der noget galt ved gryden“, siger Kjeld, „så er det min søsters skyld“, og han kalder Maren ind og stiller sig så meget vredt til og tager en kniv og stikker hende i brystet, så blodet — det var jo svineblodet — strömmer ud, og Maren falder til jorden, som om hun var død. Nu blev kongen jo forskrækket, det syntes han dog var altfor galt, men Kjeld sagde: „Å, jeg kan blæse liv i hende igjen“. „Kan du da også det?“ siger kongen. Kjeld tager så en fjer og sætter den ene ende i hendes mund[1]) og blæser i den anden, og Maren kommer da til live. „Det var skjönt, hvem der kunde gjøre den kunst“, siger kongen, for han var stundom meget hidsig og kunde jo nemt komme til at gjøre det hårdere, end han gjærne vilde. „Ja, når kongen får min kniv og aldrig bruger andet våben og så min fjer“, siger Kjeld, „så kan kongen gjøre det samme“. Så fik kongen da kniven og fjeren, og så skulde det være tilgivet med hesten og gryden.

Nå, det varede jo ikke mange dage, så havde en af kongens tjenere glemt at passe kongens hest, og kongen blev da så meget vred og stak ham ihjel med Kjelds kniv. De andre folk blev meget forskrækkede, men kongen sagde, det gjorde ikke så meget, han skulde snart blæse liv i ham igjen. Og han fik Kjelds fjer frem og gjorde ved tjeneren,

---

[1]) Fortællersken nævnede et andet ord her, og da det var en underlig ende at blæse [illegible] har jeg sat dette. E. T. K.

som Kjeld havde gjort ved Maren, men lige meget hjalp det, død var han, og død blev han. Så måtte Kjeld have bedraget ham igjen, og nu skulde han hænges, kongen tog ham med sig, og han blev sat i fængsel, og anden dagen skulde han hænges. Da de var på vejen til galgen med Kjeld, kom de forbi en mølle, og Kjeld bad, om han ikke måtte gå ind et öjeblik, han havde noget at tale med mølleren om. Ja, det fik han da lov til. Han ind til mølleren, og mellem anden snak siger han: „Har du ikke lyst til at se på henrettelsen?“ Jo, det havde mølleren nok. „Så gå ud og få en plads på vognene, mens jeg tænder min pibe“. Så gik mølleren ud, og kongens folk antog ham for Kjeld, og det hjalp ikke, hvad han sagde, han blev kjørt væk og hængt, og Kjeld vendte tilbage til sit hus.

En anden gang, æventyret blev fortalt, lod Kjeld mølleren bytte klæder med sig, „så tror de, du er en af kongens folk“.

Anm. Trækket her om Kjeld i møllen er lidt usikkert, en anden gang sagde Stine, at mølleren klagede sig, hans klæder var for hvide, så de ej kunde tage ham for Kjeld, så byttede Kjeld med ham.

Det blev da opdaget, at den, som var hængt, ikke var Kjeld, og kongen gik da igjen ned til ham. Da Kjeld ser kongen komme, siger han til Maren: „Byt klæder med mig og gjem dig i halmstakken derude“. Kjeld tog så imod kongen i Marens klæder. „Goddag“, siger kongen, „hvordan lever du?“ — „A löwer sölle, a kan *et* ernææær mæ“. — „Er Kjeld ikke kommen hjem?“ — „Nej, han er ikke“. — „Kom du så med mig, jeg vil forsörge dig“. Kjeld kommer da i kongens gård, og kongen sætter ham til at være pige for hans tre dötre, og han giver dem alle fire hver et æble, som har den egenskab, at det falmer, når den, som ejer det, ikke er mø længere. Kjeld siger til prinsesserne: „I har det så ensomt, kommer der aldrig nogen at besøge jer?“ — „Nej“. — „Jeg kan gjøre det sådan, at om tre dage bliver en af os en karl“. — „Det var morsomt“. Tredje dagen efter siger han, at han er bleven en karl, men de må ikke snakke om det til kongen. Så lokker Kjeld alle tre prinsesser. I de samme dage kommer en prins fra England og vil bejle til en af kongens dötre, men da kongen syner deres æbler, finder han, at ingen af dem er mø, og så må de ikke få prinsen. Men prinsen ser Kjeld, som bliver kaldt Maren. „Ja, den pige vil jeg have“, siger han, og hendes æble var heller ikke falmet. Ja,

Kjeld sagde da også ja på det vilkår, at de ikke skal i seng sammen, för de kommer til prinsens hovedstad.

De kommer til hovedstaden i et stort optog. Da beder bruden (som jo er Kjeld) om endelig af komme ud, hun har ondt i maven. Men hun bliver borte, og ingen kan finde hende. Kjeld er nemlig krøben ind i en tom bikube, som to karle skulde bære, men har sat ned for at se på stadsen. De skal da siden til at bære den videre, men sætter den atter ned, fordi den er så tung. Kjeld lister ud, da de vender ryggen til, og slår den ene. Han tror, det er hans kammerat, der slår ham, og mens de kommer op at slås derom, løber Kjeld sin vej.

Han kom da hjem til sit land og sit hus, og da kongen hørte det, syntes han, at nu var han narret nok, skikker bud efter Kjeld og lader ham få sin ene datter og det halve kongerige.

Fortalt af Stine Roldborg i Trans.
Ved M. A. S. Lund i Vium.

---

114. Björnetrækkerne.

Der var to brödre, som havde en björn, og den trak de omkring med. De kom da en aftenstid til en gård, som lå så enlig ude på marken, og de bad, om de kunde ikke få lov til at ligge der om natten. Konen sagde, at det kunde de ikke godt, ti de havde kun deres storstue til overs, og i den var der så slemt med spøgeri om natten. „Det gjör ikke noget", sagde brödrene, „vi er unge, raske karle, og vi har vor björn". Ja, så måtte de nok. Så gik de der ind, björnen bandt de ved sengestolpen, og gik i seng. Det var i den tid, da der var skorsten i storstuen. Da det blev midnat, kom der en gammel kjælling ind, og hun begyndte at gjøre ild på skorstenen og lave mad. Björnen knurrede ad hende, men den havde jo lås for munden. Så sagde konen til ham: „Vil du have et stykke kjöd, gamle missi", og så kastede hun et stykke kjöd hen til ham. Men han blev ved at knurre ad det, ti han kunde jo ikke få det. Konen gav sig dernæst til at dække bord, og det var så fint bordtöj hun havde, ti både knive og gafler var af sølv. Da hun så havde fået sat mad på bordet, kom der tolv store, stærke karle der ind og gik til bords. Men så fik karlene öje på björnetrækkerne, der lå i sengen. af dem begyndte at sige: „Se, hvem

er det, der ligger der henne?“ — „Ja, dem skal vi snart gjøre det af med“, sagde andre, „men nu vil vi have noget at spise først“. Björnetrækkerne lyttede noget på dette her, og ham, der lå ovre ved væggen begyndte at sige til den anden: „Kan du høre, hvad de siger, kan du ikke liste dig til at tage låsen af munden på björnen“. Det gjorde han, og så foer björnen ind imellem karlene og rev dem ihjel alle sammen, men den gamle kone nåede at slippe ud. Så sov de uforstyrret til om morgenen. Da manden og konen kom op, var det første, de gjorde, at se ind i stuen til björnetrækkerne, og de så da, at de lå der godt nok, og bordet stod dækket. „Nå, I har nok haft besøg“, sagde manden til dem. Ja, det havde de da, og nu kom de snart på benene og satte dem til bords alle sammen og spiste maden, som karlene ikke nåede at få. Da de havde afspist, delte de sølvtöjet, og björnetrækkerne drog videre. Næste år kom manden ud at plöje en höj, som han havde i sin mark, og der var da en gammel kone, som stak hovedet op af höjen og råbte efter ham: „Goddag, fa'r! har du den gamle missekat hjemme hos dig endnu“. „Ja“, sagde manden, „og han har fået syv unger, som er meget större og stærkere end ham selv“. „Nej, uha!“ sagde konen, „har han fået syv sådanne unger, så tör jeg ikke komme ned at besøge dig mer, jeg havde ellers tænkt, at jeg vilde ned til dig en gang endnu“. Siden den tid mærkedes der aldrig spøgeri hos de folk.

Fra Nordfyen. Hans Hansen, Örridslev.

---

115. Bedst skåret for tungebånd.

Der var en gang en mand, der var så rig, at han ikke vidste nogen ende på sin rigdom. Han havde en eneste datter, og hun havde friere i dusinvis, men hun kjæmmede dem alle over én kam og gav dem hver en kurv. Faderen var ikke fornöjet med dette her, og han bød hende, at en af frierne skulde hun gifte sig med, så kunde hun selv vælge, hvilken det skulde være. Så bestemte hun, at hun vilde have den til mand, der bedst kunde tale for sig, for en mand, der blot kunde sige ja og amen, syntes hun ikke om. Da det blev bekjendtgjort, blev der igjen et rykind af friere. Ikke langt derfra boede en mand, der havde tre sönner. De to var vise og kloge, men den tredje blev regnet for ingen ting, fordi han ikke var så dannet som

de andre to. De to kloge sönner fik begge lyst til at prøve deres lykke hos den rige jomfru. Deres fader gav dem hver en stads hest, og så red de afsted og holdt ude i gården, hvor jomfruen boede. De blev så vist op hos hende én for én, og i det værelse, hvor hun modtog frierne, havde hun fyret ganske forskrækkelig i kakkelovnen. Da den ene af brödrene kom ind, sagde han: „Her er da en forfærdelig varme inde“. — „Ja“, svarede jomfruen, „men fader vil også have tolv galte stegt ved den“. Dette svar kom ham så uventet, at han ikke vidste et ord mere at sige, og så sagde jomfruen farvel, og han kunde gå. Akkurat lige sådan gik det med den anden broder. Da de kom hjem, bad den tredje sin fader om en hest, så vilde han også ud at fri til jomfruen, „for man kan aldrig vide, hvor lykken ligger gjemt til en“, mente han. Men faderen sagde nej, han vilde vel ikke bilde sig ind, at når hans kloge brödre ikke var kloge nok, så kunde han den tosse være god nok. „Ja, ja“, sagde han, „vil du ingen hest give mig, så véd jeg, hvad jeg kan, for så kan jeg ride på den store vædder, den er min egen“. — „Ja, gjör du det“, sagde faderen, og lo ad ham. Sönnen tog så vædderen, lagde et stykke reb på og satte sig op og var nok så fornöjet. Da han var kommen lidt hen ad vejen, fandt han en død skade. „Man kan aldrig vide, hvad brug man kan få for den“, sagde han til sig selv, og så puttede han den i sin ene lomme. Lidt længere henne fandt han et stykke revlingreb. „Det er bedst, jeg tager det med også“, og så puttede han det i den anden lomme. Da han kom ind til jomfruen, var stuen lige så ophedet, som da hans brödre var der inde. „Nå“, sagde han, „her bliver nok ordentlig glødet ud“. — „Ja“, svarede jomfruen, „min fader vil også have tolv galte stegt på den ild“. — „Ii, det var da godt, så kan jeg vel få en skade stegt med det samme“. — „Ja, det kan du meget godt“, svarede hun. Så rakte han hende den døde skade, „Ja, men den er jo revnet“, sagde hun. „Det véd jeg gode råd for“, svarede han og trak revlingrebet op af den anden lomme, „her er noget til at binde om“, og så gav han hende rebet. „Dig kan jeg godt lide“, sagde jomfruen, „for du kan da både tale og svare, så dig vil jeg have til mand“, og så blev han gift med jomfruen for sin veltalenhed, endda ingen havde villet regne ham for noget forhen.

Fra Hemmet. Ved Maren Bonde, Ulfborg.

I. Viser.

116. Sejladsen. A.

1. Hr. Peder han ganger sig i kammeret ind,
han kjæmmer og kryserer sit hår:
så spurgte han fostermoder sin,
hvad død han skulde få.

2. „Ja, ikke så dør du på din sygeseng,
ej heller bli'r du slagen udi krig:
men vogt dig vel for de bølger så blå,
ti de vil vist forkorte dit liv.“

3. Hr. Peder han ganger sig til gyt og til strand
og lader der opbygge sig et skib:
ja, skibet var udaf valnøddetræ,
og masterne af hvalfiskeben.

4. Der var både skibere og bådstyremand,
som skulde føre dette skib på vand:
så glemte de at bede til Gud fader,
Guds sön og den hellige ånd.

5. Og den tid de kom på det vilde vand,
begyndte dette skib at gå på sand:
så glemte de at bede til Gud fader,
Guds sön og den hellige ånd.

6. Så kastede [alle de skibsmænd] lod
og spillede guldtærning [over bord]:
og lodden på hr. Peder faldt,
som var en synder så stor.

7. „Se, kirken den haver jeg røvet,
og læsteren den haver jeg opbrændt:
og mangen så ridelig en jomfru
har jeg både narret og skjændt.

8. Dersom nogen udaf eder skulde komme i land,
min fostermo'r hun spörger efter mig:
sig da, at jeg tjener i kongens gård
og står mig ganske brav.

9. Dersom nogen udaf eder skulde komme i land,
min fæstemø hun spörger efter mig:
sig da, at jeg hviler i bølgerne blå,
bed hende at gifte sig."

10. Så toge de hr. Peder alt ved sin venstre arm,
så kastede de hannem på sand:
og siden fik skibet sin rette gang,
da bare de misted' en mand.

Anne Andresen, Snogbæk, Sundeved.

117. Sejladsen. B.

1. Og det var den unge hr. Peder,
han gik til spåkvinden ind:
„Og hvad før en død mon at jeg skulde få?
mine synder de ere så stor'."

2. „Du skal ikke ligge på din sottesygeseng,
ej heller skal du falde udi krig:
men vogt dig kun for det bølgende blå,
det vil vistnok forkorte dit liv."

3. Det var den unge hr. Peder,
han gik til strandbredden ned:
„Og her vil jeg bygge mig et skib så grumt,
så grumt, som ingen før har set".

4. Det skib det var af mahognietræ,
og masten ligeså;
men vimpelen var af det rødeste guld,
af guld, af guld så rød.

5. „I morgen så ville vi sejle,
hvis vinden vil blive os god:
men i aften så ville vi svire,
imens vi brændevin kan få".

6. Ja, vi sejlede én, og vi sejlede to,
og vi sejlede dagene tre:
ja, vi sejled', til skibet det stille stod.
Hjælp os nu Herre Gud!

7. „Nu ere vi komne så langt ud fra land,
at vi ingen præster kan få:
så lader os falde for masten ned
og se, hvem synden falder på“.

8. Så kasted' de da guldtærning ombord
for at se, hvem synden faldt på:
så faldt den på den unge hr. Peder,
som just den gang hos dem var.

9. „Ja, dersom nogen af eder skulde komme i land,
og spåkvinden spörger efter mig:
da sig, at jeg tjener i kongens gård
og lever så lykkelig.

10. Ja, dersom nogen af eder skulde komme i land,
og min kjæreste spörger efter mig:
da sig, at jeg hviler på havsens bund,
og at snart hun gifter sig.“

11. „De vented', til skibet det sloges i stykker,
de druknede alle uden én:
han sejlede på en planke i land,
at forrette hr. Peder sin bön.

Syngés i Randrup ved Ballum på Sønderjyllands vestkyst imellem Ribe og Tønder. Chr. Blinkenberg, Kjöbenhavn.

118. Taterens brud.

1. Fanegutten vilde også ud at fri,
— Fallalderi og fallaldera! —
så lånte han sig en hel liberi.
Fallalderi og fallaldera!

2. Ja, han lånte bukser, ja, han lånte vest,
og han lånte sig en gulblakket hest.

3. „Ja, så red han over herregård og by,
der så han en jomfru sidde og sy.

4. Da hun nu så, den herre var så fin,
så bød hun ham ind at drikke et glas vin.

5. Ja, han drak én, ja, han drak to:
„Ja, Dem vil jeg ægte med ære og tro“.

6. „Ja, jeg ejer og en slot udaf bly,
hvorpå du allerbedst kan sidde og sy.

7. Ja, jeg ejer et skrin fuld af guld,
hvortil du kan gå, når du er sorrigfuld.

8. Ja, jeg ejer og en gulblakket hest,
hvorpå du kan ride allerbedst.

9. Ja, jeg haver både ager og eng,
og jeg haver jomfruer, der skal rede vor seng.

10. Kom, lad os gå i faders grönne eng";
der gjorde han den jomfru en vakker lille dreng.

11. Fanegutten drejer skurrehatten sin:
„Se, her har du hele herligheden min!

12. Ja, jeg ejer ingen slot udaf bly,
og aldrig har jeg slidt en skjorte, der var ny.

13. Ja, jeg ejer ingen skrin fuld af guld,
af lopper og lus dem er jeg fuld.

14. Ja, jeg har ingen gulbakket hest,
og lånt har jeg både bukser og vest.

15. Ja, jeg ejer hverken ager eller eng,
og aldrig har jeg lagt ærlig i min seng."

16. Ja, enten den jomfru peb eller sang,
— Fallalderi og fallaldera! —
så måtte hun følge den rakker rundt i land.
Fallalderi og fallaldera.

Tilsagt af Kristine Jensen i Hedegård.
Meddelt af lærer T. Kristensen, Rönslunde.

119. De to kongebörn.

1. Der var to ædelig' kongebörn,
som vare hinanden tro:
tilsammen så vilde de leve,
tilsammen så vilde de bo.

2. „Hvordan skal jeg komme over til dig,
her over det brusende hav:
ti der er jo så mange bølger blå
imellem dig og mig?"

3. „Så kast dig ned på dit snehvide bryst
og svöm så over til mig:
jeg tænde skal da lamper ni,
som lyse skal for dig."

4. Bag dören stod en forbandet kvinde,
hun hørte hvert ord, der blev talt:
så slukte hun ud de lamper ni,
som lyse skulde for ham.

5. Om morgenen kom der to klosterbörn,
som var klædt i skarlagen röd:
„Der drukned' så dejlig en kongesön
i aftes udi vor sø".

6. Tre klosterjomfruer vikled' sig ind
i guld og skarlagen rød:
blandt dem var også hans elskede mø,
og hende randt tåre på kind.

7. Den jomfru hun gik for sin moder at stå,
og spurgte: „Må jeg ha' lov,
må jeg ha' lov til stranden at gå
og skue de bølger så klar'?"

8. „Alene må du ej til stranden gå
for at skue de bølger så blå:
du vækker din yngste broder op,
han følge skal med dig."

9. „Vækker jeg min yngste broder op,
han har kun så liden forstand:
han skyder jo efter de fugle små,
som flyver ned' ved vor strand."

10. „Alene du ej til stranden må gå
for at skue de bølger så blå:
du vækker din yngste søster op,
hun følge skal med dig."

11. „Vækker jeg min yngste søster op,
hun har kun så liden forstand:
hun plukker jo alle de blomster små,
som vokser ned' ved vor strand."

12. Så ganger hun alene ned til den strand
for at skue de bølger så blå:
der så hun en fattig fiskermand,
som sejled' i sin båd.

13. „God morgen, god morgen, fattig fiskermand!
fisker du for guldet så rød:

så fisk mig op den kongesön,
som i aftes er druknet i vor sø."

14. Jeg haver nu fisket den hele nat,
og intet andet har fået:
uden en lille kongesön,
som ligger her bag i min båd."

15. Hun tog en ring af fingeren sin,
den var af guld så röd:
„Se, den vil jeg dig give,
for den kan du kjøbe brød".

16. Så tog hun den kongelige sön i sin favn,
og gav ham et kys på sin mund:
så fulgtes de ad den trange vej,
som stander til havsens bund.

Meddelt af Andreas Thøgersen Grönborg, Hvilshöj ved Brønderslev.

120. Hr. Adelbrun.

1. Hr. Adelbrun kom ridendes i gård,
der stod Linelil og flettede sit hår.

2. „Og hør du, kjær Linelil så favr og så fin,
og vil du nu være allerkjæresten min?"

3. „Nej, jeg skjøtter ikke mere om hr. Adelbruns tro,
end jeg skjøtter om mine gamle sko.

4. Jeg skjøtter ikke mere om hr. Adelbruns ær',
end jeg skjøtter om mine gamle klæ'r.

5. Jeg skjøtter ikke mere om hr. Adelbruns mund,
end jeg skjøtter om min liden småhund."

6. Hr. Adelbrun han red så vred ud af gård:
„Og dette skal betales alt inden otte år".

7. Da otte år forgangen var, kom der bud udi Linelils gård,
at hr. Adelbrun var død og var lagt på bår.

8. Og Linelil hun talte til svendene tolv:
„I spænder for guldkarmen nu og kjør' i rosenslund.

9. I spænder for guldkarmen nu og kjør' i rosengård,
hr. Adelbrun er død nu og er lagt på bår'".

10. Og da de nu kom udi den rosenslund,
da mødte dem hr. Adelbruns liden småhund.

11. Og Linelil hun talte til svendene tolv:
„I vender om guldkarmen og kjør' så hjem igjen".

12. Hr. Adelbrun er vist udi den rosenslund,
det kan jeg se på hans liden småhund.

13. Hr. Adelbrun han red nu så letteligt til hendes karm,
og der skifted' de både trætte og harm.

14. „Og hør nu, kjær Adelbrun, tag dig det ej så nær,
lad os kjør' til kirken, lad præsten vi' os der".

15. „Nej, jeg skjøtter ikke mere om Linelil's tro,
end jeg skjøtter om mine gamle sko.

16. Jeg skjøtter ikke mere om Linelils ær',
end jeg skjøtter om mine gamle klæ'r.

17. Jeg skjøtter ikke mere om Linelils mund,
end jeg skjøtter om min liden småhund."

18. Så tog han og bandt hend' ved saddelens knap,
og der mått' hun følge den hele ganske nat.

19. De kom aldrig over så lidet et strå,
der flød jo dog blod ud af Linelils tå.

20. De kom aldrig over så liden en kvist,
der flød jo dog blod ud af Linelils bryst.

21. Om morgenen hr. Adelbrun kom hjem til gårdens led,
da stod hans kjær moder og hviled' sig derved.

22. „Og hør nu, hr. Adelbrun, kjær sönnen min,
hvordan handler du med bruden din.

23. Og tag hende op af al hendes nød,
og sæt på hende guldkronen rød."

24. „Jeg skjøtter ikke mere om guldkronen rød,
for inden hanen galer, da er jeg vist død".

25. Om morgenen var der tre lig i hr. Adelbruns gård,
om dagen de alle tre blev lagt på sorten bår'.

26. Den ene var hr. Adelbrun, den anden var hans mø,
den tredje var hans moder, af sorrig var hun død.

Ved lærer Hans P. Hansen, Skjellerup Nygårde ved Silkeborg.

121. Møllerens datter.

1. Der stod to skalke og tænkte på,
— Lakelu, lalakelej! —
hvordan de møllerens datter kunde få.
Lakelu, lakelej, ja, datter skal du få.
Lakelu, lakelej, lakelu, lakelej, lakelu, lilalalej.

2. „Jeg stopper dig udi en sæk,
så fører jeg dig til møllerens bæk".

3. Og da han kom til møllerens port,
der stod den møller ude og mål.

4. „Og hør I, kjær møller, I maler min sæk,
så jeg kan få den i aften hjem".

5. „Og sæt din sæk i møllestuen ind,
du får den ej i aften hjem".

6. „Jeg sætter den ej i møllestuen ind,
ti der er både rotter og mus i den".

7. „Så sæt den for min datters seng,
der er hverken rotter eller mus i den".

8. Om aftenen silde, da mørket faldt på,
begyndte den sæk at krybe og gå.

9. „Og hør, kjær fader, I tænder jer lys,
der er vist tyv' i vort møllehus".

10. Og han klapped' hende på snehviden kind:
„Og ti du stille, allerkjæresten min".

11. „Og hør, kjær fader, I slukker jert lys,
det var vor kat, der snapped' en mus".

12. Den gamle kjælling, der på bænken lå:
„Jeg syntes, den kat havde bukser på".

13. „Hold du din mund, til du får men,
i morgen skal du under vor møllesten".

14. Den gamle kjælling, der på bænken lå:
„Jeg syntes, den kat havde stövler på".

15. „Hold du din mund, til du får skam,
i morgen skal du i vor mølledam".

16. Morgenen derefter hun i dammen flød,
og alt hendes mel blev til vælling og grød.

17. Fyrretyve uger udi en slæng,
to vugger stod udenfor pigens seng.

18. Den ene blev en sudder, den anden en smed.
— Lakelu, lalakelej! —
Sådan går det med alle vore piger i år.
Lakelu, lakelej, vore piger i år.
Lakelu, lakelej, lakelu, lakelej, lakelu, lilalalej.

Mig meddelt af A. Olsens enke her i byen. Hun hørt den som barn. Laurits Thastum, Kristrup skole.

Af 12 foreliggende opskrifter meddeles her endnu blot nogle enkelte vers:

1. Ved ungkarl Niels Sörensen, Løgstør:

Manden han stopped' hans sön udi sæk,
— Kromme bromme lisuså! —
og så lader han til møllen trækk'.
Wolle heng Wolle deng sveng pigger i reng, Soren sak å Pi nak, og så vil vi regne vore frøndskaber op for en søndere smej, for en skrædder, han wa mæj, kanselurium.

Efter enkekone Mariane Kristensdatter, Öster-Ørbæk mark.

3. Ved samme.

En gammel kjælling på bænken lå:
— Lof møller lof. —
„Jeg tror, den kat har stövler på".
Lof møller lof, ja, kjære bitte mo'r, skal du sidde med din kone, med din lof lof lof, man lever møller lof.

Meddelt af sykone Maren Jensen Eje i Klim.

3. Ved samme.

Skrædderen og skomageren de snakkede et råd,
— Laguleolæjj lagule. —
om hvem der møllerens datter kunde få,
Laguleolæjj, ja, datter kunde få,
Laguleolæjj lagule. (Accent på le.)

Tilsagt af aftægtsmand Anders Kristian Jensen, Sjøtrup ved Løgstør.

4. Ved Marie Johansen i Bøffelkobbel.

Den skrædder put den skomager i sæk
— He ho ha! —
og førte ham hen til den møllebæk.
Lajdare lajdaro lajdarallala, lajdare lajdaro lajdara!

5. Ved Anne Andresen i Sundeved:

E skomaget pot e skrerre i e sæk
— Hi hu ha! —
og svang ham över en møllebæk.
Lajderi lajderu lajderallala!

Fremsagt af en pige Marie Loj.

6. Ved Lars Hansen, Forlev ved Slagelse:

Der stod tre skalke og tænkte på,
— Hejsasa! —
de vilde til møllerens datter gå.
Å hej billejong billejok jok jok, å hej billejong billejok.

7. Ved Martin Nielsen, Stangegård, Åkirkeby:

Der stode tre skalke og tænkte op råd,
— Rommeli rommeli sula. —
de vilde til møllerens datter gå.
Ole hing, Ole ding, Svend piber i ring, Sören Sok og Per Kok, nu ville vi regne vore frændskaber op for en synere smed og en skrædderbutik kanselerio.
De to de holdte så sækken op,
den tredje derpå i sækken sprang.

9. Ved Johannes Neve, Vrejlev ved Hjörring:

Der stod to skalke og tænkte et råd,
— Skru ru rumpenfej, vil du hjælpe mig? —
de vilde til møllerens datter gå.
For det rusker i ru, for det triller i tru, for de tre, som ligger udi trarara!
Den ene han udi sækken sprang,
den anden skulde bære ham fram.

Slutningsverset:

Den møller han havde så krogen en tang,
og dermed så trak han hende til land.

9. Ved T. Kristensen, Rönslunde:

Der stander to skalke og tænker på,
— Lagelala lagelejj. —
de vilde til møllerens datter gå.
Lagelu lagela, til datter gå.
Lagelu lagela lagelejj.

10. Ved lærerinde Maren Bonde i Vedersø:

Fattigmand stopped' hans sön i sæk,
— Hå hå å ja. —
og så kjørte han til møllen væk.
Firrilik firrilak, til møllen væk,
firrilik firrilak, firrilak kvak.

11. Ved Kathrine Høeg-Höyer, Hjörring:

Kjællingen sank, og posen fløđ,
— Rummel o rummel i sula. —
alt hendes mel det blev til grød,
Rummel o rummel i sula.
Ole hing Ole ding, Svend piber i ring, Sören sok og Peder kok, så ville vi regne vort fryndskab op for en suröjet smed for en skrædder, en apotheker, en kancelliråd.

12. Ved Pastor A. H. Nielsen i Ålborg.

God aften, møller, i stuen din,
— Tyrilus udi löndom. —
og vil du male mig sækken min?
Standerottelus, somme rispe dus somme ridem su su seja.
Ja sæt din sæk ved min datters seng,
der falder ingen muserend.

122. Harevisen.

1. Og bonden drev ad marken med sin plov,
så fandt han en hare, som sad og sov.
2. Den bonde spændte bøssen alt for sit knæ,
så skød han den hare op til et træ.
3. Og bonden kasted' haren op på sin nakk',
og hjem til sin kone han monne lakk'.
4. »Og hjærte konelille, vær god imod mig,
og sikken en hare jeg har til dig!«
5. »Og hjærte mandlille, du vær mig tro,
du sælger din hare, kjøber mig et par sko«.
6. Og bonden kasted' haren op på sin nakk'
og ind til kjöbsteden han monne lakk'.
7. Og da han kom på kjöbstedgad',
der mødte hannem en tyske dreng.

8. »Og hør du, polske bonde favr og fin,
og hvad skal jeg gi' dig for haren din?«

9. »Ja, femten skilling er ingen mark,
og ringer' så bliver min har' ej solgt«.

10. Den tyske dreng bredt' ud sin kappe blå,
så tæller han femten både store og små.

11. Den bonde kasted' haren op til en trapp',
men se dog, fir' bene den hare snap'.

12. Den hare løb over bæk og mos',
den tyske dreng bag efter i sin stumped' hos'.

13. Den hare løb over det bare sand,
den tyske dreng bag efter med en l . . . i hånd.

14. Den hare han løb ad Helved ind,
bag efter løb den tyske dreng med krop og skind.
Ved J. Kr. Vendt, indsendt af H. Nutzhorn.

123. Instrumenterne.

1. Hans Mikkel han bor udi Lemrelemregade,
udi Lemrelemregade,
han kan gjöre alt, hvad han ser.
Han gjorde sig en »fervelin«. Se den!
Og ferve-fervelin!
Og at min pige hun hedder An' Kjerstin'!
Og at min pige hun hedder An' Kjerstin'!

2. Hans Mikkel han bor udi Lemrelemregade,
udi Lemrelemregade,
han kan gjöre alt, hvad han ser.
Han gjorde sig en flöjte. Se den!
»Fuglederutrut, fuglederutrut«, sagde flöjten.
Ferve-fervelin!
Og at min pige hun hedder An' Kjerstin'!

3. Hans Mikkel han bor o. s. v.
Han gjorde sig en harpe. Se den!
»Harputiklingklang, harputiklingklang«, sagde harpen.
»Fuglederutrut, fuglederutrut«, sagde fløjten.
Ferve-fervelin!
Og at min pige hun hedder An' Kjerstin'!

4. Hans Mikkel han o. s. v.
Han gjorde sig en klarinet. Se den!
»Glædidigatgat, glædidigatgat«, sagde klarinetten.

»Harputiklingklang, harputiklingklang«, sagde harpen.
»Fuglederutrut, fuglederutrut«, sagde flöjten.
Ferve-fervelin!
Og at min pige hun hedder An' Kjerstin'!

5. Hans Mikkel han o. s. v.
Han gjorde sig en basun. Se den!
»Hofredehofrede, hofredehofrede«, sagde basunen.
»Glædidigatgat, glædidigatgat«, sagde klarinetten.
»Harputiklingklang, harputiklingklang«, sagde harpen.
»Fuglederutrut, fuglederutrut«, sagde flöjten.
Ferve-fervelin!
Og at min pige hun hedder An' Kjerstin'!

6. Hans Mikkel han o. s. v.
Han gjorde sig en tromme. Se den!
»Trommerommeromrom, trommerommeromrom«, sagde trommen.
»Hofredehofrede, hofredehofrede«, sagde basunen.
»Glædidigatgat, glædidigatgat«, sagde klarinetten.
»Harputiklingklang, harputiklingklang«, sagde harpen.
»Fuglederutrut, fuglederutrut«, sagde flöjten.
Ferve-fervelin!
:,: Og at min pige hun hedder An' Kjerstin'! :,:

Fra Åby sogn, Kjær herred.
Optegnet af F. P. J. Lund, Vinten-Enner.

124. Tjenestedrengen.

1. Jeg skulde en gang ud og hjælpe en smed at blæse,
allerbedst som smeden smedede, så revnede hans næse,
smeden tog sin hammer og tang og ud af smedjen rendte,
jeg bag efter og tralled' og sang, jeg troede, smedjen brændte.

2. Jeg skulde en gang ud og hjælpe en kone at brygge,
jeg skulde bære lud, det var min störste lykke,
jeg faldt i med spande og alt, jeg råbte: lad den ligge!
konen hun er stor og stærk, hun kan den nok optrække.

3. Jeg skulde en gang ud og hjælpe en kone at kjærne,
jeg skulde vogte får, det vilde jeg så gjærne.
Ræven tog mit bedste lam, soen tog min stumpe,
om aftenen, da jeg kom hjem, så fik jeg ris i min rumpe.

Ved en skoledreng fra Borre. N. E. Hansen.

125. Sangremse.

Je rejste mej siv mile för daw,
je tylle. för je hejde,
je tow et par lejergrawer å spende for mi vöwn,
kjöjre våen e med dem, te di svejde.
Je kjöjre te di höe bjerres toppe
å nåde sköwi, för sowlen sto op,
der såw je, galdene flöj i böene,
å bræmserne gik så feje.
Je bandt mit svær ved et gære
å töw mi hest på min kære,
je gik te den hellie præst,
hvor kirken stoe å præke,
je lojste min pære å åfre mi påw,
je gik så hejm igen,
je fæde mit kar å tow mit gul,
å rejde min aske å rade min sæe,
å gik i dæe;
je tåws i da al dejl såw mej så bå væe ud,
je måtte gå boi ud å ind for i hund;
Guskelov i hun vår der, ellers hå jer fåer bit mej.
Gud velsigne jer spåe, må·je ette lune jer dawne å ber våe i.

Morten Rosenkjær.

126. Agnete.

1. Agnete hun stander på höjelandsbro,
da kom der en havmand i samme stund.
— Hå hå hå! —
Da kom der en havmand i samme stund.

2. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig,
og vil du nu være allerkjæresten min?«

3. »Å ja så mænd, det vil jeg jo så,
når du vil ta' mig med til havsens bund«.

4. Han stopped' hendes øren, han stopped' hendes mund,
så førte han hende til havsens bund.

5. Jeg var med den havmand på niende år,
jeg fødte ham sönnere syv i hans gård.

6. Agnete hun lagde sig på vuggen og sang,
da hørte hun de englandske klokker de klang.

7. Agnete gik sig for havmand at stå:
»Og må jeg mig ikke udi kirken gå?«

8. »Å ja så mænd, det må du jo så,
når du vil komm' igjen til börnene små«.

9. Han stopped' hendes øren, han stopped' hendes mund,
så satte han hende på Englands grund.

10. Agnete hun ind ad kirkedören tren,
da kom hendes moder i sammen stund.

11. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig,
hvor har du været så længe, jeg har ikke set dig?«

12. »Og jeg haver været på havsens bund,
syv sönnere jeg ved en havmand har«.

13. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig,
hvad gav han dig først til foræringen din?«

14. »Og han gav mig et guldbeslagen skrin,
det bæres ikke bedre for dronning Angenin«.

15. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig,
hvad gav han dig mere til foræring din?«

16. »Og han gav mig en ring af guld så rød,
det bæres ikke bedre for dronning Angenin«.

17. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig,
hvad gav han dig mere til foræringen din«.

18. »Og han gav mig en sølvbeslagen kniv,
Gud give, den sad i hans eget liv«.

19. Den havmand han ind ad kirkedören kom,
så alle små billeder de vendte sig om.

20. »Og hør du, Agnete, hvad jeg vil sige dig,
og dine små börn de længes efter dig«.

21. »Ja, lader dem længes så meget som de vil,
jeg kommer jo aldrig mere dertil«.

22. »Tænk noget på de store, tænk mere på de små,
tænk mest på det mindste, som i vuggen lå«.

23. »Jeg tænker hverken på de store, ej heller på de små,
langt mindre på det lille, som i vuggen lå«.

24. Den havmand han ud ad kirkedören sprang,
så vinduer og döre efter bag ham klang.

25. Hans hår det var som det røde guld,
hans öjne de vare så sorrigfuld.
— Hå hå hå! —
Hans öjne de vare så sorrigfuld.

Denne vise er sunget for mig af Kirsten Vilhelmsen, Stårup.
Lavrits Jensen, Nygård.

II. Æventyr.

127. Mestertyven.

Der boede for nogle år siden en herremand i Kalundborg-egnen, og et stykke fra hans gård boede en husmand, der havde tre sönner. Da den sidste var konfirmeret, vilde de alle tre ud at lære noget. Moderen græd, da hun hørte, at den yngste også vilde med, men han vilde ikke blive hjemme, og så blev aftalen, at de skulde vende tilbage om tre år. Den ældste vilde være skomager, den næstældste skrædder, men den yngste gik ud på lykke og fromme, for han vidste ikke, hvad han vilde tage sig for. Han gik en hel dag og kom hen imod aften gjennem en skov, hvor der lå en lille hytte, og den var beboet af røvere. Da han var sulten og træt, bankede han på. Der kom en gammel kone og lukkede ham op, og hun spurgte ham, hvem han var. Ja, han sögte tjeneste og vilde bede om natteleje. Så kom han ind og fik mad og drikke, konen lavede et leje til ham, og han sov snart ind. Ud på natten kom røverne hjem, og konen fortalte sine sönner om drengen. Så kaldte de på ham og spurgte, om han vilde tjene dem, han skulde få en god lön. Ja, han spurgte om, hvad han skulde bestille. „Du skal i førstningen følge omkring med os, og siden skal du selv gå og se efter, hvad der færdes på vejene, og så bringe os besked om det«. Så skulde han det første år have ti daler i lön, det andet tyve daler, og det tredje tredive, og hvis han tjente dem tilpas, skulde han have et sæt töj så godt, at ingen konge kunde have det bedre. Nu blev han der, og røverne kom til at synes svært godt om ham. En gang tog de bort i længere tid, og drengen skulde da være ene hjemme og passe forretningen så godt han kunde. En nat kom kan forbi en gård, der lå et stykke udenfor skoven. Der var lys der inde, og

så listede han sig hen under vinduerne og lyttede. Da hørte han manden sige: „Hør, vor mo'r, jeg tror alligevel, jeg skal til marked med nogle af studene i morgen". — „Hvor mange vil du tage?" sagde konen. „Å, jeg tænker, jeg tager syv". — „Dem kan du da ikke trække på én gang". — „Nej, jeg vil gå tre gange". — „Der skal jeg gjøre en god fangst", tænkte drengen. Næste morgen var han tidlig paa færde, og da han så manden komme drivende med tre stude oppe på vejen og skulde forbi skoven, bandt han en snor omkring sig og hængte sig i et træ i skovens udkant. Da nu manden kom og fik öje på ham, var han nær dånet, men drev dog videre. Straks efter kravlede drengen ned af træet og løb forved manden, krøb op i et andet træ og bandt sig fast der. Da manden kom og så én til i samme stilling, tænkte han: „Jeg må dog hjælpe de stakkels mennesker ned igjen", hvorpå han bandt studene ved en pil og gik tilbage til stedet, hvor den første hængte, men blev svært forundret over ikke at kunne finde ham. „Jaja", tænkte han, „den anden må jeg da kunne finde, han hængte jo lige forved mine stude". Men han blev endnu mere forbavset, da han hverken kunde finde studene eller den hængte. „Der blev jeg godt narret", tænkte han, „og mine stude får jeg nok aldrig mere at se". Han gik nok ind i skoven for at lede efter dem, men fandt jo ingen. „Det skal blive sidste gang, jeg skal lade mig narre af sådan nogle slyngler, de skal få lov til at blive hængende". Dermed gik han hjem efter nogle andre stude. Da han nu kom med dem, fandt han, lidt för han nåede skoven, en sko til det venstre ben, den lå lige midt på vejen. Den var omtrent ny, og han sagde: „Havde jeg haft magen til den, havde den været værd at have, mine træsko er så tunge at gå med, og sko har jeg ikke råd til at kjøbe, men denne her er jo ingen ting til". Da han var kommen et godt stykke længere frem, fandt han den anden sko. Han blev nu glad, bandt studene ved et træ, smed træskoene og løb tilbage for at hente den første sko. Den var der godt nok, men da han kom til stedet, hvor studene havde stået, var de der ikke. Han kløede sig i nakken over dette her, var glad nok ved at have fået et par sko, men kunde ikke forstå, hvor studene var blevne af. Så gik han hjem efter de sidste stude for dog at komme til marked. Men da han atter nåede skoven, kunde han høre nogle stude bröle der inde. „Å, jeg tænkte nok at mit

kræ ikke sådan var blevet borte, de har blot revet sig løs, og da jeg nu har sko på, kan jeg nemt fange dem, jeg må nok kunne drive dem alle". Så bandt han de sidste stude og gik ind i skoven. Men han fandt ingen, og da han kom ud igjen, var de sidste også væk. Lidt ærgerlig skyndte han sig hjem og blev modtaget af vor mo'r i porten. Da hun hørte, hvordan det var gået, vankede der vel lidt til ham både af munden og hånden.

Den samme dag kom røverne hjem og var meget glade ved at høre, hvad drengen havde udrettet, han havde tjent mere den dag, end røverne i ni dage. Inden de tre år var omme, var han den skrappeste mestertyv der på egnen; men så vilde han også rejse, fik sin lön og det fine sæt töj, og drog så hjem ad. Brödrene mödte også og var begge udlærte som mestre, hver i sit håndværk. Forældrene spurgte nu den yngste, hvad han havde lært. „Kan det hjælpe jer noget at få det at vide?" sagde han. „Du kan vel nok være din profession bekjendt", sagde faderen. „Jeg er mestertyv", sagde han. Da moderen hørte det, gav hun sig til at hyle og skråle, men glæden over at have sönnerne igjen, tog dog overhånd til sidst. Dagen efter fulgtes fader og sönner ad til kirke, og da de efter tjenesten gik ud af kirken igjen, så herremanden den gamle husmand, som han kjendte godt, følges med de fine herrer. Den gamle gik i luvslidt kort tröje og knæbukser, og det passede ikke godt til deres dragt. Så gik herremanden hen og sagde til ham, at han skulde gå lidt til side og lade de unge herrer gå først. Den gamle svarede: „Det er mine sönner, jeg kan vel nok have lov at gå hos dem". Herremanden gik da hen og hilste på dem og bad dem til selskab hos sig om eftermiddagen. De takkede og lovede at indfinde sig. Da de nu kom, spurgte han først den ældste, hvad han havde lært, og så den næstældste. De gjorde så redelighed for det og fik med det samme arbejde hos ham. Men da han nu spurgte den yngste ud, vilde han ikke straks op med det. „Du kan vel nok være din profession bekjendt", sagde han. „Ja vel så", svarede han, „jeg er mestertyv". — „Da kunde jeg have lyst til at se, om du har lært det til gavns. Vi kan jo forsøge, om du i nat kan stjæle tolv heste ud af min stald, og kan du det, skal du få lov til at eje dem". — „Vi kan jo pröve på det", var hans svar.

Der blev nu talt om andre ting, og omsider gik sönnerne hjem. Herremanden gik så ned i stalden og satte de tolv heste sammen i dens ene ende, lod dem opsadle og satte en karl på hver af dem samt to skildvagter ved dören. Hver af karlene skulde nu passe på så godt de formåede, at hestene ikke blev borte. Ud på natten kom en gammel kone med en kurv fuld af hvedebrød og en bimpel med brændevin og spurgte skildvagterne, om de da skulde stå her hele natten. „Ja, vi skal“, sagde de. „Så kan I såmænd nok trænge til at få en lille forfriskning“, sagde hun. „Ja, vil du give den, så kan vi også nok bruge den“. De kaldte så på rytterne, gik ind i et kammer ved siden af og gjorde sig til gode. Til sidst kunde de ikke rejse sig selv, og konen havde imidlertid, mens de andre drak, fået hestene ud og spændt sadlerne på spilbommen. Derefter gik hun ind igjen til karlene og sagde: „Det er da nogle pæne heste, der står der ude, de skulde bare have været noget tykkere“. — Ja, de kan sagtens være tynde nok at sidde på en hel nat“, sagde karlene og vilde rejse sig, men ravede om, så tit de vilde prøve på det. „Jeg kommer vist til at hjælpe jer op at ride igjen“, sagde konen. „Ja mange tak“, sagde de, og hun fik dem da løftet op hver på sin spilbom og bad dem om at holde fast, hvis hestene skulde blive urolige. Skildvagten kom også til at stå ved dören, men måtte holde sig fast ved dörkarmen.

Tidlig næste morgen kom herremanden først til skildvagterne og spurgte: „Hvordan står det til inde i stalden?“ — „Godt, höjbårne herre“, var svaret. Da han kom ind og så, hvordan det dér stod til, tog han en pisk og gav dem hver nogle gode træk: „I slyngler, I passer godt på det, I skal! hvor er mine heste blevne af?“ — „Vi sidder på dem“, svarede de halvt i sövne, for ingen af dem havde lagt mærke til, hvor de sad; men nu huskede de den gamle kone, der havde været der om natten, og som så måtte have taget hestene, mens de drak.

Lidt bedre op ad dagen kom mestertyven og hilste på herremanden og spurgte: „Hvor er så hestene? da jeg nu kom forbi stalden, var den tom“. — „Ja, du er snild nok, men vil du prøve end en lignende streg? og lykk'es den, skal du få min lille herregaard, der ligger hist ovre“. — „Ja, hvad skulde det så være, må jeg höre?“ — „Det er“, svarede herremanden, „at du i nat skal stjæle lagenerne af

min kones seng samt hendes særk af kroppen". Herremanden havde i sinde at skyde ham, da han frygtede meget for ham. „Det er rigtignok en stor fordring", sagde mestertyven. „Men der er da også god fortjeneste", sagde herremanden, „og vinduet skal endda få lov til at stå åbent ind til soveværelset, og jeg selv skal lægge mig i et andet kammer". — „Ja, vi kan jo pröve på det".

Herremanden gjorde sin kone bekjendt med sagerne, og aftenen kom. Mestertyven gjævede godt om, at der var ondt i vente, hvorfor han udstoppede en menneske-skikkelse og tog med sig; dernæst åbnede han vinduet og løftede skikkelsen op foran sig; i det samme faldt et skud, og han lod skikkelsen falde og krøb lidt i skjul under vinduet. Herremanden løb til, tog nu skikkelsen og slæbte af med den; men mestertyven krøb ind gjennem vinduet og lod, som han var meget forfippet. „Kjære", sagde han til konen, „lad mig få dine lagener at svøbe ham ind i, han bløder voldsomt". Konen, som troede, det var hendes mand, der kom, sprang af sengen og gav ham lagenerne. „Det bliver for lidt, jeg kommer til at have noget mere linned", sagde manden. „Ja, men her er jo ikke mere for hånden", var svaret. „Jo, giv mig din særk", sagde han igjen. Den fik han med, og så skyndte han sig ud af vinduet og ned over gården og så hjem ad. I det samme kom herremanden ind i sovekammeret til sin kone og blev meget forskrækket ved at se hende stå splitternøgen midt på gulvet. „Har han været her?" udbrød han. „Var det da ikke dig, der var her og fik mit linned? så er jeg bleven skammelig narret", sagde hun. „Ja, jeg med", sagde herremanden, som nu indså, at mestertyven var ham for klog. Han måtte undskylde sig på bedste måde, da mestertyven kom igjen og vilde have forklaring over, hvorfor han skjød. „Jo", sagde han, „jeg kunde jo straks se, den gang du løftede den udstoppede mand ind ad vinduet, at det ikke var dig selv, for jeg havde nemlig stillet mig på lur, da jeg gjærne vilde se, hvordan du vilde bære dig ad med at stjæle; men du må prøve det for tredje gang. Kan du formå vor præst til at rejse godvillig bort, så skal du få min datter". Herremanden havde nemlig et horn i siden på præsten. „Han må nok være til at få gjort kjed af det, så han rejser sin vej", sagde mestertyven, „lad os imidlertid nu tage op og se på min gård". De tog så derop, og det var jo meget rart. Nogle aftener efter kjöbte mestertyven et stort engle-

billede, satte det op i kirken og tændte lys; lidt efter kom degnen ud og så, at der var lys i kirken. „Hvad mon der er på færde i aften, jeg har ikke hørt til noget, jeg må derop og se“, tænkte han, løb ind og tog en frakke på, og så ilede han til kirken. Da han åbnede kirkedören, lå mestertyven omme bag billedet og sang: „Der er kommet en engel fra himlen og skal hente jer præst med alt hans guld- og sølvtöj, og degnen befaler jeg at bringe ham besked derom“. Degnen blev lidt forskrækket lige straks, men løb derefter til byen og meddelte præsten, hvad han havde hørt. Præsten syntes ikke rigtig godt om det, og hans kone græd, ikke for „fatter“ men for sølvtöjet. Der var dog ikke andet at gjøre, et sådant bud måtte adlydes, og han måtte afsted. Mestertyven var løben bag efter degnen og lå uden for præstegården i skjul. Da nu præst og degn kom uden for, sagde degnen: „Fa'r har da heller ikke nødig at tage alle pengene med, giv mig blot 3 mk.“ — „Det kan du gjærne få“, sagde præsten og gav ham dem. Mestertyven løb nu lige over til kirken for at være der, inden præsten kom. Da nu denne trådte ind i kirken, nejede han og sagde: „Jeg er nu beredt på at følge med, hvorhen du befaler“. — „Har du nu også alle pengene og alt sølvtöjet med?“ sagde englen. „Ja“, var svaret. „Hvor er da de 3 mk., du gav degnen?“ „De er her, de er her“, sagde degnen helt forfærdet og gav præsten dem. Da sagde englen igjen: „Præst, kryb i den sæk, der ligger, og degn, bind for den“. Det skete altsammen, som han sagde, og så sagde englen til degnen: „Du kan nu gå hjem, men du skal ikke prøve på at føre mig bag lyset tiere, da intet er hemmeligt for mig“. Da degnen var gået, gik mestertyven ned, tog englebilledet under armen og tog fat i præsten, og så slæbte han afsted med præsten både over grøft og gjærde, og tilsidst over et tjörnekrat. „Av, av“, sagde præsten. „Det er den tornefulde vej til Himmerig“, var svaret. Det gik nu videre i en rivende fart, og af og til udstödte præsten jammerskrig, men da de kom nær til herregården, lod han præsten ligge bag borgvolden og så gik han op til herremanden. Næste morgen gik de ud for at se, hvordan præsten havde det, og så slap de ham endelig ud af den ubehagelige stilling. Herremanden lod, som han var helt overrasket ved at se præsten; men både herremanden, præsten og degnen blev enige om, at det måtte have været spøgeri, der sådan havde handlet med præsten, og det kunde

komme tiere. Derfor sögte han sin afsked straks og rejste sin vej.

Mestertyven blev nu gift med herremandens datter og flyttede over på den lille herregård, hvor han levede meget lykkeligt med sin kone. Hans moder sagde så tit: „Den slags tyve var det ikke så galt at have, jeg tænkte nok, at min yngste sön vilde blive til noget stort". Da herremanden døde, fik han hele godset, men siden brugte han ikke mere professionen.

Meddelt af skræder Ole Mortensen, Balskov ved Kalvehave.

---

128. Den slugne kjælling.

Der var en gang en lille dreng, som skulde ud og le' efter to små sorte kale. Så kom han te en kjælling, og så sa' han: „Har dutte set nå' te to små sorte kale?" — „Næj", sa' kjællingen, „men vil du lystre mæj!" — „Næj!" sa' drengen. „Ja, så sløjer je dæj!" sa' kjællingen, og så sløj hun ham. Så skulde den store dreng u' og le'; han kom også te den samme kjælling og sa': „Har dutte set nå' te vor lille dreng; han har væ't u' og le' efter to små sorte kale?" — „Næj, je har ikke; men vil du lystre mig!" — „Næj, je vil ikke!" — „Ja, så sløjer je dæj!" Og så sløj hun ham. Så skulde ka'len u' og le'; han kom også te kjællingen og sa': „Har dutte set nå' te vor store dreng; han har væt u' og le' efter to små sorte kale?" — „Nej, je har ikke; men vil du lystre mæj!" — „Næj, je vil ikke!" — „Så sløjer je dæj!" og så sløj hun ham. (Sådan fortsættes med pigen, konen, manden, hunden og katten). — „Næj, je har ikke", sa' kjællingen, „men vil du lystre mæj!" — „Næj, je vil ikke", sa' katten. „Ja, så sløjer je dæj!" sa' kjællingen, og så sløj hun ham også. Men da han ha' sløjd katten, så rev han hul på hinnes mave, og så krøb de u' alle sammen, dem hun ha' sløjd.

Efter diktat af en syvårig skoledreng, Anders Kristoffersen fra Nyborre. N. E. Hansen.

---

129. De tre guldhår.

I en lille kjöbstad boede to rige kjöbmand, hvis gårde lå ved siden af hinanden; den ene af dem havde mange smukke dötre. Nu skete det, at den ene kjöbmands kone døde, og da tænkte naboen, at når han igjen vilde gifte sig, tog han

vel en af hans dötre, for de var både rige og kjönne, men da en tid var gået, giftede kjöbmanden sig igjen med en fattig „urte-pige“.

En tid efter brylluppet kom begge kjöbmændene sammen ved en festlig lejlighed og taltes da ved. Kjöbmanden med de mange dötre vidste ikke, hvad ondt han vilde sige om sin nabos kone, ja, lod sig endog forstå med, at hun var ham utro. Derover følte hendes mand sig dybt krænket og udbrød i vrede: „Ja, hvis du inden i morgen kan sige mig, hvilket mærke der findes på min kones bryst, så vil jeg forære dig al min ejendom og rejse herfra straks!“ ja, han tilbød endog, at han i den nat vilde rejse bort fra byen, og konen forblev uvidende om det indgåede væddemål.

Da den første kjöbmand kom hjem, tænkte han over på, hvorledes han skulde få det omtalte mærke at vide og derved vinde sin naboes gård og hele ejendom, og han udfandt da et middel. Han havde en gammel moster i huset, og hende fortalte han, hvad det gjaldt, og bad hende hjælpe sig. Mosteren gik ind på det, og der blev da redt en seng i en gammel klædekiste, hun havde, og hun lagde sig i den.

Da det var nu sat i værk, blev der sendt bud hen til naboens, om de ikke vilde være så venlige at huse en gammel klædekiste for dem i nat; ti de havde lige fået så mange varer hjem, at de ikke havde plads til den för i morgen tidlig, når de i løbet af aftenen og natten fik deres varer ordnede. Men her hos naboens var manden jo ikke hjemme, og konen sagde, at det kunde hun ikke give lov til. De sagde, at det var jo kun en ringe tjeneste, som manden, hvis han havde været hjemme, umulig kunde have noget imod, og så gav konen også sit samtykke, og de kom med kisten. Men her havde man også knap plads, og kisten blev derfor sat ind i sovekammeret.

Så lå da moster her i kisten, hvis låg var lukket helt læmpeligt til. Hun passede sin post og holdt öjnene åbne. Det var et dejligt, månelyst vejr, og næsten så lyst som den klare dag. Da det var gået noget ud på natten, og moster mærkede, kjöbmandens kone sov, satte hun sig over ende og lukkede låget forsigtig op, trådte ud af kisten og hen over gulvet for at se, hvilket mærke, kjöbmandens kone havde på sit bryst, og fik öje på tre dejlige guldhår.

Om morgenen blev kisten hentet med tak for husrum, og moster aflagde nu beretning om mærkerne. Kort efter

indfandt han sig hos naboen og fortalte ham om dem. Nu vidste han, hvad klokken var slået; han beordrede en vogn forspændt, satte sig op i den og bød sin kone at tage plads ved sin side. Så forlod de deres gård, kjørte gjennem byen og ud på landet. Da de her nåede en korsvej, bød han kusken at holde stille, og de steg ud af vognen. Kusken fik ordre til at vende tilbage til byen og aflevere kjøretöjet til den anden kjöbmand, for nu tilhørte det jo ham tilligemed alle deres ejendele, og han tog nu også gården og alt hvad de ejede i besiddelse.

Da de nu stod her på korsvejen, fortalte manden sin kone, hvorledes hun var skyld i deres ulykke, og nu havde de mistet alt, hvad de ejede og havde, fordi hun ikke havde kunnet holde sit mærke på brystet hemmeligt. Så sagde han til hende: „Nu må vi skilles, vælg du nu hvilken vej, du vil, jeg vil lige den modsatte!“ De gik da hver til sin side.

Kjöbmanden, som tidligere havde lært kurvemagerarbejde, gav sig nu til at sysle dermed. Hans kone derimod iførte sig mandsklæder og fik tjeneste hos en bonde. Hun lærte godt både at plöje og så, og da hun i forvejen havde lært godt både at regne og skrive, og hun tilmed gjorde gode fremskridt i landvæsenet, sögte hun nu plads på en herregård som forvalter. Hun fik også denne plads. Kjöbmanden, der rejste landet rundt for at sælge sine kurve, kom nu også en dag til herregården og bød kurve fal, og det var naturligvis forvalteren, der skulde afgjøre, om der skulde kjøbes kurve. Kurvemageren kjendte ikke forvalteren, men forvalteren kjendte nok kurvemageren, og da de havde talt meget om kurvene og endelig handlet om dem, spurgte forvalteren ham, om han ikke havde lyst til at tage tjeneste der på gården og flette deres kurve, der var arbejde nok til ham. Det havde han nok lyst til, og så blev han der.

En tid gik nu hen. Så var det en dag, at forvalteren skulde en rejse til kjöbstaden, og han vilde, at kurvemageren skulde være kusk. De sad ene to på vognen og kjørte til den samme kjöbstad, de för kjørte ud af. Da de kjørte over korsvejen, hvor de tidligere skiltes, siger forvalteren til kusken: „Kan du huske, hvornår vi skiltes her“. Forbavset fo'r kusken op, han havde ingen anelse om, hvem han sad ved. Nn kom det til forklaring imellem dem. Da de kom til byen, tog de ind i deres gamle gård, hvor deres forrige nabo nu boede. Kjöbmanden og hans familje bød

forvalteren om at spise til middag med dem. Da de skulde til bords, siger han, at han gjærne vilde, hans kusk skulde stå bag ved hans stol under måltidet, den skik havde han al tid. Kjöbmanden mente, det var en underlig skik, men han fik jo at have lov til det. Kusken kom da til at stå bag ved forvalterens stol. Som de nu sad og spiste, siger forvalteren: „Hvis to kjöbmænd boede ved siden af hinanden, og den ene af dem tog den andens gård og ejendele i besiddelse, hvad straf burde han da lide?“ Derpå svarede kjöbmanden: „Han burde sættes i en tønde, der indvendig var besat med pigge, og som var forspændt med et par løbske heste!“ — „Nu har du fældet dommen over dig selv“, svarede forvalteren, „for du har tilranet dig din forrige gård; jeg er din forrige naboes kone, den fattige „urtepige“, og her bag min stol står min mand!“ Dommen blev så iværksat på den, der havde fældet den. Men kurvemageren blev atter kjöbmand, den fattige urtepige hans kone som forhen, og de fik nu deres gård og alle deres ejendele udleveret.

Meddelt af Lars Frederiksen.

Et meget væsentligt træk er her helt glemt, nemlig, hvorledes mosteren kommer til at fortælle om den skarnsstreg, hun har været med til. Dette sker helt tankeløst, men hendes meddelelser forstås straks af kjöbmanden, og de dömmer både hende og ham med de rige dötre.

E. T. K.

---

130. Havfruen og dronningen.

I gamle dage, da der endnu var mange havmænd og havfruer til, var en havfrue, som var så god til at spå, at alt indtraf, som hun forudsagde det. Så skete det en gang, at dronningen fik i sinde, at hun vilde ned til stranden for at spåes af havfruen. Kongen vilde nemlig drage bort i krig, mens hun gik og var höj-frugtsommelig, og derover var hun meget ængstelig og bedrøvet; ti det bares hende for, at hun skulde dø, mens kongen var borte. Hun sagde det da til kongen, at hun gjærne vilde gå ned til stranden for at spåes af havfruen. Kongen syntes ikke godt derom, og han sagde:

„Alle spåkjællinger dem giver vi skam,
vi skal have den lykke, som Gud vil have fram“.

Men da dronningen var så opsat derpå, vilde han dog ikke forbyde hende det, og hun tog da en af sine hofdamer med ned til det sted ved stranden, hvor havfruen plejede

at vise sig. Men hofdamen gav hun den befaling, at hun skulde tage en pude og en skarp kniv med, og da de nu kom ned til stranden, sagde dronningen til hende, at hun skulde brede puden ud over kniven. Noget efter kom havfruen svömmende til land og hilste på dronningen, som bad hende sætte sig på puden. Men havfruen svarede: „Den pude skal ej være sæde for mig, derunder ligger den hvasse kniv“. — „Ja, véd du det“, sagde dronningen, „så véd du også mere end det, og vil du nu sige mig, hvordan min skjæbne skal blive?“ Havfruen spåede hende da, at hun skulde føde to sönner, men snart derefter skulde hun dø. Dronningen blev meget bedrøvet og sagde, at hun nok havde frygtet for, hun skulde dø, og derfor havde hun bedet kongen så mindelig om ej at drage bort, men han havde ikke villet høre hende. Nu håbede hun dog, at hun skulde bevæge ham til at blive hjemme, når hun fortalte ham havfruens spådom. Havfruen sagde, at det nyttede ikke, for vi skulde jo have den skjæbne, som Gud vil have fram, men dronningens skjæbne vilde netop blive således, som hun havde spået hende.

Dronningen gik da bedrøvet hjem. Hun fortalte kongen, hvad havfruen havde spået, kaldte hofdamen til vidne derpå og bad da igjen kongen med tårer om ikke at drage bort fra hende i krigen; men kongen svarede som för:

„Alle spåkjællinger dem giver vi skam;
vi skal have den lykke, som Gud vil have fram“.

Han vilde ikke blive hjemme fra krigen. Hun sagde, at kongen nok vilde fortryde det, når han fik brevet med det sorte segl; men så var det for sildig.

Kongen drog i krigen, og det gik, som havfruen havde spået: dronningen fødte to sönner, men nogle dage efter var hun død. Der blev da straks skrevet til kongen, og da han fik brevet med det sorte segl, blev han meget forfærdet. Han gav sig straks på hjemvejen, men da skibet kom i nærheden af Kjöbenhavn, hørte han alle stadens klokker ringe. Han vidste da nok, at det var til dronningens jordefærd, de ringede, og han nåede netop at komme tidsnok til at følge sin dronning til graven. Han sörgede meget over hendes død og over, at han var rejst bort fra hende, og den eneste tröst, han havde i sin sorg, var de to små prinser, som voksede op og siden blev ham til stor glæde.

Efter en gammel kone i Mejlby ved Jens Jakobsen. Man ser, at det er visen om havfruens spådom, omsat i prosa.

---

131. Bjærgmandens dreng.

Der var en kone, hun havde en lille sön, der hed Frands, de boede i et lille hus, og nær ved det lå en höj. Der vilde drengen så gjærne gå op på den höj og lege med de bitte sten, der lå. Så en dag kom bjærgmanden op af höjen og sagde til ham: „Vil du ikke gå af min höj, lille dreng!“ — „Nej, jeg vil ikke“, sagde Frands, „for min moder har givet mig lov, jeg må godt lege her“. Så tog bjærgmanden en sten og klemte vandet af den og sagde: „Dersom du nu ikke går af min höj, så gjör jeg sådan ved dig“. Frands gik da hjem til hans moder og sagde, at bjærgmanden havde været efter ham; men om hun ikke havde en grön ost, han måtte få, det gjorde ikke noget, hvor lille den så var. Nej, hun havde ikke, sagde hun; men drengen blev ved at tigge, til han fik en lille en, og med den gik han op på höjen igjen. Der lagde han den ved en sten, og så gav han sig til at lege med de andre sten. Så kom bjærgmanden igjen: „Vil du ikke gå af min höj, lille dreng“. „Nej, jeg vil ikke“, sagde drengen, „for min moder hun har givet mig lov, jeg må godt lege her“. Så snappede bjærgmanden igjen en sten og klemte den i hånden, så vandet løb af den. „Dersom du ikke går af min höj, så gjör jeg lige sådan ved dig“. Men drengen bukkede sig, tog osten op og klemte den, så vallen løb af den. Bjærgmanden gjorde store öjne: „Nej, nu har jeg set mange stærke folk i mine dage, men jeg har aldrig set nogen för, der kunde klemme valle af en sten. Vil du tjene mig?“ Ja, det vilde drengen godt, og han løb hjem og fortalte sin moder, at nu skulde han til at tjene bjærgmanden. Hun gav sig til at græde og jamre: at aldrig havde hun haft nogen nytte af drengen, og heller aldrig hun fik, for nu lagde bjærgmanden ham da øde. Men Frands tabte ikke modet, det gik nok, og han flyttede op til bjærgmanden næste dag. — Det første arbejde, han kom til, var at tærske. Frands havde en bitte kjæp, han stod og tjattede med, men bjærgmanden havde en vældig plejl, og han slog til, så strå og korn flöj om ørerne på dem. „Kan du ikke slå så hårdt, at det kan ligge stille?“ spurgte Frands. Nej, det kunde bjærgmanden ikke, jo stærkere han slog, des höjere flöj det; altså var Frands den dygtigste. Anden dagen skulde de i skoven: da de havde fået et træ savet over, så spurgte bjærgmanden Frands efter, hvilken ende han vilde helst have fat i, mens de bar det hjem.

„Å, det er mig lige meget“, sagde han, „men nu kan jeg jo også tage toppen; men dersom du begynder med at ville hvile dig, inden vi kommer hjem, så har jeg en bitte spids kniv i min lomme, den skal du så få at smage“. Nå, bjærgmanden fik fat i rodenden, Frands satte sig i toppen og lod bjærgmanden slæbe både ham og træet. Da de kom hjem, var han så træt, han var færdig at styrte, Frands var der ikke noget at se på. Så om aftenen snakkede bjærgmanden med hans kone om, at den dreng vist blev ham for stærk, han troede, han vilde se at slå ham ihjel i nat, mens han sov. Men Frands stod udenfor dören og hørte det; og han hen og fik fat i kjærnen og flødebøtten og en del andet skramleri, som han lagde i sin seng, og selv tog han stade i fodenden af sengen. Da en lille tid var gået, kom bjærgmanden listende med en stor økse og slog til med den, så han knuste flødebøtten, og fløden stænkede ham op i ansigtet. „Nu“, sagde han til sin kone, „nu tror jeg nok, jeg fik ham slået ihjel, for blodet stænkede mig op i ansigtet“. Men om morgenen så kom Frands til sædvanlig tid ind til davre og bad godmorgen til bjærgmanden. „Hvad for noget!“ udbrød denne forskrækket, „er du ikke død?“ Nu gav bjærgmanden sig til at tigge Frands for, om han ikke vilde rejse, så måtte han tage så mange penge med, som han kunde bære. „Nej“, sagde Frands, „det er for mange, når jeg får dem, I kan bære, så er jeg godt fornöjet, så vil jeg godt rejse!“ Ja, det måtte han da, bjærgmanden skulde selv bære dem ned til Frandses moder. Drengen løb i forvejen hjem og fortalte moderen, at nu var den tjeneste forbi, og nu om lidt kom bjærgmanden med en stor sæk penge til dem. „Men nu går jeg op på taget og lægger mig, og når han kommer, så skal I sige, at jeg er død, og at jeg skal ligge der oppe, fordi jeg har været så slem!“ Noget efter kom bjærgmanden og smed en stor pengesæk ind ad dören. „Hvor er Frands?“ spurgte han, da han ikke så ham. „Å, den skidknægt!“ sagde moderen, „han er død, og jeg har smidt ham op på taget, fordi han altid har været så slem og så dævvels“. „Da vil jeg op og forrette min nødtørft på ham!“ udbrød bjærgmanden, klatrede op på taget, løste sine bukser og satte sig over ham, men drengen, der havde den lille spidse kniv hos sig, jog den op i rumpen af bjærgmanden, der nu faldt ned af taget og brækkede halsen.

Fortalt af Niels Olesens kone i Linde; optegnet af Karen Marie Rasmussen.

---

132. Den hængte prins.

Der var en konge og dronning i Polen, som ingen börn havde. En vinterdag gik de i haven, hvor der var faldet et lille lag sne. Da kom dronningens næse til at bløde. I det samme kom en lille fugl flyvende og sang, at inden et år var omme. skulde hun føde en sön så hvid som sne og så rød som blod. De blev meget glade ved at høre dette, og det varede heller ikke længe, inden de kunde se, at fuglens spådom vilde gå i opfyldelse. Hun fødte også en dejlig prins, men en dag, hun sad ene med den lille, lukkede hun vinduet op, og da kom den lille fugl flyvende og sang, at prinsen skulde blive hængt, för han havde fyldt sit femtende år. Det blev hun jo bedrøvet over og besluttede ikke at fortælle kongen det. Da barnet var fjorten år, sad hans moder en dag meget bedrøvet, og han spurgte hende om grunden dertil. Hun fortalte det nu under mange tårer. Men han sagde: „Giv dig kun tilfreds, men lad mig få lov til at rejse udenlands, I skal ikke have den sorg at se mig hængt".

Han fik så tilladelse til at rejse, sagde farvel til sine forældre og vandrede ud i den vide verden. Da han havde gået nogle dage, mente han, at det var bedst at få byttet sine klæder for nogle simplere, og da han just så en hyrdedreng, gik han til ham og spurgte, om de ikke skulde bytte klæder. Drengen svarede, at han skulde ikke spotte ham, fordi han var fattig, men mærkede jo snart, at det var alvor. Så byttede de, og snart stod prinsen klædt i hyrdedrengens klæder og vandrede videre mod en stor by, som han nåede ved aftenstid. Her så han en kjöbmand stå uden for sin dör, gik hen til ham og spurgte, om han ikke kunde blive der om natten. Kjöbmanden sagde jo, og da han syntes godt om drengen, spurgte han ham næste morgen, om han ikke havde lyst til at blive hos ham, han manglede netop en butiksdreng. Jo, det vilde han gjærne, og så blev han der.

Men kjöbmanden mente, at sådan en fattig dreng sagtens måtte være „noget forsömt", og han blev derfor næste dag sendt til en skole for at lære noget. Samme dags aften kom imidlertid læreren hen til kjöbmanden for at meddele, at han ikke kunde lære den ny dreng noget. Det syntes kjöbmanden om; nu kunde han straks have nytte af ham.

Kjöbmanden havde i sit hus en mand, der i flere år havde haft opsyn med handelen og ført hans regnskaber. En dag var denne mand fraværende, og drengen kom da til at blade i en af bøgerne og så der nogle papirer, der var skrevne i et fremmed sprog. Han så straks, at regnskabsføreren begik et stort bedrageri mod sin husbond. Kjöbmanden blev kaldt til, men han forstod ikke sproget, hvorfor drengen måtte fortælle ham sammenhængen. Da regnskabsføreren var kommen hjem, gik kjöbmanden ind til ham, eftersá bøgerne og spurgte, hvad dette var. Han svarede, at han vidste det ikke og forstod ikke, hvad der stod skrevet. „Lad os da kalde den ny dreng til", siger kjöbmanden, „han skal være så klog, måske han kan klare os det". Drengen kom nu ind og læste, og den anden vedgik straks sin skyld og bad blot om at måtte rejse uden at blive straffet. Det fik han lov til.

Men kjöbmanden blev nu så glad ved drengen, at han satte ham over hele handelen, og fra nu af blev han betragtet som sön i huset, og kjöbmandens eneste datter blev kjæreste med ham. Da han havde været der omtrent et år, blev kjöbmandens buden til bryllup, og han skulde også med; det var lige dagen för hans fødselsdag. Han fik dog lov til at blive hjemme, og om aftenen gik han ind i et lysthus og sad der og grundede over, hvad der var spået ham. Ved midnat kom der to engle flyvende, tog ham hver under en arm og hængte ham op i et træ, idet de sang en ligsalme. Men da sangen var til ende, istemmede de en bryllupssalme, tog ham ned og satte ham igjen i lysthuset. Det varede lidt, inden han atter kunde fatte sig. Men så blev han glad for alvor, da nu spådommen var gået i opfyldelse. Det varede ikke længe, för han bad kjøbmanden om at få hans datter til hustru, og det havde denne slet ikke noget imod. — Men på bryllupsdagen hen imod aften blev brudgommen borte med et og kom ikke igjen, så bryllupet fik en brat ende.

Tre dage efter kom et kongeligt tog op ad gaden og standsede uden for kjöbmandens dör. En ung mand sprang af vognen og løb ind i huset. Det var den forsvundne brudgom. Bruden kunde i førstningen næppe kjende ham. Dagen efter kom så kongen og dronningen med deres følge. De fortalte, at deres sön havde tjent dem, og nu tog man ret fat på bryllupet.

Derefter rejste forældrene hjem med deres sön og svigerdatter. Kongesönnen fik straks halvdelen af riget og resten efter sin faders død.

Ovenstående fortalte min moder, Mads Gammelgårds enke fra Bevtoft i Sønderjylland. Hun havde hørt den af en gammel æventyrfortæller, der gik under navnet Mads Smed. Han kom i hendes barndomshjem og kunde sidde hele vinteraftener og fortælle.

Ludvig Gammelgård, Gislev friskole.

---

133. „Det er lögn".

Der var en gang en kongedatter, der lod bud gå omkring i sin faders land, at den, der kunde få hende til at sige, at det var lögn, hvad der blev fortalt hende, vilde hun gifte sig med. Men kunde han ikke få hende til at sige det, skulde han være hendes slave hele hans levetid. Mange mægtige og lærde mænd prøvede deres lykke, men gik bag ud af dansen og måtte nu arbejde hårdt ved alle de store bygninger, som hun lod opføre. Nu var der en ung bondesön, som hed Peder, og han hørte endelig også om kongedatteren og blev straks i lyst for at prøve sin lykke. Efter at han med stort besvær havde fået lov hos forældrene, gjorde han sig færdig og kom til slottet. Efter at have meldt sit ærende til en af tjenerne, kom hun straks og gav sig i snak med ham. „Hør", siger hun, „har du ikke lyst til at se min faders nøds?" Jo, det havde Peder nok lyst til. Da de stod i nødset, spurgte hun: „Er det ikke et stort nøds, min fader har?" — „Jo, men det er dog ingen ting imod min faders." — „Hvor stort er det da, Peder?" — „Det er så stort, at når en ko er hos tyren i den ene ende, kan den kjælve, för den kommer til den anden ende, om så den går både dag og nat". — „Det må være stort", siger hun. „Her ser du min faders ostekar, er det ikke stort, Peder?" — „Det er ingen ting mod min faders. Når vi kommer løben i mælken, bruger vi ikke ske til at røre om med, dertil er karret altfor stort; nej, vi bruger at ride omkring i det med en hest. En gang prøvede jeg dette ridt på et gammelt gråt øg; hun druknede, og jeg kom hjaskende i land, fordi jeg er en god svömmer; ellers var jeg bleven der tilligemed øget". — „Det må være et stort ostekar, din fader har", sagde prinsessen. „Her ser du min faders kål. Er din faders större, Peder?" — „Ja, meget större. Der kom en gang et helt regiment soldater, forbi min faders have der, hvor kålene stod plantede. En heftig

tordenbyge trak over i det samme. Hele regimentet sögte ly imod uvejret under en eneste kål, og der var de alle godt beskyttede. Men til alt uheld kom en soldat til at stikke hans bajonet op gjennem et af bladene. Regnvandet, der havde samlet sig oppe på det ene blad, styrtede nu ned med sådan en voldsomhed, at hele regimentet druknede". — „Uha!" sagde kongedatteren. „Se lidt på min faders have, Peder. Er den ikke stor?" — „Ingenting imod min faders. Tænk, når en bisværm flöj fra den ene ende af haven og til den anden, måtte den mand, som skulde hente sværmen tilbage, have mad med til mindst en måned. En gang kom jeg afsted efter bier og havde en god sulepose med. Da jeg havde gået nogle mil, åbnede jeg for madposen. Først skar jeg en skive brød, bredte smör derpå, skar hul på osten, som jeg også havde i posen, og hvad tror du der kom ud af den, da jeg skar skalken løs? Det var det grå øg, som blev i ostekarret. Hun havde ædt sig en god plads inde i den og var smækfed. Jeg blev glad og satte mig nu op at ride, og så gik det rask fremad. Men af en af de kommenkjærner, som min moder havde kommet i ostekarret, var der én spiret og kommen godt til grøde på det grå øgs ryg. Nu den kom i fri luft og fik solskinnet, voksede den meget hurtig, så at för jeg kom til vejende, var den bleven et forfærdeligt höjt træ; og toppen deraf nåede til selve himlen. Der krøb jeg så op og så mig om, hilste på st. Peder, min navne, og fik hos ham et brev med herned til jorden. Men da jeg vilde ned igjen, var det grå øg gået hendes vej. Der stod jeg net i det. Til al lykke havde jeg dog så mange hvedeavner i min lomme, at jeg deraf kunde flette mig simer og slynge mig ned i. Men da jeg var en mil fra jorden, slap mine avner op. Så øgede jeg simen med lustarme en halv mil, men så havde jeg ikke mere af nogen slags. Plump! jeg lod mig da falde; men des værre faldt jeg ned i en stor stendynge, hvor jeg brak begge mine ben, og så sad de oven i kjøbet fast imellem stenene." — „Hvordan fik du dem så derfra igjen, Peder?" — „Jeg hentede en spade og gravede dem ud med". — „Men hvad stod der i brevet, som st. Peder flyede dig, véd du det?" — „Ja, ser du, der stod, at din fader i hans ungdom havde været svinedriver for min fader, som da var svinehandler". — „Det er lögn!" råbte kongedatteren. „Det gjör ingen ting", sagde Peder, „for nu har jeg ret til at blive din husbond".

Peder fik kongedatteren samt det halve rige og har det godt den dag i dag.

Jeg har lært denne historie af min fader, som nu er en mand på de fire snese. Han har kunnet den fra hans tidligste drengeår, omtrent så langt tilbage, han kan huske. Han boer i Glarbodal i Ry skov.

C. Sørensen (Thomaskjær).

III. Sagn.

134. Forvarsel. En gammel åndsfrisk olding på 87 år, som har været vesterhavsfisker i 53 år, har fortalt mig følgende oplevelser angående forvarsel eller »wåår«. Da jeg var en ung knægt, var der mange sild at tage ude ved Mindet (Thorsminde), og vi fiskere var tit der ude for at drage våd. Den gang var der ikke en eneste beboer på hele den store tange. En nat, som vi lå der ude med garnet, var vi to her fra sognet, som lå og sov ved en klitte. Vi kunde ikke sove rolig et kvarter ad gangen; ti snart blev vi klemte og snart skubbede fra den ene side til den anden. Så begyndte henad natten en kok at gale, så nok en, og da vi havde hørt det nogle gange, sagde min kammerat, at nu måtte vi nok helst gå op, for her blev ingen søvn af. Han kunde forstå, at det var vare; men jeg havde aldrig følt eller kjendt til sådant. Nu kan jeg godt begribe det, for der har i over 20 år været mange huse og kokke på tangen.

En anden gang, som vi havde været ude ved Mindet i sildetiden og vilde hjem, var vi mange mennesker i følge. Kristen Lavrsen Løkke og jeg var komne et godt stykke foran de andre. Som vi går allerbedst i vor egen tommerum, ser vi, at der står et stort sejlskib strandet lige ved Tranholmen. Vi giver os til at løbe rask derefter; men da vi var komne et godt stykke derhen imod, forsvandt det pludselig. De andre, der kom bag efter, havde også set skibet og var også løbne rask efter os. Da de så kom hen til os, og vi sagde, hvad vi havde set, kunde vi jo straks forstå, at det var vare for et skibs stranding. Godt fjorten dage efter kom skibet, vi havde set; det var ladet med hvede og stod akkurat paa samme sted og i samme stilling, som vi alle havde set.

En aften gik jeg ved havet neden under Bovbjærg. Det var temmelig lyst, og jeg opdagede, at der gik en mand noget foran mig. Han var iført en grå tröje og vadmels bukser, og det var let at se, at han var fremmed. Jeg gik rask til, men inden jeg nåede ham, forsvandt han pludselig. For at overbevise mig om, at han ikke var gået op i bjærget, klavrede jeg op; men ethvert spor af ham var forsvundet. Han lignede meget en matros. Jeg blev jo snart klog på, at det måtte have været forvarsel.

Jeg tjente for karl nede i en gård i Færring. En sommerdag havde sönnen, datteren og jeg været i engen efter hø. Da vi om aftenen kjørte hjem, så vi i skumringen noget underligt noget foran os. Snart lignede det en mand, snart en ko, snart en mand, der trak en ko. Tilsidst var det ganske nær foran vore heste, og da syntes vi, det var en mand med to køer. Vi kunde ikke udregne, hvad det var, og sönnen råbte på det. Så blev det lige med et borte. Da vi kom hjem, spændte jeg hestene fra og red dem på græs; men da jeg var færdig dermed og kommen til gården igjen og lige vilde gå ind at spise, kom konen ud og råbte: »Gå endelig om ad kjøkkenet og se i ilden, ellers bliver du også syg, Jens og Maren er så ringe«. Dette gjorde jeg, og da jeg kom ind i stuen, blev jeg slet ikke dårlig. Sönnen og datteren var så syge i flere dage, at det var en ynk, og det var alene af det vare, vi havde været i på vejen.

Det sidste vare, jeg har set, var såmænd min egen kones ligskare. Jeg kom en aften fra Lemvig og havde nogle sager at bære på. På vejen lige östen for vort eget hus bliver det pludselig helt mørkt uden omkring mig, og jeg kastedes ned i vejgrøften. Da jeg forsøgte på at rejse mig, kastedes jeg nok en gang omkring og blev fælt beskidt. Endelig kom jeg da på benene og fik samlet sagerne sammen, men hatten kunde jeg først finde dagen efter. Da jeg kom hjem, gik jeg først om i kjøkkenet og så i ilden, og derfor blev jeg heller ikke syg efter det. Men det var såmænd helt sikkert min egen kones ligskare. Hun døde kort tid derefter.

Mogens Borg — det var en af folkene fra vort lav — sagde en morgen til os, da vi skulde ud, at han ikke kunde forstå, hvem der nu skulde af sted oppe hos Anders Mollerups. Da han var gået der forbi, havde han set en ligkiste stå uden for vinduerne, men den var kun sværtet på den

ene side. Det var i den tid vor degn plejede at sværte (male) alle ligkisterne her i sognet. Det varede heller ikke længe, inden selve Anders Mollerup døde, og der var også flere, der lagde mærke til, at hans ligkiste stod halvsværtet et par dages tid. Degnen var bleven jaget fra arbejdet; jeg kan ikke huske nu, hvad det var, han fik travlt med.

Ved J. Gr. Pinholt.

135. En svær Kamp. Ja, hvor var det nu, det var, at denne her gjenganger holdt et så forfærdeligt hus, så ingen turde være der efter solnedgang? Var det ikke på en herregård i Ty? Jo, jeg tror det. Der var en gang en karl, der vilde prøve at være på gården om natten for at få redelighed på, om det også gik så hårdt til med spøgeriet, som ord gik af. Nå, da de andre så ved solnedgang forlod gården, kravlede den her gutten karl op på en stor halmstak, der stod i et hjörne af gården, her vilde han ligge og se, hvorledes utöjet håndterede. Han kom heller ikke til at vente ret længe, ti snart så han et langt hvidt kadaver komme hen imod halmstakken. »Nu er det nok ude med mig«, tænkte karlen, og hjærtet sank ham helt ned i bukserne, men spøgelset lod til ikke at have opdaget ham. Dog jo, nu gik det nogle gange rundt om stakken og blev så stående og gloede op på karlen. Da tyktes det denne, at der lå noget over hans ben, og da han vendte sig om, så han, at der sad en nisse, som ligeledes sad og stirrede pa spøgelset. »Nu må jeg helst sætte dem sammen«, tænkte karlen og med et rask kast med benene hvistede han nis oven over sig og ned i hovedet på den hvide. Der opstod nu en frygtelig kamp mellem disse to, og karlen fandt, at det var evige löjer at se, hvorledes de kunde tage karletag, men så kom han i tanker om, at det dog ikke var så sagt endda, om enden blev begyndelsen lig, for hvissom nu nissen stod sig, ja, så kom nok turen til ham, og hvis raden fik magten, ja, så vilde han dog hellere rende, mens tid var, og det gjorde han da. Næste morgen, da folkene atter kom til gården, så de en stor pøl stævnet blod ved siden af stakken, men ingen har siden den dag mærket noget hverken til spøgeriet eller nissen.

M. Møller. Sir.

136. Konen i smörbjærget. Der var en kone, som gik til en heksemester for at lære at tage smörret fra andre. Han vilde også nok lære hende det, når hun vilde være forsigtig,

da der ellers kunde komme store ulykker deraf. Det lovede hun, og så lærte han hende hemmeligheden; hun skulde blot sige:

»Jeg kjærner mælk, jeg kjærner vand,
og smörret sikkert komme kan;
en skefuld smör fra hver mand lad komme
i min kjærne, för timen er omme.«

Lige så såre hun kom hjem, slog hun både mælk og vand i kjærnen og begyndte på kjærningen. Hun var nærig og tænkte, at en skjæppe smör var bedre end en skefuld, og læste så:

»Jeg kjærner mælk, jeg kjærner vand,
og smörret sikkert komme kan;
en skjæppe smör fra hver mand lad komme
i min kjærne, för timen er omme.«

Det kom også; det varede ikke længe, för kjærnen begyndte at råbe: »Kjesten! Kjesten!« og da det ikke nær kunde være i kjærnen, vældede det op over den, skjönt hun holdt op at kjærne, fyldte kjøkkenet, dækkede hele huset og blev til et stort bjærg, hvori kjællingen endnu står og klager over, at hun ikke læste verset, som manden havde lært hende det, hvis hun da ikke er død i smör op over ørerne.

Smörbjærget vokser endnu hver dag, og vil blive ved at vokse, til der er kommet en skjæppe smör fra hver mand i landet. Det er det, der er skyld i, at man somme tider ikke kan få smör; det sted, der endnu ikke har ydet sin del heraf, vil en gang imellem have uheld med kjærningen, og der skal jo ikke så lidt til en skjæppe; når fløden hæver sig i kjærnen (bliver til öjne), så går smörret bort, og man kan da lige så gjærne holde op at kjærne, for det går ad smörbjærget til. Chr. Weiss.

137. Der tog du fejl. På grænsen mellem Ejstrup og Nörre-Snede gik i mange år en gammel hare og narrede skytterne. Der var nok, som ramte den, men det gjorde den ingen ting. Så var der en mand i Snede, som fattede mistanke til en bestemt kone i sognet; en dag, han var på jagt, kom ganske rigtig goden hare hoppende nær forbi ham og satte sig ikke langt fra ham og stirrede på ham; hvad han havde at gjøre, han fik et stykke sølvknap i sin bøsse; det var jo nemt at ramme på den afstand, og han ramte også. Haren fik, hvad den kunde tåle, men dog ikke

mere, end at den kunde humpe hjem. Manden fulgte den med öjnene, og meget rigtig, den hoppede ind gjennem hönsehullet i det hus, hvor den kone, han havde mistænkt, boede. Han vilde se, hvordan det spil vilde ende, og kom temmelig snart efter haren til huset, men gik ind ad dören; henne i sengen lå kjællingen og jamrede sig over det uheld, hun havde haft; hun havde været på loftet, var falden ned og havde brækket det ene lår. Han snakkede noget med hende, og da han vendte sig mod dören for at gå, greb hun en visk sengehalm og slog efter ham med; men han var også klog og havde haft sine öjne med sig, så hun ikke ramte ham, men bordet, som hele den ende, hun ramte, gik af. Så siger manden til hende: »Nej, der tog du fejl! du må vide, at jeg også kjender til noget!« — »Det kan jeg nu mærke«, svarede hun, og så gav hun sig over. Nu blev manden der noget; de kom i snak, og hvad han ikke havde været klog för, så blev han det nu.

Meddelt af bager A. Jensen, Tingerup, der er født i N.-Snede.
Ved Chr. Weiss.

138. Djævelen. Det, jeg vil fortælle, er passeret et sted på Heden (mellem Roskilde og Kjøge). Manden på en ensted-gård var borte en søndag aften, og konen var ene hjemme. Folkene havde ord for at have penge. Som konen nu sidder ene ved lyskekonen (en lysestage af bordhöjde til at stå på gulvet) og er i lag med at stoppe mandens hoser, går dören op, og der kommer en krybende skikkelse, lådden og med horn i panden. ind og fortæller, at han er Djævelen selv, at han havde taget hendes mand, men at han skulde have hans penge med. Konen var ikke helt ueffen. »Jeg har ellers al tid hørt, at Djævelen havde penge nok«, sagde hun, »men nu skal jeg hente de skillinger, vi har«. Det lod den anden sig godt nok behage; hun gik så ud i kjøk-kenet og hentede en håndøkse og gav utysket sådant et drag mellem hornene med nakken af øksen, at han dånede hen med et stort brøl; mens han lå sådan, fik hun bundet ham så forsvarlig, at han ikke kunde røre sig, da han kom til sig selv igjen. Da manden kom hjem, fik de draget huden af krabaten, der nu viste sig at være sognefogden, der havde ment at kunne tjene sig nogle skillinger på en nem måde. Han kom i slaveriet for livstid og gik som gammel mand i den grå mundering og fejede gade i Kjöben-havn, hvor min fader tit gav ham en pægl.

Chr. Weiss.

139. Vi tro alle sammen på én gud. Da sankt Peder en dag sad ved Himmeriges port og ventede på sjæle, der vilde indlades, kom der først en. »Hvad er din tro?« spurgte han. »Jeg er en Dansker.« — »Sæt dig så lidt ned«, sagde Peder. Der kom atter en. »Hvad er din tro?« — »Den har jeg glemt i Sverig.« — »Godt, sæt dig hen hos den anden!« Der blev ved at komme flere og flere: Franskmænd, Tyskere, Jøder, Armeniere, Muhamedanere, Mormoner og Katholiker. Da alle bænkene var fulde, og de var kjede af at sidde så stille, begyndte de alle, for at få tiden til at gå, at synge salmen »Vi tro alle sammen på én gud«. — »Det kunde I ha' sagt straks, I skrålhalse, så havde I ikke behøvet at sidde her og vente!« Så lukkede han dem ind. Chr. Weiss.

140. Den husvilde sandhed. En aften kom en vandrende mand til et par gamle folk, der boede i et lille hus, og bad om husly for natten. Nu var konen skelöjet, hvad hun jo ikke kunde gjøre ved. De tændte lys og lod ham søbe med af nadveren, og imidlergodlag kommer de i snak om mange ting, og han siger da, at han vandrede sådan hjemløs omkring, fordi han al tid plejede at sige sandhed. »Det træffer sig heldigt«, sagde konen, »for jeg har al tid holdt så meget af sandhed.« — »Og jeg er bleven jaget ud alle vegne, fordi jeg sagde sandheden«, sagde han. »Det skal så mænd ikke ske her«, forsikrede hun. Det gik også meget godt til sengetid; så siger den rejsende: »Hør du, Skelevip, hvor skal jeg sætte min hat og min stok?« (For i de tider havde mandfolkene for skik at beholde hovedtöjet på i stuen.) »Hvad siger du, dit skarn!« bjelstrede konen op, »skal du nu lade mig høre den svaghed, Vorherre har lagt mig på? her ud med dig!« Der var jo ikke andet for ham at gjøre end pakke sammen og rejse af. Chr. Weiss.

141. Nogle slemme ord. Der var en gang en skytte, som atid trat hvad dyr, han sigtede på. Når han vilde til at skyde på det, sagde han nogle ord, som han ikke selv forstod. Nu havde han en sön, som var student, og da han var færdig med sin examen, kom han hjem i besøg og var en dag med sin fader på jagt. Han hørte ham da sige de ord, blev helt forskrækket og sagde i hast: »Men forstår du nu også, fader, hvad du der siger?« Nej, det gjorde han ikke, men de kunde virke, og han havde brugt dem i

mange år. »Ja, ved dem overgiver du din sjæl til Djævelen, når du rammer dyret. Det er latinske ord, og jeg vil råde dig til aldrig at sige dem mere.« P. Uhrbrand.

142. En klog kjæreste. På gården Grönris i Grönning (Salling) tjente en pige, der havde en dreng i Ytrup til kjæreste. Hun besögte ham tit, men det var ikke altid i samme skikkelse, hun kunde f. ex. også komme i hareskikkelse. Somme tider kunde han om dagen jage på en fugl og sige til sine kammerater, at det var hende. Så havde hun givet ham nogle sedler, og da fik en af dem ham til at stikke nogle synåle gjennem dem, men det var det samme, som de blev stukne gjennem hendes hånd. Den første gang hun besögte ham, efter at han havde gjort det, gav hun ham en rigtig god kindhest, og fra den tid visnede han rent hen. Han fik en tærende sygdom og vilde en gang have druknet sig i Hegnets mølledam, hvilket man dog fik forhindret. Til sidst døde han da. P. Uhrbrand.

143. En nedmaning. På Trudsholm i Kastbjærg sogn boede en gang en meget ond mand. Så rejste han til Fyen, og der døde han, men da begyndte det at spøge stærkt på Trudsholm, og det var det samme, hvad de gjorde for at blive det kvit. De samlede den ene gang efter den anden så mange præster, som de kunde få fat på, og de stillede sig op med deres bøger, men gjengangeren så hverken til den ene side eller til den anden, han slukkede lysene, slog bøgerne fra dem og blev ved at rumstere. En aften, der atter var nogle samlede, havde de fået en gammel student med dem. De grinede nok ad ham, men det brød han sig ikke om og satte sig med sin bog henne i en krog. Da det blev hen ved tiden, da spøgelset skulde komme, satte han sig ved bordet og lagde tre pinde på det, den ene på den ene ende, den anden på den anden, og den tredje i midten. Derefter satte han sig stille ned. Så tog pinden på den ene ende af bordet til at danse. »Nu står han op af sin grav i Fyen«, sagde den gamle. Så tog den i midten til at danse. »Nu er han i Kastbjærg ved en kone, som han har snydt alle hendes penge fra«. Da så den tredje pind tog til at danse, sagde han: »Nu kommer han over broen her ude over graven, nu har vi ham straks«. Så kom han også og slog alle bøgerne fra dem alle sammen undtagen studenten. Ham måtte han give sig for, og han gik ind i et kammer med ham. Der blev så gjenfærdet,

og da studenten gik ud igjen, lukkede han dören rigtig godt efter sig og forbød alle mennesker, ihvem det så var, at åbne den dör, og den blev heller ikke åbnet enten af fremmede eller nogen anden, så aldrig nogen fik det kammer at se. Det véd Niels Hammer også nok, for han har tjent på Trudsholm i 16 år, og han har aldrig set den dör åbnet i sine dage. Men så kom Neergård, og han fik i sinde a, lukke dören op. Siden den tid har de haft spøgelset igjent og der har været svært spøgeri i Havkjæret. Det må jo nok være ham, der nu holder hus der igjen.

Fortalt af K. N. Stegger. Ved P. Uhrbrand i Illerup.

144. Sunken skov. Udby Oversø i Udbyneder sogn, var en gang en skov. Men så lå man så skrækkelig i trætte om, hvem den skulde tilhøre. En dag da man kom ud af kirken, var der ingen skov længere, den var sunken, og så var der kommet en sø igjen. K. N. Stegger.

145. Skib i fart. Der var en skipper i Mariager, der traf at komme til at ligge i en havn i Norge selve juleaften. Han var gået i land og kommen ind i et værtshus. Så siger han til konen der: »Det er kjedsomt at være ude sådan en aften, jeg vilde rigtig nok give meget til, at jeg havde været hjemme ved min kone og kunnet spise nadver sammen med hende«. — »Ja«, siger hun, »det var dog vel ikke så umulig en ting, du kan jo give mig en specie og så gå om bord, så får jeg at se, hvad jeg kan gjøre«. Nu, han giver hende også specien og går ud på sit skib, og aldrig så snart han var kommen om bord, för skibet med det samme tog en fart hjemad, alt hvad det kunde pile af sted. Inden en halv time var han hjemme i Mariagers havn, og så kunde han endda spise julenadver med sin kone.

Fortalt af K. N. Stegger. Ved P. Uhrbrand.

146. Sybilles spådomme. 1. Syv piger skal slås om et par karlebukser, så få karle skal der blive.

Felsted ved Åbenrå.

2. Der skal komme en tid, da Danmark skal blive så fattig på træ, at to mand skal slås om en pileplov.

Mariager-egn. K. N Stegger.

3. Mandfolkene skal klæde sig som kvindfolk, og kvindfolkene som mandfolk. Mandfolks og kvindfolks dragter skal blive ens. P. Uhrbrand.

4. Ashöje mellem Refs og Hurup skal blive havbakker, og da skal der fiskes torsk på st. Tøgers kirkegård i Vestervig.

5. Man skal få så gode tider her i Danmark, at den, der er 60 år, skal ønske, at han kun var 10.

6. Gykjær bakker skal blive til havbakker. I Gykjær skal orlogsskibe komme til at gå ind.

7. Bønder skal blive herremænd, herremænd ingenting.

8. Der skal blive så store oversvömmelser, at Årup mølle skal gå under, og dens møllevugge skal strande ved Te gård (ved Lægind). Ty. P. Uhrbrand.

147. En pige og en dreng gik og vogtede får ved en höj. Der kaldte de således på bjærgmanden:

Ellemand, ellemand, er du her innd,
så skal Fanden føør dæ uer mæ femten jegepennd å femten stållstånng,
å di skal klengkbrennd å rånng (ɔ: runge).

148. Om höjen Hvirvelbakke i Ytrup kjær, Rybjærg sogn, siges: Den, der har alt det, der er i Hwerrelbak ennd, er den riggest mand, der æ föj a kvennd.

149. Provst Stjernholm i Roslev var dobbeltgjænger. Vi kunde stå hjemme og snakke med ham om en rytter, vi kunde se, der red ovre på marken på en hvid hest og talte tiende, og da var det ham selv. P. Uhrbrand.

IV. Skjæmtsagn.

150. Konen på heden. I et lille, enligt hus langt ude på en stor hede boede en gammel kone. Af levende kræ ejede hun kun nogle får, men de får holdt hun også af, som om de kunde have været hendes egne börn. Den samme kone var en flittig kirkegjængerske. Skjönt hun ikke længere var rask til béns og havde et langt snup til kirke, måtte hun dog så vidt muligt hver søndag derhen for at få et Guds ord at høre. Nu skete det en vinter, at hendes vædder døde, og det var hun meget sorgfuld over. Flere søndage lagde degnen mærke til, at hun stadig græd, når hun var i kirke, og så siger han en søndag til hende:

»Hør, min gode kone, hvad er det, I er så sorgfuld over?« — »De ska a såmænd sæjj ham«, svarede konen, »for hvær synda, nær te han begynner å sjönng o æ salmer, så tøws a, te de æ lisâ gøele, som a ku høør mi stakkels væjer lo å klawet sæ o si ålld siist«. — »Å, ikke andet«, sagde degnen, »jeg troede såmænd, at I sörgede over Vorherres svare død og pine for vor skyld«. — »Men hwa sæjer han no!« udbrød konen; »æ Wohærr dø får wå skyld? å, Hærreguj! ja, en bover så låndt her uur o æ heje å for så let nyt å høør!« Niels Madsen (Vorgod).

151. Der var en præst, som en dag i overhøringen med konfirmanterne spurgte en dreng, om han kjendte noget til Guds sön. Men han fik intet svar. Han spörger anden og tredje dreng. Intet svar. Så siger han: »Der går en gammel kone her ude i gården, hun kan ganske bestemt svare derpå«. Han lukkede nu et vindue op. »Hej, mutter! véd hun noget om Guds sön?« — »I, nej da! har han fået en sön? ja, vi holder nu heller ingen aviser, så vi ved aldrig noget nyt, för andre fortæller det.« M. Balle.

152. Nu kommer han. En dag, da der skulde være begravelse et steds, stod en tyr med fjæl på panden töjret lige uden for kirkegården, der ikke var indhegnet. Tyren var bleven noget urolig og gik rundt i töjret, vel snarere på grund af de mange mennesker, der var samlede på kirkegården, end for at skræmme præsten, hvad der ikke gjordes behov, da han lige over for tyren var den störste kryster, der kunde gå på jorden. Han havde ikke sine öjne fra tyren, og den heller ikke sine fra ham.

Da han kastede jord på liget, var det, som om han strittede efter tyren, der ikke syntes om dette og begyndte at løbe rundt. »Af jord er du kommen!« sagde han og mumlede: »Se, hvor han glor!« Nogle af ligfølget, der ikke skulde have hørt de sidste ord, tænkte, at det var den døde, han mente, og kigede over de andres skuldre ned i graven. »Til jord skal du blive!« råbte han og tilföjede næsten höjt: »Se, hvor han sparker!« Da havde tyren nemlig begyndt at skrabe i jorden. Følget trængte sig tættere om graven, og halsene blev længere. Tyrens bevægelser blev hurtigere, og da præsten med angst havde sagt: »Men af jorden skal du igjen opstå!« kastede han spaden med de ord: »Nu kommer han!« og skyndte sig at løbe ind i præstegården, ti tyren var da sluppen løs. Følget, der

troede, at det var den døde, der havde sprængt kisten, skyndte sig bag efter.

153. Goddag i den bås og i den bås! goddag fa'r, som ved skabet står! kan jeg få jordet den skjægede, kristnet den glut og viet mig den snut? Jeg har en lang vej hjæ-æm!

En kone, som kommer ind i kirken og hilser på folk i stolene og på præsten på prædikestolen og spörger ham, om han vil jorde hendes afdøde mand og døbe hendes barn, samt vie hende med en anden mand.

Fra Høve ved Skjelskør.

Martin Dyrholm, Brudager.

154. En præst var i den grad åndsfraværende, at han mange gange ikke selv kunde passe at komme i kirken om søndagen, hvorfor hans kone stadig måtte minde ham om det. En gang, da hun havde meget travlt i huset, huskede hun først på, at det var søndag, da hun så folk gå til kirke. Hun fik så manden til i en fart at trække i kjolen, og så begyndte han at skrive noget op til præken på en lap papir. Med dette i hånden vilde han så gå; men på vejen kom han igjennem kjøkkenet, hvor der lige stod en gryde med kjød og flæsk på ilden. Da han var sulten, gav han sig til at spise dygtig deraf, men tabte uheldigvis seddelen deri. Han fik den dog fisket op igjen og lagde den på kjøkkenbordet, for at den kunde blive tör. Hans store hund, som stod derude, snappede det fedtede stykke papir og åd det med god appetit. Da var præsten ilde stedt. Han måtte dog op i kirken; men da han stod på prækestolen, sagde han: »I dag, i dag, mine venner, har jeg intet at forkynde eder; ti Guds ord sidder i hunder..en!« og dermed havde gudstjenesten ende for denne søndag.

Meddelt af Niels Lavridsen i Trans. Ved J. Gr. Pinholt.

155. Der var en gammel en, som de kaldte »Pær Åtte«, som boede her henne i fattighuset. Han kom saa tit ind hos os og sad og fortalte om aftenen. Han kunde jo fortælle så meget fra den tid, han var i Kjöbenhavn, det var i den tid, at byen blev skudt ned af Lybækkerne, eller hvem det nu var, der gjorde det.

Sådan fortalte han en gang om en, der skulde være præst, og han blev det da også, skjönt han var en fattig karl, som ikke havde haft råd til at lære noget videre.

Så gik det jo sådan til, at de, der nu havde læst til præst, de skulde jo først holde en præken for kongen, förend de kunde få noget embede; men så förend de kund

få lov til at præke for ham, så blev de jo tilspurgt om en hel del, som: hvad familje og stand de var af, og om de havde nogen gode venner eller bekjendte imellem de store, og sådant noget, for det havde jo meget at sige. Men så da nu denne her han kom ind og blev tilspurgt på samme måde, så sagde han: Ja, jeg har hverken fader eller moder, og gode venner eller bekjendtere har jeg heller ingen af uden Gud i himlen; men ham »dåwer« jeg også på, han hjælper mig nok.

Det kunde kongen godt lide, at han sådan kunde svare for sig; for det var lige godt en god mand, den konge, det var Frederik den sjette. Så gav han ham da lov til at præke for sig, men han skulde ikke studere nogen tekst ud i forvejen, for den vilde han sende op til ham, når han kom på prækestolen, sagde kongen.

Så da han nu kom op og skulde begynde at præke, så kom der også en op og stak en stor rulle papir til ham. Og han rullede den op og så på den ene side, nej, der stod intet skrevet! Han vendte den om og så på den anden side, nej, der stod heller intet. Men så, da han havde set lidt på det, så begyndte han: »Ser jeg på denne side, så ser jeg intet, og ser jeg på den anden side, så ser jeg heller intet, og af intet kommer intet; men af intet skabte Gud den ganske verden«.

Der havde han så teksten, og den prækede han over, så de måtte græde alle de, der var i kirken og hørte på ham. Og så på den måde fik han embede.

Fortalt af en gl. kone i Borre.

Fejltagelsen med hensyn til Kjöbenhavns bombardement hidrører fra sagnet om Borre bys ødelæggelse af Lybækkerne i 1510.

N. E. Hansen, Borre.

156. Den faste tro. En mand havde hørt, at troen kunde gjøre underværker, ja, endog flytte bjærge; han tænkte da hos sig selv: »Så må jeg da kunne få min økse til at svömme«; men för han prøvede, gik han hen til stedets præst for at høre hans mening, og præsten sagde ja, at troen virkelig kunde bringe øksen til at svömme, hvis den var så stor som et sennepskorn, og det forsikrede manden den var; han gik tröstig hen og kylede den ud i bækken; men da den sank til bunds, sagde han med rysten på hovedet: »A tviilt minsæl på æ«. Fra Vendsyssel.

A. E. Jakobsen, friskolelærer i Örritslev.

157. Forkert tekst. En præst vilde en gang til tekst

læse et stykke op om jomfru Marie. Da han havde læst den første side til ende, bladede han forkert om i bogen og fik fat på noget om arken, som han så kjørte videre med. Hans tekst kom da til at lyde således: ». . . hun var ren, — var — ren — beget både foruden og forinden og fuld af levende skabninger«. P. Jensen.

158. Den kloge dreng. I Erritsø var der en gang en dreng, som gik til konfirmationsforberedelse i Fredericia. Præsten, som underviste ham, var slem til at plage konfirmanterne med latin, og navnlig var han meget stræng mod denne dreng, fordi han ikke rigtig kunde komme efter sproget. En dag, da præsten havde været strængere mod ham end sædvanlig, vandrede han mismodig hjemad. Det regnede stærkt, og på födderne havde han et par nedtrådte sko, som på den opblödte vej sagde »slip slap« for hvert skridt, han tog. Drengen gik en tid og lyttede efter den lyd, skoene frembragte, indtil han omsider kom til at sige »slip-slap-solium«, som han fandt var udmærket latin, da det endte på »um«. Lidt længere borte kom han forbi en plet grönkål og opfandt derved ordet »grönkålium«, som også måtte være latin. Da han var gået et lille stykke længere, hørte han nogle krager skrige, og han opfandt, ved at lytte til derrs skrig, ordet »krikragerium«, som også var latin efter drengens mening. Nu var han meget glad, da han nu forstod tre latinske ord. Den næste gang han var hos præsten og blev spurgt om latinen, opramsede han straks de tre ord, som han havde lært på hjemvejen. Præsten blev meget forbavset herover og faldt i en dybsindig grublen; han lod snart konfirmanterne gå hjem for ret i ro og mag at kunne spekulere på det for ham uforståelige latin. Præsten havde en broder, som var i besøg hos ham, og som også var en studeret mand; til ham klagede han sin nød og bad ham om at hjælpe sig ud af forlegenheden. Denne lovede at gjøre sit bedste og bad om at måtte overhøre drengen, næste gang konfirmanterne samledes, hvilket præsten gjærne gav sit samtykke til. Da konfirmanterne næste gang kom, blev drengen vist ind til præstens broder, som straks gav sig i lag med ham. Han rakte stiltiende en finger frem imod drengen, som tænkte: »Den fyr vil nok stikke mit ene öje ud, men nu vil jeg række begge fingre frem, så kan jeg stikke begge hans ud«, hvorfor han rakte to fingre frem. Derpå fremstrakte præstens broder tre fingre, hvorfor drengen tænkte: »Nej se, nu vil

han stikke mig både i begge öjnene og næsen, jeg bliver nok nødt til at knytte hele hånden for at forsvare mig«, altså strakte han den knyttede hånd frem. Nu tog præstens broder et æble og bed deraf, og drengen tænkte: »Vil han have noget at spise, så vil jeg også«, og tog et stykke brød og spiste og drak noget öl til. Dermed var eksaminationen forbi, præstens broder lod drengen gå, opsögte præsten og fortalte ham, at drengens klogskab langt havde overtruffet hans forventninger. Han havde for at prøve drengen rakt én finger frem som et tegn på, at der er én gud til, men drengen havde straks rakt to fingre frem for at betegne, at der er to guder. Da han derpå ved at række tre fingre frem betegnede, at der er tre guder til, havde drengen ved at knytte hånden betegnet, at de tre guder er ét. Endelig havde han spist af et æble for derved at give til kjende, at synden er kommen ind i verden, fordi Adam og Eva spiste af et æble, men drengen havde da ved at spise brød og drikke öl givet til kjende, at ved brød og vin er synden udslettet. Ved denne forklaring blev præsten overtydet om drengens klogskab og plagede ham aldrig mere med latinen.

Student J. P. Jörgensen, Lindknud.

159. En mand fra Harsyssel skrev til en god ven i Salling, om han ikke kunde skaffe ham en karl der nede fra. Vennen fik også fat på en fyr, som nok havde lyst til at komme lidt sydpå, og han tog derfor tjeneste hos manden i Harsyssel. Da denne havde haft sin karl en kort tid, sendte han ham tilbage til Salling og gav ham brev med til vennen. I det brev stod følgende:

»Tak skal du ha' for din Sallingbomand,
ved ham tabt' jeg mer, end jeg vand.
gjærn' vild' han eed,
aldrig vild' han sveed;
her har igjen du din Sallingbomand!«

M. Møller,

160. Præst og degn. I Örre havde de en gang en præst, om hvem der fortælles adskilligt. Han red næsten al tid omkring, skolen besögte han ofte, og når han kom, skjalv börnene på alle lemmer; ingen var derfor gladere end den, der kunde komme ud og holde ved præstens hest. Han havde en vældig ridepisk, og når han kom ind i skolen, hæskede han ridepisken med al magt ned i bordet foran börnene, det gav respekt, og det havde han mærket. Var

der eksamen, hængte han pisken sådan, at snören hang ned, så börnene kunde stadig have öjnene henvendt på den. Samtidig havde de en degn, som nok ikke al tid undgik ridepisken, han var nemlig drikfældig, så præsten havde helt herredömmet over ham. Dette her om præsten og degnen er nu virkeligt; men om følgende fortælling stammer fra dem, kan jeg ikke indestå for.

Præsten og degnen kjørte en søndag sammen til annekskirken. På halvvejen til denne så præsten nogle fede lam græsse tæt ved vejen. Han tænkte, at det kunde være rart at få en af dem, og hvis man bare havde fat på den, kunde man sagtens gjemme den i vognen, uden at nogen så det, til de kom hjem; og når ejeren savnede lammet, vilde han tro, at ræven havde taget det. Han befaler så degnen, at han skal fange en af flokken. Han sætter også efter dem og jager dem ind imellem nogle bakker, så præsten kunde ikke se ham, men han ventede spændt på, at degnen skulde komme med sit bytte. Præsten holdt længe på vejen, hvor ingen kunde se ham, men degnen kom ikke, og præsten kjørte til kirken. Degnen var imidlertid på sin jagt truffen på manden, der ejede lammene, og han fik nu fat på en stor rundsel, og med denne slog han tre sideben i stykker på degnen. Han turde dog ikke blive borte fra kirken, men kom gående der ind, ligesom præsten stod og skulde til at messe. Da han så degnen, kom lammene ham så stærkt i tanker, at han messede til degnen: »Fik du den fede lam fat?« Degnen, der var i et ynkeligt humør, sagde så omtrent på samme tone som præsten: »Nej, jeg fik tre sideben i stykker«.

K. J. Understrup.

161. Kokkens messe. En søndag, för gudstjenesten begyndte i kirken, var degnen inde hos en bonde, og mens de sad og talte sammen, lagde degnen mærke til nogle store hanekyllinger, der gik ude i gården, og da han ytrede lyst til at få en af dem, blev en fanget og bunden og givet til degnen, som tog den under frakken. Da han ikke havde så kort hjem, tog han den med ind i kirken og lagde den i stolen ved sig, han sad jo alene. Han havde nu en gang fået den slemme vane at sove under prædikenen, hvilket han kunde gjøre, uden at enten præst eller menighed kunde se det. Somme tider kunde han dog nok snorke så höjt, at præsten måtte kommandere en til at vække ham.

Nævnte søndag sov degnen da også ind under præ-

dikenen. Men så i al god lag kommer kokken løs, da den havde spjættet lidt, for den var ikke bunden så meget farlig godt, og den flyver op på degnen hans stoleryg, den troede vel sagt, te det var en rane, og den giver sig til at gale af al magt lige midt under prækenen. Ved dether vinder degnen op i en fart og synger: »Og med din ånd!« Han troede jo, at præsten var kommen af stolen og messede: Herren være med eder! så det var på höje tid for ham.

K. J. Understrup.

162. En af de rigtig gamle degne i Ryslinge i forrige århundrede havde en tjenestepige, som klagede over føden, hun fik. Men dertil svarede degnen: »Min pige sidder ved min side og spiser det, jeg spiser selv«. Pigen svarede: »Jeg spiser min melgrød tre gange, den første gang er den god, den anden gang kan den nok gå an, men den tredje gang er den skidt«.

Da samme degns hus brændte, gik han op og stod på præstens mødding, stak begge næver i siderne og så på ildebranden. »Nå, mo'r, nu er vi i brandkassen«, sagde han så. Men da han blev beskyldt for selv at have påsat ilden, svarede han: »Nej, men det er godt at vide, hvem der har gjort det, for i morges talte jeg 70 kjæltringer, som gik ud af Jakob Hansens ruglad«.

Jakob Hansen var degnens nabo. Lars Frederiksen.

163. En præst kom en gang til en gammel mand, der lå for døden. »Nå«, sagde præsten, »du skal ikke være så kjed af, at du skal dø, ti så skal du jo sidde til bords med Abraham, Isak og Jakob i Himmeriges rige«. — »Nej hejsen tak«, sagde manden, »de skal a *et* ha nåwed a*w*, a kender nåk, hudden de goer, nær dær ær så manne sammel, så blywer ed båre te swireri«.

Fra Jærnved v. Ribe. T. V. B. Bredsdorff.

164. Et salmevers. For ikke mange år siden hændte det sig, at en herremand i Vendsyssel tog en fattig, forældreløs dreng til sig på de vilkår, at han skulde dele kår med den tjenende besætning. Da drengen allerede var så gammel, at han havde fået lært at læse, kom hr. Glerup, så hed herremanden, selv i folkestuen hver aften for at høre ham på lektien. En gang havde han fået den velbekjendte salme for: »Af dybeste nød råber jeg til dig!« Da aftenen kom, og hr. Glerup indfandt sig efter sædvane, læste drengen salmen på følgende måde:

Af dybeste nød råber jeg til dig,
hr. Glerup, vil du mig høre?
Min bareste rump' vender jeg til dig,
jeg beder, du lader mig et par bukser gjøre.
Giver du på min elendighed agt,
da giver du mig både kjortel og hat;
hr. Glerup, jeg har ingen skjorte.

Det var karlene, der havde overtalt drengen til at klage sin nød for herremanden på denne måde.

Den menneskekjærlige herremand ynkedes over den stakkels dreng og gav ham, hvad han bad om.

Lovise Hansen.

165. Der var en gang to karle, som fulgtes ad hen at stjæle. Først kom de ind på en kirkegård, hvor de stjal nogle valnødder. Derefter blev de enige om, at den ene skulde gå ind i benhuset og dele nødderne mellem dem, og den anden skulde gå hen og stjæle en vædder. Ham i benhuset han gav sig til at tælle nødderne på følgende måde: »Det er min, og det er din, det er min, og det er din«. I det samme kommer degnen op til kirken, og da han hører det tælle inde i benhuset, tror han, det er dommedag, og at de døde er ståede op og er inde at hente deres ben. Han løber da lige ned til præsten og siger: »Skynd dem, hr. pastor! og kom med op på kirkegården, for det er dommedag, de døde er ståede op og er inde i benhuset efter deres ben«. Præsten kommer afsted det bedste han kan, men da han er halt og går ved krykker, er han ikke degnen rask nok, denne tager ham derfor på ryggen og løber med ham op til kirken. Da de kommer til benhuset, tænker han derinde, at det er ham, der kommer med vædderen. Han råber derfor: »Kast ham kun ned, så skal jeg nok tage skindet af ham«. Da degnen får den modtagelse, smider han præsten og løber alt hvad han kan, og præsten bagefter. »Deres krykker, Deres krykker, hr. pastor!« råber degnen. »Jeg bruger ingen, jeg bruger ingen«, sagde præsten, og siden den dag brugte præsten ingen krykker.

Jes P. Smidt.

166. Der var en gang en præst, og han blev syg. Han sendte derfor karlen op til doktoren med en krukke af hans vand. På vejen var karlen så uheldig at slå krukken i stykker. Hvad han får at gjøre, han får fat i en anden krukke og går hen til en ko, som er ved at stalde,

og tager noget af dens vand. Da han kommer op til doktoren, og denne ser vandet, siger han: »Gud bevar mig! han er jo på veje med en stor rødbroget tyrkalv«. Da karlen kommer hjem og fortæller præsten dette, siger han: »Hvad skal vi nu gjøre, jeg kan dog ikke være bekjendt at være her på egnen, til det er overstået. Du kommer til at gjøre dig færdig, vi må rejse«. Præsten og karlen kommer da til at rejse. På vejen kommer de forbi en galge, hvori der hænger en mand. Præsten siger: »Han har et par gode stövler på, dem kunde vi måske få brug for på rejsen«. — »Ja«, siger karlen, »vi kan jo trække dem af ham«. De forsögte da at trække stövlerne af manden; men formedelst benene var stive, kan de ikke, og de skjærer derfor benene af ham.

Om aftenen kommer de til et lille hus, hvor de går ind for at blive om natten; men konen siger: »Vi kan ikke have jer, for vi har ingen plads, undtagen I vil ligge i ovnen«. — »Der er jo ikke andet at gjøre«, siger præsten, »vi må jo tage til takke«. De kryber da ind i ovnen. Hen på natten kommer datteren hjem og ser, at koen har kælvet, og hun tager kalven og smider den ind i ovnen. Karlen vækker da præsten, som sover, og siger: »Nu har De fået kalven, hr. pastor«. — »Lad os så skynde os at komme afsted«, siger præsten, »för nogen mærker os«. Da datteren kommer op om morgenen, fortæller hun moderen, at koen har kælvet og fået en stor rødbroget tyrkalv, og at hun har taget den og kastet den ind i ovnen. »Da Gud bevar mig!« siger konen, »der ligger en præst og hans karl«. De kommer da ud at se. »Å, Herregud«, siger konen, »kalven har ædt dem op så nær som ben og stövler«.

Jes P. Smidt.

167. Nu har jeg aldrig set mage. Der var en gang et par gårdfolk, der havde det skrapt og kom godt ud af det med hinanden. Kun når han havde været i kjöbstaden, var han gnaven og aldrig tilfreds med maden; når hun havde grød til ham, vilde han have vælling, og havde hun vælling, vilde han have stegesul, og havde hun så det, vilde han have fisk.

En gang vilde hun dog prøve, om hun ikke kunde opfylde hans ønske, hvad maden angik. Da han kom ind, stod der en hel mængde sibøtter på bordet med bunden i vejret. Da de havde hilst godaften, spurgte hun, hvad han helst vilde have. Nå, han kunde få en skefuld sød vælling.

Det kunde han så godt; hun vendte en af bøtterne, og der stod et fad dampende vælling. Han blev lidt forbavset, søbede lidt, men lagde da straks skeen fra sig og rejste sig fra bordet. Om han allerede var færdig? Når hun endda havde haft kål, kunde han kanske få lidt i sig. Hun vendte en af de andre bøtter, og han fik et fad varm kål. Nu blev han først rigtig gnaven og vilde ikke en gang smage kålen, som han skubbede fra sig og mente, at hun kunde hekse. Nej, det kunde hun ikke; hvad han da vilde have? Stegesul. Hun tog bare en bøtte bort og kunde nu skubbe en tallerken med stegt flæsk hen til ham. Det vilde han da heller ikke smage. Hvad han da vilde have? »Å — jeg vil have noget andet noget!« — »Det kan du allerbedst få«. Hun tog en anden bøtte bort, og derunder stod det ønskede på det bare bord. Da hun i skumringen havde leget med den lille, som havde stået på bordet, havde den været uheldig, og moderen havde da i en skynding sat en omvendt bøtte over det. »Nu har jeg aldrig set mage!« sagde manden. »Her skal du se, fa'r!« sagde hun og tog den sidste bøtte bort. Der stod magen. Barnet havde nemlig to gange været uheldigt. Nu kunde manden ikke bare sig længere, men kom til at le og sagde: »Du er den skrappeste kvinde, jeg har kjendt, mo'r!«

Siden var han aldrig gnaven, når han kom hjem fra kjöbstaden, men spiste, hvad der blev sat på bordet. Nu vidste han, at hans hustru var kvinde for at skaffe ham, hvad det skulde være, bare han vilde sige til.

168. En gjerrig husmoder vilde spare at tænde lys i mørkningen, mens folkene spiste meldmaden, som de selv skar. Det syntes karlen ikke om, og han fandt da på råd. En aften, da de sad og spiste, sagde han: »Hov sæt! der gik smörret nu igjen imod min næse. Det er da også en sölle sag, når man ikke kan se«. Da konen hørte, at han havde så meget smör på sin meldmad, at det gik mod næsen, så tændte hun lys for at holde öje med, hvordan folkene skar deres meldmad, og siden blev lyset altid tændt, når det blev mörkt.

H. A. Hansen.

169. Samtale. »Har du en bro'r?« — »Ja«. — »Hvor gammel er han?« — »25 år«. — »Så har han tjent kongen?« — »Nej«. — »Så må han ha' hat en skavank?« — »Ja«. — »Hvad var det?« — »Han var dødfødt!«

Peder Chr. Hansen, Langø.

170. Et sted ude i Sønderjylland levede en mand, der altid var tvetydig i sin snak. En gang var han i Haderslev med rug, og der kom han med en Vesterbo ind at få en »sort«. De kommer da i snak om de trange tider. Vesterboeren syntes, at det var en stræng tid, for der gik så meget til. Men Sören mente, at hvad der skulde til, det skulde til, det hjalp ikke at krympe sig. »Vi slagtede da i efteråret et fedt slagtehöved, syv får, to gode svin, sytten gjæs og ænder og en hel hoben höns, men nu i morges, da a drog hjemmefra, da havde min kone kun to lår«. – »Så rutter hun også med slagten«, råbte Vesterboen. — »Det kan gjærne være«, siger Sören, »a véd ikke, om din kone har flere«.

En gang i foråret kom Sörens avlskarl ind og sagde til ham: »A tykkes ejsen nu, te æ heste skulde ha' nogle kjærner, når de skal bestille noget«. — »Ja«, siger Sören, »der står tre gamle kjærner oppe på loftet og en gammel flødespand i kjælderen, så kan du først give hestene dem, og da bliver der vel nok råd til noget mere».

A. H. Poulsen, Lervad.

171. Krebsene i brevet. En dreng skulde en gang gå hen til præsten med nogle krebs i en tröster, og han fik et brev med. Vejen gik over en hede, hvor der var mange sortbær, og dem kunde han ikke modstå, men imidlertid arbejdede krebsene sig ud af deres fængsel, og drengen blev ikke så lidt overrasket, da han opdagede, at de var borte. Han gik alligevel til præsten og afleverede brevet. Da denne nu læser det, udbryder han: »Det var dejligt, her er krebs«. — »Å«, siger drengen nok så glad og kiger efter brevet, »var de krøbne der ind, fa'r«.

Maren Bonde.

172. Fra Skudstrup. De vå den gång, da folk et vå så kend mæ fjælgol som i vo daww. I Skudstrup vår et som så manne stæjer, di holt manne små giller: spindhöde, mushöde å mergelhöde; så i ædeor håj di opskyver, da dånset di æ hiel nat · te klåk 4 om monnere. Djer spelmand vår en gammel man, å han skroj møj tobak å vår slem te å spøt; men han kund kun spel tow støker: Hopsa å Hambårre, men de gik løste ælivel; han spiild, å han spøt å stampet i den her liegol, te han tesist sånk i te owen hans knæer, å di måt graw ham op, för di drow a. De vår æ ennd å æ gill.

P. H. Lind.

173. Ajstrup mogvej. Ud ad Ajstrup mogvej kan de ikke færdes for åleben og sildeben; for når de kjørte mog, fik de enten et stykke ål og brød eller sild og brød til meldmad, som de gik og spiste hen ad vejen, og benene kastede de jo fra dem, når de var gnavede. »Ajstrup moggagen og helvedes pine får aldrig ende«, sagde man, for de har langt i marken, og de tog kun små læs den gang.

Karen Marie Rasmussen.

174. Kommensæden. På landevejen mellem Hadsund og Randers er der et sted ud for Kastbjærg by, oven for Per Hjortes hus, hvor der gror så mange kommen. Når Ajstrupperne i ældre tid kjørte til Randers og var komne til dette sted, så var de blevne sultne, og så tog de deres meldmad op. De havde reven knapost på den, og dette blæste jo af, og den kommen, der var i osten, spirede og groede der, derfor er der så mange kommen der den dag i dag.

Karen Marie Rasmussen.

175. En greve og en bonde var en gang komne til at slå til væds om, hvem der kunde fortælle den störste lögn, og væddemålet gjaldt ikke noget mindre end deres heste. Bonden havde rigtignok kun et par pilliker at sætte imod grevens prægtige, blankbrune hopper. »Min fader holdt mange stude«, begyndte greven, »og således husker jeg, han et år havde en stud, der var så stor, at det kunde vare et helt år for en svale at flyve fra spidsen af det ene horn til spidsen af det andet«. — »Jo pyt!« sagde bonden, »det er intet mod, hvad jeg har at fortælle. Min fader var bonde ligesom jeg, og han lagde vind på at avle sennep, og så skete det et år, at et sennepstræ blev så stort, at det gik lige ind i himlen. Jeg klatrede da en skjönne dag op i dette træ og kom så höjt, at jeg kunde se derind.« — »Hvad så du da der?« spurgte herremanden. »Jeg så jer fader og min fader der inde, svarede bonden, »og jer fader var bleven svinehyrde, skabet var han, og luset kan jeg da også tænke han var, for min fader sad og lyskede ham«. — »Det er dog den störste tyvelögn, jeg har hørt!« afbrød greven ham, »ti det véd jeg, at min salig fader var ren, tro du det!« — »Ja, det tror jeg gjærne«, sagde bonden, »men så er hopperne nok mine«. Og således blev det.

M. Møller.

176. Hvis man under måltidet kommer til at brænde sig, får man tit følgende historie: »Nej, der er ingen ting,

man sådan kan brænde sig på som på melgrød. Jeg véd en mand, han spiste melgrød, og så brændte det så forskrækkelig, at det sved hul på hans mave og faldt ned på hans ene træsko og tændte ild i den, og så brændte det hans store tå, og så gik der ild i hans hede, og den brændte af.

Vestjylland. N. C. Andreassen.

177. Et ufejlbarligt middel mod tandpine skal det være en offerdag at tage plads bag præsten foran alteret. Kan blot den syge tand da berøres af den luftbølge, som fremkommer, når præsten vinker af og ikke ønsker mere offer, er man for stedse sin tandpine kvit. K. J. Juhl.

178. Små skræddere. I gamle dage var skrædderne meget mindre, end de nu er, men desuagtet sad de altid på gulvet, når de syede. Svinene gik i den tid løse omkring, og så kom der en stor so ind til nogle skræddere, som sad og syede, og slugte den ene af dem. Derover blev de andre så forfærdede, at de hoppede op på bordet: Siden den tid har de aldrig turdet sidde pa gulvet.

En skrædder faldt en dag ned fra bordet, hvorpå han sad og syede, men blev hængende i en spindelvæv i krogen. Først da der kom en flue og satte sig på ham, faldt han ned på gulvet. Mikkel Sörensen.

·**179. Sild i sömmene.** Skrædderne har jo den vane at flyve til rane ligesom hönsene. Så sad der da en dag en skrædder på et bord og syede, og ved siden af ham stod en tallerkenfuld sild. Da konen i huset kom for at hente dem, var de rent borte, og kun den tomme tallerken stod tilbage. Hvor kunde så sildene være blevne af? Både konen og skrædderen sögte efter dem, og endelig fandt de dem siddende langs med sömmene af bukserne, som han sad og syede på, en hist og en anden her. Tråden havde af vanvare taget fat i sildene, og så havde skrædderen syet dem fast en efter en, indtil der ikke var flere tilbage. Nu fik han travlt med atter at pille dem ud af sömmene, og konen fik hendes sild igjen.

Fra Klæstrup v. Brönderslev. L. Hansen.

Disse to opskrifter om skrædderne ser ud til at være pur skjæmt og spot, men tag ved ligger dog ikke lidt af alvoren, den nemlig, at skrædderne al tid har været et miskjendt og foragtet folkefærd, ramt af Guds hånd fra födselen, fordi de ej var arbejdsføre, var vanskabte og uskjönne på legemet. Det sidste af de to sagn indeholder mindst alvor.

180. En kjöbmand i Lemvig spurgte en gang Peder Madsen i Ferring om, hvor han boede. Han svarede: »Æ

bowver i *dænd hus* wæjjsten Færeng kjer*k*, a Per Maasen ær mi na*w*n mæ dæn jænn skååstjæn *o*«.

J. G. Pinholt.

181. En mand fra Harboøre fortalte: »I næt kam æ te a se*j*e, te Las Rönns møll skjææend we æ moon i mi onderbowwser«. J. G. Pinholt.

182. En mand fra Fjaltring kjørte engang fast i sin mødding med et læs hø. Så råbte han: »Niels, Peter, skyd An' Katrin', for a vild nødde blyv stååndend hææer«.

J. G. Pinholt.

183. En Harboørebo kom til Lemvig med et stykke töj, han vilde have farvet. Da han nu leverede farverens kone det, sagde han: »Hææer ko*m*er æ mæ en støk tøj, farrekowen, de sku væ l*y*sbl*o*, Jæsper Massen i Wæjjlby, l*y*sbl*o* de ær mi na*w*n, hå*w* no de, farrekowen«. J. G. Pinholt.

184. Da man en gang i Lemvig ønskede en Harboørebo til lykke i anledning af hans giftermål, sagde han: »Tak, de wa en nykommen ret!« J. G. Pinholt.

185. En mand i Vandborg vilde fortælle, at der var redet en rytter forbi Vandborg kirke, og så sagde han: »Han håj fiir hwiir færrer i en par støwwl we de law en reng æ so*w*el ne*j*er i en par læjerbowwser«. (Hesten havde 4 hvide födder, og manden havde læderbukser og stövler på).

J. G. Pinholt.

186. Der var en gang en kone fra Nes sogn, som vilde fortælle, hvor godt hendes datter var bleven gift, og hun sagde da: »Hun har ret en god grundmuret gård, otte røde køer, og der er aldrig en grå sten i den, og ene spejldöre og fire skorstene med messingvridere på«.

J. G. Pinholt.

187. Søgsmasteren. Der var en gang en Harboørebo som en morgen tidlig gik ned efter havet til. Han havde ikke rigtig fået udsovet, og som han går og kommer til at se hen imod klitten, råber han: »Åha endda, der er en tomaster o æ hav«. Da han havde set lidt på skibet, udbrød han: »Næjj, de æ en trejmaster«. Han gned lidt i öjnene, og så sagde han: »Det er sku ordentlig en firmaster«. Nu måtte brillerne på, og så syntes han, det blev en femmaster. Til sidst råbte han höjt: »Det er død og pine en seksmaster!« Men så blev han noget betænkelig ved skibet, og da han så nöjere efter, var det en skjeldebasse, der var kommen i hans öje. J. G. Pinholt.

188. **Der var en gang en Harboørebo, som bryggede öl, og dertil brugte han en halv skjæppe maltet havre. Deraf fik han syv tønder godt öl og syv tønder småt öl og syv tønder aterlak (ɔ: efterløb) og syv tønder peeswak. Hans peesgryyd og hans feeskgryyd blev også fulde, og så var det sidste öl endda så stærkt, at Kræ Naarlångers (ɔ: Nörre-Langers) dreng ikke kunde drikke en halv pægl af det, uden at han skulde brække både lever og lunge op.**

J. G. Pinholt.

189. **Ölbrygningen.** En Ærøbo kom en gang over til Fyn. Her kommer han nu ind til en bonde og får dennes gode øl at smage. Dette syntes Ærøboen meget godt om, og spurgte så bondens kone, hvorledes de bar dem ad med at brygge sligt dejligt öl. »Å«, sagde hun, »vi bærer os ad ligesom andre folk, vi skaffer os god humle og noget godt malt, og så koger vi vand og slår på«, og hun fortalte ham nu udførlig, hvorledes det hele gik til. Det var da en farlig ulejlighed at have, mente Ærøboen, »nej, da slipper vi langt lettere fra det, og vi har da for resten også noget ordentligt öl hos os. Vi har et gadekjær midt i byen, og i dette er der en bro, der fører ud omtrent til midten. Nu tager vi et par skjæpper malt, og dem hænger vi i en sæk ude på enden af broen. Humle vokser der ved bredden af dammen, og når vi nu vil have gildesöl, så tager vi af det ude ved sækken, men vort daglig öl tager vi inde ved land.«

M. Jensen.

190. Heldig træk, Kræjjsten, er et mundheld på Harboøre. Kræ Skipper kom en dag i middagslaget ind i folkestuen på en gård for at tigge. Folkene lå og sov i de lukkede senge, men på folkestuebordet lå en pæn kniv, som Kræjjsten fik en så stærk lyst til, at han stak den til sig og listede af. Men da han var kommen udenfor, fortrød han tyveriet, listede tilbage på hosesokkerne og var heldig nok til at blive af med kniven på det samme sted, han havde taget den. Glad over at sagen gik så heldig i lave, sagde han for sig selv, idet han forlod stuen: »Heldig træk, Kræjjsten«, Men manden i gården lå vågen i sengen og var vidne til det hele. Således kom Kræ Skippers ord ud imellem folk.

J. G. Pinholt.

191. **Se en fårehale.** En dreng, der første gang skulde vogte får, spurgte sin husbonde, hvor langt fårene måtte gå. Denne, der vilde gjække drengen, sagde så: »Så længe du

kan se halen af et får, kan du dristig lade dem gå«. Drengen gik så ind i fårestien, skar halen af et får, puttede den i sin lomme og lod dem derpå komme ud. Det varede ikke længe, inden de var ham af syne, men drengen lod dem gå, han kunde, så tit han vilde, se en fårehale. Omsider kom husbonden og spurgte, hvor fårene var. Drengen vidste det ikke, men viste halen frem. Alle gårdens folk måtte ud at søge om fårene og fandt dem først efter tre dages forløb. N. Kr. Pedersen, Grynderup.

192. Der var en gang en dreng, som tjente hos en rig mand. Han og hans husbonde kom en dag kjørende forbi kirken med et læs hø. Da siger drengen: »Jeg skal ind at stå på kirkegulvet i dag, for bispen er her«. Den rige mand stoppede da hestene, og drengen kom af vognen og løb ind på kirkegulvet. Bispen henvendte sig da til ham med det spörgsmål: »Hvor kom den rige mand hen?« — »Han kjørte nu lige hjem med et læs hø«, siger drengen. — »Nej«, siger bispen, »han gik til Helvede«. — »Da må jeg afsted«, siger drengen, »for han kjørte både med mine hoser og træsko«. Jes P. Smidt, Favrvrå, Sønderjylland.

193. **Ordsprogs oprindelse**. »Lad os dele med munden ligesom Stige mænd delte høet« (fra Nordfyn). Oprindelsen til dette ordsprog skal være følgende: Stige ved Odense ejer en del inddæmmet strandjord. Nu hændte det en gang, medens høet stod i stak om sommeren, at stranden gik op og skyllede alt høet sammen i en bunke. Så kom bymændene sammen for at få deling på høet igjen, men de kunde ikke blive enige, og for at få ende på trætten foreslog et víst hoved, at man kunde jo sælge høet og drikke pengene op i samling, Dette forslag gik alle ind på, og således fik bymændene deres hø delt.

»Han gjör forskjel på folk ligesom konsulens vædder.« Dette mundheld stammer fra Lemvigegnen og skal være bleven til på følgende måde: En konsul i Lemvig gik en dag ud på marken for at se til sine får. Da kom han også hen til vædderen, som han indlod sig nærmere med. Men Mads blev vred på konsulen og så sit snit til at stange ham overende, hvorved manden ulykkeligvis brækkede det ene ben. Han blev så funden og kjørt hjem, og da doktoren havde været der, lod han rögteren kalde ind til sengen. »Sig mig du«, spurgte han, »hvoraf kommer det sig, at vædderen stangede mig, mens den jo aldrig har gjort

[illegible] De skal a sejj æ konsul, få de æ såden, [illegible] falke.

[illegible] smedens kat«. Dette over hele [illegible] følgende oprindelse til: [illegible] hvor de ikke havde [illegible] det var helt rart med [illegible] skulde gjøres [illegible] for hvert stykke [illegible] Nu havde [illegible] han var arbejdet, og for [illegible] for et stykke arbejde, [illegible] til katten: „Det må du have“. [illegible] da den ikke fik andet, og så [illegible] at nu var katten død af de [illegible] beholde ham, fik de give ham [illegible] Det gik de så også ind på.

H. Jensen. Slagelse.

[illegible] kunde skarre. En snedker skulde en gang [illegible] lod da præsten hente for at skrifte sine [illegible] Præsten spurgte ham så, hvad han da [illegible] han havde rigtignok stjålet fire daler, men [illegible] også givet over fire daler til de fattige. Så [illegible] slået en mand ihjel, men han havde da [illegible] en anden mands liv. Der var en hel del mere, [illegible] men han sluttede med at sige, at han [illegible] det kunde „skarre“. T. V. B. Bredsdorff.

[illegible] Han kan den ikke. En gang var en mand ude [illegible] Så kom han til en vejviser, og så stod han af og [illegible] fadervor. (Når man er kommen hertil i histo[illegible] siger man let henkastet: „Ja, det kan jo være, du [illegible] Dette kan betyde både historien og fadervor, [illegible] tror, at det er historien, og svarer nej. Men [illegible] fortælleren forundret: „Hvad, kan du ikke dit [illegible] og nu bliver tilhøreren lét ud.)

T. V. B. Bredsdorff.

[illegible] En gang var der en gløde og et halmstrå og en [illegible] der gik ud at spasere. Så kom de til en vand[illegible] de ikke kunde komme over. Så fik de halm[illegible] lægge sig tværs over den, og så skulde gløden [illegible] Men da den var kommen midt på, så sved den [illegible] over og plumpede i vandet og sagde: sssss!

Derover kom kaffebönnen til at skranne sådan, at dens liv revnede. Deraf er det, at kaffebönnerne har den revne.

T. V. B. Bredsdorff.

197. Endevendt tale. Forleden morgen hen over middag på den tid, da folk er i færd med at komme i seng, skete det, at en lille dreng, eneste datter af en gammel kone, stod i det åbne vindue og blev meget forskrækket over at se en dövstum råbe: mo'r! og høre en blind kigge ind ad folks vinduer, samt en uden arme banke sin kone og en uden ben løbe efter sin hund og sparke den på siden ind i huset; i det samme slog han tre døde grise ihjel, som hönen udrugede tre dage efter, og så blev det hele godt igjen.

T. Kristensen, Rönslunde.

198. Allingesækken. Allingeboerne har haft ord for, at de i deres småbåde sejlede ud til de forbisejlende skibe og prajede dem for at drive tuskhandel med dem, og havde da gröntsager, æg, frisk brød, smör o. lign. med. Blev der så spurgt, hvad det kostede, lød svaret altid: „Blot lidt sæd i denne pose". Det var en lang, smal en, der havde det tilfælles med Midgårdsormen, at den blev ved at række sig, og at ingen ting kunde fylde den. Deraf mundheldet: Allingesækken bliver aldrig fuld.

Chr. Weiss.

199. Pio, Brix og Geleff. I Midtsjælland sagde man en tid i whistspil, når der var udsigt til at vinde spillet, ganske fint: „Pio, Pio!" Efterhånden som man tog stikkene hjem, sagde man noget höjere: „Pio og Brix!" og når man var så nær, at modspillerne ikke kunde få flere stik, smed man hele bunken med et jublende: „Pio, Brix og Geleff!"

Chr. Weiss.

200. En herre og en tjener. „Peder!" — „Ja, herre!" — „Hvor er dugen?" — „Vi har ingen!" — „Fy, sådan skulde du ikke have sagt!" — „Hvordan skulde jeg da have sagt?" — „Du skulde have sagt: da pigen tog alt det andet i vask, tog hun også den." — „Det skal jeg sige en anden gang". — „Du gjör Pokker heller". — „Jo såmænd gjör jeg så".

„Peder!" — „Ja, herre!" — „Hvor er flasken?" — „Da pigen tog alt andet i vask, tog hun også den". — „Fy, sådan skulde du ikke have sagt". — „Hvordan skulde jeg have sagt?" — „Du skulde have sagt: da jeg slog proppen for hårdt i halsen på den, sprang den". — „Det skal jeg

sige en anden gang". — „Du gjör Pokker heller". — „Jo såmænd gjör jeg så."

„Peder!" — „Ja, herre!" — „Hvor er min kone?" — „Da jeg slog proppen for hårdt i halsen på hende, sprang hun." — Fy, sådan skulde du ikke have sagt". — „Hvordan o. s. v." — „Du skulde have sagt: hun sidder i stuen og hækler og filerer." — „Det skal jeg sige o. s. v.

„Peder!" — „Ja, herre!" — „Hvor er min store so?" — „Hun sidder i stuen og hækler og filerer." — „Fy, o. s. v. — „Du skulde have sagt: den er slagtet, og flæsket af den ligger i salttønden". — „Det o. s. v.

„Peder!" — „Ja, herre!" — „Hvor er min store hund?" — „Den er slagtet, og flæsket af den ligger i salttønden." — „Fy, o. s. v. — „Du skulde have sagt: den er gået med min broder på jagt." — „Det o. s. v.

„Peder!" — „Ja, herre!" — „Hvor er min store tyr?" — „Den er gået med herrens broder på jagt." — „Fy, o. s. v. — „Du skulde have sagt: den er gået til byen at betjene en ko." — „Det o. s. v.

„Peder!" — „Ja, herre!" — „Hvor er min store kalkunske hane?" — „Den er gået til byen at betjene en ko".

N. Madsen-Vorgod, Rosilde friskole ved Nyborg.

201. Karlene tærsker om. En bonde havde hørt, at nytårsnat ved midnatstid så kunde alt kreatur tale. En sådan nat listede han sig op på høstænget over kostalden, hvor han lå og lyttede. Da siger en ko til en anden:

»Véd du, hvorfor vi lever så godt i vinter?«

— »Nej«.

»Det er fordi karlene ikke har torsket rent; de har ladet over 10 tdr. rug sidde i halmen«.

— »Det var godt, jeg fik det at vide«, tænkte manden. Efter nytår måtte karlene tærske om, og han passede godt på dem. De fik ganske rigtig nogle tønder rug ud af halmen — men inden foråret kom, var alle mandens køer døde.

Anton Nielsen, Kjöbenhavn.

202. »Hvad har mo'r slagted, mens her lutter så snasked?«

— »En höne« (siges snövlende).

»Hvad skal mo'r med alle de mange mål sul?«

— »Min datter skal giftes«.

»Hvem skal hun så have?«

— »Lille Mortens sön fra Snurre«.

»Har han noget til bedste?«

— »Ja pinedød har han så, en ko og en kalv og en stumprumpet hund, otte alen dynevår og tre mark i penge.«

Kvandløse, Holbæk amt. V. Bennike.

203. En kræmmer blev forfulgt af politiet. Han havde ikke så lille et forspring, men det var dog klart, at forfølgerne nåede stærkt ind på ham, så at de om kort tid vilde have ham i deres vold. Han nåede imidlertid ned i en sænkning, hvor man ikke kunde se ham, og her smed han i en hast alle sine kræmmerposer, satte sig på dem, tog alt sit overtöj af og bredte det ud over poserne. Således forberedt oppebiede han sine forfølgere, der snart nåede ham, men naturligvis aldrig tænkte på, at det var kræmmeren. Politiet spurgte ham, om han ikke havde set en kræmmer komme der forbi. »Nej«, svarede han uden at se op, »a hår nok å si ætter endda«. Han sad nemlig og pillede snyltedyr af skjorten. Politiet skyndte sig videre, og kræmmeren kunde så i god ro gjøre sig færdig til at drage videre ad den modsatte vej. * N. Kr. Pedersen.

204. En springvædder. Der kom en gang en rejsende til Harboøre, som havde en stor hvid puddelhund med sig. Folkene havde aldrig set en sådan hund för, og de kunde ikke forstå, hvad det var for et dyr. De spurgte da den fremmede om, hvad det var for en. »Det er en springvædder«, sagde han. Så mente de, at det kunde være herligt at have en sådan, og vilde kjøbe den af ham. Han forlangte en stor sum, og da alle gårdmændene nu blev fælles om at betale den, skulde de også være fælles om vædderen. Om aftenen drev de deres får sammen og satte den nye vædder ind til dem, men næste morgen var både vædderen og alle fårene forsvundne. Fårene fandt de spredte over hele Vandfuld herred, men hunden var og blev borte, den var vel løben til sin herre igjen. I. Kr. Jensen.

205. Den skaldhovede stamfader. Om Elsborg mænd siges, at de en gang alle var skaldede, og det var gået til på følgende måde: En mand fra Elsborg havde hørt på Viborg torv, at hvidlinger (ɔ: fisk) var så dyre, og forstod det som, at villing (ɔ: vælling) var dyr. Han fortalte sin kone det, da han kom hjem. Konen blev meget glad ved at høre det; ti hun havde netop nu kjærnen halv fuld af kjærnemælk, og så kunde hun jo passende lave kjærnemælksvælling, som manden så kunde komme afsted til Viborg

med. Vællingen blev lavet, og da konen bestemt troede, at den vilde koste mest, når den var godt varm, skulde manden have vællingen koghed i kjærnen og afsted med den. Han fik nu kjærnen bundet på ryggen og skulde lige til at gå, da konen advarende sagde: »Hør nu, Peer, læ mæ no sie, do et drekke æ pænng op«. Dette lovede manden ved at bukke sig og sige: »A ska et drek så møj op som den halmstro«. Nu flød vællingen ud over hans hoved og brændte alle hårene af; og da han senere blev stamfader til alle byens mænd, så blev de selvfølgelig alle skaldede. Carl Bjerregård, Pandum.

206. Den kloge prokurator. Der var en gang en prokurator, som var så dygtig i sine sager, at han vandt alle de processer, han havde med at gjøre. Men så var der kommet en ny prokurator til den samme by, som ikke gav den første noget efter hverken i mund eller pen. En proces, som de førte, var derfor nær ved at gå den første imod, og det var noget, han ikke kunde finde sig i; der måtte hittes på råd.

Så en skjön dag gik han ud af byen og ud på marken, hvor han traf en hjordedreng. »Vil du sælge mig din lue, så skal du få mange penge«. Ja, det vilde han nok, og så viste prokuratoren ham en pung fuld af penge, som han gav drengen for luen og dens indhold. Næste dag skulde begge prokuratorerne for retten igjen, og så skulde det afgjøres, hvem af dem der skulde vinde. Vor prokurator tog sin lue med sig derhen, og så begyndte de at forsvare deres sager hver på sin vis, så det var en lyst at høre, men den ny prokurator var alligevel den gamles mester, og sagen var nær ved at gå ham på. Så til slutningen af hans forsvar sagde han: »Jeg vil sværge på, at min sag er retfærdig, og at din lusestodder farer med lögn.« Den anden prokurator vilde forsvare sig, men den første kom ham i forkjøbet og viste de omkringstående ryggen af hans frakke, som var fuldstændig oversået med lus. Han havde fået lejlighed til at få indholdet af luen på ryggen af den anden, og nu gik denne fra koncepterne, kunde ikke forsvare sig mere, og den gamle prokurator vandt processen.

Niels Lynderup.

207. En kone i Åle skulde holde sin søsters barn over dåben. Da så præsten spurgte: »Er barnet hjemmedöbt«, misforstod hun spörgsmålet. »Ja, minsæl er en gjennem-

blödt, får a hår bon en frå Ool sown å te Ool kjærk i en roskræjn i en seend (ɔ: såkurv)«. Da så præsten spurgte om barnets navn, svarede hun: »Satan!« — »Var det ikke Natan?« spurgte præsten. »Jow sågu, såden wår et, a trower mi sæl, fåer ka spue«. Nu blev det præsten for grovt, han henvendte sig til menigheden og spurgte, om der ikke var en anden kone, som kunde holde barnet over dåben, da denne kone vist ikke var rigtig klog. Men konen svarede rask: »Næjj mi sæl er dær *et*, få de æ mi søsters båen, å a vel sjæl hålld en, så lænng dær ær en tro å en tröwl å en«.

P. Klemmensen-Pedersen.

208. En søndag som en degn sad i sin stol under prækenen og så op i vejret, fik han öje på et stort hul oppe i hvælvingen. Han kunde ikke forstå, hvordan det var blevet der, og sad og grublede så stærkt, at han ikke mærkede, præsten var gået af stolen og kommen op for alteret. Der begyndte han nu at messe: »Herren være med eder!« og da fo'r degnen op og svarede: »Jamen der er et stort hul«.

P. Klemmensen-Pedersen.

209. Jordens skikkelse. Ved en skoleprøve afhørte præsten börnene i jordbeskrivelse. »Hvilken skikkelse har jorden, börn?« spurgte han. »Om hverdagen er den rund, men om søndagen er den firkantet«, lød svaret. Det kunde præsten ikke forstå, men det hang således sammen: Skolen havde ingen globus, og læreren, der brugte snustobak, benyttede sin runde tobaksdåse til at gjøre jordklodens skikkelse anskuelig. Om søndagen havde han en firkantet dåse, derfor troede börnene, at jorden var firkantet om søndagen.

Chr. Weiss.

210. Jordens skikkelse. En præst forklarede sin menighed noget om jordkloden; det kunde synes upassende at bringe den på prædikestolen, men man skal i sin tid fra samme sted have talt både om staldfodring, dyrkning af hör, gjødningslære og andet, så kunde det vel forsvares at tale om selve kloden, vi bebor. Han var nok ellers ikke stærk i geografien og blev hængende i forklaringen, eller kunde ikke finde det rette ord. »Den er så rund, — — så rund — — så rund — —«. — »Som et hestehoved!« tilföjede degnen. »Ja, kristelige forsamling, som et hestehoved! Og«, föjede han til, henvendt til degnen, »hestehoved! Tak for hjælpen! Men vi er jo to for at kunne hjælpe hinanden!«

Chr. Weiss.

211. En gang var en havbåd i fare ude på havet. Den ene af fiskerne sagde da: »Åå endda, æ wild gi en dååler te, te æ wa wal o æ land«. Den anden sagde: »Hææer legger æ, å Maren wer engen reelihejer o mi pææng«.

J. G. Pinholt.

212. En pige skal ælte dejen så længe, til hånden er så ren, at hun kan give sin kjæreste den til goddag.

Karoline Brummer.

213. Pigen skal skylle töjet så længe, til vandet er så klart, at hun kan byde sin kjæreste at drikke deraf, og hun skal vride töjet så godt, at det ikke drypper, ti lige så mange dråber, som der drypper af det vredne töj, lige så mange tårer skal hun komme til at græde over sin kjæreste.

Karoline Brummer.

214. For mange år tilbage levede der i Hoven en aftægtsmand, som skulde have 365 potter brændevin om året til sin øvrige aftægt. Når nogen foreholdt ham, at det var temmelig meget, sagde han altid: »De æ jo let, men de æ da en hjælp«.

J. C. Gydesen.

215. En mand fortalte: Mi mowers fåer wa hældsen e*t* så renng te å skyyd, mæn jæn gång skø*j*ed han te en håår tre*j* gånng, å we den treddi gång wældt han sjæ*l*, å da han kam te sæ sjæ*l* ijæn, wa hans åwsel å le — dænd håår war e*t* ægte.

J. G. Pinholt.

216. »Niks min salighed mæ den lys o den låwt«, sagde en madamme i Holstebro til Preusserne, og når hun siden fortalte det, föjede hun til: »Havde jeg ikke kunnet så meget tysk, havde de F. tage mig brændt huset af«.

M. Møller.

217. »Du snakker nok höjtysk ligesom den lille mand fra Søndbjærg på Tyholm, da Preusserne rykkede ind i sognet«. Han kunde prate med dem, og sagde f. ex. sådan: »Das istri finistri gesehen mæ få låw å spøør, hvor manne kommer her te bys?«

M. Møller.

218. Der var en sölle dreng et sted, der skulde konfirmeres; han kunde nu ingen ting. Så spurgte præsten ham da ad, hvem der havde skabt ham. »Den, der har skabt kukken«, hviskede en mand, der sad bag ved ham, men drengen hørte det ikke rigtig og svarede: »Det har kukken!« — »Du skulde have hørt ret, min dreng, så kunde du også have svaret ret«, sagde præsten, der havde hørt det.

219. A.: I måår da æ 't mikkelsdå, så fløtter dæ manne skjælmer å.

B.: Å ja så mænd, de ær en skik å en sæwåån å fløt fræ jæn skidden sow å te en åån. J. P. Harbo.

220. Om mikkelsdagsmø*t*
da skal alle skjøger og huerer flø*t*,
de er en skik o en sædwåån,
di ska fløt fra jen skidden sla*t* o te en åån.
L. Madsen, Give.

221. Når man skal prøve, hvem der kan fortælle den störste lögn, da er disse to meget almindelige:

»Jeg så en gang Vesterhavet brænde, og så slukkede man det med blår«.

»En gang så jeg Ribe domkirke gå ude på Randbøl hede og sanke tranbær i en stumphose«.
N. C. Andreassen, Örslev v. Skjelskør.

222. Ved Hasmark er to meget höje og store sten, kaldet Grydesten. Hver gang nogen bager, og stenene kan lugte nyt brød, vrider de dem en omgang.
Jakob Rasmussen.

223. »Har du hørt det?«
— »Hvad for noget?«
»At der gik ild i stranden igår, og at de slukte branden med blår«. K. R. Stenbæk.

224. »Har du hørt det?«
— »Hvad for noget?«
»At der brændte femten favne stengjærde ude i Röddinge sidste nat«. K. R. Stenbæk.

225. Der var en guldgraver i Amerika, som arbejdede for at finde guld, men til uheld traf han ned på sølv og måtte så arbejde sig gjennem 3 alen sølv, förend han nåede guldet. J. C. Gydesen.

226. En kone stavede med sin sön således: »S-a-l-gejed! de wa ræt, bete Måten, de sæjer Döwlen regejer mæ salighejed«. J. G. Pinholt.

227. A havde atten höns, og de lagde tyve æg hver dag, og så havde a to ænder, og de hjalp dem ved det.
M. Møller.

228. »Ho ho, hemm! æ jer mand hjemm? æ jer hund bunden! vil han bid? a hår en bræw te ham! K. M. R.

229. Det var en gang, at Fanden og en bonde skulde se, hvem af dem der kunde nævne tre træsorter hurtigst, og dersom bonden tabte, skulde Fanden nok have hans sjæl. Fanden sagde nu eftertænksomt: »Eg, bøg, bævreasp!« Men bonden sagde: »El, pil, vid'« og vandt.

De første ord trækkes langsomt ud, og de sidste siges meget hurtig. så de flyder sammen til ét ord.

P. Villadsen Jensen, Stige.

230. Den gång a håj mi tænd å mi tyww oer da wa a en fåle kåel, da ku a sæ*t* gamel Hambårebjæ*r*e igjæmel mi gamel gr*o* hat. M. Møller.

231. »God dag! I har vel ikke set noget til vor studehjelmede røde kalv? jeg måtte så mænd gå bag ind af hunden, for at havedöıen ikke skulde bide mig«.

D. P. Sörensen.

232. »A lester mæ så læ*t*ele gomån få jer hund hår I engen fræmmed lam Gu walsign jær mad ve jær foer.

Nabomanden kommer og spörger. om de ikke har fremmede lam. men da lænkehunden har villet bide ham, idet han går ind ad porten, bliver han noget forfjamsket i det.

J. A. Favrholt.

233. »Han er så lige frem, at han går i sine egne klæder, ligesom majoren på Knabstrup«. Denne talemåde er opstået således: På Knapstrupgård boede en gammel major, Willars Lunn, som var en ivrig landmand og til hverdag gik tarvelig klædt og undså sig ikke ved selv at tage hånd i med, når det kneb. En dag skulde en mand hen og tale med ham om at kjøbe noget egetømmer, som majoren havde stort oplag af, og som han lod skjære i sine skove. Ude i gården traf han en gammel mand med træsko på födderne, netop i færd med at vande kvæg; han troede, det var røgteren. »Du skulde da ikke kunde sige mig, om majoren er hjemme?« spurgte han. — »Du kan gå op på gården, så kommer han straks«, sagde den gamle, »jeg skulde have vandet disse køer«. Den anden gik efter anvisningen og traf en tjener, hvem han gjorde det samme spörgsmål. Han blev så vist ind i en stue, og kort efter kom den gamle også herind. »Hvad vilde du så, min sön?« — »Jeg vilde tale med majoren.« — »Jeg er majoren.« Han vidste ikke rigtig, hvad han skulde tro, men da han så, han gik hen og lukkede en skuffe op og tog nogle papirer frem, måtte han tro det. »Så vil jeg bede om forladelse«, sagde han. — »Det var vel ikke dit ærinde?«

— »Nej« — så kom det da frem. Når han siden vidt og bredt fortalte om begivenheden, endte han al tid med at sige, »at det dog var en farlig ligefrem mand, den major, der ikke en gang generede sig ved at gå i sine egne klæder«. Han tænkte sig jo, at en major måtte gå i kongens klæder.

Ved Chr. Weiss.

234. „Han døde af sig selv, ligesom Zakariasjens". Dette mundheld er opstået således: Da den nævnte mand var død, kom der en og meldte det til den ene ligsynsmand, for at denne kunde komme og syne liget. Der forefaldt da følgende samtale: »Havde han været syg længe?« — »Nej, ligget helt hen havde han ikke mere end en fjorten dages tid«. — »Hvad døde han af?« — »Han døde af sig selv; han vilde ikke have, vi måtte hente doktor«.

Chr. Weiss.

235. »Nu glider den, sa'e pigen, hun lod en gå«. Dette mundheld er fremkommet her i egnen på følgende måde: Der skulde være fastelavnsgilde hos Kristen Simonsens i Soderup. Der var en hel del sne at gå i, hvorfor de fleste af pigerne gik hjemme fra i træsko og havde danseskoene med i et törklæde. På grund af sneen var strömperne blevne klamme og skoene trøge at få på. Da en af pigerne stod og masede for at få foden rigtig ind i den ene sko, smuttede den med et i den, og da hun i sin glæde herover udbrød: »Nu glider den!« gik der noget fra hende, som de tilstedeværende ikke kunde undgå at høre. Det ovenstående mundheld var i lang tid et gængs slagord ved alle gilder, det bruges endnu af og til, men ikke mange kjender oprindelsen.

Ved Chr. Weiss, Tingerup.

236. »Kom end en gang, du, så skal jeg Fanden.... nok ramme«. Opstået i Soderup-egnen saaledes: Der boede en halvgammel mand i byen, som solgte hvedebrød. Konfirmanderne drillede ham med at kjøbe hvedebrød hos en anden »bassemand« og så med siden at gå ind hos den første og spise det. Han skjældte og jog dem ud, men så væltede de gjærne hans kram på gulvet. Så var det en gang, han havde slagtet sin gris og sad og spiste pølse, at de mylrede ind. og der blev jo en stor fornöjelse af, at han jog dem ud; en af de store drenge, der blev tilbage til sidst, havde lavet sine bukser til, så han let kunde smøge dem ned, og viste bassemanden sin bare ende; denne havde just en pølse i hånden og kylede den efter synderen uden at ramme.

Man kan nok tænke, der var grin uden for. Manden stak nu hovedet ud af dören og råbte til skjælmen: »Kom end en gang du, så o. s. v.« Chr. Weiss.

237. Birkedommer Nörgård, som boede på Ledreborg, var meget snaksom, når han kom til folk. En dag, han var ude at ride, kom han til et hus, hvor en gammel kone stod og syslede med et stort tilgjort lerælte til en ny bagerovn. Han standsede: »Hvad er det, mo'r her bestiller?« spurgte han. Konen kjendte ham godt, men blev dog noget underlig ved at blive spurgt, og svarede: »Jeg er såmænd i lag med at lave mig en ny birkedommer, hr. bagerovn!« — »Det skal måske være min afløser?« sagde birkedommeren, lo en god gang og red videre. Chr. Weiss.

238. Grisen. En skomager og en skrædder havde slået sig sammen om at kjøbe en gris, som skulde bo hos skrædderen, da skomageren ikke havde noget svinehus, og de skulde skiftes til at give den føde. Det gik an, så længe den var lille, men da der skulde mere æde til, kneb det for skomageren at skaffe sin part, og den fik lidt eller slet ikke de dage, han skulde passe den. Skrædderen syntes ikke om dette, men skomageren forklarede, at han holdt mest af det stribede flæsk, og at han med forsæt passede den sådan, at den satte kjød hver anden dag og flæsk de dage, skrædderen fodrede den. Nu gik der igjen en lille tid, så siger skomageren: »Véd du hvad, nabo, nu er grisen stor nok til min husholdning, og jeg har tænkt at slagte min halvdel i morgen, men derfor kan du jo godt lade din halve gris gå lidt endnu.« Ved Chr. Weiss.

239. Kartoffelsmörret. Man kan somme tider læse i aviser, at en eller anden driftig kone har æltet kogte kartofler i sit smör; det er al tid blevet betragtet som vanærende at sælge sådan en blanding, og endnu værre var det at forære det bort; herom vidner et gammelt vers, min fader kunde:

Ole Torsk og hans madamme
måtte begge stå til skamme;
jeg véd ikke, hvor de tör
komme med deres kantøflesmör;
jeg véd ikke, hvor de vilde
bære det til barselgilde.

Navnet Ole Torsk var et navn, manden havde fået, fordi han en gang havde stjålet torsk. Hans kone kaldte de Karen Smör. Chr. Weiss.

240. Den snilde kone. Der var en gang et par unge folk, som skulde have deres første lille i kirke, og så skulde der jo være stort barselgilde, skjönt de kun havde dårlig råd til det; men nu havde de været med hos så mange, og man skal jo enten skik følge eller land fly. Nu satte konen sig for, at det skulde være rigtig fint: de skulde have pandekage til sidste ret. Hun bagte dog kun halvanden. »Hvad kan det blive til?« sagde manden, »vi bliver bare til latter for folk!« — »Du skal se, jeg skal endda levne!« sagde hun. Gildet gik meget godt. Da gjæsterne nu havde spist så meget, de kunde, tog hun sine halvanden pandekage, som var skåret i små, kjönne stykker og lagt på en tallerken, og gik om til hver og en og bød kagebillingerne frem med de ord: »Du skal vel ikke have mere?« og selvfølgelig sagde de allesammen nej til sådan en bydelse; hun levnede således al kagen. Chr. Weiss.

241. I Skee Old traf det sig en gang, at en mand ved en fejltagelse kom til at give sin syge kone terpentin i stedet for medicin, som hun ellers skulde haft. »Ii få Dælen, mand, nøw hår døw fågeed mæ«, sagde konen, hvortil manden svarede: »Ja, hår jæ fågeed dæ, så ska jæ åsse fågee mæ sæel«, og så tog han meget gemytlig et snapseglas fuldt af terpentin og lagde sig rolig i sengen ved siden af konen. Næste morgen vågnede de begge to sunde og raske. D. P. Sörensen.

242. Den go'e glidan. En skånsk bondemand langt inde fra landet kom en dag til kysten for at se havet, som han havde hørt så megen tale om, men endnu aldrig set. Det gik så småt, for øget var magert og træt. Han så en fisker smøre sin båd, der lå på land med bunden i vejret. Ved siden af stod gryden med den kogende tjære over en ild, der var tændt under åben himmel, fiskeren dyppede rask i tjæren og smurte lystig videre. Sådant noget havde rytteren aldrig set, og det undrede ham. Han hilste god dag, og da han havde set lidt på det, spurgte han: »Hvarför smør du skudan din, bror?« — »För at jag kan glida got på vatnet«, fik han til svar. Landmanden fik en lys tanke. »Å, så smør mig øget mit, at jag kan glida got på landet!« bad han. »Jo vel!« svarede fiskeren og smurte øget under halen med den koghede tjærekost. Det virkede. Øget satte straks i galop, og rytteren råbte glad: »Farvel,

bror! og tack för go'e glidan!«. Men glæden fik ende, da dyret kort efter styrtede og aldrig rejste sig mere.
Ved Chr. Weiss.

243. Da det norske livregiment en gang blev præsenteret for Frederik den sjette, mens han endnu var kronprins, spurgte han en af karlene: »Hvad hedder du, min søn?« — »Ole«, fik han til svar. »Og du?« spurgte han videre. »Ole«. Han spurgte flere, og alle hed de Ole. Da prinsen ikke vidste, hvor almindeligt dette navn er i Norge, var det ham noget mistænkeligt, og han spurgte forbavset: »Hedder I da Ole allesammen?« — »Ja«, svarede en, »vi hedder allesammen Ole så nær som den venstre flöjmand, han hedder Ole Olsen«.
Chr. Weiss.

244. Der var en del norske rekrutter. Underofficeren spörger: »Hvad hedder du?« — »Ola!« — »Og du?« — »Jeg hedder Ola med (Ola-mæ)«. — »Og du?« — »Jeg hedder og Ola (aug-Ola)« — »Og du?« — »Jeg hedder Ola ligedan (Ola-likedan)«. — »Hedder I alle Ola?« — »Vi hedder Ola alle (Ola-alla)«.
Chr. Weiss.

245. En Englænder skulde lære dansk og stödte på ordene: Kjællinger, kyllinger og killinger, som han alle udtalte »killinger«; det gik over hans forstand, at en gammel kone, en ung høne og en katteunge hed ens på dansk; derfor vilde han ikke lære et så barbarisk sprog.
Chr. Weiss.

246. Da Gud havde givet hvert folk sit tungemål, tog Djævelen alle disse og puttede i en kjedel for at rense dem. Det, der flød ovenpå, skummede han af, og heraf opstod det engelske sprog, der har optaget i sig af mange forskjellige tungemål.
Chr. Weiss.

V. Sandsagn.

---

247. Røde-Ane. En halv fjerdingvej syd for herregården Ulstrup i Hundborg sogn er der en bro over en å, der kaldes Røde-Anes bro; der skal det ikke være godt at gå ved nattetid, for hun har nok druknet sit barn der. Nu hændte det en vinteraften, at avlskarlen fra Landbolyst, heller ikke langt derfra, skulde over broen. Da han nu

kommer til broen, synes han, at der er noget, der rykker i hans bukser. Karlen bliver nu forskrækket og giver sig til at løbe, indtil han kommer til skjelgrøften imellem Ulstrup og Landbolysts marker, der var der sat en haresnöre, og da nu karlen kommer dertil, får han løkken om benet. Han stejler så på hovedet ned i grøften og tror nu, hans liv er forlist. Omsider får han dog mod til at føle til benet, da det gjorde ondt, og nu opdagede han jo, at det var en tråd og ikke Røde-Ane, og da han skal til at gå igjen, mærker han, at det er hans bukser, der er i stykker, og en pjalt dasker imellem ind under træskoen. Meddeleren heraf var selv tilstede, da karlen kom hjem og fortalte om sit møde med Røde-Ane. Fra Ty.

Ved Kr. M. Ejsing, Hestbækgård.

248. Bøgepurre og kat. Husmand Niels Jörgensen i Havlykke har fortalt det efterfølgende: Han fulgtes en vinteraften som lille med sin fader og blev da bange for en snebedækket bøgepurre ved siden af vejen. Men faderen tog ham ved hånden, gik hen til busken og slog på den med sin kjæp, idet han sagde til sönnen: »Der kan du se, hvad det er«.

I en kaserne i Kjöbenhavn skulde der gå en hvid kat, som også ganske rigtig kom, da han stod vagt. Chakoen begyndte at lette sig på hans hoved, men han kaldte dog ad katten, og — det var en kat.

L. P. Lavrsen, Havlykke.

249. Degnens kat. For henved en snes år siden blev der set et spøgelse på Vindblæs kirkegård, og der var mange, der så det. En karl fra nærheden tilbød da, at han vilde gå op og se efter, hvad det var, for han var ikke overtroisk, sagde han. Mange rådte ham derfra, men han gik alligevel trods alle deres advarsler. Den aften var det lidt tåget eller tykt i luften, men ellers smukt vejr, og det var i forårstiden. Da han nu kom i nærheden af kirkegården, så han ganske rigtig *spøgelset, det var helt hvidt* og stod på kirkegårdsmuren. Nå, hårene rejste sig dog noget på hovedet af ham, og han tænkte: »Mon du ikke skulde blive derfra?« men han fik dog bugt med sin frygt og gik videre hen imod spøgelset. Da han kom helt derhen, så var det *degnens hvide kat,* der sad og snappede efter oldenborrer, og på den måde en gang imellem kom til at rejse sig op på bagbenene for at gribe dem i flugten.

... kunde han ... de andre godt ud. Manden har selv ... det ved jeg, det er sandfærdigt.

Ved K. M. E.

... fra Havdrup ... en ... Vilkestrup. ... de ... og drejede ... som de skulde ... lærer ... kirken begynder ... og ... De blev meget forskrækkede ... nedste, de havde lært. Dette ... alle steder, hvor de kom, og ... given en voksen mand. ... det ... meget overtroiske og ... fortælling, men Kristian var ikke af ... af egen erfaring fortælle. Han sagde ... karlene havde mærket. ... når jeg somme tider er kom- ... somme, når jeg ... kirke, og jeg skal derfor fortælle ... bedst gik, slog tårnuret nede i ... med lethed til Skjensved og giver ...rnet. Så troede I, at det var der ...anelyst, og månen skinnede ind igjen- så det ud, som der var strålende

Johannes Olesen, K.-Skjensved.

... loftet. For nogle år siden kom Jens ...n sildig hjem fra Kjøge. Ved hjem- ...n kone og börnene liggende langt nede ...skræk. Han spurgte dem da, hvad der det varede meget længe, inden konen ...ornuft og fortælle, at det hele natten ...abt sig oppe på loftet, og at det så en ... dryppet ned på bordet; det måtte da ...ri, og manden måtte da på ingen måde gå ...ig an, de slog ham ihjel på stedet. »Nå ...de Jens, »det kan du vel aldrig tro, jeg ... forsigtig gå hen og tænde lygten, liste ...g kige der ind; jeg vil tillige tage min med, du behøver ikke at være bange«. ...ekket blev konen dog, da de havde tændt ... var blod, som dryppede ned fra loftet. ... nu selv ved at være bange; men han ... han vilde op at se, og nu nyttede konens

bönner ikke. Så listede han sig forsigtig hen over loftet uden at se det mindste; men med et fik han öje på den gamle kat. Denne havde fået fat i en flaske med kirsebærsaft, som den havde væltet og så fået bidt hul på den blære, konen havde bundet over. Derved var noget af saften løbet ned igjennem de utætte loftsbrædder. Det var altså spøgeriet.

Johannes Olesen. K.-Skjensved.

252. Milepælen. Sådan var der også en mand, han så virkelig spøgeri. Han kom gående en aften, det var dygtig mørkt, og havde en god knortekjæp i hånden, og så havde han sin store, sorte puddel med. Da så han, at der stod noget sort lige ved vejen. Nu var han ikke ræd af sig, og derfor tiltalte han det: »Er du et menneske, så svar, er du en djævel, så bevis det!« Men det sagde ingen ting. Så vilde han pudse hunden på det; men den satte sig på halen, knurrede og viste tænder. Nu hævede manden sin knortekjæp og trak til af alle livsens kræfter, så kjæppen sprang midt over; men det sorte blev stående lige stift. Da blev manden endelig angest, ja, hårene rejste sig på hans hoved, og han løb alt hvad han kunde, og hunden bag efter. Næste dag gik han atter ud ad vejen for at hitte stumperne af kjæppen. Han fandt dem også godt nok. De lå ved en gammel sort milepæl, som han var gået forbi de hundrede gange för.

Fortalt mig i Ölgod. N. C. Andreassen, Ørslev ved Skjelskør.

253. Den kloge kone. For mange år siden levede der en gammel kone, som sagde, at når hun lagde en höne på ti guldkroner i tretten dage, var der dobbelt så mange, som hun havde lagt. Hun kom da ind i en gård, hvor de vilde prøve det. Når tretten dage var gåede, skulde konen komme igjen og se til hönen, men der måtte ingen andre se til den. Da seks dage var gåede, kom konen. »Nu er de dygtig store«, sagde hun, da hun havde set dem, »nu vil de snart revne«. Den trettende dag kom der ingen, den fjortende og femtende heller ikke. Konen i gården sagde da til manden: »Lad os nu gå ud og se til pengene, at de ikke ligger og bliver til ingen ting«. Da de kom der ud, lå der sten i reden i stedet for penge. Konen havde naturligvis taget pengene og lagt stenene i reden.

Lavra Arnsbæk, Brolund.

VI. Folkeskik.

---

254. Forandret anskuelse. Forhen da mølletvangen bestod, var mølleren en af de störste i sognet; når han da kom til et samlag, tog alle huen af, tyssede, hvis nogen var lovlig höjröstet, og gjorde plads: det hed: »Der kommer mølleren«. Nu er forgyldningen her, som så mange andre steder, gået af sankte Gjertrud: man lægger knap mærke til ham, og det hedder: »Å, det er ikke andet end mølleren«.

Chr. Weiss.

255. I min hjemegn, Sæby ved Roskilde, er mange af de gamle skikke nu gåede af brug, og dermed næsten også de store gilder. Da ingen bager, og meget få brygger selv, hører sligt ikke med til forberedelserne. Ofte bestilles kjødet hos slagteren og steges hos bageren. Bryllupsgilder holdes nu ej længere med forridere, brudekarle og brudepiger. I ældre tid var retterne klipfisk og risengrød; men disse er nu faldne bort. Den dag en begravelse foregår, skal der ringes med klokkerne, i regelen 3 timer för ligets ankomst til kirkegården. Ved indtrædelsen ad kirkeporten standser ringningen, men fortsættes, når graven dækkes til, og vedbliver, til følget har nået hjemmet. Der spiser man risengrød og klipfisk efter gammel skik.

Skydning på nytårsaften er næsten gået af brug, medens mangen gangdör og gadeport endnu må döje stødet af potterne. Harver bliver undertiden hængte op på rygningen af husene, og porte og led gjemte, møddingers indhold kastet op for stalddörene, så de ikke er til at åbne, når folkene om morgenen kommer for at gjøre staldtjeneste o. s. v.

Findes der mange stjærner hellig-tre-kongers aften, vil ærterne give godt det år.

Fastelavnsgilder og -löjer holder sig godt i det gamle spor. Om mandagen går man i så simple laser som mulig omkring og besøger byens folk, og får æg og penge til fastelavnsgildet. Om tirsdagen rider de ud til andre byer og er da meget pyntede. De ældre slår katten af tønden en dag længere hen i ugen og holder bal om aftenen, hvorimod de unge har dans mandag og tirsdag aften.

Aftenen för skjærtorsdag kaldes st. skadeaften, og da rider heksene til Bloksbjærg på et kosteskaft eller et ölkar eller en bagerovn. Alle skader bliver den aften brugte til ride-

heste; man ser i det mindste ingen, og de må jo dog være et sted. Skjærtorsdag skal alle have kål middag, langfredag rugmelsgrød. Man må ikke spise æg første men anden påskedag. Vil man se heksene i kirken første påskedag, skal man uden at vide af det have en ung hönes første æg i lommen, og man kan da se dem danse i koret.

St. Hans aften brænder ungdommen blus. N., Jelling.

256. I juledagene begyndte en gårdmand i byen at holde legestue, og derefter gik det på omgang hele byen rundt. Ved legestuerne veksledes med dans og leg. Her skal anføres nogle gamle lege.

Sætte bonden i gårde. En karl satte sig på en stol, de andre gik rundt om og sang: »Så sætter vi bonden i gårde, den arme bonde, den stakkels bonde, den fattige bonde, og bonden skal ha' sig en kone« (barn, barnepige o. s. v.). Når han havde fået alle sine folk, sang de: »Nu trækker vi bonden af gårde, den arme bonde . . . . så ta'r vi bondens kone.«

Sælge potter. »Der kom en mand fra Amsterdam, han har potter at sælge, han har store, og han har små, han har brune, og han har blå; vi har potter at sælge, så får vi penge at tælle«. Derefter blev en potte (pige) solgt. »Gud ske lov vi narred' den mand, potten randt, hun var sprukken i bunden, to ben og ingen tud, tuden må I selv sætte til«. Så gjemte potterne sig, og hver måtte så finde sin potte.

At have præsten inde. Præsten var ikke hjemme, og der skulde være brudevielse, så måtte Seplitut forrette tjeneste; han trådte frem og viede dem som følger:

»Nu tilspörger jeg dig, du liden bommerknort, om du vil have dette snattede, usnutlige, vederstyggelige fruentimmer, som her står ved din side, til dit ægte p . . . trug, og om du vil leve med hende i medgang og modgang, som en ægte horsepande lever med sine ægte hosekraver.

At have bispen inde. Bispen var en karl, der havde et lagen over sig, var sværtet i ansigtet og havde en pind i munden med et tændt lys i hver ende. Karle og piger gik rundt om ham og sang: »Her døber vi en julebisp, og han skal hedde Grånobes«. Så skulde de ofre til ham, og den, som intet havde at ofre, skulde kysse ham.

Lærer H. P. Nielsen i Sejling.

257. Ved begravelser var det skik at brygge en halv tønde godt öl, og om aftenen kom så ungdommen hen for at drikke æreöl.

Ved bryllupper dansedes først brudedansene lige efter måltidet, og den første af dem var mollevitten, som brudens fader dansede med bruden. Om aftenen løb de af lavet, og det bestod i, at mænd, koner, karle og piger hver for sig tog hverandre i hænderne og løb om både i stuen og uden for. Brudgommen skulde være den tredje i karlenes række, og bruden den tredje i pigernes række, og når de fik løbet lidt, skulde mændene snappe brudgommen fra karlene, og konerne bruden fra pigerne.

Sjælland. H. P. Nielsen, Sejling.

258. Igang er nu gået af brug i Asperup. Dette gilde holdtes, når en mand optoges i bylavet, og han blev da delagtig i dets rettigheder. Det var skik, at en af de ældste mænd holdt lyd ved igangen, for herved at indskjærpe bymændenes pligter mod den nys optagne bymand, ti

> da denne mand nu havde gjort en igang forsvarlig og god, så måtte han minde dem om at opfylde deres pligter mod ham, når det krævedes, såsom vægge at kline og ovne at slå*).

Mere kan ikke mindes af lyden. Til en rigtig igang hørte fire kander brændevin og én tønde öl, hvilket gjæsterne med stor iver stræbte at fortære. Når man ikke blev færdig med at drikke öllet på igangsdagen, målte man om aftenen, når man gik hjem, hvor höjt öllet stod i tønden. Man stak da en kjæp derned, og hvor denne bar mærke af, at öllet stod til, skar man en hag. Det kunde da sees, om folkene om natten tog noget öl af tønden. Men næste morgen mødte man for at drikke det tiloversblevne öl.

Sådanne for et bylav vigtige dokumenter og udfærdigelser er her i sognet blevne opbevarede i såkaldte byæsker, hvoraf hver by havde sin. Byæsken er en kasse af træ, som er i oldermandens værge. L. Frederiksen.

259. Ved gilder bliver spillemanden tit for tidlig kjed af at spille. »Lad os få en lille en endnu, spillemand«, siger en. »Hvad skal det være for en?« spörger han så gnavent. »Du kan jo give os den 'grisen brak låret' eller 'skrædderen udi rendesten lå' eller den 'da Pæeses (Peders) stengjærde faldt ned'«. Chr. Weiss.

260. **Bierne**. I ældre tid var det skik, at bønderne også gav tiende af bistader. I Ry sogn (Kjöbenhavns amt)

---

*) Ovnene var kun af klinet ler, det kaldtes at slå ovne.

var de vante at give præsten et bistade om året, og så gav præsten traktering. Nu fik de imidlertid en ny præst, der afskaffede trakteringen, hvad de ikke syntes om. Blandt bønderne var der en, der ikke var nogen hel tosse, han skulde gå ene til præsten med sine bier, som han naturligvis havde i en kube, og det gjorde han. Præsten tog imod bierne og vilde efter sædvane beholde kuben. Det vilde bonden ikke lade gjælde. »Der står ingen steder, at præsten skal have andet end bierne«, sagde han. »Min salig formand beholdt dog kuberne«, ytrede præsten. »Ja«, svarede manden, »med ham var det en anden sag, han tænkte som så, at der skal noget for noget; han sagde tak for bierne, hvad han ikke havde haft nødig, for dem skulde han have, og kuberne lod vi ham beholde for trakteringen, det stod der nemlig heller ingen steder noget om, at han skulde give, og så tænker jeg, det ene kunde gå op med det andet«. Præsten smagte noget på dette her, og man vil påstå, at han siden fulgte sin salig formands skik, og at alt for eftertiden gik i den gamle gænge.

Chr. Weiss.

261. At spinde til hove. Det skal flere steder have været skik, at husmændene måtte yde visse pund spind om året til herskabet. Således var der en husmand, der flere gange blev prajet om at komme og modtage hör til spinding, men undskyldte sig med, at han ingen rok havde. Omsider syntes han, de blev for nærgående, og sagde til forvalteren: »Jeg vil nok spinde, når De vil levere mig en rok; men rok vil jeg ikke lade til, for det står ikke i fæstebrevet«. Så blev han fri.

At spinde til hove er ikke bar folkesnak. I Sechers doktordisputats S. 50 hedder det: »17. Maj 1634: T. J. havde ladet give varsel til J. L. og E. P. sagendes (ɔ: sagsøgende) dem for ulydighed, for de var tilsagt at tage spind og ikke det vilde efterkomme; så mødte E. P. og lovede, at han gjerne endnu vilde spinde eller give 1 mrk. for spinden«.

Chr. Weiss.

262. I gamle dage var det skik overalt her på egnen som vel flere steder, at man havde kun ét folkekammer med to senge, hvor karlene lå i den ene seng, og pigerne i den anden. Når det var ordentlige folk, man havde, kunde det godt gå anstændigt til alligevel og gjorde vel også de fleste tider, men en uskik var det jo alligevel, og man siger også

[illegible] et minde om, hvad det [illegible] nævnes [illegible] nu kan du [illegible]

Karen Toxværd.

23. [illegible] Hvad monne du [illegible] ej dermed at hæng[illegible] [illegible]de binde, og fast [illegible] [illegible]er og gjæster mig især [illegible] må ikke tænke, at de[illegible] [illegible] kaffe, når den er bræn[illegible]

[illegible]nder på følger med brevet [illegible] knuderne, hvilket i regelen [illegible] [illegible]kommende fri sig ved et gild[illegible] [illegible] løsning måske nok forsøgt ved fald[illegible] [illegible]

P. Jensen.

24. Kaffe. Kaffe har vel været kjendt [illegible] end i det små siden 1810—20 [illegible] den tid var en familie fra Kjöben[illegible] besøge nogle bekjendte i Ledöje. [illegible] hjemme og var bange, at de [illegible] denne drik, havde de selv taget [illegible] bådo brændte og malede. De bad [illegible] dem en kop kaffe, så kunde hun [illegible] det var for mange. Konen, der [illegible] bad Vorherre bevare hende for [illegible] gryde og kogte grød af [illegible] og satte det tykke ind på [illegible] spise, som de selv vilde. [illegible] smag på at drikke kaffe. [illegible] mange [illegible] måtte heller [illegible] været [illegible] at give [illegible] man sig [illegible] [illegible]

På en bondegård i Tølløse drak konen kaffe i smug, men hun havde ikke taget sig i agt for börnene, hun havde en lille tøs på 4—5 år, som havde lagt mærke til det. Nu traf det sådan, at konen havde fået blegner på tungen, og hun klagede over, at hun næsten ingen mad kunde få ned. »Jeg véd godt, hvorfor jeres tunge er dårlig, moder«, sagde denne unge, mens manden var inde i stuen, »det er, fordi I drikker varm kaffe!« — »I, så skulde du da . . !« råbte konen, »skal din skabede unge komme og fortælle sådan snak! Det er bare lögn, er det!« — »Nej«, sagde manden langsomt, »det er vist sandt, hvad hun siger.«

Når man skulde spå i kaffegrums, måtte man bruge rigtig kogt kaffe, hvor vandet og bönnerne blev kogt sammen, ellers kunde den ikke blive grumset. Når så kaffen var drukken på en ubetydelighed nær, blev dette tilligemed bundfaldet drejet rundt, idet koppen blev hældt lidt, hvorved grumset afsatte sig på siderne i koppen; herved dannedes forskjellige skikkelser af grumset, og det var nu om at gjøre at udfinde betydningen heraf.

Chr. Weiss, Tingerup.

265. I min barndom hed det almindelig, at man kunde miste livet, hvis det blev opdaget, at man mishandlede kongens mønt. Vi drenge havde somme tider lyst til at bore et hul i en skilling, banke den tyndere, banke to huller i Chr. VII.s enesteskillinger og file savtænder i kanten for at lave en snurre af den, men det blev strængt forbudt os. I en forordning af 27. marts 1564 fastsætter Fr. II. livsstraf for bønderne i Skåne, Halland, Bleking og Lister, når de nægtede at modtage nogle af ham prægede firkantede penge. Måske ovennævnte folketro stammer derfra. Det hed sig også, at man var nødt til at modtage pengene, når der blot var så meget tilbage af dem, at man kunde se, det var vort eget lands penge, ti det var livsstraf at foragte kongens mønt. Chr. Weiss.

Den første mening sigter sandsynligvis til Jøderne, der klippede pengene. E. T. K.

VII. Landskabsmål.

266. Dæn̄ å æ hjårer, dæ kome sist *u*ed i æ heje mæ si f*o*er o pen̄n̄småån, blywe kal̄t sy*w*såwer. Dæn̄ da*w* hå di m*ø*j bæjer mæl̄lmader mæj en̄ æ*j*sen, å n*æ* di kome sa*m*el, sæ*j*e di te hwæran̄er: »Gi mæ en stryygbej i da*w*«. N*æ* di æ fræ jæ*n* b*ø*j, læ di ğaan djæ f*o*er g*o* imæl̄ hwæran̄er, å n*æ* di så drywe hjæ*m* ad ve a*w*tensti å kome tæt te æ b*ø*j, hur æ væjj skiles ad, så sæ*j*e di te æ f*o*er: »Skil-*å*, skil-*å*!« så skiles æ f*o*er ad, å hw*æ* flåk go mæ si hjæmmvæj. Fra Sønder-Felding.

T. Kristensen, Rönslunde.

267. Dæ wa jæ*n* gå*ŋ* en Hærbøørbu, dæ wa så stærk å så dowen, ræt en fåále sl*o*eg wa han å s*ø*j*e* te. Jæ*n* da*w* wa han te an̄en uur å fejjsk, å så træfer et sæ, te æ ha*w* blöw ga*l*. Ham dæn ajen, dæ wa mæj, han hei Jænns, å han wil̄ ha æ sl*o*eg te æ oorer å sæ sjæ*l* te æ r*o*w*e*r. Mæn æ sl*o*eg lo*w*e e*t* te å wær ræ*j* a*j* sæ. Æn̄ele fæk han ham *te* et, mæn han tuk e*t* ræt wej. Så sæ*j*er Jænns, te dæsomensti te han wil̄ ta gåt wej, så wil̄ han gi ham al̄l de kjör, han ku eer aj jæ*n* gå*ŋ*, hwissomensti di da kam löwen̄ te la*n̄*. Å så tuk æ sl*o*eg hæl̄sen åse wej æ oorer, så*r*en te di lii strags wa *o* æ la*n̄*. Æ sl*o*eg han fålåŋer så hans kjör, å så kamm Jænns åse mæ en foorl*o*er. Dæn̄ *o*er han mæ jæt. Så kamm han mæ en ha*l* g*o*es. Dæn̄ *o*er æ sl*o*eg åse, å så såå han: »Mejer kjör, Jænns«. Å så*r*en blöw han we å eer så m*ø*j en fåále håwen kjör, å dææfr*æ* æ*r* et te »mejer kjør, Jænns!« de æ blöwen en ja*w*n sæjj dæröwer. J. G. Pinholt.

268. Dæ w*a* en ma*n̄* i Æŋŋbjæ*r*e, dæ wa nöj sle*m* *te* å lyww. Jæ*n* gå*ŋ* we en gil̄l fåtal̄l han nöj om æ slaw we Iste, få dæær håj han wæt mæj, å de wa fåále, dæ*n̄* øŋk han s*o* dæær. Di ka*m* mæ fålk, dæ håj fåt djæ maww röwen åp å æ kuler, så*r*en te æ tærrme hæn̄ *u*er. Mæn de wa en dørti dågter, di hååj, han søjer æ tærrme sa*m*el

å staper dæm eň å søjer æ maww samel, å nåwe a-dæm ær ino löweň som gamel mæň.

Så wa dæ nåwe, dæ sââ, te de wa nåk et saňň; mæn så sââ æ fåwalter åp o Æŋŋbjæregoer, te de ku ræt gåt pas, få jæn gåŋ wa dæ tåw stowe stuur dææər o æ goer komen åp å stekes, å dæň jænn a-dæm wa så hoer we dæn ajen, te en röw si maww åp, å æ tærrme hæň låňt uer, å mane wa gon i støke. »Aľľ fålk sââ no, te dæň stuer ku et löww, mæn wi fæk æ tærrme reenskor å fæk dæm søjet samel, å så staper wi dæm eň å søjer æ maww samel, å æ stuer kam sæ stram kåel å löwer læŋŋ ater dæň ti.«

Dæň gåŋ te æ fåwaľter håj fåtaľ de, så sââ æ maň et swå møj mejer dæň heejle awten.

Målet fra Lemvig-egn. J. G. Pinholt.

269. Forsögt råd mod koldfeberen, fortalt af en gammel mand.

Dæň gåŋ æ hejer wa öwer mæ, ba a mi kåel. han skuľ slå æ waňňtråw fuľ å waň; dæň kuň sægi ta tröje spaňňfuľer gowe spaň waň. Dæň gåŋ a håj wåt i æ waň aľľ stöws nååġen i fæm minuter, så sæjer a te mi kåel: »Pröw å sæt di håeň i æ waň, får a trower, de æ warm. Æ kåel ġoww åse de, mæn han snap hans håeň ijæn o æ tiim; de war kooghejer, å a war eňda liig hejer. Dæň gåŋ så æ kuľ war öwer mæ, så håj vi en støk stower stærk piig, nær a håj skjæňes mæ heň en ståňs ti, kuň a så mi sæl eňda fo heň te å gjör, hwa a ba heň. Så sæjer a: »Ǩæsten, hwå mane skotere æ dær komen i æ own te en gowe baagneŋ«. — »Syw snees«, sââ hon. — „Kom så fjowten snees i en, å læ mæ veer, nær æ iľ breňer aľľ stærkest“. — Så komer æ piig åse å sæjer: „No breňer er gåt i æ own, dær ær eŋen meňesker, dær ka kom nær te æ owwnsmoňň uren å blyw hejel fåbræň“. A træker å aľľ mi klæjer å gik eň i æ own, å di såt æ dar wal får, får di viľ nåk ġaar, a skuľ a bræň, får te dawwle då war a en værkele skromel. Mæn dæň gåŋ a håj wåt i æ own i

fæm minuter, ran æ rim nejer fræ æ sier; da war æ own kol får aler. A war sjæl møj kooler en is.

Fortalt af Niels Ebbesen, Andrup i Syd-Salling.
Ved E. T. Kristensen.

270. „Hwa hejer do?"

„De ver a't, få dæn gaŋ te a blöw föj, da blöw mi brower å föj. Så tow wå fåer en stowt å stowt vås åp te æ Kærk, mæn så stowt æ stowt å jæn a-vås bråk æ hals. Om de va mæ hæle mi brower, de ver a et, mæn var et mæ, så hejer a Pæjer, mæn var et mi brower, så hejer a Krææsten. Ribe-egn. Ingeb. Christiansen.

271. Dæn gåŋ Ryy kal wa leje — hwes a it håwser fæjl, wa et it så fo oe faa dæn føøst kri — wa dær en kwållman, de Ko mæ kwål fræ mileren i Ryy skow te Oos, å han håd da jæn daw sål nowe kwål te en gamel fate kuen. Hon håd it ant å gi ham få dæm en en gamel preestKowwl, hon håd fåt ve en præst, hue hon håd arrbi. Dæn ment hon ku væ ham gue, næe han Ko kwål te Oos om venteren, å han ment å, dæn ku bruges, mæn po en åån mååd, få så ga han en annsögneŋ en om å fo Ryy kal. De æ no et gåt kal, di hå ålti hat en tyww køe å så enda nowe oŋŋhöwje, å dæ wa jo fleje, dæ sögt et. Mæn så tøt biskåpen, de wa bæst, han fæk dæm å si å fæk dæm spue let ud i dje lærrdom, å så stæwwnt han dæm ållsamel te å møød nie ve sæ en daw, å kwålmanen kam da åse mæj. Dawen faa han sku te Oos te de hie komærs, ğe han en te en træskoman i Ryy mæ trej sæki, i dæn jenn vil han ha hogspoon, i dæn åån tælespoon å i dæn trii huelspoon, å de fæk han åse. Dæmm fæk han i hans kwålwuen, å jæn fæk han te å kye få sæ, å så Koo han i hans preestKowwl lii te Oos te bespens goe. Da han wa komen iğæmel æ fåståww å en i æ åwestååw, blöw han let famel ve-et, få die gik åll di hie preest, nowe røøgin å dje låŋŋ pibe, ane å cigare, å de håd kwålmanen it tænt å, få han håd åle brugt ant tobak en skro ow de te oot skjæleŋ rulen. Mæn så tænt han, de ku it hjælp å gi sæ få så let, å så

stod han å so *ud* i goren, lisom han stod i dyyb taŋke. Di añe skåt nued æte ham, han so jo no swot *ued*, eñda han håd it gån i dæñ suet skuel. Nie i goren gik bespens kat, å da han fæk dæñ å si, såå han nowe *ue* — hwa de wa, ka a it howwsk — som di añe it ku fasto, å de wa it så sæe, ka trow, få de ku han it sjæl, mæn no ska a låw få, di fæk øøre, få no ku di nåk mærk, han blöv dje hosbeñ. I de samm golaw kome bespen, å di sku da te å begøññ. Så roove kwållmañen nie i goren te hans kåel: „Ta wås dæñ sæk mæ di stue böge *i*!" — „Ja væl, hæ pasto!" — Da han håd fåt dæñ åp, sæje han: „Ta wås så dæñ sæk mæ di mæľľstue böge *i*", å eñele te sist: „Ta wås så dæñ mæ di smo böge *i*". — Så råvt biskåpen: „Det er alt nok, min gode mand, det er alt nok!" å så fæk kwålmañen Ryy kaľ. De ka gåt vææ, de ğæ it så læt no å fo kaľ, mæn såen gik et nåk te dæñ gåŋ. Mæn no wa et it de, mæn de næst ve. Håd han fåt et preestkaľ, så sku han jo å preek, å de wa it så gåt få ham, få han håd eŋen gamel preekene, han ku værm åp, såen som så mane preest håe. Mæn hwa han for å gye, om lowwda næten ğe han hæñ i æ ǩærk å sawe de öwe, te preekstolen stod *o*, så næe som et bete koen. Dæñ stod å gåt nåk te om søññden. Da han no wa komen åp, römet han sæ jo lisem di añe preest ğö. „Kristelige venner!" sæje han å slaw nie i æ preekstol, lii te de bååst, å swop! die veľt åse hiele ståsen, å kwållmañen bræket hans arm. De wa båđe dæñ føøst å dæñ sist preeken, han håľt, få så sögt han hans awwskæjen, å dæñ fæk han, å eñda pensjon te så møj, te båđe ham å hans kuen ku löww åw et.

Fra Tåning v. Skanderborg. Ved R. P. Randlöv i Tåning.

272. Næe en høøste, gjæľer et om å fo gåŋ *o* et, såen en ka næm høøst et; å hæľer et it te den ræt sii, sæje vi: „A ka eŋen regti gåŋ fo *o*-et". Såen wa dæ jen gåŋ en mañ, hwes byg wa blest såen imæľľ hwærañt, te de wa it gåt å høøst. Hwæ muen gik han *ued* å so te-et, å næe han kam hjæm, såå han te hans kuen: „Næjj, a ka

eŋen gåŋ fo *o*-et, de for å st*o*". Så stođ et te om æteroren, å så fæk k*ø*eren gåŋ *o* et, å mańen blöw fri.

Ved R. P. Randløv.

273. Uuđ i Tæ*m* bååđ dæ jæ*n* gåŋ en mań, dæ hi Ywe Klåkbjære, mæn hans na*w*n wa no blöwen fårańńret s*á*en, te han te dawwle bru*g* hi Sy*w*e, Sy*w*e fræ Tæ*m*. Ham å så en åån mań, Åt fræ Salten, wa jæ*n* gåŋ gån vil uuđ i hien met om næten. Di gik å stomelt omkreŋ en pa time, mæn så kam di da te en gamel hyt å dasket l*ø*s åpo ruuđen. Ve de h*i*e spektakel spreŋe dæ en gamel kæleŋ åp dæreńń å spuu, hwæ*m* de wa. „Sy*w*e fræ Tæ*m* å Åt fræ Salten" swåå di. „Ii, Jöses kås, sy*w* å åt de æ fæmten, så mane loke a mi s*æ*el it eń om næten!"

Fra Tåning. Ved R. P. Randlöv.

274. Ji*n* gaŋ wa dæ nowe Ærbo*w*-feskere froosen eńń i Sta*w*ns fjö*w*e. Da di harr wo froosen eńń i nowe t*i*, begøńńt Smallhånns å komm omb*o*r te domm, mæn ham howe di wes eńt ræt gåt, få di k*a*m så tit i looń å wull björe let te f*ø*en. Så ji*n* gaŋ harr di wo wi å ta stak eń i Stawwns, å så harr di faŋe i h*i*el hov rote, å så tæńt di: No ska di fåsult Ærbo*w*ere fo domm i g*u*e miawtensm*a*. Di flojj roteren å stæjj domm, å så böjj di Ærbo*w*eren ö*w*e å spiis we domm. De wa di så mö*j* gla te å m*øø*t åse gåt nåk. Roteren wa blöwe br*o*est å braŋke å s*o* sw*æ* gåt *u*i, å di to*w* jo gåt få domm oww rææteren. Da di æńele wa blöwe færti mæ å spiis, sæje få*l*ken i g*o*ri — di ga no få, te di harr sp*i*st — om di no west, hwa de wa, di harr sp*i*st. Næjj, de west di jo da eńt. Ja, de wa da stæ*j* råte, å de harr di knap sa*w*e, fæńń så k*a*m hiile st*e*gi igænn. Siin dæń t*i* wull di ole spiis we b*ø*ńeren i Stawwns.

Fra Syd-Samsø. Ved Mikkel Sörensen.

275. De war i kri*g*ens t*i* dæń gåŋ Æŋelsmańen haj ta*j* wo floođ, deđe mi mårrbre Jænns war eńń å war hænn i en fæm sæjs *o*er å lo å flakeđ epo di hæ kan*o*nboođ. Så blöw di da pærmit*i*eređ å sku te å ræjs hjæ*m* fræ Kjövińhaw*n*, mæn så ku di it kom ö*w*e te Jyllań, få de wa

veñter. Nuer a dæm gik öwer epo iis, å de gik løs å kam i dröwt mæ dæm, å dæ gik kåll̃bran̈ i hæjer å bien a dæm, å a ved it, om di blöw reded åñen dæmm, dæ ku håll̃ *te* ed å blöw ve å håp epo iisstomperen te di kam öwer; mane døø ves nok. Mi mårrbre kam da it öwer — a ved it, om han haj wot *ve* å pröww ed —, mæn han kam te å *go* i en går dææær epo Sællan̈ om veñteren å tresk, å hwa añt han ku fo å bestell, å fæk di *hie* mane mjællgröd, dæmm fæk di trej gåŋŋ om dawen, di fæk it añt. Kuenen gjow basel, mæns han wa dær, å hon gik fræ fåstan̈en, å de war en söle hajel. Da de så blöw hæn i Marsi mooned, di ku kom öwer, så ræjst han hjæmad. Dæn̈ da han kam, da blöw djæ hun̈ hjæmm så urole, gydd å tuuded å spraŋ i læŋkin, så mi bæjstefåer måt te å slå ham løes, å så spraŋ han astæj *ud* a gån så stærk han kuññ. Mi bæjstefåer han gik en̈ te mi bæjstemower å såå: „Ida kome dæ jæn, få Sultan han blöw så urole, a ku it håll̃ ham i leŋkin å måt te å slå ham løs, æñten de så wo Jænns hæj Pie". — „Å, Hæregud", såå mi bæjstemower å ga sæ te å græææd, „Jænns ham sie vi åle mie". Mæn de war iliiwal Jænns, dæ kam slañtereñ i ed pa hwiid latbowwser. Hun̈en haj heñt ham hielt åp ve, som Pe Hjåtes hues lege no, å de ær en hal mil fræ Ajjstrop *uflotgoer*, hue mi bæjstefåer bowed, han wa fløt *ud* fræ bøjen dæn̈ gåŋ.

Se söen hå mi mower fåtoel.

Ved Karen Marie Rasmussen, Linde.

276. Ve jit law, de wa da i gamel daww, da wa dær en man̈ — de ka gænn vææær, de wa hier i Rajjsejnen han bowet, de ka jo vææær, de hå wot po wåe sii å fjån, å så hå han jo snaket wåt språg -- å a ved no it, om de wa en bete *gor* hæjer et *stue hus*, han hajj, mæn han war da it som ajer fålk, få to hwæe minesk hå jo si ien hajel: han wa så fååle nap å nøww å gære. Jæn gåŋ haj han wot gywt, mæn a kin̈er it nåd te, om dæn̈ kuen wa mower te nå knæjjt eñten dræŋŋ hæjer tøøser; no wa hon dø, å så kam man̈en i taŋker omm, te han vil̃ ha en-åån kuen,

mæn hon måt it fo mier å eed om dawen eñ en fjaarpået å en aat. De wa jo nå kisom nåd å kom i laww mæ, få haj hon eñda fåt en gue uñenowr, så ku hun jo bæjer ha nöwedes mæ let di ajer tier po dawen. Di så da å næj, dæmm han bæjjlt å, nœe di höt om dæñ löwwmood, di sku ha. Eñelæ wa dær allywl jit kweññfålk, dæ såå, hun vil si, hon ku hjælp sæ mœ-et, fo to hon hå wal tøt, de ku væ læket nåk a blyw gywt å kom te gån. De gik no söen, te hon stod sæ stærk å blöw tyk å fied, så fålk ku tøk, hon haj et gæwt nåk, å to mañen ku jo å væ læke nåk å væræ ve te dawwle hajel, nœe de it haj wot de hie kniivehied. Da hon no kom te å si så gåt ued, så tiñt han, hon gik wal å oed a maden, nœe hon lawet en. De så han te kåelen, mæn han wa en slöw teŋest, å han å kuenen di gow wal mød ued å hinåån. Han suet: „Så ka do it væ sue glå, nœe do teŋke såen; mæn kryv do åp i skåstienen å si, do kome så höwt i lañ, te hon it ska si di fæder, så ka do sed die å pas po heñ". No, mañen han goww, som kåelen så te ham, å så ba kåelen kuenen, hon sku røøg gåt oñe ham. De wa sœe nåk, dæñ söle mañ it fil liig nie i håwwdet å kuenen, mæn de goww han it, han bröll, å så måt di løwt ham nie, mæn reŋŋ wa han. **Fra Stövring i Stövring herred.**

Udtalen af u er der spörgsmål om, såsom i hun, kuenen o. s. v.

277. A kam te præsesgor å tien såent we hællmesen, såent we nowæmbestii. Samm ti mæ mæ kam dær åse en pigg, som a seer de. A jik å soe på deŋ hœe pigg i noen dawww, a ku nåk si, dæ wa noe, dær måŋkire her, mæn hons de wår, dær wår i wæje mæ her, de ku a eŋt blyw klog æpå. A snake te her om, hon sku sæjj mæ, hons dæ jik å her, om hon hae en kærest, dæ sku fåsöres, hæler hons de no war; mæn a ku døle mæ eŋt få uk å her, hons dær wår i wæji. Så war e u jen måån, mæ å deŋ bete Jæp-Ajes frå Tårp å Kræn Nöroms sæn æfrå Hawen å mæ, wi kam å jik öwer goren å sku eŋ å ha wå dåwer. Da kam pigen gaŋske stell — som a seer de —

å jik öwer g*o*ren mæ kallstrepen å sku uk å ji ka.en. Wi jik e*n*, å wi fæk wå dåwer. Dæn gå*n* wi kam uk ijæn, da st*o*er kallstrepen gånske stell liig met i g*o*ren — som a seer de — i dise f*å*ert. A tent: De æ ga*l*t fat de h*æ*r, å a, som åĺĺste wa den næmest te å kom å stæ, a sprener e*n* i låen å dææer ha*n* pigen i de n*ö*er uskå æpå en stii — ganske stell — å war honen sæ, som a seer de. A skrier e*n* te præsti å seer: „De æ r*æ*n ga*l*t fat, hr. pastor, no he*n*er pigen uww i de n*ö*er uskå å ær honen sæ", seer a. — „Hwa, ær pigen honen sæ", såå han, å han folest mæ-*m*æ uk i låen. „Hon er ikke død, hon ær hænnsåwen[1]), såå han, „dær ska *e*n te Hjællmstrop[2]) i en pust". No tent a ent wier öwer de, mæn a tøt, han såå. dær sku jæ*n* te Hjællmstrop æter en pust[3]). A, som åĺĺste wa dæn næmest te å kom å stæ, a slæner dæn bete blake på rø*g*en liså stærk, som hon ku mææl å tæsk å hog å stræk uk å lannwæ*j*en. Dæ*n* gå*n* a kam te Hjællmstrop, da st*o*er d*æ*r werkelig dæn gamel Bøø*g*bak ganske stell, som a seer de, liig met i g*o*ren. „Ho*n*s æ dær på færrdig?" såå han. — „Ho*n*s dær æ på færdig", såå a, „de æ r*æ*en ga*l*t fat i prææsgor, pigen hon ær honen sæ, uww i de n*ö*er uskå æpå en stii, a sku få dæ*n*". A fæk pusten, å a tebaag ijen liså stærk, som dæn bete blake hon ku mææl å tæsk å hog å stræk uk å lannwæjen. A kam tebaag, å a puste, å a blææst, mæn a ku splet mæ lisa gåt ha bl*æ*st her e ånt stæ, får hon wa d*ø*i å blö*w* d*ø*i. Ved J. B.

278. Dæ war i gamel præst i Wrænnste, å han haa i sæn, dæ stodiire, å kasski i dæn soot skuuel. Da han ha ull*æ*r, så kam han hjæ*m*, å dæ blöw jo jææstbò får ham; så blöw åĺĺ fålken kaĺt e*n*, å di blöw sat te bo*w*ere, å så kam han e*n* te dæm å spuur æter, om di war åĺĺ-samel we bo*w*ere; så så di da ja; så så han te a*w*lsk*å*li, dè han skuĺ tèll dæm å s*i*, om di wa dær åĺĺ. Så r*e*ser

[1]) Fortæll. er tunghør; præsten har vel sagt dånet.
[2]) Der, hvor lægen boede.
[3]) En puster.

haŋ sæ åp å si dæm *øw*er, å så såå haŋ, dè haŋ trowe nåk, di wa dær åll. Sæ*n* såå, haŋ trowe æ iŋt; haŋ såå så te kåkepigen, dè hon skul sæt åpå bo*w*ere te dæm, å så jik haŋ ijæn; mæn så wåår æ iŋt læŋŋ, föri dæ kam i bete pusleŋ e*ŋ*. Så kam sæ*n* ijæn å spuur ham æ, om haŋ ase war å hans fååes tjènerer; haŋ swåår å så ja. Sæ*n* såå så: „W*æ* så *gu*e å sæt dæ te bo*w*ere, do ska ha noo li så wal som di aŋer; ho*n*s beste*le* do i mi fåes gòr?“ „A pase di to blèjse hææst“, såå haŋ. „No“, såå sæ*n*, „så ska do åse te bo*w*ere å ee mæ di aaŋer“. Mæn så såå pusliŋi, haŋ ku iŋt ee de, dæ wa på bo*w*ere. Så spuur sæ*n*, ho*n*s haŋ da fæk te føen; haŋ svåår å såå, dè haŋ fæk æ bete kon mjèlk å *grö*. Sæ*n* så da te pigen, hon skul ji ham nò mjèlk å *grö*, mæn haň ku ilywal iŋt ee. Mæn så spuur haŋ ham æter, hwar haŋ ha jor *o* æ; ja, haŋ ha *lå* æ å*ŋ*er dæŋ stue st*i*n i gò*r*i. Så wil haŋ mæ ham uk å s*i*, hwa dæŋ war. Pusleŋi såå, haŋ ku iŋt lut stjè*n*, mæn så så sæ*n* te ham, haŋ skul nåk hjællp ham; så tu haŋ æn b*o*g å løøst i, å så tu pusleŋi we stjè*n* å wèlt ham; dè*e* lå ålt de mjèlk å *grö*, dè haŋ ha fåt. Sæ*n* så så te hans fåår å muur, om di ku no iŋt skö*n* åpå, de wa fè*j*l j*o*r, få mane fate bö*n* ha soke få*r* æ, å ku iŋt f*o* æ. Så løøst haŋ nò miir få pusleŋi, å så flöw haŋ hans wèj, å een hå sit ham sinn.

279. Hwodannt neseren rèst frå Wæŋnsøsel. De wa je*ŋ* awten, dæ kam i ma*ŋ* te Agesu*ŋ* fèremaŋ å aked*i*re mæ ham om å fère *øw*er fy*w*eri; å di blöw aked*i*re om pr*i*sen, å haŋ skul ro*w* hiile næten. Så kam haŋ te å ro*w* å fère *øw*er, å ha fèren l*a*i hwaa gåŋ; mæn han s*o* een te*ŋ* uun ma*ŋ*, dæ wa mæ ham, te de bejøŋŋt å dawes; så spuur haŋ ham æ, om haň wèèst, hons haŋ ha ro*w*e mæ; så swåår haŋ å så nè*j*. Sa tu haŋ hans hat å sat åpå fèremaŋ, å så s*o* haŋ, hon myllre åpå søŋer sii mæ jæne neser å èllfålk. Så spuur fèremaŋ ham æ, hwafå di rèsst; haŋ swåår å såå, di ku iŋt wèèr hæ læŋer, få tro*w*en blöw få stærk; no skul di uk æ he*d*enska*b*e.

802. Jæn gåŋ wa dæ nåwe feeskere o æ haw, som di wa så tit. Så kam dæ en stowe barker å råvt te dæm, te di vil kjøv fesk. Di sæjlt så dæhæn å ga dæm te-er a hañel mæ dæm. Såm di no lo å priir om æ priiser, wa dær en Neger, dæ stu å rat si gremm howe åp öwer æ skiv si ræjjleŋ å griint så fæl aj dæm mæ hans stowe moñ å dæm hwiir tæñ. Så wa dær jæñ å æ feeskere — han wa no såren nöj skit i æ howe —, han so nöj læŋŋ o æ annsegt, å så hwiisker han så stell te jæn: »Ka såren jæn snak."

J. G. Pinholt.

281. Dæñ gåŋ te mæ å An Kæstin wi wa Kærester, så fowels æ tit mæ heñ hjæm aj o æ awtener. Så såå hon ålti: „Sjöŋ wås en wiis, bete Kræjjsten". Såmti wa æ no kyw å-et, å såmti wa æ håwer o-et, æ saŋ pinede iliiwal. Mæn no, te wi æ gywt, å æ så såren gor å nønier så stell we mæ sjæl, så sæjer hon alti: „De æ da en Fañens sjöŋen, Kræjjsten, ka dæñ sjöŋen åler fo ææñ". Ær et no et sær, te de ka såren fårañer sæ, balel?

J. G. Pinholt.

282. Jæn gåŋ i en law kam Per Wålesen te å sæjj te en mañ fræ en ajen sown, te ham å hans bråwer wa föj dæñ samm då å i samm tiim. Så sæjer dæñ ajen, te så wa han jow en tweleŋ. „Næjj, a ær et", såå Pæjer. — „Jåww, gu ær du så", såå æ fræme mañ. — „Jammen a ær et et iliiwal", sæjer Pæjer nåk en gåŋ. — „No wel du nåk gøjer nar a-mæ", såå dæñ ajen, å han wa we-er å blyw nöj snor. — „Næjj, æk hæler wel a de", sæjer Pæjer, „få mæ å mi bråwer haj jæn bråwer tel i samm hañel, å så æ wi jo treleŋer".

J. G. Pinholt.

VIII. Dialektord.

283. Wæwt: islæt til en væv.
Skinkel: skjört af skind.
Hoes: svinehoved.
Dæjler: blomster. Alle blomster hedder roser tilsammen.
Bååg̃frammes: bryggers.
Hæsommen: bryggers. *Hår* I nå hæsommen?
„Wå" siges altid til personerne af familien — wå Niels, wå Mæ*t*. Det samme siger manden om konen og omvendt. Ligeledes forældre til börn.
I regelen har to af börnene samme navn, der siges da altid: Stower-Ann og Be*t*e-Ann, Stower-Kræsten og Be*t*e-Kræsten. Johanne udtales Jaan.
De gængse navne er: Niels, Jens, Mikkel, Pæjer, Tøger, Graws og Ann, Mæ*t*, Kjæsten, Marren, Inger, Bool.
Naboens börn siger: nåen fåer, nåen mower.
„Wi ær grander", siger naboer om hverandre.
Kan a lænn en 2 å 3 g*ja*r, siges, når man vil låne gjær.
Wol du it ha en bete kjan sup te di unden? Wol du it ha en bete kjan mejer kaffe?
De er endda br*å* slem, siges om noget, der ikke er kjönt eller godt.
W*å*e Niels han ær br*å* kjæller. W*å*e be*t*e Mæ*t* hon er br*å* slem i hinder klæjer. De fryser br*å* hat i d*å*.
Fra Fur. Maren Nielsen, Fur.

284. Kve*g*er: bærme.
En sme*d*en pris: lav pr.; sme*d*en ståk: smidig stok.
En skajel ko*w*: ko, der vil gjøre fortræd eller er uregjerlig.
Æ k*ø*jer stor å skr*y*l: kryber sammen af kulde.
Æ ko*w* mæjer: pisser.
Han gjör et e*t* ræ*t*le: ikke rigtig. L. Madsen, Give.

285. Få fåssen: for sjælden.
En lång revvel töj: strimmel.
Å gjör manne lekomsesser ve en ting: udflugter, ophævelser.
Ingeb. Chr.

286. Pimmerenimsk.
Vöwwnåg̃el: nøgle, der vindes i lag.
Haanskyyd en vej: hjörneskyde.
A ka e*t* fåsto, hwi de no skal å*p*es ɔ: tages op igjen.
De ær for stæ*j*l: går for vidt.
Te stellhå*l̆*: bestandig.

Ægjænst: straks.
En kan rendes *mæ*-et: løbe om kap.
Sed no e*t* å hja*m* ad et: sid ikke og betænk dig. Vestj.

287. Nu skulde de træer graves op, men a søndet få dem: bad for dem. Gjesing. E. T. K.

288. Vaander: öm, fuld af værk. Jeg er så vaander i alle mine lemmer. Midtsjælland.
Djong: fugtig. Det er dog djongt at tage i. Siges om hø eller sæd. Midtsj.
Henne (med e-lyd): indhente, opløbe. Han kan ikke henne hende. Sydsj.
Nippert: med pyntelige skridt. Hun går så nippert. Midtsj.
Skibbe sig: flytte sig en smule til siden. Skib dig, ko! siger pigen i Præstø-egn, når koen skal flytte sig lidt, idet den malkes.
Spjelsom: tvivlsom. Vejret er noget spjelsomt. Man taler om spjelsomme tilfælde, men aldrig om spjelsomme mennesker. Midtsj. Chr. Weiss.

289. Assib*e*s: hastig, opfarende.
Trø: overkomme, holde ud. A ka sn*å*er it trø et læŋer. Hads herred. E. T. K.

290. Bejle: fugleunge, som endnu ej har fået fjer.
At lege fjæleskæg: lege skjul.
At døkke: vande blomster.
Drolme: en slags ed.
Slire på is: glide; en slire: glidebane.
Være på stjærte: være på tæerne, oppe for en sag, ivrig måske vel meget.
En gribe: hank; en gribekjedel.
En hinkel: större stykke kjød eller smörrebrød.
Kippe: fare sammen af skræk. Det kipper i dig.
Aå, janne mig dog: klagende udråb.
Strette (om heste): trippe utålmodig på stedet.
Strae: gå og stadse på en forfængelig måde.
Tandle: tygge langsomt og trægt.
Et kn*a*: den lyd, det giver, når noget knækker.
Base: falde meget plat ned.
Filbenet: hjulbenet.
Optöjle: opdrætte ungkvæg.
Forsawnarbejde: akkordarbejde.
Et grysme: et gran, lille smule.

Et drej: enden af jordstykket, der bliver oprodet, hver gang harven vendes. Ligeså på höstmarken det sted, hvor riven vendes og renses.

At vögne: give efter for stærk fysisk kraft eller tryk.

Fra Fyen. Povl Hansen, Vallekilde.

Meddelernes navne.

Lærer J. Andersen, Ødsted. Lærer N. C Andreasen, Ørslev. Anne Andresen og Cæcilie Andresen, Snogbæk, Sundeved. Lavra Arnsbæk, Brolund. Lavst Arnum, Bovlund. J. B., Kjöbenhavn. M. Balle, Kjöbenhavn. Lærer F. Bennetsen, Bövling. Chr. Blinkenberg, Kjöbenhavn. Lærerinde Maren Bonde, Vedersø. T. V. B. Bredsdorff, Feldballe. J. P. Bønding, Hvidbjærg. H. P. Christensen, Kjöbenhavn. Lærerinde Ingeborg Christiansen, Ribe. Lærer Sören Ditlevsen, Elsted. Martin Dyrholm, Brudager. Kr. M. Ejsing, Hestbæk. Jens Esbensen, Akkerup. J. A. Favrholt, Munklinde. Lars Frederiksen, Bredballe. Friskolelærer L. Gammelgård, Gislev. Katrine Glud, Jebjærg. Andr. Th. Grönborg, Hvilshöj. J. C. Gydesen, Sønder-Felding. B. Hansen, Stubborup. Frederik Hansen, Sønder-Omme. H. Hansen, Örridslev. Lærer Hans P. Hansen, Skjellerup Nygårde. Lærer Lars Hansen, Forlev. Lærerinde Lovise Hansen, Hurup. Lærer N. E. Hansen, Borre.. Lærer Povl Hansen. Vallekilde. Lærer P. Chr. Hansen, Langø. J. P. Harbo, Erslev. Lærer Karl Hjort, Årestrup. Kathrine Høeg-Höyer, Hjörring. A. E. Jakobsen, Örridslev. Lærer Jens Jakobsen, Mejlby. Jeppe Jensen, Akjær. Lærer J. P. Jensen, Fåborg v. Varde. K. Kr. Jensen, Gudum. Laurids Jensen, Nygård. Dyrlæge P. Jensen, Kværndrup. Skomager P. V. Jensen, Stige. Marie Johansen, Bøffelkobbel, Stud. J. P. Jörgensen, Lindknud. Student H. N. Kau, Kjöbenhavn. J. Kr. Krabbe, Skyum. Lærer N. C. Kragh, Brandstrup. Huslærer Jens Kr. Kristensen, Rakkeby. Rasmus Christensen, V.-Skjerninge. Lærer T. Kristensen, Rönslunde. Lærer Th. Kruse, Greve. Lærer L. P. Lavrsen, Havlykke. F. P. J. Lund. Vinten-Enner. Præst M. A. S. Lund. Vium. Sofie Lund, Stövring. Lærer L. Madsen, Give. Redaktør F. Martin, Sorø. Skrædder O. Mortensen, Kalvehave (se Lærer Rasmussen). Lærer M. Møller, Sir. Seminarist N., Jelling. Johannes Neve, Vrejlev. A. H. Nielsen, Ålborg. Lærer H. P. Nielsen, Sejling. Lærer Johan Nielsen, Randrup. Mariane Nielsen, Skallerup. Martin Nielsen, Stangegård. Redaktionssekretær P. Nielsen, Sorø. Johannes Olesen, Kirke-Skjensved. Niels Pedersens kone, Vejleby. Lærer H. Petersen, Fårbæk. Lærer J. G. Pinholt, Hove. Seminarist A. H. Poulsen, Lervad. R. P. Randlöv, Tåning. Lærer J. Rasmussen, Kalvehave. Jakob Rasmussen, Stensby. Karen Marie Rasmussen, Linde. Lærer Andreas Ravn, Gadbjærg. Morten Rosenkjær, Kjöng. K. R. Stenbæk, Elmelunde. D. P. Sörensen, Tingerup. Mikkel Sörensen, Brundby. Niels Sörensen, Løgstør. Laurits Thastum, Kristrup. C. Sörensen Thomaskjær, Virklund. Karen Toxværd, Sillestrup. R. Toxværd, Sillestrup. Lærer P. Uhrbrand, Illerup. K. J. Understrup, Örre. Lærer Chr. Weiss, Tingerup. J. Kr. Vendt, Kjöbenhavn. F. Wennerwald, Maribo. Niels Madsen Vorgod, Rosilde.

Person- og sagregister
til
„Skattegraveren“s 6 årgange,
1884—1889.

Personliste.

1. Lærer M. Abrahamsen, Kildebrønde.
2. Kommis Peter Alstrup, Odense.
3. Andreas Andersen, Kjöbenhavn.
4. Lærer Anton Andersen, Havrehed.
5. Lærer Hans Andersen, Sinding.
6. Lærer J. Andersen, Ødsted.
7. Marie Andersen, Svinninge.
8. Huslærer M. G. Andersen, Mesinge.
9. Niels Andersen, Törring.
10. Peder Andersen.
11. Gårdmand Povl Andersen, Gjetrup.
12. Villads Andersen, Trabjærg i Borbjærg.
13. Lærer N. C. Andreassen, Ørslev. Tildels fra Jylland.
14. Anne Andresen, Snogbæk.
15. Præst Chr. Andresen, Söllinge.
16. Höjskolelærer Peder Andresen, Ryslinge.
17. Lavra Arnsbach, Brolund v. Bogense.
18. Landdagsmand Lavst Arnum, Bovlund.
19. Student Åge Asmussen, Vejle.
20. Gartner M. Balle, Kjöbenhavn. Fra Sønder herred v. Grenå.
21. Gustav Bang, Bækbølling.
22. Præst Vilhelm Bang, Bækbølling.

23. Seminarist Sofus Banke, Gjedved.
24. Sören Bastholm, Uggerby.
25. Seminarist Kristian Bavn, Gjedved. **Fra Ty.**
26. Frøken L. Begtrup, Astrup.
27. Huslærer Johannes Bennike, Tæbring.
28. Höjskolelærer Valdemar Bennike, Vallekilde.
29. Nicoline Bennicke, Kjöbenhavn.
30. Fotograf Andreas Beiter, Tarum.
31. Höjskolelærer Andreas Bentsen, Vallekilde.
32. Lærerinde Ane Birg. Berg, Bovlstrup.
33. Lærerinde Juliane Bergo, Hovby mølle.
34. Lærer A. Bindesbøl, Ejlskov.
35. Kjöbmand P. Birkelund, Århus.
36. Höjskolelærer Povl Bjerge, Askov.
37. Præst Th. Björndal, Arup.
38. Lærerinde Maren Bonde, Vedersø.
39. Huslærer Ole Bork-Holm, Kjærgårdsholm.
40. Lærer O. Chr. Boye, Vejen.
41. Th. V. B. Bredsdorff, Feldballe.
42. Gartner C. Brinch, Hammerum.
43. Fru Karoline Brummer, Egtved.
44. Lærer Leopold Bruun, Tjæreborg.
45. Snedkersvend S. Brun, Anst.
46. Seminarist Anders Busk, Jelling.
47. Lærer Karl J. Busk, Odense.
48. Ungkarl J. P. Bønding, Hvidbjærg.
49. Petrine Bågøe, Kjöbenhavn.

50. Plantør Andreas Christensen, Hesselvig.
51. A. C. Christensen, Høgstedgård.
52. Lærer A. H. Christensen, S.-Tranders.
53. Chr. Christensen, Lake, Amerika.
54. Seminarist Chr. Adolf Christensen. **Fra Hjörring-egn.**
55. Lærer J. C. Christensen, Loldrup.
56. Lærer J. L. Christensen, Jebjærg höjskole.
57. Boghandler N. Christensen, Viborg.
58. Præst N P. Christensen, Ryde.
59. Snedker R. Christensen, Vester-Skjerninge.
60. V. B. Christensen.
61. Lærerinde Ingeborg Christiansen, Ribe.
62. Chr. Clausen, Flemløse.
63. Lærer Cortsen, Fovlum. (Se: Kordtsen.)
64. Kapitain L. F. B. la Cour, Kjöbenhavn.

65. Murer M. Dalsgård, Vævergården.
66. Borgmester Ph. R. Dam, Åkirkeby.
67. Rasmus Dam, Selsinggårde, Samsø.
68. Seminarist T. Dieckmann, Jelling.
69. Lærer S. Ditlevsen, Elsted.
70. Handskemager Th. Ditzel, Viborg.
71. Drewsen, Kjöbenhavn.
72. Kjöbmand Martin Dyrholm, Brudager.
73. Lærer K. Dössing, Havredal.

74. Husmand Niels Ebbesen, Andrup.
75. Ungkarl Kr. M. Ejsing, Hestbæk.
76. Seminarist H. P. O. Ellekjær, Gjedved.
77. Lærer Karl Eriksen, Testrup.
78. Jens Esbensen, Akkerup, Assens.
79. Morten Eskesen, Kolding.

80. Frøken Ida Falbe-Hansen, Kjöbenhavn.
81. Gårdmand Jens A. Favrholt, Munklinde.
82. Præst H. F. Feilberg, Darum.
83. Frøken Elise Fenger, Gjessing.
84. Seminarist H. M. Filskov, Gjedved.
85. Lars Findsen, Rold.
86. Fru N. Formann, Vandborg.
87. Landinspektør Palle Fløe, Vostrup.
88. C. A. Fog.
89. Kristian Frederiksen, Amerika. Fra Hjörring-egn.
90. Gårdmand Lars Frederiksen, Ryslinge.
91. Marie Fredskild, Hvidbjærg, Mors.
92. Frk. Johanne Futtrup, Skien, Norge. Fra Lemvig-egn.

93. Lærer F. Galatius, Uggerby.
94. Lærer L. Gammelgård, Gislev.
95. Frøken Katrine Glud, Jebjærg.
96. Höjskoleforstander C. Grove, Marielyst.
97. Lærer Johan J. Grundahl, Skads v. Varde.
98. Præst F. L. Grundtvig, Clinton, Amerika.
99. Lærer A. C. C. Grön, Hellum.
100. Bødker Andr. Thøgersen Grönborg, Hvilshöj v. Brønderslev.
101. Lærer Jens Gråhede, Rabjærg.
102. J. Chr. Gydesen, Assing.

103. A. Hallas, Svinninge.
104. Præst A. Skands Hansen, Amerika.
105. Frants Hansen, Hodde kro.
106. Hans Hansen, Tåstrup.
107. Lærer H. Hansen, Hjallese.
108. Friskolelærer H. Hansen, Ørridslev.
109. Skomager H. A. Hansen, Hoven.
110. Gartner H. C. Hansen-Jeppesen, Refsvindinge.
111. Hans Kr. Hansen, Løgsted.
112. Ungkarl Hans P. K. Hansen, Hoven.
113. Ungkarl Hans P. Hansen, Halskov.
114. Lærer Hans P. Hansen, Skjellerup-Nygårde.
115. Hans P. Hansen, Sotrup, Sundeved.
116. Hans P. Hansen, Nörre-Mølle.
117. Hansine Hansen.
118. Ungkarl J. B. Hansen, Dørup.
119. Møllersvend Jens Hansen, Höm.
120. J. Hansen, Amerika.
121. J. P. Hansen, Cedar Falls, Amerika.
122. Ungkarl J. P. Hansen, Lyngå mark.
123. Præst John Hansen, Viby.
124. Jörgen Hansen.
125. Katrine Hansen, Amerika.
126. Gårdmand Lambert Hansen, Darum.
127. Lærer Lars Hansen, Gravvænge.
128. Lærerinde Lovise Hansen, Hurup.
129. Lars Jörgen Hansen, Gundsømagle.
130. Martin Hansen.
131. Mette Katrine Hansen, Plovstrup.
132. Lærer N. E. Hansen, Borre.
133. Gårdmand Peder Hansen, Melløse.
134. Lærer P. Chr. Hansen, Enø ell. Langø.
135. Höjskolelærer Povl Hansen, Vallekilde.
136. Rasmus Hansen.
137. Husmand Sören Hansen, Øens skovhuse, Præstø.
138. Typograf V. Hansen, Viborg. Fra Horsens-egn.
139. Ungkarl Jens Peter Harbo, Erslev.
140. Redaktionssekretær C. C. Hedemann, Næstved.
141. Kristine Hedemann, Næstved.
142. Th. Helveg, Neenah, Amerika.
143. Lærer U. N. Henneberg, Skals.
144. Joh. Henningsen, Hårup v. Bræstrup.
145. Seminarist B. Henriksen, Jelling.

146. S. Hense, Fedsted, Sønderjylland.
147. Lærer Karl Hjort, Årestrup.
148. Jörgen Hoberg, Amerika.
149. Margrete Hoberg, Amerika.
150. Ungkarl Kristoffer Holm, Sønder-Hå.
151. Marie Andersen Holmgård, Svinninge.
152. Seminarist J. H. Holst, Jelling.
153. L. N. Holst.
154. Plantør Vilh. Holst, Kolind-Brohus.
155. Ungkarl Jens Høeg, Askov höjskole.
156. Fru Kathrine Høeg-Höjer, Hjörring.
157. Lærer Gudmand-Höyer, Nykjøbing p. F.
158. Lærer Christen Hørdum, Funder.
159. Seminarist A. C. Jensen Hårup, Gjedved.
160. R. H., Askov höjskole.

161. Kandidat P. V. Jacobsen, Kjöbenhavn.
162. Friskolelærer A. E. Jakobsen, Ørridslev.
163. Seminarist J. Jakobsen, Mårslet.
164. Lærer Jens Jakobsen, Mejlby.
165. Lærer J. Jakobsen, Vesterbølle.
166. Johannes Jakobsen, Ashland. Fra Bindslev v. Hjörring.
167. Victor Janssen, Kjöbenhavn.
168. Lærer A. Jensen, Knudstrup.
169. A. Jensen, Håstrup.
170. Annette Jensen, Udby.
171. Ungkarl Anton Jensen, Lyngå.
172. Karoline Jensen, Ramsømagle.
173. Lærer Chr. Jensen, Nors.
174. H. Jensen, Slagelse.
175. H. Jensen, Årslev.
176. Henrik Jensen, Svindinge.
177. Jens Jensen, Kragelund.
178. Lærer Jakob Jensen, Hunderup.
179. Ungkarl J. Jensen, Refshale.
180. Ungkarl Iver Kr. Jensen, Gudum.
181. Lærer J. P. Jensen, Sindbjærg, Mors.
182. Lærer Jens P. Jensen, Fåborg.
183. Seminarist J. P. Jensen, Skårup.
184. Realskoleelev Jens P. Jensen, Hinnerup.
185. Seminarist Jens P. Jensen (Virring), Gjedved.
186. Johannes Jensen, Hillestolpe.
187. Friskolelærer Kristoffer Jensen, Ramsømagle.

188. Ungkarl Jeppe Jensen, Fly.
189. Lærer Kr. Jensen, Vester-Vedsted.
190. Jeanne Jensen, Morrison, Amerika.
191. Lavrids Jensen, Nygård.
192. Tømrer Lavrits Jensen, Knude by.
193. Lærer Jörgen Jensen, Asmildgårde.
194. Seminarist M. Jensen, Jelling.
195. Møller N. A. Jensen, Skjærbæk.
196. Marie Jensen, Jowa, Amerika.
197. Karen Meldgård Jensen.
198. Dyrlæge P. Jensen, Kværndrup.
199. Peder Jensen, Drongstrup.
200. Ole Jensen, Højerup.
201. Peder Jensen, Tune landboskole.
202. Friskolelærer P. K. Jensen, Åsted.
203. Ungkarl P. K. Mosgård Jensen, S.-Felding.
204. Rasmus Randlev Jensen, Hem.
205. N. P. R. Jensen, Höm.
206. Ungkarl Svend Peter Jensen, Vol.
207. Friskolelærer Theodor Jensen, Nörre-Åby.
208. J. Jeppesen, Alsønderup.
209. Lavrine Jepsen, Dunkjær.
210. Ungkarl Mads Jepsen, Brædstrup.
211. Student O. Jespersen, Kjöbenhavn.
212. Student H. Jessen-Hansen, Kjöbenhavn.
213. Lærer C. Johansen, Hedegård.
214. C. P. Johansen, Alling.
215. Marie Johansen, Bøffelkobbel.
216. Niels Johannessen, Væggerløse.
217. N. Johansen.
218. Lærer K. J. Juhl, Bjerge.
219. A. Jörgensen, Haved.
220. Rigsarkivar A. D. Jörgensen, Kjöbenhavn.
221. Anders P. Jörgensen, Mosebakke.
222. F. Jörgensen, Kistrup.
223. Hans Kr. Jörgensen, Vallekilde.
224. Skrædder Jeppe Jörgensen, Ås.
225. Jutta Jörgensen, Kistrup.
226. Ungkarl Jörgen Jörgensen, Langemark.
227. Student J. P. Jörgensen, Lindknud.
228. Karl Jörgensen, Kolding.
229. Redaktør Lavrids Jörgensen, Kjærgårdsholm.
230. Niels Jörgensen, Amerika.

231. Overlærer O. Kalkar, Viborg.
232. Lærer Jens Kamp, Sundby.
233. Lærer P. Kamstrup, Lejre.
234. Sofie Jens Karlsens. Skippinge.
235. Lærer Avg. Kirkegård, Uhe.
236. M. Kjeldsen Fåborg v. Varde.
237. Lærer C. Kjellerup, Gjedsted.
238. Trine Kjær, Larsker, Bornholm.
239. Præst P. Kjølhede, Amerika.
240. Kjöbmand P. Klemmensen-Pedersen, Holsted.
241. Ungkarl Peder P. Klinkeby, Bövling.
242. Lærer Fr. Knudsen, Agerskov.
243. Karen Knudsen, Bølling.
244. Niels K. Knudsen, Ashland, Amerika.
245. Lærer K. H. Kordtsen, Fovlum, Himmerland.
246. Huslærer Peter Kousgård, Birkemosegård.
247. Ungkarl Kristen Kovdal, Gjern.
248. Lærer N. C. Kragh, Brandstrup v. Løgten.
249. Kand. Otto Kragh, Kongens Lyngby.
250. Ungkarl Anders Kristensen, No.
251. Lærer E. T. Kristensen, Brandstrup.
252. H. Kr. Kristensen, Torsted.
253. Huslærer J. Kr. Kristensen, Rakkeby.
254. Höjskolelærer J. P. Kristensen-Randers, Gjedved.
255. Lærer K. Kristensen, Hesselballe.
256. Jens Th. Kristensen, Stövring.
257. Höjskolelærer Martin Kristensen, Gjedved.
258. Sigurd J. Kristensen, Gjedved.
259. Lærer T. Kristensen, Rönslunde.
260. T. Kr. Kristensen, Skallerup.
261. Ingeborg Krog, Hjerk.
262. Ingefred Kruse, Greve.
263. Lærer Th. Kruse, Greve.
264. Lærer P. Kröjgård. Herning realskole.
265. Lærer C. M. C. Kvolsgård, Ajstrup.

266. Fru Marie Langhorn, Kristiansminde.
267. Fritze Larsen, Bogense.
268. Maler H. P. Larsen, Otterup.
269. Jens Larsen.
270. Ungkarl Karl Larsen, Kornerup.
271. Ungkarl Kristian Larsen, Finderup, Slagelse.
272. Niels Larsen.

273. Niels Peter Larsen (Menstrup).
274. Sofus Larsen.
275. Terkel Laugesen, Brederup.
276. Lærer A. P. Lauritsen, Strandby.
277. M. Lauritsen, Amerika.
278. Stine Lauritsen, Amerika.
279. Ungkarl Kristen Graven Lavridsen, Skallerup.
280. Ungkarl Mads Lavridsen, Askov.
281. Peder Lavridsen, Over-Feldborg.
282. Friskolelærer L. P. Lavrsen, Tårig ell. Havlykke.
283. Rasmus Lavrsen, N.-Ørslev.
284. Gudrun Lind, Udby v. Kallundborg.
285. Jenny Lind, Mårslet.
286. Præst K. P. Lind, Finderup.
287. P. H. Lind, Morrison, Amerika.
288. Fru A. Ludvigsen, Sønderjylland.
289. Seminarist F. P. J. Lund, Vinten-Enner.
290. Præst M. A. S. Lund, Vium.
291. Frøken Sofie Lund, Stövring.
292. Ungkarl Niels Lynderup, Brejning.
293. Lene Lyndgård, Jowa, Amerika.
294. N. Hansen Lyndgård, Jowa, Amerika.
295. Faktor J. P. Löye, Kolding.

296. Ane Marie Madsen, Hestbæk.
297. Præst E. F. Madsen, Amerika.
298. Inger Margrete Madsen, Holse.
299. Lærer Jens Madsen, Kjöbenhavn.
300. Lærer L. Madsen, Give.
301. Ungkarl Lavrits Kr. Madsen, Tarum.
302. Knudsine Madsen, Årgab.
303. Præst M. T. Madsen, Ringe.
304. Lærer P. Madsen, Mogenstrup i Salling.
305. Lærer P. K. Madsen, Staby.
306. Ungkarl Rasmus Madsen, Testrup.
307. Organist P. K. Madsen-Stensgård, Frederiksberg.
308. Lærer Niels Madsen-Vorgod, Rosilde, Östfyen.
309. Redaktør M. C. Mathiesen, Haderslev.
310. Student Fr. Melbye, Kjöbenhavn.
311. Præst J. P. Melbye, Serritslev.
312. S. Kr. Mikkelsen, Jowa, Amerika.
313. Student L. Moltesen, Kjöbenhavn.
314. Sillas Mortensen, Allerup.

315. Maler J. C. Munch, Torsager.
316. M. Munch, Ålsø.
317. Præst Aug. Møller, Frederiks.
318. Gårdmand Chr. Hansen Møller, Hedegård.
319. Ellen Møller, Åle v. Varde.
320. H. Møller.
321. Seminarist Jens Møller, Jelling.
322. Lærer Josef Møller, Særslev v. Jyderup.
323. Lærer M. Møller, Sir eller Vejstrup.
324. N. J. Møller, Brøndum.
325. Seminarist Niels Kristensen Møller, Fårup.
326. S. Møller.
327. V. Møller.
328. Kristen Mågård, Bövling.

329. Johannes Neve, Lie v. Hjörring.
330. Ane Nielsen, Lisbjærg Terp.
331. Lærer A. Nielsen, Malle.
332. A. C. Nielsen, Minnesota.
333. Husmand And. Chr. Nielsen, Møgel-Torum.
334. Forfatter Anton Nielsen, Ollerup.
335. Seminarist Chr. Nielsen, Jelling.
336. H. Nielsen, Bredsten.
337. Seminarist H. Kr. Nielsen, Jelling.
338. Lærer H. P. Nielsen, Sejling.
339. Værtshusholder Jens Nielsen, Ringkjøbing.
340. Høker J. Nielsen, Lille-Brænde.
341. Jens Kr. Nielsen, Års.
342. Lærer Jens Kr. Nielsen, Grindsted, Varde.
343. Jens Kr. Nielsen, Tolstrup.
344. Jeppe Nielsen, Stavning.
345. Lærer Joh. Nielsen, Randrup.
346. Lærer Joh. Nielsen-Skjoldborg, Kollerup.
347. Jens Peter Nielsen, Kjöbenhavn.
348. Ungkarl Kristen Nielsen, Egsgård, Ringive.
349. L. Nielsen, Skjellingsted.
350. Mariane Nielsen, Nörlev v. Hjörring.
351. Martin Nielsen, Stangegård.
352. Lærer M. C. Nielsen, Bælum.
353. N. P. Nielsen, Lost Nation, Amerika.
354. Seminarist Niels Nielsen, Jelling.
355. Lærer Niels Nielsen, Uldum.
356. Arkivar O. Nielsen, Kjöbenhavn.

357. R. Nielsen.
358. Ungkarl Joh. P. Nikolajsen, Bjaruplund.
359. Ungkarl Peter Nissen, Grönvang.
360. Maren Noesgård, Holev.
361. Höjskolelærer H. Nutzhorn, Askov.
362. Lærer H. Th. Nyboe, Vester-Jølby.
363. Sigurd Nygård, Sønder-Nærå.
364. Dr. Kr. Nyrop, Kjöbenhavn.
365. Lærer N. Nörgård, Lem.
366. Lærer L. Nörreslet, Løve. Middelfart-egn.
367. —n, Sorø.

368. Sagfører A. Olesen, Nörre-Sundby.
369. Ungkarl Johannes Olesen, Kirke-Skjensved.
370. Pouline Olesen, Horreby.
371. Hans Peter Olesen.
372. Kand. A. Olrik, Kjöbenhavn.
373. Frøken M. Olrik.
374. Direktør Bernhard Olsen, Kjöbenhavn.
375. Seminarist H. P. Olsen (Ellekjær), Gjedved.
376. Karen Olsen.
377. Lærer N. P. Olsen, Selsinggårde, Samsø.
378. Sofie d'Origny.
379. Lærer P. K. S. Overgård, Floos.
380. Niels Ovesen, Askov.
381. P. Ovesen.

382. Anders P. Pedersen, Udby, Møen.
383. Hans Pedersen, Askov.
384. Hans Pedersen, Krænkerup.
385. H. Pedersen, Haldagermagle.
386. Kontorist Henrik Pedersen, Maribo.
387. Stationsforvalter Herman Pedersen, Hammerum.
388. Præst H. J. Pedersen, Ashland, Amerika.
389. Seminarist Joh. Grönborg Pedersen, Gjedved.
390. Ungkarl Jörgen Kr. Pedersen, Gadbjærg.
391. Seminarist J. M. Pedersen, Rudme.
392. Lærer J. P. Pedersen (Illerup), Gjedved.
393. Jens Pedersen, Fiskerhuset v. Tis sø.
394. Lærer Kristen Pedersen, Hals.
395. Kristian Pedersen, Gjörlev.
396. Skomager Lars Pedersen, Løgstør.
397. Niels Pedersens kone, Vejleby.

398. Lærer N. Kr. Pedersen, Grønderup.
399. Maskinist P. Pedersen, Gjörlev.
400. Lærer P. S. Pedersen, Madum.
401. Lærer H. Petersen, Fårbæk.
402. Kjöbmand Jens Petersen, Rødkjær.
403. Johannes Petersen, Neenah, Amerika.
404. Kristine Petersen, Kolding.
405. Lærer J. G. Pinholt, Hove.
406. Lærer J. P. J. Pleth, Bråde.
407. Seminarist Anders H. Poulsen, Lervad mark,
408. Gartner Frederik Poulsen, Brundby.
409. Gårdmand Hans J. Poulsen, Gullev.
410. Marie Poulsen, Kjöbenhavn.
411. J. Poulsen.
412. Mathilde Povlsen, Holmstrup.
413. Seminarist Jörgen Prest, Jelling.

414. N. P. Randlev, Hem.
415. Ungkarl Rasmus P. Randlev, Tåning.
416. Ane Marie Rasmussen, Holse.
417. Lærerinde Anna Rasmussen, Klæsø, Langeland.
418. Sergeant C. L. Rasmussen, Horsens.
419. Professor H. V. Rasmussen, Kjöbenhavn.
420. Lærer J. Rasmussen, Langebæk.
421. Karen Marie Rasmussen, Linde.
422. Lars Rasmussen, Askov höjskole.
423. Lars P. Rasmussen, Tune.
424. O. Chr. Rasmussen, Brarup, Falster.
425. Lærer S. P. Rasmussen, Ås.
426. Lærer Andreas Ravn, Gadbjærg.
427. Gårdmand Krist. Ravn, Borup.
428. H. Ries, Nustrup, Sønderjylland.
429. Morten Rosenkjær, Kjøng.

430. Præst J. Schiörring, Ørslev.
431. Jes P. Schmidt, Jowa, Amerika.
432. Johannes Schrøder, Kjöbenhavn.
433. Pens. Lærer H. P. Schuster, Brandstrup.
434. Præst A. Skands-Hansen, Amerika.
435. Lærer Kr. Skovmand, Öster-Marie.
436. Nikoline Skovmand, Öster-Marie.
437. Höjskolelærer Krist. Skovrup, Jandrup.
438. Forfatter Jens Skytte, Kolding.

439. Pens. Lærer A. H. H. Smith, Vejle.
440. M. Nobel Sperling, Sandholdt.
441. Friskolelærer Kr. R. Stenbæk, Elmelunde.
442. Frøken Anna Stolpe, Kjöbenhavn.
443. Præst H. Svejstrup, Vejen.
444. Præst P. Th. Svejstrup, Påby.
445. Hjalmar Svendsen, Kirke-Skjensved.
446. Forstander Anton Sörensen, Torup landbrugsskole.
447. Dines P. Sörensen, Tingerup.
448. Jens Sörensen.
449. Lærer J. Sörensen, Caroline Amalies skole, Fyen.
450. Kr. Sörensen.
451. Ungkarl Jens Sörensen, Skallerup.
452. Ungkarl Mikkel Sörensen, Alstrup.
453. Ungkarl Niels Sörensen, Bendstrup.
454. Ungkarl Niels Sörensen, Løgstør.
455. Lærer P. Kr. Sörensen, Villerslev.
456. Lærer S. Kr. Sörensen, Gjødvad.
457. Th. Sörensen, Darum.

458. Ungkarl Lavrits Thastum, Kristrup.
459. Ungkarl A. Thisted, Vallekilde.
460. C. Sörensen Thomaskjær, Virklund.
461. Seminarist M. P. Thomsen, Plovstrup.
462. Th. P. Thomsen, Stilbjærg.
463. Kand. P. K. Thorsen, Kjöbenhavn.
464. Præst Chr. Thurah, Drejø.
465. Forfatter C. A. Thyregod, Kjöbenhavn.
466. Friskolelærer Karl Timmermann, Allerup.
467. Ungkarl H. A. Top, Askov.
468. Karen Toxværd, Sillestrup.
469. Gårdmand Rasmus Toxværd, Sillestrup.
470. Frøken Ingeborg Trier, Vallekilde.
471. Lærer J. A. Tröstrup, Torsted.
472. Lærer S. Mikkelsen Tønning, Busk.

473. Ungkarl K. J. Understrup, Örre.

474. Fru Valentiner.
475. Ungkarl Peder Vandborg, Askov.
476. Pens. Lærer S. Weiersøe, Århus.
477. Lærer Chr. Weiss, Tingerup.
478. J. Kr. Vendt, Kjöbenhavn.

479. Seminarist A. P. Jensen Vestbirk, Gjedved.
480. Gårdmand Kr. Larsen Vestergård, Ulfborg.
481. Provstinde Vilstrup, Borris.
482. Provst Krarup Vilstrup, Bjerregrav.
483. Lærer C. Visse, Hasseris.
484. Ungkarl Krist. Vium, Ulfborg.

485. Höjskoleforstander Kr. Östergård, Stövring.

486. Fru M. Åsted, Amerika.

Jeg beder meget om at man vil sammenholde denne liste med den, der findes i min bog »Danske ordsprog og mundheld m. m.« (i forordet); man vil nemlig der finde en del nyttige fingerpeg til stedfæstelsen.

Ved nogle af navnene har jeg ikke kunnet angive bopæl. De allerfleste af disse kilder har haft midlertidigt ophold på en höjskole eller et seminarium, den gang deres optegnelser sendtes mig eller overgaves mig personlig. Med hensyn til stedfæstelse er der da ingen skade sket.

Over 300 af meddelerne er fra Jylland. så deres opskrifter stammer derfra. Der er heller ikke så få fra Sønderjylland. Øerne har således givet et forholdsvis ringere udbytte, og deraf har atter Lolland givet så ubetydeligt, at det ikke er værd at regne. Alle andre landsdele har forøvrigt, som man ser, været ret godt med i indsamlingen.

Indholdsliste.

Alvorlige Viser.

D. g. F. 97. Jomfru Maria og Jesusbarnet. V 759.
— 98. Synderinden. VII 505.
— 100. Sante Jeppes vise. II 280.
— 101. Lille Karen. VII 45.
— 104. Engelens budskab III 1115, V 491, VII 3.
— 107. Barnesjælen. III 36.
— 109. Møen på bålet. III 173.
— 143. Tulle Vognsen. I 499.
— 146. Kongedötrene. II 1, IV 286—288.
— 175. Kong Frederik i Dytmærsken. II 2—4.
— 183. Kvindemorderen. I 1198—1199.
— 186. Skjoldmøen. I 232, II 820, IV 130.
— 239. Møens morgendrömme. VI 803.
— 241. Skipper og jomfru. I 682.
— 255. Tro som guld. V 730, 731.
— 267. Hr. Peders stalddreng. I 441, V 645, X 408—411.
— 271. Hr. Medelvold. I 230, III 260, X 416—422.
— 293. Moderen sönnens brud. V 490.
— 297. Gjøde Lavmundsen. IV 284.
— 305. Frydensborg. I 113, III 835—838.
— 306. Den utro ridder. II 373, 374.
— 311. Hr. Adelbrand. I 1, V 12.
— 316. Levende jordet. II 800.
— 318. Den onde svigermoder. V 635.
— 331. Hr. Taffel. I 437.
— 340. Sorte Iver. I 47.
— 344. Rakkerens brud. I 438.
— 348. Karl Hövding. V 637.
— 352. Hr. Lovmand. VIII 115.
— 364. Hr. Lave og Hr. Jon. VI 769.
— 370. Vågestuen. II 17, IV 26, 285.
— 377. Jomfruens brödre. II 717—723, V 632—634, VI 397.
— 385. Nilus Strangesöns stenstue. VI 1.
— 386. Hr. Grönnevold. VII 177.
— 390. Peder Svinedreng. III 174, 175.
— 428. Krybskytten. II 402, III 61.
— 434. Kejserens datter. III 1.
— 438. Hr. Peders kjæreste døer. IV 585—587.
— 447. Ved siden af strand. II 5.
— 451. Malfryds død. VI 804.
— 452. Greven og lille Lise. V 14.

Skjæmteviser.

Nyere Viser.

Æventyr*).

*) Når der i denne række kommer et æventyr med nyt præg, fremhæves nummeret. De ikke fremhævede er altså varianter.

5. Træhugger og brøndgraver. VIII 30.
6. Den forheksede prinsesse. VII 656.
7. Prinsessens frelse. VII 9.
8. Den brændende hind. VI 398.
9. Per Snalter og den hvide kat VIII 28.
10. Katteslottet. IX 565.
11. Den lille hvide kat. VI 715.
12. Tre års udbytte. IV 572.
13. Slottet den hvide Svane. XI 542.
14. Prinsessen fra Sødlandet. XI 582.
15. Gyldenhave. V 733.
16. Slottet Rosendal. XII 798.
17. Det store vekaniske kongerige. VIII 846.
18. Den fundne fader. XII 683.
19. Kong Lindorms dronning. XI 541.
20. Den syngende frø. IX 331.
21. Frøen. VI 436.
22. Troldens hjærte. VI 837.
23. Troldens sjæl. XI 548.
24. Frelst fra bjærgtrolde og havmænd. VI 698.
25. Dronningen på glasbjærget. VIII 813.
26. Prinsessen på glasbjærget. VI 746.
27. Prinsessen hos dragerne. XI 555.
28. Pajter-Jens og de tre trolde. VII 726.
29. Hans og de tre bjærgheste. XI 581.
30. De tre troldhöje. VI 823.
31. De tre hunde. VI 822.
32. De tre hunde. VIII 6.
33. Skurrekop. VII 672.
34. Drengen med sølvhåret. III 1118.
35. De tre guldæbler. VIII 689.
36. Hans fiskersøn. XII 227.
37. Spar es. IX 485.
38. De frelste prinsesser. XII 249.
39. Dyrenes gaver. I 413.
40. Dyrenes gaver. IV 27.
41. Løve, falk og mynde. IV 28.
42. Løve, and og myre. XII 242.
43. De to brødre. VIII 8.
44. De to brødre. VIII 847.
45. Den glemte kjæreste. X 472.
46. Den glemte kjæreste. VI 717.
47. Den glemte kjæreste. VI 745.

48. Den glemte kjæreste. IX 483.
49. Pigen hos ellefruen. XII 800.
50. Guldfuglen. V 761.
51. De gode følgesvende. VIII 219.
52. De underlige stalbrødre VIII 639.
53. Lille-Bæk. VI 716.
54. Bjærgmandens herligheder. IX 330.
55. Den gode hammer. XII 243.
56. Pillepind. XI 557.
57. Søstrene hos trolden. VII 727.
58. Den lille sko. XI 580.
59. Den falske brud. VI 714.
60. Den lille and. III 1117.
61. Börnene i slotsgraven. V 762.
62. Det glimrende vandspring. VII 748.
63. Den skjönne kartekone. XII 685.
64. Den kloge datter. VI 751.
65. Den kloge degnedatter. X 456.
66. Prinsessen i hulen. IX 566.
67. Dyrene under træet. XI 549.
68. Ravnenes nyheder. VIII 27.
69. Ret og uret. IX 372.
70. Den frelsende fugl. XII 248.
71. Pigerne på øen. X 473.
72. Prinsesserne i tårnet. VII 653.
73. Skibsdrengen. X 49.
74. St. Peders hjælp. VI 747.
75. Den dødes hjælp. IX 564.
76. Den dødes hjælp. VII 728.
77. Synd og bod. IV 2.
78. Rige Per Kræmmer. IX 484.
79. Den modige Hans. VII 815.
80. Den modige Hans. XII 684.
81. Hans, der blev bange. XII 9.
82. Hvordan Pejr blev nådigherre. IV 720.
83. Lykkens flytte. XII 96.
84. Smeden og Fanden. X 1.
85. I pagt med Fanden. XII 95.
86. Drengens tjeneste hos trolden. VII 787.
87. Troldens overmand. VII 788.
88. Drengen og trolden. X 50.
89. Tjenesten hos bjærgmanden. VII 4.
90. Skæj og kongen. X 186.

91. Skjælmer og narre. VIII 227.
92. De tre skjælmer. II 236.
93. En karl for en ko. IX 371.
94. Snilde-Pers spilopper. VII 652.
95. Kapellanens lig. XII 244.
96. Karlen, der fandt tre tosser. IX 498.
97. Dumme-Hans. VII 784.
98. Den tossede karl. XI 554.
99. Den lådne brud. VIII 222.
100. Mandens kjöbstedrejse. VIII 435.
101. De fundne penge. VI 699.
102. Det fundne skrin. III 176.
103. Drengens møllerejse. XII 801.
104. En halv pægl gratis. XI 219.
105. De dumme mænd. VII 657.
106. Harehyrden. IX 497.
107. Den dovne dreng. XI 556.
108. Ladkjællingesön. I 712.
109. Luseskindspelsen. XI 583.
110. Hugormen og lusebælgen. XII 247.
111. Mestertyven. VIII 589.
112. Mestertyven. II 699.
113. Den stærke karl. VII 671.
114. Svend Tomling. XII 682.
115. Den alvidende hjælper. XI 584.
116. Den alvidende doktor. XI 578.
117. Om bonden, der blev præst. XII 681.
118. Præstens messe. VII 655.
119. Som hans formand. XI 15.
120. Præsten i tønden. XI 579.
121. Præsten, der fik kalv. XII 10.
122. Præsten Anders Bost. I 1197.
123. Biskoppen og rögteren. XI 75.
124. Kongen og rögteren. XI 76.
125. Biskoppen og fårehyrden IX 482 b.
126. Kræng i ord. VII 795.
127. Det er lögn. VIII 225.
128. Det er lögn. XII 799.
129. Den störste lögn. VII 796.
130. Krumlung. XII 250.
131. Tre lögne. VII 794.
132. Potten. VII 785.
133. Rebslåerens hændelser. VIII 491.

134. Den lille fugl. XII 245.
135. Broder og søster. XI 550.
136. Den tro hustru. VII 749.
137. En rød gås. VIII 7.
138. Den skinsyge mand. VI 719.
139. Manden, der skulde besörge husholdningen. XI 551.
140. Konen, der vilde giftes. VIII 221.
141. Moderens tre gode råd. VII 814.
142. Den rette mening. VIII 226.
143. De pæne fugle. VIII 224.
144. Omme bag laden. XI 18.
145. Luen til barnet. VIII 223.
146. Nøglen i blårene. XII 802.
147. Den gjemte nøgle. XI 19.
148. Stærblind. XI 20.
149. Det sødeste og det fedeste. V 681.
150. Det sødeste og det fedeste. XI 132.
151. De tre slags öl. VIII 690.
152. Bjærgmanden og bonden i fællig. II 375.
153. Björnemanden. VIII 434.
154. Røveren som bejler. VIII 688.
155. Fandens horn og hale. XII 246.
156. Jeg og du. II 234.
157. Karlen med de sære navne. V 771.
158. Sære navne. V 772.
159. Karlen med de sære navne. VI 399.
160. Karlen med de sære navne. VI 400.
161. De sære navne. VII 654.
162. De sære navne. XII 6.
163. De sære navne. XII 7.
164. Mølleturen. IX 499.
165. En dyr kalv. IX 329.

Fabler m. m.

1. De seks hankreaturer. I 410.
2. Dyrene i gården. XII 8.
3. Dyrene i spøgelsehuset. XII 803.
4. Hans Tygjara. I 411.
5. Den slugne kat. VII 786.
6. Den grådige kat. XI 552.
7. Den slugne kat. VII 791.
8. Drengen og ulven. VII 792.
9. Rævens davre. VII 793.

Sagn.

Folketro.

Ordsprog og mundheld.